Kjære kunde,

Det gleder oss at du har valgt en bobil fra ***HYMER***, og vi takker for den tillit du dermed viser vårt selskap.

Denne bruksanvisningen hjelper deg til å bli kjent med og bruke din bobilen. **Les og følg sikkerhetsanvisningene i kapittel 2.**

Henvend deg ved behov til en av våre ***HYMER***-servicestasjoner. Disse verkstedene har medarbeidere som kjenner ditt kjøretøy og som står til disposisjon for deg. Vår oversikt over ***HYMER***-servicestasjonene i Europa oppdateres regelmessig. Nyeste utgave får du hos vår kundeserviceavdeling eller din ***HYMER***-forhandler.

I tillegg til bruksanvisningen gir vi deg også

- **en servicemappe med all informasjon om inspeksjonsintervaller og tetthetskontroller,**
- **separate bruksanvisninger for basiskjøretøyet og de ulike innebygde apparatene.**

Du vil sikkert ha mye glede av bobilen din. Vi ønsker deg god tur.

Du finner ***HYMER GmbH & Co. KG*** på Internett også, adressen er: http://www.hymer.com

Ditt ***HYMER GmbH & Co. KG***

Følg også alltid drift- og bruksanvisningene fra rammeprodusenten.

Begrepene som brukes i denne bruksanvisningen for vektinformasjon er forklart i detalj igjen på slutten av bruksanvisningen (juridiske merknader om vektrelatert informasjon). For flere detaljer om vektinformasjon kan du besøke vår nettside i delen "Weight Notes" på www.hymer.com/de/en/weight-information

© ***HYMER GmbH & Co. KG*** Bad Waldsee

3487179
Utgave 01/23-1 norwegisch

1 Innledning 9
1.1 Generelt 10
1.2 Miljøvernanvisninger 10

2 Sikkerhet 13
2.1 Brannvern 13
2.1.1 Hvordan unngå brannfare 13
2.1.2 Brannslukking 13
2.1.3 Ved brann 13
2.2 Generelt 14
2.3 Trafikksikkerhet 15
2.4 Kobling av tilhenger 16
2.5 Gassanlegg 16
2.5.1 Generelle råd 16
2.5.2 Gassflasker 18
2.6 Elektrisk anlegg 18
2.7 Vannanlegg 19

3 Før kjøring 21
3.1 Første igangsetting 21
3.2 Last 21
3.2.1 Begrep 22
3.2.2 Beregning av last 26
3.2.3 Lastsikring og lastfordeling 27
3.2.4 Taklast 31
3.2.5 Bakre lasteluke/bakre oppbevaringsrom 32
3.3 Sykkelstativ 35
3.4 Kobling av tilhenger 36
3.5 Tilhengerkobling 36
3.6 Stigtrinn 37
3.6.1 Stigtrinn 37
3.6.2 Stigtrinn førerdør 38
3.7 Elektrisk oppvarmbar frontrute 38
3.8 Multimedia-System (Mercedes) 39
3.9 TV-anlegg 39
3.10 Vaskbeskyttelse 39
3.11 Gassregulator 40
3.12 Kjettinger 40
3.13 Produsent-service for innebygde original-apparater og original-deler 41
3.14 Trafikksikkerhet 41

4 Under kjøring 43
4.1 Kjøring 43
4.2 Nedbruddshjelp ved kjøretøytekniske problemer 44
4.3 Kjørehastighet 45
4.4 Luftfjæring 45
4.5 Bremser 46
4.6 Sikkerhetsbelter 46
4.6.1 Generelt 46
4.6.2 Riktig feste av sikkerhetsbeltet 47
4.6.3 Sikkerhetsbeltepanel 47
4.7 Barnesikringssystemer 47
4.8 Førersete og passasjersete 49
4.9 Setevarme 51
4.10 Nakkestøtter (sittebenk) 51
4.11 Setesokkel 52
4.12 Ekstrasete 53
4.13 Sitteplassforordning 54
4.14 Elektrisk vindusheis 54
4.15 Elektrisk justerbar og oppvarmet ytterspeil 55
4.16 Blendingsfoldegardiner for fører- og passasjervindu 55
4.17 Forheng for førervindu, frontrute og passasjervindu 55
4.18 Bakre kamera/kamera for spillvannstanken 56
4.19 Motorlokk 57
4.20 Påfylling av spylevæske 58
4.21 Kontrollere oljenivå 58
4.22 Fylle på drivstoff 59
4.23 Ad-Blue® 59
4.24 Sleping 60

5 Oppstilling av bobilen 61
5.1 Håndbremse 61
5.2 Stigtrinn 61
5.3 Oppkjøringsklosser 61
5.4 Støttekloss 61
5.5 Belysing for bakre område 62
5.6 Støtter 62
5.6.1 Generelle råd 62
5.6.2 Støttebein 63
5.7 Hydrauliske støttebein 64
5.8 230 V-tilkobling 67
5.9 Kjøleskap 67
5.10 Markise 67

6 Å bo i bobil 71
6.1 Dører 71
6.1.1 Sentrallås 71
6.1.2 Boenhetsdør, utvendig 72
6.1.3 Boenhetsdør, innvendig 72
6.1.4 Førerdør, utvendig 73
6.1.5 Førerdør, innvendig 73
6.1.6 Garasjeport med sentrallås 74
6.1.7 Myggnetting til boenhetsdør, uttrekkbart 75
6.2 Utvendige luker 75
6.2.1 Klaffelås, ellipseformet 76
6.3 Lufting 76
6.4 Vinduer 77
6.4.1 Passasjervindu 78
6.4.2 Vindu som kan åpnes utover med armer med automatisk låsing 78
6.4.3 Taklukevindu med dreiearmer 80
6.4.4 Blendingsfoldegardin og insektnettsjalusi 81
6.4.5 Blendingsfoldegardiner for fører- og passasjervindu 82

6.4.6 Blendingsfoldegardin for frontrute, fører- og passasjervindu 82
6.5 Takluker 83
6.5.1 Sveivetakluke (KLAKU) 83
6.5.2 Vippe-takluke 85
6.5.3 Takluke med sveiveløfting 86
6.5.4 Takluke med vifte 87
6.6 Dreie seter 88
6.7 Oppbevaringsrom 88
6.7.1 Oppbevaringsrom i dobbeltgulvet 89
6.8 Multifunktions-Buffet 90
6.9 Sikkerhetsbeltepanel 91
6.10 Bord 92
6.10.1 Hevebord med opplåsingsknapp 92
6.10.2 Bord med uttrekkbar bordplate 93
6.10.3 Bord med søylebordben 94
6.10.4 Anhengsbord med delbar støtteben 94
6.10.5 Innfellbart bord i kjøkkenbenken 95
6.11 TV-anlegg 96
6.11.1 Satellittanlegg med automatisk antenneposisjonering (Oyster) 98
6.12 Belysning 99
6.12.1 Lys i førerhus 99
6.12.2 Lamper med to koblingstrinn 100
6.13 Senger 100
6.13.1 Nedfellbar seng, mekanisk betjent 100
6.13.2 Bakre seng (med flatskjerm som spesialutstyr) 102
6.13.3 Nedfellbar seng, elektrisk betjent 103
6.13.4 Dobbeltseng bak, kan justeres mekanisk i høyden 105
6.13.5 Skjerm/sengehest 106
6.13.6 Utvidelse, bakre seng 107
6.13.7 Liggeflateforlenger enkeltseng (XXL-senk) bak 108
6.13.8 Konvertering L-sittegruppe og enkeltsete til ekstraseng 109
6.13.9 Konvertering langsgående benk og enkeltsete til ekstraseng 110

7 Gassanlegg 111
7.1 Generelle råd 111
7.2 Gassflasker 112
7.3 Gassavstengeventiler 113
7.4 Ekstern gasstilkobling 114
7.5 Gasskaputtrekk 115
7.6 Gasskap 116
7.7 Gasstrykk-kontrollsystem DuoControl CS 117
7.8 Gassfilter 120
7.9 Å bytte gassflaske 121

8 Elektrisk anlegg 123
8.1 Generelle sikkerhetsanvisninger 123
8.2 Begrep 123
8.3 Bluetooth-tilkobling 124
8.4 12 V-spenning 125
8.4.1 USB-stikkontakter 125
8.4.2 Startbatteri 126
8.4.3 Boenhets-batteri 126
8.4.4 Energistatus til boenhets-batteri 129
8.4.5 Senere montering av en vekselretter 131
8.5 *HYMER*-smartbatterisystem 131
8.5.1 Indikatorpanel 132
8.6 Strømsentral (EBL 30) 134
8.6.1 Batteri-skillebryter 135
8.6.2 Batteri-valgbryter 135
8.6.3 Batteriovervåking 135
8.6.4 Batterilading 136
8.6.5 Ettermontere flere 12 V-forbrukere 136
8.7 Strømsentral (EBL 402) 136
8.8 Panel (LT 94) 139
8.8.1 Koble inn/ut 12 V-forsyning 139
8.8.2 Indikere batterispenning 140
8.8.3 Visning av tankens fyllenivå 141
8.8.4 Alarmer 141
8.9 7"-panel 142
8.10 HYMER Connect-App 143
8.11 System Control Unit (SCU) 143
8.12 Vekselretter (MSI 1812T) 145
8.13 230 V-spenning 148
8.13.1 230 V-tilkobling (CEE-stikkontakt) 148
8.13.2 Kople til 230 V-forsyning 149
8.14 Solaranlegg 150
8.15 Sikringer 151
8.15.1 Sikringer 12 V 151
8.15.2 Monteringssted sikring 151
8.15.3 230 V-sikring 154

9 Innebygde apparater 157
9.1 Generelt 157
9.2 Varmeanlegg og varmtvannsbereder 157
9.2.1 Riktig oppvarming 158
9.2.2 Gass-varmlufts-varmeanlegg og varmtvannsbereder med digitalt kontrollpanel CP plus 159
9.2.3 Varmtvanns-varmeanlegg og varmtvannsbereder Alde 164
9.2.4 Varmtvanns-varmeanlegg bakre lasteluke 171
9.2.5 Veggpipe 172
9.3 Klimaanlegg Truma Aventa 172
9.3.1 Betjening og visning på apparatet 174
9.4 Kontroll av Truma-apparater med en mobilenhet (spesialutstyr) 176
9.5 Kokeplass 177
9.5.1 Gasskomfyr 178
9.5.2 Komfyr med gassgrill og gass-stekeovn 180

9.6 Kjøleskap 183
9.6.1 Kjøleskapets luftegitter 183
9.6.2 Thetford serie N3000 E/A 184
9.6.3 Kjøleskapdør-lås 187

10 Sanitæranlegg 189
10.1 Vannforsyning, generelt 189
10.2 Vannanlegg 190
10.2.1 Vanntank 190
10.2.2 Påfylling av vannanlegget 190
10.2.3 Etterfyll med vann 192
10.2.4 Redusere vannmengden for kjøring 193
10.2.5 Tappe vann (dreiehåndtak for sikkerhetsavløp) 193
10.2.6 Tømme vannanlegg 193
10.3 Vannfilter (valgfri) 194
10.4 Spillvannstank 195
10.5 Bad 196
10.6 Toalett 197
10.6.1 Svingbart toalett 197
10.6.2 Toalett med fast benk 198
10.6.3 Tømme kloakktanken 198
10.6.4 Elektrisk ventilasjonssystem 200
10.6.5 Vinterdrift 200
10.6.6 Midlertidig lagring 200
10.7 Monteringssteder 201

11 Stell 203
11.1 Generelt 203
11.2 Utvendig stell 203
11.2.1 Vaske med høytrykksspyler 203
11.2.2 Vaske kjøretøyet 204
11.2.3 Vindusruter av akrylglass 204
11.2.4 Deler i glassfiberforsterket plast (GRP) 205
11.2.5 Undergulv 205
11.2.6 Motorrom 205
11.2.7 Vindusspyleranlegg og vindusvisker 206
11.2.8 Klimaanlegg 207
11.2.9 Stigtrinn 207
11.3 Innvendig stell 208
11.4 Veggbelegg, innvendig (Renolit) 209
11.5 Kjøkkeninnredning 209
11.5.1 Generelle vedlikeholdsanvisninger 209
11.5.2 Kjøleskap 210
11.6 Overflater i rustfritt stål 210
11.7 Puter 211
11.8 Vannanlegg 213
11.8.1 Rengjør vanntanken 213
11.8.2 Rengjøre vannledninger 213
11.8.3 Desinfisere vannanlegget 214
11.8.4 Rengjør spillvannstanken 215
11.9 Takluke med vifte 215
11.10 Stell ved bruk av kjøretøyet om vinteren 215
11.11 Lagring 216
11.11.1 Midlertidig lagring 216
11.11.2 Anbefaling ved lengre stillstans for bobiler (Mercedes-Benz) 216
11.11.3 Lagring generelt/om vinteren 216
11.11.4 Aktiver hvilemodusen til kjøretøyet 219
11.11.5 Igangsetting av kjøretøyet etter midlertidig lagring eller etter overvintring 220
11.12 Parker kjøretøyet 221

12 Kundeservice og vedlikehold 223
12.1 Service- og distribusjonspartnere 223
12.2 Lovlige kontroller 223
12.3 Inspeksjonsarbeider 224
12.4 Vedlikeholdsarbeid 224
12.5 Smør bakakselen 224
12.6 Bytte gassfilterets filterpute 225
12.7 Varmtvanns-varmeanlegg Alde 225
12.7.1 Skifte ut varmevæske 226
12.7.2 Kontroll av væskenivået 226
12.7.3 Etterfylling av varmevæske 226
12.7.4 Utlufting av varmeanlegget 227
12.8 Kokeplass/stekeovn/kjøleskap 227
12.8.1 Kjøleskap 227
12.9 Skifte vindusviskerblad 228
12.10 Utskiftning av lyspærer, utvendig 229
12.10.1 Belysning front 230
12.10.2 Belysning bak 232
12.10.3 Belysning side 233
12.10.4 Lyspæretyper for utelys 234
12.11 Belysning i boenheten 235
12.12 Luftfjæring 235
12.13 Elektrisk ventilasjonssystem 235
12.14 Reservedeler 236
12.15 Typeskilt kjøretøy 237
12.16 Typeskilt Chassis 237
12.17 Varsel- og henvisningsklistremerker 238
12.18 Reservenøkkel 238

13 Hjul og dekk 239
13.1 Generelt 239
13.2 Dekkutvalg 240
13.3 Betegnelser på dekket 240
13.4 Håndtering av dekkene 241
13.5 Reservehjul 241
13.6 Nødsett 241
13.7 Hjulbytte 242
13.7.1 Generelle råd 242
13.7.2 Tiltrekningsmoment 243
13.7.3 Bytte hjul 243
13.7.4 Bytte hjul med alufelger 244
13.8 Dekktrykk 245

14 Feillokalisering 247
14.1 Bremseanlegg 247
14.2 Luftfjæring 247
14.3 Takluke 247
14.4 Elektrisk anlegg 247
14.5 Vekselretter 250
14.6 Gassanlegg 251
14.7 Kokeplass 251
14.8 Varmeanlegg/varmtvannsbereder 252
14.8.1 Varmtvannsbereder for varmeanlegg med digitalt kontrollpanel CP plus 252
14.8.2 Varmeanlegg/varmtvannsbereder Alde 254
14.9 Klimaanlegg 254
14.10 Kjøleskap 255
14.10.1 Generelt 255
14.11 Vannforsyning 256
14.12 Karosseri 257

15 Spesialutstyr 259
15.1 Vekt og spesialutstyr 259

16 Tekniske data 261
16.1 Tekniske data 261
16.2 Dimensjoner og tillatt antall personer 261

17 Merknader for service-partnere 263

18 Juridisk informasjon om vektrelaterte opplysninger ... 265

Før kjøretøyet tas i bruk første gang, må du legge merke til følgende anvisninger:

- **Trekk til hjulmuttere/hjulskruer etter 50 km.**
- **Les bruksanvisningen for å unngå skader på personer og utstyr.**

Før hver igangsetting av kjøretøyet, må du legge merke til følgende anvisninger:

- **Kontroller trykket i dekkene.**
  Se avsnittet Dekktrykk.
- **Last kjøretøyet riktig. Ta hensyn til teknisk tillatt totalvekt.**
  Se avsnittet Last.
- **Lad batteriene helt opp før hver tur.**
  Se avsnittene Starterbatteri og Boenhets-batteri.
- **Ved utetemperaturer under 0 °C må kjøretøyet varmes opp før vannanlegget fylles.**
  Se avsnittet Vannforsyning/Påfylling av vanntanken.
- **Gassflasker skal bare transporteres godt sikret i gasskapene.**
- **De automatiske luftesystemet må ikke tildekkes.**
  Se avsnittene Takluker og Lufting.
- **Før det fylles drivstoff skal de gassdrevne innebygde apparatene slås av.**

Følg følgende anvisninger ved frostfare:

- **Varm alltid opp kjøretøyet hvis det er fare for frost.**
  Se avsnittet Varmeanlegg.
- **Når kjøretøyet ikke benyttes ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at 12 V-forsyningen på panelet er slått av. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Slik unngår man frostskader på innebygde apparater i kjøretøyet.**
  Se avsnittet Tømming av vannanlegget.

Vennligst les bruksanvisningen før første start!

Bruksanvisningen skal alltid ligge i kjøretøyet. Sørg for at alle brukere gjøres kjent med sikkerhetsbestemmelsene.

▷ Fare for personskader dersom dette tegnet ignoreres.

▷ Fare for skader på eller i kjøretøyet dersom dette tegnet ignoreres.

▷ Dette tegnet viser til anbefalinger eller spesielle forhold.

▷ Dette tegnet viser til miljøvennlig opptreden.

Denne bruksanvisningen inneholder avsnitt hvor modellavhengig utstyr eller spesialutstyr er beskrevet. Disse avsnittene er ikke spesielt merket. Det kan hende at ditt kjøretøy ikke er utstyrt med dette spesialutstyret. Utstyret i kjøretøyet kan derfor avvike fra enkelte bilder og beskrivelser.

På den annen side kan ditt kjøretøy være utstyrt med mer spesialutstyr, som ikke er beskrevet i denne bruksanvisningen.

Spesialutstyret beskrives når du trenger en forklaring.

Se de separat vedlagte bruksanvisningene.

▷ Angivelsene "høyre", "venstre", "foran", "bak" refererer alltid til kjøretøyet sett i kjøreretningen.

▷ Alle mål- og vektangivelser er "circa"-verdier.

Oppstår det skader på kjøretøyet som følge av at anvisningene i denne bruksanvisningen ikke overholdes, bortfaller garantiansvaret.

Våre kjøretøyer utvikles stadig videre. Vi ber om forståelse for at vi tar forbehold om endringer vedr. form, utstyr og teknikk. Av denne grunn kan det ikke stilles krav overfor produsenten på bakgrunn av bruksanvisningen. Bruksanvisningen beskriver det utstyr som var kjent og i bruk på trykkingstidspunktet.

Opptrykk, oversettelse og kopiering er ikke tillatt uten skriftlig tillatelse fra produsenten.

1.1 Generelt

Kjøretøyet er konstruert på grunnlag av nyeste tekniske standard og anerkjente sikkerhetstekniske regler. Likevel kan personer eller kjøretøyet bli skadet hvis sikkerhetsanvisningene i denne bruksanvisningen ikke overholdes.

Før første igangsetting, sørg for at kjøretøyet er utrustet med lovlig påkrevet utstyr (f.eks. førstehjelpsskrin, refleksvest, varseltrekant osv.). Ved utenlandsreiser må de gjeldende regler for utrustningen overholdes.

Kjøretøyet må kun brukes i teknisk feilfri tilstand. Følg bruksanvisningen.

Feil som kan redusere passasjerenes og kjøretøyets sikkerhet, må straks repareres av fagfolk. For å unngå ytterligere skader må brukeren overhold sin plikt til å redusere skadeomfanget når det foreligger feil.

Bremse- og gassanlegget til kjøretøyet må kun kontrolleres og repareres av et autorisert fagverksted.

Forandringer på karosseriet må kun utføres med tillatelse fra produsenten.

Kjøretøyet er bare beregnet til transport av personer. Det kan kun tas med bagasje og tilbehør inntil teknisk tillatt totalvekt.

Overhold de foreskrevede kontroll- og inspeksjonsfrister som produsenten har fastsatt.

1.2 Miljøvernanvisninger

- ▷ Vis hensyn til naturen.
- ▷ Prinsipielt gjelder følgende: Spillvann og avfall må ikke etterlates i rennesteiner eller i naturen.
- ▷ Samle spillvann om bord kun i spillvannstanken eller i nødstilfeller i egnede beholdere som er beregnet til dette.
- ▷ Spillvannstank og kloakktank må kun tømmes på deponier, campingplasser eller oppstillingsplasser. Følg lokale og kommunale anvisninger eller informer deg om videre deponeringsstasjoner.
- ▷ Tøm spillvannstanken så ofte som mulig, selv om spillvannstanken ikke er helt full (hygiene).

  Når det er mulig bør man spyle spillvannstanken og evtl. avløpsledningen med rent vann ved hver tømming.
- ▷ Pass på at kloakktanken aldri blir for full. Tøm kloakktanken senest når fyllnivåmåleren lyser.
- ▷ Også på tur bør man kildesortere; glass, hermetikk, plastikk og våt søppel. Forhør deg om deponeringsmulighetene der du befinner deg. Tøm ikke søppelet ditt i søppelkassene på parkeringsplasser.
- ▷ Tøm avfallsbeholderne så ofte som mulig i containere som er beregnet til dette. På denne måten unngår man lukt og problematisk oppsamling av søppel om bord.
- ▷ Ikke la motoren gå unødig på tomgang. En kald motor frigjør miljøskadelige stoffer når den går på tomgang. Motorens driftstemperatur oppnås raskest under kjøring.

- Bruk små doser av miljøvennlige og biologisk nedbrytbare kjemikalier til toalettet.
- Under lengre opphold i byer og kommuner bør du oppsøke de spesielle parkeringsplassene for bobiler. Lokale myndigheter gir informasjon om parkeringsmuligheter.
- Sørg for at oppstillingsplassen er ren når du forlater den.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du viktige sikkerhetsanvisninger. Sikkerhetsanvisningene beskytter personer og eiendeler.

2.1 Brannvern

2.1.1 Hvordan unngå brannfare

- ▶ Etterlat aldri barn alene i kjøretøyet.
- ▶ Hold brennbare materialer borte fra varme- og kokeapparater.
- ▶ Bruk aldri bærbare varme- eller kokeapparater.
- ▶ Kun autoriserte fagfolk skal endre det elektriske anlegget, gassanlegget eller innbyggingsapparatene.

2.1.2 Brannslukking

- ▶ Vennligst informer deg om de lands- og stedsspesifikke kravene til brannslukking som gjelder der du oppholder deg, og sørg for å ha det nødvendige utstyret tilgjengelig.

2.1.3 Ved brann

- ▶ Evakuer alle passasjerer.
- ▶ Slå av strømmen og koble kjøretøyet fra strømnettet.
- ▶ Steng gassflaskens hovedventil.
- ▶ Slå alarm og varsle brannvesenet.
- ▶ Slukk ilden, dersom dette er mulig uten fare.

- ▷ Gjør deg kjent med hvor nødutgangene befinner seg og hvordan de betjenes.
- ▷ Hold rømningsveiene frie.
- ▷ Les bruksanvisningen for brannslukkingsapparatet.

2.2 Generelt

- ▶ Ikke fest gjenstander til dobbeltgulvet i kjøretøyet. Ikke bor hull i dobbeltgulvet eller utfør andre operasjoner. Slike tiltak endrer kjøretøyets statikk og kan utgjøre fare for sikkerheten. Ved overtredelse er garantkrav ugyldige.
- ▶ Oksygenet i luften inne i kjøretøyet forbrukes av passasjerenes pusting og ved bruk av gassdrevne innebygde apparater. Derfor må den brukte luften stadig skiftes ut. Derfor er det montert inn luftesystemer i kjøretøyet (f.eks. takluker med automatisk luftesystem, takhettevifter eller gulvvifter). Luftesystemet må ikke blokkeres eller dekkes til, f.eks. med en vintermatte, verken fra innsiden eller utsiden. Hold det automatiske luftesystemet fritt for snø og løv. Det er fare for kvelning på grunn av høynet CO_2-konsentrasjon.
- ▶ Stuerom og bakre lasteluke må ikke brukes som soveplass eller oppholdsplass for mennesker eller dyr. Disse rommene er ikke mekanisk ventilert. Det er en kvelningsfare på grunn av surstoffmangel og oppvarmingsluft.
- ▶ Ta hensyn til dørenes høyde.

- ▷ For de innebygde apparatene (varmeanlegg, kokeplass, kjøleskap osv.) og for basiskjøretøyet (motor, bremser osv.) gjelder de respektive driftsinstruksjoner/bruksanvisninger. Disse må følges.
- ▷ Montering av tilbehør eller spesialutstyr kan forandre kjøretøyets dimensjoner, vekt og kjøreforhold. Deler må i enkelte tilfeller føres inn i vognkortet.
- ▷ Bruk kun felger og dekk som er tilpasset kjøretøyet. Se vognkortet for informasjon om tillatte dimensjoner på felger og dekk, eller spør hos autoriserte forhandlere og servicestasjoner.
- ▷ Dra alltid håndbremsen på ved parkering av kjøretøyet.
- ▷ Hvis teknisk tillatt totalvekt for kjøretøyet overskrider 4 t, må det ved parkering i stigninger eller hellinger brukes en støttekloss. Støtteklossen er standardutstyr for kjøretøyer med totalvekt på over 4 t.

- ▷ Steng alle dører, utvendige luker og vinduer når kjøretøyet forlates.
- ▷ Rettslig påkrevet utrustning (f.eks. førstehjelpsskrin, refleksvest, varseltrekant, osv.) må alltid være med. Ved utenlandsreiser gjelder de tilsvarende reglene i oppholdslandet.
- ▷ Kjøretøyet skal bare brukes i veitrafikk når føreren av kjøretøyet har gyldig førerkort for kjøretøyklassen.
- ▷ Ved salg av kjøretøyet må ny eier få den komplette bruksanvisningen for kjøretøyet og de innebygde apparatene.

2.3 Trafikksikkerhet

- Før start må det kontrolleres at signal- og lysanlegg, styring og bremsesystem fungerer.
- Har kjøretøyet stått stille over lengre tid (ca. 10 måneder), må bremse- og gassanlegg kontrolleres på fagverksted.
- Før avreise, og også etter korte stopp, skal det kontrolleres at stigtrinnene er trukket helt inn.
- Før avreise må den nedfellbare sengen sikres.
- Før avreise skal blendingsgardiner ved frontruten og på fører-/passasjersiden trekkes opp og låses.
- Før start skal samtlige seter dreies i kjøreretningen og blokkeres. Under kjøring skal de dreibare setene være låst i kjøreretningen.
- Før avreise må alle bevegelige deler og alle løse gjenstander lagres trygt.
- Før avreise må fjernsynsapparatet sikres.
- Før avreise skal du fjerne den løse vaskbeskyttelsen (hvis tilgjengelig) og oppbevare den sikkert i kjøkkenbenken eller i klesskapet.
- Under kjøring må passasjerene kun sitte på de foreskrevne sitteplassene (se kapittel 4). Se vognkortet for tillatt antall sitteplasser.
- Det er påbudt å bruke sikkerhetsbelte.
- Før avreise må man feste sikkerheltsbeltene og man må ha dem festet under hele kjøreturen.
- Barn under 13 år som er kortere enn 150 cm skal sikres med et egnet og lovlig barnesikringssystem under kjøring.
- Plasser barnesikringssystemer kun på seter som er spesielt utpekt til dette. Vi anbefaler på det sterkeste å installere barnesikringssystemer fortrinnsvis i den andre seteraden.
- Barnesikringssystemer som er bakovervendt må **aldri** brukes på et sete med **aktivert fremre kollisjonspute**. Dette kan føre til **død** eller **alvorlige personskader** hos barn.
- Basiskjøretøyet er et nyttekjøretøy (liten lastebil). Kjøremåten må tilpasses dette.
- I underkjøringer, tunneler eller liknende vær oppmerksom på totalhøyden til kjøretøyet (inkludert taklast).
- Fjern snø og is fra taket før start.
- Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 13.8).
- Ikke bruk varmeanlegget på bensinstasjoner. Eksplosjonsfare!
- Ikke bruk varmeanlegget i lukkede rom. Kvelningsfare!

- ▷ Fordel lasten jevnt i kjøretøyet før avreise (se kapittel 3).
- ▷ Ved lasting av kjøretøyet og ved senere lasting av f.eks. bagasje eller proviant, skal det tas hensyn til teknisk tillatt totalvekt og teknisk tillatt totalvekt på akslene (se vognkortet).
- ▷ Før avreise må alle innvendige dører, skillevegger som kan endres, skuffer og klaffer lukkes og eventuelt sikres. Fest sikringen på kjøleskapdør.
- ▷ Før du starter kjøringen må du lukke vinduer og takluker.
- ▷ Steng og lås samtlige utvendige luker og klaffelåser før avreise.
- ▷ Før avreise må de eksterne støttene fjernes, og de innebygde støttene på kjøretøyet kjøres inn.
- ▷ Plasser antennen i parkeringsstilling før du begynner å kjøre.
- ▷ Under den første turen og etter hvert dekkskifte skal hjulskruene/hjulmutrene ettertrekkes etter 50 km. Senere skal de også kontrolleres regelmessig. Tiltrekningsmoment se kapittel 13.
- ▷ Dekkene må ikke være eldre enn 6 år, fordi materialet blir slitt med tiden (se kapittel 13).
- ▷ Bruk av kjettinger er en ekstra belastning for dekk, hjulopphengning og styringssystem. Når man bruker kjettinger må man kjøre sakte (maks. 50 km/t) og kun på veier som er helt dekket med snø. Ellers kan kjøretøyet skades.

2.4 Kobling av tilhenger

- ▶ Vær forsiktig ved til- og frakobling av tilhenger. Risiko for ulykker og personskader!
- ▶ Ved til- og frakobling av tilhenger må ingen personer oppholde seg mellom bobilen og tilhengeren.

2.5 Gassanlegg

2.5.1 Generelle råd

- ▶ Operatøren av gassanlegget er ansvarlig for å gjennomføre regelmessige kontroller, og for å overholde vedlikeholdsintervallene.
- ▶ Når DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor **ikke** er installert: Før avreise, når kjøretøyet forlates eller når gassapparatene ikke brukes, må alle gass-stengeventiler og hovedventilen på gassflasken stenges av.
  Hvis det er montert et DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor, kan gassavstengeventilene og hovedventilen være åpne under kjøring.
- ▶ Under tanking, på ferjer eller i garasje må alle gassdrevne apparater være slått av (avhengig av utstyret: varmeanlegg, kokeplass, stekeovn, grill, kjøleskap). Eksplosjonsfare!
- ▶ Dersom et apparat drives med gass, skal det ikke være i drift i lukkede rom (f.eks. garasjer). Forgiftnings- og kvelningsfare!
- ▶ Gassanlegget må vedlikeholdes, repareres eller endres kun av et autorisert fagverksted.

- Før igangsetting skal gassanlegget alltid kontrolleres på autorisert fagverksted, i samsvar med de nasjonale forskrifter. Dette gjelder også for kjøretøy som ikke er registrert. Ved endringer på gassanlegget må gassanlegget straks sjekkes på autorisert fagverksted.
- Gasstrykkregulatoren, gasslangene og avgassrørene må også kontrolleres. Gasstrykkregulatoren og gasslangene skal byttes ut i samsvar med tidsfristene som er fastlagt nasjonalt (senest etter 10 år). Kjøretøyets eier er ansvarlig for at dette tiltaket utføres.
- Ved defekt på gassanlegget (gasslukt, høyt gassforbruk) er det fare for eksplosjon! Steng snarest gassflaskens hovedventil. Åpne vinduer og dører og luft godt.
- Ved feil på gassanlegget: Ikke røyk, ikke bruk åpen ild og ikke betjen noen elektriske brytere (lysbrytere osv.). Sjekk tettheten av gassførende deler og rør med lekkasjesøkingsspray. Ikke bruk åpen flamme for å sjekke.
- Kun tiltenkte apparater skal kobles til den innvendige tilkoblingsstussen. Ikke bruk apparatet utenfor kjøretøyet hvis det er koblet til en innvendig tilkoblingsstuss.
- Luft godt før komfyren settes i gang. Åpne vindu eller takluke.
- Det er forbudt å lage mat under kjøring.
- Gassdrevne komfyrer og bakeovner må ikke brukes som varmeapparat.
- Benyttes flere gassapparater, må hvert gasapparat ha en egen gassavstengeventil. Når enkelte gassapparater ikke er i bruk, skal de respektive gassavstengeventilene stenges.
- Tennsikringene må lukkes innen ett minutt etter at gassflammen går ut. I denne forbindelse høres en klikking. Kontroller funksjonen fra tid til annen.
- De installerte gassapparatene er kun konstruert for drift med propan- eller butangass eller en blanding av disse gassene. Gasstrykkregulatoren og alle installerte gassapparater er konstruert for et driftstrykk på 30 mbar.
- Propangass beholder sin gassform til -42 °C, butangass derimot bare til 0 °C. Ved lavere temperaturer forsvinner gasstrykket. Butangass er derfor ikke egnet til vinterdrift.
- På grunn av sin funksjon og konstruksjon er gasskapet et rom som er åpent mot utsiden. Det automatiske luftesystemet som er montert som standard må aldri tildekkes eller blokkeres. Ellers kan ikke gass som strømmer ut bli ledet ut.
- Gasskapet må ikke brukes som oppbevaringsrom.
- Sørg for at uvedkommende ikke har adgang til gasskapet. Lås tilgangen for å sørge for dette.
- Gassflaskens hovedventil må være lett tilgjengelig.
- Koble kun til gassdrevne apparater som er konstruert for et gasstrykk på 30 mbar.
- Eksosrøret må kobles tett og fast til varmeanlegget og pipen. Eksosrøret må ikke være skadet.

- Eksos må slippe uhindret ut i det fri og friskluft må komme uhindret inn. Derfor skal eksosavtrekk og innsugningsåpninger holdes rene og fri (for f.eks. snø og is). Det må ikke ligge snøskavler eller is på kjøretøyet.

2.5.2 Gassflasker

- Fulle eller tomme gassflasker utenfor kjøretøyet skal kun håndteres med lukket hovedventil og med beskyttelseshette på.
- Gassflasker skal kun oppbevares i gasskapet.
- Sett gassflaskene loddrett i gasskapet.
- Surr fast gassflaskene slik at de ikke kan dreies eller vippes.
- Koble gasslangen spenningsfritt til gassflasken.
- Sett alltid beskyttelseshetter på gassflaskene når de ikke er koblet til gasslangen.
- Lukk hovedventilen på gassflasken før gasstrykkregulatoren eller gasslangen fjernes fra gassflasken.
- Avhengig av kobling, skru av gasslangen for hånd eller med spesialnøkkel og skru tilbake på gassflasken. Skruforbindelsen på gassflasken er som regel venstregjenget. **Ikke** trekk for hardt til.
- Bruk kun spesielle gasstrykkregulatorer med sikkerhetsventil i bobilen. Andre gasstrykkregulatorer er ikke tillatt og tåler ikke så store belastninger.
- Ved temperaturer under 5 °C, brukes avisingsanlegg (Eis-Ex) for gasstrykkregulator.
- Bruk kun gassflasker på 11 kg eller 5 kg. (Gassflaskestørrelser kan variere fra land til land.)
- Bruk kortest mulige slanger for eksterne gassflasker (maks. 150 cm).
- Blokker aldri luftåpningene i bunnen under gassflaskene.

2.6 Elektrisk anlegg

- Arbeid på det elektriske anlegget må kun utføres av fagpersonell.
- Før det utføres arbeid på det elektriske anlegget må alle apparater og lamper slås av, batteriet kobles fra og kjøretøyets strømforsyning fra strømnettet kobles fra.
- Bruk kun originalsikringer med angitte verdier.
- Defekte sikringer skal kun byttes ut når årsaken til feilen er kjent og feilen er utbedret.
- Sikringer må aldri kortsluttes eller repareres.

2.7 Vannanlegg

- ▶ Vann som blir stående i vanntank og i vannledninger blir ubrukelig etter kort tid. Sørg derfor for at vannledningene og vanntanken rengjøres grundig hver gang før du tar i bruk kjøretøyet. Sørg for at vanntanken og vannledningene tømmes helt etter bruk av kjøretøyet.
- ▶ Hvis kjøretøyets vannanlegg er ute av bruk i mer enn en uke, må det desinfiseres før det tas i bruk igjen (se avsnittet 11.8.3).

▷ Dersom kjøretøyet ikke skal benyttes på flere dager, eller dersom det står på varme ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at 12 V-forsyningen på panelet er slått av. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Derved unngås fare for frostskader på innbyggingsapparatene, frostskader på kjøretøy og avlagringer i vannførende komponenter.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du viktige opplysninger om hva du skal passe på og hva du må gjøre før start.

På slutten av kapitlet finner du en sjekkliste hvor de viktigste punktene er sammenfattet en gang til.

3.1 Første igangsetting

▷ Under den første turen og etter hvert dekkskifte skal hjulskruene/hjulmutrene ettertrekkes etter 50 km. Senere skal de også kontrolleres regelmessig. Tiltrekningsmoment se kapittel 13.

Et nøkkelsett med nøkler til basiskjøretøyet og til karosseriet leveres sammen med bobilen.

Sørg for å ha en reservenøkkel utenfor kjøretøyet. Noter samtlige nøkkelnummer. Ved tap kan våre autoriserte forhandlere og verksteder hjelpe deg videre.

Nærmere opplysninger i kapittel 12.

Ved første driftsetting eller etter en lengre uten drift, må det elektriske anlegget settes i gang på følgende måte:

- Slå på sikringene eller (hvis sikringene er blitt trukket ut) sett inn sikringene.
- Slå på batteri-skillebryteren.
- Slå på 12 V-forsyning.

▷ 12 V-forsyningen må bare slås på i kjøretøy **uten** SCU (System Control Unit). På kjøretøy **med** SCU aktiveres 12 V-forsyningen automatisk.

▷ Kjøretøyet er ikke klart til bruk før du har utført ovennevnte tiltak.

3.2 Last

▶ Overbelastning av kjøretøyet og akslene kan f.eks. føre til dårligere styrerespons (endret kjøreatferd), til overbelastning av dekkene og dermed til økt risiko for sprengte dekk eller lengre bremselengde. Det er fare for at kjøretøyet spinner ut av kontroll og setter deg selv og andre trafikanter i fare.
Hvis du ikke er sikker på, om det lastede kjøretøyet overholder den teknisk tillatte totalvekten, er det mulig å veie/kontrollere kjøretøyet på offentlige vekter eller hos enkelte forhandlere.

▶ Vognkortet inneholder bare den teknisk tillatte totalvekten i kjøreklar tilstand, hhv. vekten inkludert spesialutstyr fra fabrikk (faktisk kjøretøyvekt), men ikke kjøretøyets vekt med last (se avsnittet 3.2.1). For din egen sikkerhet anbefaler vi å veie det fullastede kjøretøyet (med alle gjenstander som skal tas med på reisen og med alle personer) på en offentlig vekt før turen starter.

▶ Tilpass hastigheten til lasten. For høy last øker bremsestrekningen.

- ▷ Teknisk tillatt totalvekt som er angitt i vognkortet og teknisk tillatt totalvekt på akselen må ikke overskrides under lasting av bagasje.
- ▷ Innebygd tilbehør og spesialutstyr reduserer muligheten for ytterligere belastning.
- ▷ Ved lasting må man påse at tyngdepunktet til lasten er direkte på kjøretøygulvet. Ellers kan kjøretøyets kjøreegenskaper forandres.

- ▷ Dersom kjøretøyet overstiger teknisk tillatt totalvekt, som er spesifisert av produsenten ved praktisk kjøredrift, får det juridiske konsekvenser som f.eks. bot eller tap av forsikring.

3.2.1 Begrep

- ▷ Innen teknikken har begrepet "masse" i mellomtiden avløst begrepet "vekt". I generell språkbruk er det imidlertid mest vanlig å bruke begrepet "vekt". For at det skal være lettere å forstå, blir derfor i de følgende avsnittene begrepet "masse" kun brukt i faste formuleringer.

Teknisk tillatt totalvekt

Den teknisk tillatte totalvekten er en verdi spesifisert av produsenten som kjøretøyet av sikkerhetsmessige årsaker aldri må overstige, selv når det er lastet (f.eks. 3500 kg). Informasjon om den teknisk tillatte totalvekten til modellen du har valgt finner du i registreringsdokumentene og på karosseriprodusentens fabrikkskilt festet til kjøretøyet.

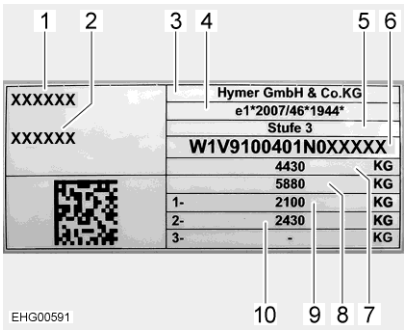

1 Kjøretøytype
2 Fortløpende serienummer
3 Produsent
4 Godkjenning for kjøretøytype
5 Påbygg
6 Chassisnummer
7 Tillatt totalvekt
8 Tillatt total tilhengerlast (ved alternativet tilhengerkobling)
9 Tillatt akseltrykk 1. Aksel
10 Tillatt akseltrykk 2. Aksel

Bilde 1 Fabrikkskilt

Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand er den **faktiske kjøretøyvekten** og **lasten**.

Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand er oppgitt av produsenten i vognkortet.

Faktisk kjøretøyvekt

Den faktiske kjøretøyvekten er vekten til kjøretøyet i kjøreklar tilstand pluss vekten til eventuelt spesialutstyr.

Vekt i kjøreklar tilstand

Vekten i kjøreklar tilstand er vekten til det kjøreklare standardkjøretøyet (uten spesialutstyr fra fabrikk).

Vekten i kjøreklar tilstand utgjøres av:

- Tomvekt (massen til det tomme kjøretøyet) med innmontert standardutstyr fra fabrikken (uten spesialutstyr fra fabrikk)
- Vekten til sjåføren
- Vekten til grunnutstyret
- Påfylt smørefett, oljer og kjølevæsker

- Opptil 100 % fylt ferskvannstank
- Opptil 100 % fylt aluminiumsgassflaske
- Opptil 90 % fylt drivstofftank

Som vekt for sjåføren blir det alltid beregnet 75 kg, uavhengig av den virkelige vekten til sjåføren.

Grunnutstyret omfatter alt utstyr og væsker som er nødvendig for sikker og forskriftsmessig bruk av kjøretøyet. Vekten til grunnutstyret består av:

- Et fylt ferskvannsystem
- Et fylt varmeanlegg
- Forsyningsledningene for 230 V-forsyningen
- Et fylt toalettspyleanlegg
- Innbyggingssett for ekstrabatteri, når det er ekstrabatteri er mulig

Spillvannstank og kloakktank er tom.

Eksempel på beregning av grunnutstyr

Vanntank med 20 l (under kjøringen)	20 kg
Gassflasker (11 kg $_{gass}$ + 14 kg $_{flaske}$)	+ 25 kg
Varmtvannsbereder på 12 l	+ 12 kg
230 V-forsyningsledning	+ 4 kg
Innbyggingssett ekstrabatteri	+ 20 kg
Sum	**= 81 kg**

Vekten i kjøreklar tilstand og den faktiske kjøretøyvekten er oppgitt av produsenten i vognkortet.

Gjenværende nyttelastekapasitet

Når det gjelder å bestemme gjenværende nyttelastkapasitet er det viktig at du kjenner den faktiske veide vekten på kjøretøyet. Når kjøretøyet er ferdig, bestemmer vi den faktiske vekten på kjøretøyet for første gang ved å veie det på slutten av samlebåndet. Dette omfatter vekten i kjøreklar tilstand pluss vekten av alt bestilt og fabrikkmontert spesialutstyr.

På grunnlag av den faktiske veide vekten kan du beregne den gjenværende nyttelastkapasiteten for last eller annet tilbehør.

Eksempel:
Teknisk tillatt totalvekt – faktisk veid vekt – vekten av passasjerer = gjenværende nyttelastkapasitet
3500 kg - 3000 kg - 225 kg (3 x 75 kg) = 275 kg

▷ Vær oppmerksom på at fabrikkberegningen av gjenværende nyttelastekapasitet for vekten av føreren (inkludert i den faktisk veide vekten) og vekten til passasjerene er estimert til en fast rate på 75 kg per sete. På grunn av ulike kroppsvekter kan det påvirke den reelle gjenværende nyttelastkapasiteten til kjøretøyet.

▷ Den faktiske vekten til kjøretøyet veid på fabrikken kan i ettertid variere på grunn av påvirkning av været og f.eks. variere litt med en assosiert absorpsjon eller frigjøring av fuktighet. Eventuelle andre påfølgende endringer på kjøretøyet ditt, f.eks. ved tilleggsmontering av tilbehør hos forhandleren eller andre monteringer og/eller ombygginger, påvirker også den kommuniserte reelle veide vekten til kjøretøyet og følgelig også den gjenværende nyttelastkapasiteten. Etter henting fra fabrikk og frem til levering er det forhandlerens ansvar, og deretter fra overlevering fra forhandleren er det ditt ansvar å hindre at teknisk tillatt totalvekt overskrides. Hvis du ikke er sikker på, om det lastede kjøretøyet overholder den teknisk tillatte totalvekten, er det mulig å veie/kontrollere kjøretøyet på offentlige vekter eller hos enkelte forhandlere.

▷ Vi vil informere forhandleren din om den faktiske vekten til kjøretøyet veid av oss på fabrikken og den gjenværende nyttelastkapasiteten sammen med fakturaen. Forhandleren er pålagt å videresende meldingen til deg. Skulle det ikke skje kan du kontakte forhandleren din og spørre etter opplysningene. Vektene våre oppfyller alle lovkrav og standardkrav og blir regelmessig vedlikeholdt, kontrollert og kalibrert. En liten toleranse er imidlertid teknisk sett ikke til å unngå. Dessuten kan vekten til kjøretøyet variere på grunn av påvirkning av været og f.eks. variere litt med en assosiert absorpsjon eller frigjøring av fuktighet. Den reelle vekten til kjøretøyets kan derfor avvike med noen få kilo fra den rapporterte reelle vekten.

Lasten består av:

- Konvensjonell belastning
- Spesialutstyr
- Personlig utstyr

▷ Kjøretøyets last kan økes idet den faktiske vekten reduseres. Til dette er det eksempelvis tillatt å tømme væskebeholderne eller å ta ut gassflaskene.

Forklaringer til de enkelte bestanddelene i lasten finner du i den følgende teksten.

Konvensjonell belastning

Konvensjonell belastning er vekten som er beregnet for passasjerene og oppgitt av produsenten.

Konvensjonell belastning betyr: For hver sitteplass som produsenten har beregnet, blir det beregnet 75 kg, uavhengig av hvor mye passasjerene egentlig veier. Førersetet er allerede inkludert i vekten i kjøreklar tilstand og skal **ikke** regnes med.

Antall sitteplasser oppgis i vognkortet av produsenten.

Spesialutstyr

Spesialutstyr omfatter alt utstyr som ikke er inkludert i standardutstyret og som er montert til kjøretøyet under produsentens ansvar.

- Tilhengerkobling
- Sykkel- eller motorsykkelstativ
- Satellittanlegg

Vektangivelsene for forskjellig spesialutstyr finner du i kapittel 15 eller du kan få dem hos produsenten.

Personlig utstyr

Personlig utstyr omfatter alle gjenstander som er tatt med i kjøretøyet og som ikke er inkludert i den konvensjonelle belastningen eller spesialutstyret. Personlig utstyr er for eksempel:

- Matvarer
- Servise
- Fjernsynsapparat
- Radio
- Klær
- Sengetøy
- Leker
- Bøker
- Toalettsaker

Dessuten regnes følgende som personlig utstyr, uavhengig av hvor det er plassert:

- Dyr
- Sykler
- Båter
- Surfebrett
- Sportsutstyr

For personlig utstyr må produsenten planlegge en minstevekt etter gjeldende bestemmelserpunkt i en minstevekt som kan regnes ut etter følgende formel:

Formel

Minstevekt M (kg) = 10 x N + 10 x L

Forklaring

N = maks. antall personer inklusive fører iht. til produsentens opplysninger

L = Kjørtøyets totale lengde i meter

3.2.2 Beregning av last

- ▶ Teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand må aldri overskrides!
- ▶ Vognkortet inneholder bare den teknisk tillatte totalvekten i kjøreklar tilstand, evt. vekten inkludert spesialutstyr fra fabrikk (faktisk vekt), men ikke kjøretøyets vekt med last (se avsnittet 3.2.1). For din egen sikkerhet anbefaler vi å veie det fullastede kjøretøyet (med alle gjenstander som skal tas med på reisen og med alle personer) på en offentlig vekt før turen starter.

Lasten (se avsnittet 3.2.1) er vektforskjellen mellom

- teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand og
- den faktiske kjøretøyvekten.

Eksempel på beregning av last

	Beregnet vekt i kg	Beregning
Teknisk tillatt totalvekt iht. vognkortet	3500	
Faktisk kjøretøyvekt inklusive standardutstyr iht. vognkortet	- 3070	
Fremgår som tillatt last	**430**	
Totalverdi på 10 kg per meter kjøretøylengde (i eksempelet: 7,00 m)	-70	
Konvensjonell belastning, f.eks. 3 personer à 75 kg	- 225	
Spesialutstyr og tilbehør	- 40	
Utgjør til personlig nyttelast	**= 95**	

Nyttelasten beregnes på grunnlag av forordningen (EU) nr. 1230/2012.

Beregningen av nyttelasten ut fra differansen mellom teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand og den faktiske kjøretøyvekten som er angitt av produsenten, er imidlertid kun en teoretisk verdi.

Kun når kjøretøyet veies på en offentlig vekt med fylte tanker (drivstoff og vann), fylte gassflasker og komplett spesialutstyr (og tilbehør), kan den virkelige lasten registreres.

Gå fram på følgende måte:

- ■ Kjør først kjøretøyet opp på vekten med bare framhjulene og vei.
- ■ Deretter kjører du kjøretøyet opp på vekten med bare bakhjulene og veier.

De enkelte verdiene angir det momentane akseltrykket. Disse er viktige for riktig belastning av kjøretøyet (se avsnittet 3.2.3). Summen av verdiene gir den momentane vekten av kjøretøyet.

Differansen mellom teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand og den veide vekten til kjøretøyet gir den virkelige lasten.

Ut fra dette kan man igjen bestemme hvilken vekt som blir igjen til personlig utstyr:

- ■ Registrer vekten til personene som er med og trekk den fra verdien for den virkelige lasten.

Resultatet er vekten som virkelig kan lastes på det personlige utstyret.

3.2.3 Lastsikring og lastfordeling

- ▶ Av sikkerhetsmessige grunner må teknisk tillatt totalvekt i lastet tilstand ikke overskrides.
- ▶ Fordel lasten jevnt på venstre og høyre side av kjøretøyet.
- ▶ Fordel lasten jevnt på begge akslingene. Vær oppmerksom på den teknisk tillatte totalvekten på akselen, som er angitt i kjøretøydokumentene. Overhold i tillegg dekkenes tillatte bæreevne (se kapittel 13).
- ▶ Tunge laster bak bakakslingen kan avlaste framakslingen på grunn av vektarmprinsippet ( ). Det gjelder spesielt ved langt utspring på bakstativet, når det transporteres en motorsykkel på stativ bak eller når bakre oppbevaringsrom er tungt lastet. Avlastningen av fremre aksel har negativ virkning på kjøreegenskapene spesielt på biler med forhjulsdrift.
- ▶ Plasser alle gjenstander slik at de ikke sklir.
- ▶ Tyngre gjenstander (fortelt, hermetikkbokser o. l.) plasseres i nærheten av akslingene. For oppbevaring av tunge gjenstander er fremfor alt de nedre oppbevaringsrommene, hvis dører ikke lar seg åpne i kjøreretningen, spesielt godt egnet.
- ▶ Lettere gjenstander (tøy) plasseres i takskapene.
- ▶ Sykkelstativet må kun lastes med sykler.

▷ Belast skuffene kun med maksimalt 15 kg.

Store oppbevaringsrom har også plass til store gjenstander. Akseltrykket på for- og bakakselen blir dermed overskredet under visse omstendigheter.

De enkelte akslene må imidlertid aldri overbelastes. Derfor er det viktig med hvilken avstand fra akslingene lasten blir plassert.

Når du laster kjøretøyet må du overholde følgende anvisninger for å sørge for sikker kjøredrift:

- Bagasje og andre gjenstander som fraktes i kjøretøyet skal fordeles jevnt mellom venstre og høyre side av kjøretøyet.
- Tunge eller klumpete gjenstander skal oppbevares så nær bakken som mulig i oppbevaringsbokser som er beregnet for dette formålet og nær akslene og sikret mot å skli.
- Lette gjenstander og andre gjenstander kan oppbevares i skap og oppbevaringsrom.
- Sørg alltid for at dører og klaffer på skap og oppbevaringsområder er forsvarlig sikret.
- Bruk kun egnede strammesystemer til sikring mot at noe sklir. Kontroller alle surringene på nytt før du starter turen.

- ▶ Ujevn belastning har en negativ effekt på kjøreatferden. Spesielt fører en baktung last til en avlastning av framakselen på grunn av løftevirkningen og dermed f.eks. til tap av veigrep, dårligere styrerespons (endret kjøreatferd), overbelastning av dekkene og den resulterende økte risikoen for at dekk sprenges. Det er fare for at kjøretøyet spinner ut av kontroll og setter deg selv og andre trafikanter i fare. En belastning jevnt fordelt over hele kjøretøyet gir optimal kjøreatferd under turen.

- ▷ Teknisk tillatt totalvekt og teknisk tillatt totalvekt på akselen må ikke overskrides. Spesielt må akseltrykkene kontrolleres og overholdes når man stuer eller fester tungt tilbehør eller tilbehør som er tungt lastet (f.eks. motorsykkelstativer eller sykkelstativ) bak. Hvis du ikke er sikker på, om det lastede kjøretøyet overholder den teknisk tillatte totalvekten og den teknisk tillatte totalvekten på akslen, er det mulig å veie/kontrollere kjøretøyet på offentlige vekter eller hos enkelte forhandlere.
- ▷ For enkelte modeller er det angitt en maksimal belastning for skap, skuffer, oppbevaringsrom eller andre oppbevaringsrom. Dette kan sees av klistremerkene som er festet på stedet og må alltid overholdes. Teknisk tillatt totalvekt og teknisk tillatt totalvekt på akselen må i alle tilfelle ikke overskrides. Vær derfor oppmerksom på at den oppgitte maksimallasten kanskje ikke vil kunne brukes fullt ut dersom den med det vil overskride teknisk tillatt totalvekt eller teknisk tillatt totalvekt på akselen.
- ▷ Du finner mer informasjon om korrekt belastning i avsnittene "Teknisk tillatt totalvekt" (side 22), "Teknisk tillatt totalvekt på akselen (akseltrykk)" (side 28) og "Bakre lasteluke/bakre oppbevaringsrom" (side 32).

For å fordele lasten riktig trenger man en vekt, et målebånd, en kalkulator og litt tid.

Ved hjelp av to enkle formler kan man beregne hvordan vekten av lasten virker på akslingene:

Formler

A x G : R = Vekt på bakakslingen

Vekt på bakakslingen – G = Vekt på framakslingen

Forklaring

A	=	Avstand mellom oppbevaringsrom og framaksling i cm
G	=	Vekt til lasten i oppbevaringsrommet i kg
R	=	Kjøretøyets hjulavstand (avstand mellom akslingene) i cm

- ▷ Mål avstandene utenfor kjøretøyet vannrett fra midten av framhjulet til midten av oppbevaringsrommet eller til midten av bakhjulet.

Teknisk tillatt totalvekt på akselen (akseltrykk)

Den teknisk tillatte totalvekten på akselen eller akselgruppen (heretter kalt akseltrykk) beskriver belastningen på kjøretøyet og den akselspesifikke belastningen som kan overføres fra hjulene på en aksel eller akselgruppe til veibanen. Akseltrykket er en verdi spesifisert av produsenten som kjøretøyet av sikkerhetsmessige årsaker aldri må overstige, heller ikke når det er lastet. Informasjon om akseltrykkene til kjøretøyet ditt finner du i registreringspapirene og på karosseriprodusentens fabrikkskilt festet til kjøretøyet.

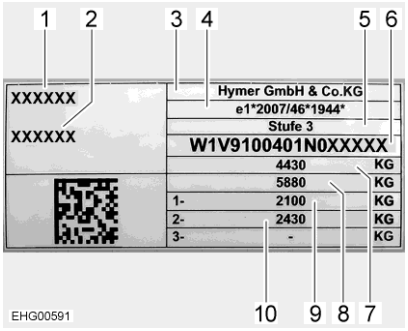

1 Kjøretøytype
2 Fortløpende serienummer
3 Produsent
4 Godkjenning for kjøretøytype
5 Påbygg
6 Chassisnummer
7 Tillatt totalvekt
8 Tillatt total tilhengerlast (ved alternativet tilhengerkobling)
9 Tillatt akseltrykk 1. Aksel
10 Tillatt akseltrykk 2. Aksel

Bilde 2 Fabrikkskilt

▶ Hvis den teknisk tillatte totalvekten på akselen overskrides, kan kjøretøyet bli skadet (f.eks. på grunn av ødelagt aksel eller sprengt dekk) og kjøringen kan bli betydelig svekket. Det er fare for at kjøretøyet spinner ut av kontroll og setter deg selv og andre trafikanter i fare. Vi anbefaler derfor at du veier det ferdig lastede kjøretøyet, inkludert alle passasjerene, før du starter turen, slik at akseltrykket og den teknisk tillatte totalvekten alltid er garantert. Til dette formålet er det mulighet for å veie/kontrollere kjøretøyet på offentlige brovekter eller hos enkelte forhandlere.

▷ Vær oppmerksom på at akseltrykkene på de respektive akslene eller akselgruppene kan avvike fra hverandre og les derfor informasjonen i registreringsdokumentene nøye.

▷ Dersom kjøretøyet overstiger teknisk tillatt totalvekt på akselen, som er spesifisert av produsenten ved praktisk kjøredrift, får det juridiske konsekvenser som f.eks. bot eller tap av forsikring.

▷ Det er mulig at rammeprodusenten til kjøretøyet ditt spesifiserer en minimumslast for framakselen for å oppnå optimal kjøreatferd. Ta derfor alltid hensyn til informasjonen om dette fra rammeprodusentens bruksanvisning.

▷ Ytterligere informasjon om korrekt lasting finner du i avsnittene "Lastsikring og lastfordeling" (side 27) og "Bakre lasteluke/bakre oppbevaringsrom" (side 32).

Beregne akseltrykk:

■ Multipliser avstanden mellom oppbevaringsrommet og framakslingen (A) med vekten til lasten i oppbevaringsrommet (G) og del resultatet med hjulavstanden (R). Derav får man vekten som lasten i oppbevaringsrommet belaster bakakslingen med. Noter denne vekten og oppbevaringsrommet.

■ I neste trinn trekker man vekten i oppbevaringsrommet (G) fra vekten som nettopp er utregnet. Hvis det blir en **positiv** verdi (eksempel 1), betyr det at framakslingen blir **avlastet** med denne summen. Hvis det blir en **negativ** verdi (eksempel 2), betyr det at framakselen blir **belastet**. Noter denne verdien.

■ På denne måten beregnes alle oppbevaringsrommene i kjøretøyet.

■ Som et siste trinn beregnes alle vektene til bakaksellasten som er beregnet for bakakselen og alle vektene for framaksellasten som er beregnet for framakselen, eller man trekker fra disse.
Hvordan bakaksellast og framaksellast beregnes, er beskrevet i avsnittet 3.2.2.

Når den beregnede verdien overskrider tillatt akseltrykk, må lasten plasseres annerledes.

Når bakakselen blir avlastet for sterkt, reduseres dekkenes festeevne til kjørebanen (traksjon), spesielt på kjøretøy med framhjulsdrift. Også i dette tilfellet må lasten plasseres annerledes.

Eksempel på beregning

		Eksempel 1	Eksempel 2
Avstand til framakslingen	A	(A1) 450 (cm)	(A2) 250 (cm)
Vekt i oppbevaringsrommet	G	x 100 (kg)	x 50 (kg)
Kjøretøyets hjulavstand	R	÷ 325 (cm)	÷ 325 (cm)
Belastning på bakakslingen (må regnes til akseltrykket)		**138,5 (kg)**	**38,5 (kg)**
Vekt i oppbevaringsrommet		- 100 (kg)	- 50 (kg)
Avlastning på framakslingen (trekkes fra akseltrykket)		**38,5 (kg)**	
Belastning av framakslingen (må regnes til akseltrykket)			**-11,5 (kg)**

Opplasting og reduksjon av last

Ved en opplasting økes kjøretøyets teknisk tillatte totalvekt, teknisk tillatte totalvekt på akselen og som følge av dette gjenværende nyttelastkapasitet for bagasje, campingutstyr osv. normalt som følge av en endring av chassiset.

Ved en reduksjon av belastningen, i motsetning til en økning i belastningen blir kjøretøyets teknisk tillatte totalvekt, teknisk tillatte totalvekt på akselen redusert og som følge av dette gjenværende nyttelastkapasitet for bagasje, campingutstyr osv. Det skjer som regel ingen tekniske endringer av chassiset.

- ▷ På grunn av endringen av den teknisk tillatt totalvekt kan en økning eller reduksjon i belastningen ha innvirkning på tillatte seter, chassis og akseltrykk. Hvis du har spørsmål, kan du kontakte ansvarlig teknisk testsenter for råd.
- ▷ En opplasting eller reduksjon i belastningen kan resultere i endrede lovkrav som følge av den nye teknisk tillatte totalvekten til kjøretøyet. Dette gjelder særlig lovkravene fra vegtrafikkforskriften, vegtrafikkonsesjonsforskriften og skatte- og forsikringsforskriften. En opplasting av teknisk tillatt totalvekt til over 3500 kg kan f.eks. ha innvirkning på førerkortklassen eller kan føre til andre fartsgrenser eller gjennom- og forbikjøringsforbud kan gjelde. Kravene til å betale bompenger kan også endres på grunn av ny teknisk tillatt totalvekt. Du bør derfor gjøre deg kjent med gjeldende rettstilstand med hensyn til kjøretøyets nye teknisk tillatte totalvekt og søke råd om dette fra relevante myndigheter. Vær oppmerksom på at de nasjonale forskriftene i destinasjonslandet og landene du har besøkt for transitt kan avvike fra reglene i hjemlandet ditt.
- ▷ For ytterligere informasjon om gjenværende nyttelastkapasitet, se avsnittet "Gjenværende nyttelastkapasitet" (side 23).

3.2.4 Taklast

- ▶ Det er kun tillatt å gå på taket når det er montert takreling og trinnflate. Bruk stigen bak når du klatrer opp på taket.
- ▶ Vær forsiktig når du går opp i stigen. Sklifare når stigen er fuktig eller isete.
- ▶ Vær forsiktig når du går på taket. Sklifare når taket er fuktig eller isete.
- ▶ Ikke belast taket for mye. Med økende taklast blir kjøreegenskapene og bremseegenskapene dårligere.

- ▷ Hvis kjøretøyet er utstyrt med takreling, kan man feste lastestativ for taklast på takrelingen (f.eks. surfebrett, gummibåt eller lettere kanoer). Spesielle bæresystemer fås som tilbehør. Autoriserte forhandlere eller servicestasjoner hjelper deg gjerne.
- ▷ Maksimalt tillatt taklast er 75 kg.
- ▷ Hvis det finnes en trinnflate, må du bare trå på trinnflaten som er beregnet for det.
- ▷ Taklasten må festes på en sikker måte med strammeseler. Bruk ikke festebånd av gummi.
- ▷ Kontroller kjøretøyets totalhøyde etter pålastet takrail.

- ▷ Fest en lapp med totalhøyden godt synlig i førehuset. Så trenger du ikke å beregne totalhøyden hver gang du vil kjøre under en bro eller en gjennomkjøring.

Takreling og trinnflate

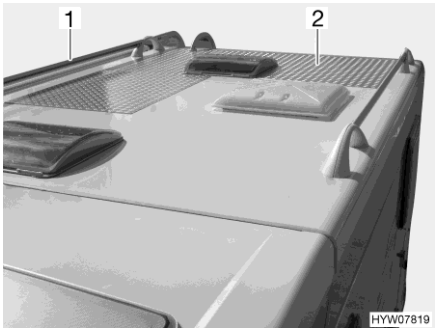

Bilde 3 Takreling og trinnflate

Hvis kjøretøyet er utstyrt med takreling (Bilde 3,1), er det alt etter utstyrsnivå også montert en trinnflate på taket (Bilde 3,2). I så fall må du bare trå på trinnflaten på taket.

Stige bak

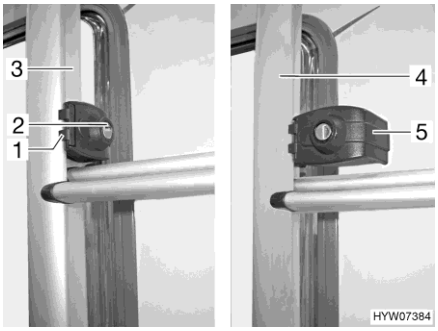

Bilde 4 Lås (stige bak)

Slå ned:

- Stikk nøkkelen inn i låsesylinderen (Bilde 4,2) på låsen til stigen bak (Bilde 4,1) og drei en kvart omdreining til nøkkelen står loddrett.
- Hold den sammenfoldbare delen av stigen bak (Bilde 4,4) fast og sving ut sikringsbøylen (Bilde 4,5).
- Trekk ut nøkkelen og fold stigen bak nedover.

Slå oppover:

- Fold stigen bak oppover og hold den fast.
- Stikk nøkkelen inn i låsesylinderen (Bilde 4,2) til låsen på stigen bak (Bilde 4,1).
- Sving sikringsbøylen (Bilde 4,5) innover rundt røret til den faste delen på stigen bak (Bilde 4,3).
- Drei nøkkelen en kvart omdreining til nøkkelen står vannrett.
- Kontroller låsen til stige bak: Trekk lett i stigen bak.

3.2.5 Bakre lasteluke/bakre oppbevaringsrom

- ▶ Ta hensyn til tillatt totalvekt på akslene og teknisk tillatt totalvekt ved lasting av bakre lasteluke og bakre oppbevaringsrom.
- ▶ Den maksimalt tillatte belastningen for den bakre lasteluken og oppbevaringsrommet er 350 kg. Hvis det er montert en tilhengerkobling eller et motorsykkelstativ på kjøretøyet, er tillatt belastning 450 kg. Ikke overskrid den teknisk tillatte totalvekten på bakakselen.
- ▶ Ujevn belastning eller overlast har en negativ effekt på kjøreatferden. Spesielt fører en baktung last til en avlastning av framakselen på grunn av løftevirkningen og dermed f.eks. til tap av veigrep, dårligere styrerespons (endret kjøreatferd), til overbelastning av dekkene og den resulterende økte risikoen for at dekk sprenges. Det er fare for at kjøretøyet spinner ut av kontroll og setter deg selv og andre trafikanter i fare. En belastning jevnt fordelt over hele kjøretøyet gir optimal kjøreatferd under turen. Hvis du ikke er sikker på, om det lastede kjøretøyet overholder den teknisk tillatte totalvekten og den teknisk tillatte totalvekten på akslen, er det mulig å veie/kontrollere kjøretøyet på offentlige vekter eller hos enkelte forhandlere.
- ▶ Maksimalt tillatt utvendig belastning av bakvegg/bakdeksel må ikke overskrides. Det er kun tillatt med utstyrskomponenter som er godkjent av produsenten (f.eks. bestemte sykkelstativ).

- ▶ Ved transport av kjøretøy som drives av bensin, diesel, gass eller annet brennbart materiale, skal det sikres at tanken på kjøretøyet som transporteres er helt tom. Ved transport av elsykler anbefaler vi også å ta ut batteriet før avreise og oppbevare det trygt.
- ▶ Bakre lasteluke og bakre oppbevaringsrom er ikke fabrikkdesignet som sove- eller salongområder for mennesker eller dyr. Disse rommene har fra fabrikken ingen ventilasjon. Det er kvelningsfare på grunn av oksygenmangel.

- ▷ Vær oppmerksom på at det på bakdører/bakdekselet kun er tillatt med utstyrskomponenter (f.eks. oppbevaringsnett) som er montert av produsenten.
- ▷ Vær oppmerksom på at den maksimalt tillatte lasten for de fabrikkmonterte oppbevaringsnettene er 5 kg.
- ▷ Avengig av kjøretøyutrustning, er det montert festeskinner med festemaljer i den bakre lasteluken hhv. det bakre lasterommet. Fest alltid lasten på festeøyene. For sikker strammesele eller evt. festenett, må man aldri bruke festebånd av gummi.
- ▷ Før man fester lasten, må man alltid kontrollere at festemaljene i festeskinnene sitter godt. Hvis festemaljen ikke er festet godt i festeskinnen, kan lasten begynne å gli og løsne ved brå styrebevegelser eller ved bremsing.
- ▷ Fordel lasten jevnt. Altfor tunge lastepunkter skader gulvbelegget.
- ▷ Bruk holdesystemet som selges hos forhandleren når sykler medbringes i bakre lasteluke.
- ▷ Det skal ikke bores i kjøretøygulvet. Det skal ikke skrus inn skruer i kjøretøygulvet.

Når du laster bakre lasteluke og bakre oppbevaringsrommene må du overholde følgende anvisninger for å sørge for sikker kjøredrift:

- Last og gjenstander som fraktes skal også fordeles jevnt i bakre lasteluke og bakre oppbevaringsrom i henhold til avsnittet "Lastsikring og lastfordeling" (side 27).
- Alle gjenstander som oppbevares i den bakre lasteluken og bakre oppbevaringsrommene må festes og sikres med egnede strammesystemer til eksisterende festepunkter fra fabrikken.
- Før kjøring må du sørge for at bakre lasteluke og bakre oppbevaringsrom er ordentlig lukket.

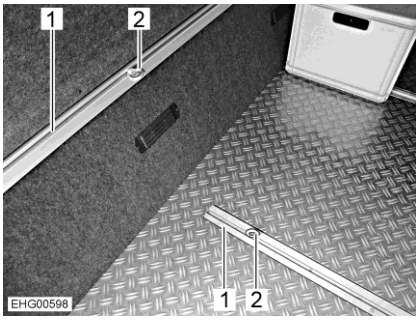

1 Festeskinne
2 Festemalje

Bilde 5 Festemaljer (bakre lasteluke)

Forskyve festemaljer:

- Drei festemaljen (Bilde 5,2) en halv omdreining mot urviseren. Festemaljen (Bilde 6) lar seg nå forskyve.

Bilde 6 Festemalje (forskyvbar)

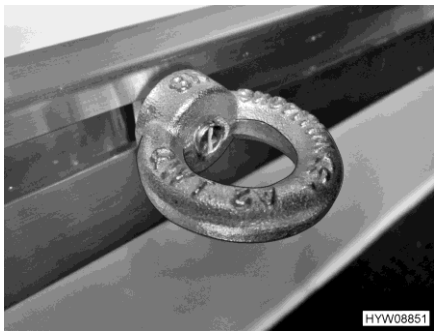

Bilde 7 Festemalje (klemt)

- Skyv festemaljen i festeskinnen (Bilde 5,1) til ønsket posisjon.
- Drei festemaljen en halv omdreining med urviseren. Festemaljen (Bilde 7) sitter igjen fast i festeskinnen.
- Kontroller at festemaljen sitter som den skal.

▷ Overhold alltid den maksimalt tillatte belastningen for den bakre lasteluken eller det bakre oppbevaringsrommet. Den spesifiserte maksimalt tillatte belastningen av den bakre lasteluken eller det bakre oppbevaringsrommet kan påvirkes ved å velge ekstra spesialutstyr som f.eks. tilhengerkoblinger eller rammeforlengelser. Teknisk tillatt totalvekt og teknisk tillatt totalvekt på akselen må i alle tilfelle ikke overskrides. Spesielt må akseltrykkene kontrolleres og overholdes når man stuer eller fester tungt tilbehør eller tilbehør som er tungt lastet (f.eks. motorsykkelstativer eller sykkelstativ) bak. Vær derfor oppmerksom på at maksimallasten kanskje ikke vil kunne brukes fullt ut dersom denne ville overskride teknisk tillatt totalvekt eller teknisk tillatt totalvekt på akselen.

▷ Du finner mer informasjon om korrekt belastning i avsnittene "Teknisk tillatt totalvekt" (side 22), "Teknisk tillatt totalvekt på akselen (akseltrykk)" (side 28) og "Lastsikring og lastfordeling" (side 27).

3.3 Sykkelstativ

- ▶ Ta hensyn til tillatt totalvekt på akslene og teknisk tillatt totalvekt ved lasting av sykkelstativ.
- ▶ En total bredde på 2,55 m må ikke overskrides. Still inn festene for syklene tilsvarende. Hvis festet eller syklene stikker ut til siden eller bak, må dette merkes på forskriftsmessig måte.
- ▶ Sykkelstativet må kun lastes med sykler.
- ▶ Ikke transporter mer enn tillatt antall sykler for sykkelstativet (maks. 50 kg).
- ▶ Kontroller at syklene er godt festet til sykkelstativet etter 10 km kjøring, og deretter ved hver stans.
- ▶ Bruk ikke sykkelstativet som bagasjebærer eller stige.

- ▷ Nummerskiltet og baklysene må ikke tildekkes.
- ▷ Ikke kjør med utfelt sykkelstativ dersom det er tomt.
- ▷ Før hver avreise skal det sjekkes om:

  Sykkelstativet - uten sykler - er slått riktig sammen?

  Syklene er festet godt til stativet med beltene?

Å laste sykler på sykkelstativet

Ta hensyn til tyngdepunktet ved lasting på sykkelstativet. Syklenes tyngdepunkt må ligge helt inntil kjøretøyets bakvegg. Begynn alltid lastingen av sykkelstativet innerst.

Slik laster du sykkelstativet riktig:

- ■ Slå ned sykkelstativet.
- ■ Den tyngste sykkelen står inntil bakveggen.
- ■ De lettere syklene står i midten eller ytterst på stativet.
- ■ Fest henholdsvis framhjulet og bakhjulet på sykkelen med holdebøylene som finnes på sykkelstativet.
- ■ I tillegg fester du den ytterste sykkelen på holdebøylen eller holdearmen.

Lastes sykkelstativet bare med **én** sykkel, skal den plasseres helt inntil bakveggen.

3.4 Kobling av tilhenger

- ▶ Vær forsiktig ved til- og frakobling av tilhenger. Risiko for ulykker og personskader!
- ▶ Ved til- og frakobling av tilhenger må ingen personer oppholde seg mellom bobilen og tilhengeren.
- ▶ Legg merke til tillatt akseltrykk for støtte- og bakaksel. Støttelast og bakakseltrykk må ikke overskrides. Følg verdiene til støttelasten og bakakseltrykket som finnes i vognkortet og i tilhengerpapirene.

- ▷ Tilhenger med kollisjonsbremse: Tilhengeren må ikke kobles til eller fra når bremsen er aktivert.
- ▷ Tilhengerkobling med avtagbar kulehals: Ved feilmontering av kulehalsen kan tilhengeren rykkes løs. Følg bruksanvisningen til tilhengerkoblingen.

- ▷ Den maksimalt tillatte støttelast for kjøretøyet er på 100 kg.

3.5 Tilhengerkobling

- ▶ Ved montering av tilhengerkobling finner du maks. støttelast og teknisk tillatt tilhengerlast i vognkortet.
- ▶ Etter 1 000 driftstimer trekkes festeskruene til tilhengerkoblingen til.

- ▷ Sykkelstativ og tilhengerkobling må ikke brukes samtidig.

- ▷ La din autoriserte forhandler eller din autoriserte servicestasjon montere tilleggsutstyr. De vil også ta hånd om alle formaliteter for deg.
- ▷ Følg bruksanvisningen til produsenten.

Bilde 8 Tilhengerkobling (avtagbar)

3.6 Stigtrinn

- ▶ Før avreise, og også etter korte stopp, skal det kontrolleres at stigtrinnene er trukket helt inn.
- ▶ Stå ikke i svingradiusen til stigtrinnene når de trekkes inn og skyves ut.
- ▶ Trå på stigtrinnet først når det er skjøvet helt ut. Fare for personskade!
- ▶ For å unngå sklifare, skal stigtrinnet rengjøres ved behov (snø, is, søle ...), før du trår på det.
- ▶ Man må aldri løfte eller senke personer med stigtrinnene.
- ▶ Etter kaldstart på motoren kan det vare noen sekunder før varselsignalet går, avhengig av kjøretøyet.
- ▶ Den maksimalt tillatte belastningen på stigtrinnet iht. bruksanvisningen til produsenten må følges.

▷ Stigtrinnenes dreielager og ledd må ikke smøres med fett eller olje (se kapittel 11).

3.6.1 Stigtrinn

Det elektriske betjente stigtrinnet letter inn- og utgangen fra kjøretøyet gjennom boenhetsdøren til kjøretøyet.

Avhengig av modellen er bryterpanelet utstyrt med vippebryterne i dashbordet eller på siden av førerdøren.

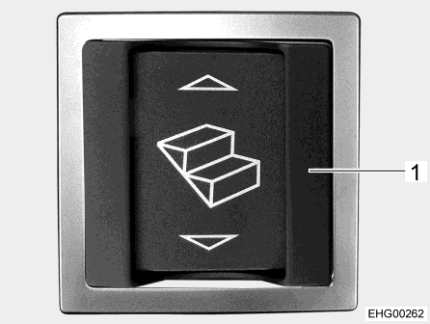

Bilde 9 Vippebryter for stigtrinn (inngangsområde)

Bilde 10 Vippebryter for stigtrinn (bryterpanel)

▷ Vippebryteren i inngangsområdet (Bilde 9,1) har en ekstra ramme for å beskytte mot utilsiktet betjening.

Trekke in:

- ■ Trykk på vippebryteren oppe i inngangsområdet (Bilde 9,1) eller på vippebryteren (Bilde 10) på bryterpanelet i førerhuset.

Skyve ut:

- ■ Trykk vippebryteren nede i inngangsområdet (Bilde 9,1).

Når motoren går og stigtrinnene er skjøvet ut, hører du et varselsignal. Varselsignalet stopper, når stigtrinnet trekkes inn.

3.6.2 Stigtrinn førerdør

Det automatiske stigtrinnet for førerdøren gjør det enklere å gå inn og ut gjennom førerdøren.

Skyve ut:
- ■ Åpne førerdøren. Stigtrinnet skyves ut automatisk.

Trekke in:
- ■ Lukk førerdøren. Stigtrinnet trekkes inn automatisk.

3.7 Elektrisk oppvarmbar frontrute

▷ Frontruten varmes opp kun når motoren er i gang.

▷ Halvsidene til frontruten varmes opp av hver en varmetråd. Når en varmetråd svikter, blir den andre halvsiden av frontruten fortsatt varmet opp.

Frontruteoppvarmingen brukes til avfukting av frontruten ved duggdannelse og til avriming ved isdannelse.

Avhengig av modellen er bryterpanelet utstyrt med vippebryterne i dashbordet eller på siden av førerdøren.

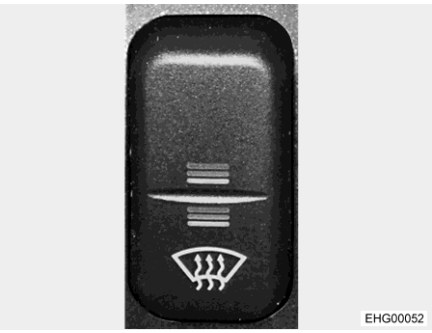

Bilde 11 Vippebryter (varme i frontruten)

For å slå på:
- ■ Trykk på nedre halvdel av vippebryteren (Bilde 11). Den røde LED-en i vippebryteren lyser.

▷ For å beskytte batteriet slår frontruteoppvarmingen seg automatisk av etter ca. 18 minutter. Den røde LED-en i vippebryteren slukkes.

For å slå av:
- ■ Trykk på øvre halvdel av vippebryteren (Bilde 11). Den røde LED-en i vippebryteren slukkes.

3.8 Multimedia-System (Mercedes)

Med Multimedia-System tilhørere det en DSP-boks der setekonsollen til passasjersetet er installert. DSP-boksen inneholder prosessoren til Sound-programmeringen.

▷ Ikke åpne DSP-boksen! Kun et autorisert fagverksted kan åpne DSP-boksen.

▷ Hvis du bytter til en Bluetooth-tilkoblet mobilenhet mens lyden spilles av på Multimedia-Systemet, vil avspillingsavbrudd være ca. 2 minutter.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

3.9 TV-anlegg

▶ Før avreise settes flatskjermen og skjermholderen tilbake i utgangsstilling og sikres.

▶ Før hver avreise skal du kontrollere at antennen er plassert i parkeringsstilling. Fare for ulykker!

▷ Du finner mer informasjon om plassering av flatskjermen i kapittel 6.

3.10 Vaskbeskyttelse

▶ Når vaskbeskyttelsen er ordentlig festet: Steng vaskbeskyttelsen.

▶ Når vaskbeskyttelsen kan fjernes: Fjern vaskbeskyttelsen fra vasken og lasser den trygt.

3.11 Gassregulator

▶ Drift av gassdrevne apparater under kjøring er bare tillatt hvis gassanlegget er utstyrt for dette. Slangebruddsikring og kollisjonssensor forhindrer gasslekkasje i tilfelle en ulykke.

Avhengig av utstyr, kan det være forskjellige gassregulatorer montert i kjøretøyet.

Hvis en annen gassregulator enn de som er oppført under er montert i kjøretøyet, må hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen stenges under kjøring.

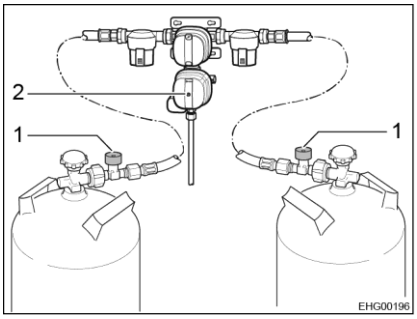

Bilde 12 Gassregulator (DuoControl CS)

Gassregulator med kollisjonssensor og slangebruddsikring

Når det er en gassregulator med kollisjonssensor (Bilde 12,2) og slangebruddsikring (Bilde 12,1) fastmontert i kjøretøyet:

Hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Varmeanlegg" kan forbli åpen under kjøring. Gassdrevne apparater kan være påslått under kjøring.

Gassregulatorene kan variere i utføring (vertikal eller horisontal), og kan være forskjellig i detaljene.

▷ Ved usikkerhet kan informasjon fås hos autoriserte forhandlere eller servicestasjoner.

3.12 Kjettinger

▷ Monter kjettinger kun når avstanden mellom dekkene og kjøretøyets karosseri er minimum 50 mm.

▷ Bruk av kjettinger er en ekstra belastning for dekk, hjulopphengning og styringssystem. Når man bruker kjettinger må man kjøre sakte (maks. 50 km/t) og kun på veier som er helt dekket med snø. Ellers kan kjøretøyet skades.

▷ Følg monteringsanvisninger fra kjettingprodusenten.

▷ Legg ikke kjettinger på alufelger.

Bruk av kjettinger er underlagt bestemmelsene i de enkelte landene.

- Legg alltid kjettinger på drivhjulene.
- Sjekk kjettingenes spenning etter noen få meters kjøring.

3.13 Produsent-service for innebygde original-apparater og original-deler

Kontroller før kjøring om det tilbys produsent-service for innebygde original-apparater og original-deler i mållandet (Original Equipment Manufacturer (OEM) Service).

3.14 Trafikksikkerhet

- Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 13.7).
- Delene kan utsettes for ugunstige forhold (storm, is, vibrasjoner osv.) og krever nøye inspeksjon til tross for grundig konstruksjon og produksjon. Sjekk derfor at delene sitter ordentlig med jevne mellomrom samt før lange reiser.

Bruk sjekklisten før hver avreise:

	Nr.	Kontroll	Kontrollert
Servicepartner	1	Service- og distribusjonspartnere notert (se avsnittet 12.1)	
Basiskjøretøy	2	Alle bilpapirer om bord	
	3	Dekk og lufttrykk i dekk i god stand	
	4	Sjekk at kjøretøysbelysning, bremse- og baklys virker	
	5	Oljenivået i motor, gir og servostyringen er kontrollert	
	6	Kjølevæske og væske for vindusvisker-spyleanlegget fyllt opp	
	7	Bremsene fungerer	
	8	Bremsene reagerer jevnt/regelmessig	
	9	Kjøretøyet holder sporet under bremsing	
Boenhet utvendig	10	Markise kjørt helt inn	
	11	Sjekk at det ikke er snø og is på taket (om vinteren)	
	12	Utvendige tilkoblinger frakoblet og ledninger lagret	
	13	Eksterne støtter fjernet	
	14	Innebygde støttebein kjørt inn og festet	
	15	Støtteklossene fjernet og stuet bort	
	16	Trekk inn stigtrinn (varselsignal)	
	17	Utvendige luker lukket og låst	
	18	Bakre boenhetsdør er lukket	
	19	Kjøretøyets totalhøyde med pålastet takrail målt og notert. Totalhøyden skal oppbevares godt synlig i førerhuset	

Boenhet innvendig

Nr.	Kontroll	Kontrollert
20	Vinduer og takluker lukket og låst	
21	Fjernsynsapparat sikret	
22	Fest eller sikre alle løse gjenstander	
23	Valgfritt sminkespeil tatt av og plassert sikkert i en skuffe	
24	Tøm åpne hyller etc.	
25	Løse vaskbeskyttelsen (hvis tilgjengelig) sikkert lagret	
26	Sikre kjøleskapdøren	
27	Kjøleskap satt på 12 V-drift	
28	Alle skuffer og klaffer lukket	
29	Sikre stuedører og skyvedører	
30	Nedfellbar seng sikret i kjøreposisjon	
31	Barneseter kun montert på seter som er tillat for dette	
32	Svingsetelås for førersete og passasjersete i lås	
33	Blendingsgardiner i førerhuset åpnet og sikret	
34	Satelittanlegget er utkoblet	

Gassanlegg

35	Fest gassflaskene i gasskapet slik at de ikke kan skli	
36	Sett alltid beskyttelseshetter på gassflaskene når de ikke er koblet til gasslangen	
37	Steng gassflaskens hovedventil og gassavstengeventil ▷ Hvis det er montert et DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor, kan gassavstengeventilene og hovedventilen være åpne under kjøring.	

Elektrisk anlegg

38	Sjekk spenningen i startbatteriet og i boenhets-batteriet (se kapittel 8). Viser panelet for lav batterispenning, må de respektive batteriene lades. Se anvisningene i kapittel 8 ▷ Start reisen med fullt ladet start- og boenhets-batteri.	

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger vedrørende kjøring av bobilen.

4.1 Kjøring

- ▶ Basiskjøretøyet er et nyttekjøretøy (liten lastebil). Kjøremåten må tilpasses dette.
- ▶ Før avreise, og også etter korte stopp, skal det kontrolleres at stigtrinnene er trukket helt inn.
- ▶ Når du starter motoren på kjøretøyet, kan varselsignaler høres, f.eks. varselsignalet "Stigtrinn kjørt ut". Under visse forhold (kaldstart om vinteren) kan det etter at kjøretøymotoren er startet vare inntil 15 sekunder til varselsignalet høres.
- ▶ Det er montert sikkerhetsbelte ved alle kjøretøyets godkjente sitteplasser. Under kjøring må man alltid bruke sikkerhetsbelte.
- ▶ Sikkerhetsbeltet må være festet under hele turen.
- ▶ Passasjerene må bli sittende på de fastlagte plassene.
- ▶ Dørlåsen må ikke åpnes.
- ▶ Unngå rykkete bremsing.
- ▶ Ved bruk av navigasjonsutstyr, må kjøremålet bare endres når kjøretøyet står i ro. Sving inn på en parkeringsplass eller et trygt stoppested når du ønsker å endre kjøremål.
- ▶ Under bruk av monitoren til navigasjonsutstyret må man ikke spille DVD-er under kjøring.

- ▷ Kjør langsomt på dårlige veier.
- ▷ Kjør særlig forsiktig ved innkjøring på ferger, ved ujevnheter i veien og ved rygging. Større kjøretøy kan begynne å slingre på grunn av det relativt lange overhenget, under dårlige kjøreforhold kan de subbe i bakken. Det kan føre til at undergulvet eller delene som er montert på det, f.eks. et motorsykkelstativ, blir skadet.

- ▷ Produsenten påtar seg intet ansvar for ulykker eller skader som oppstår som følge av at disse punktene ikke er overholdt.
- ▷ Sikkerhetsforanstaltningene som er oppført i kapittel 2 må overholdes.

4.2 Nedbruddshjelp ved kjøretøytekniske problemer

▶ I nødstilfeller, ring det nasjonale nødnummeret eller bruk Mercedes-Benz nødanropssystemet (SOS-knappen, se bruksanvisningen til basiskjøretøy).

Mercedes-Benz kundesenter er tilgjengelig for nedbruddshjelp og forespørsler om basiskjøretøyet. Samtalen til Mercedes-Benz kundesenter etableres i kjøretøyet via kommunikasjonsmodulen "me connect".

▷ Bare bruk knappen for nedbruddsanrop hvis det oppstår tekniske problemer med basiskjøretøyet. Forespørsler om kjøretøyets boenhet kan ikke besvares.

Monteringssted Avhengig av modellen er knappen for nedbruddsanrop installert i midtkonsollen eller i overstyringsenheten.

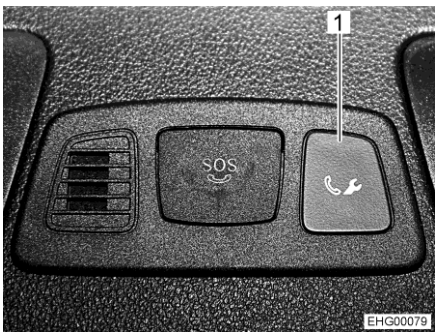

Bilde 13 Knapp for nedbruddsanrop (Midtkonsoll)

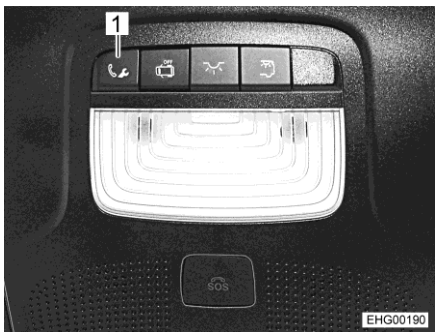

Bilde 14 Knapp for nedbruddsanrop (Takkonsoll)

Anrop:

■ Trykk knappen (Bilde 13,1 hhv. Bilde 14,1) for nedbruddsanrop. Anrop til Mercedes-Benz kundesenter utløses.

Multifunksjonsdisplayet viser melding om at tilkoblingen blir opprettet. Lydutgangen blir dempet. Kjøretøyets data overføres, noe som kan ta noen sekunder. Deretter svarer en ansatt hos Mercedes-Benz kundesenter.

▷ I noen land ber en taletekst om bekreftelse av overføring av kjøretøyets data. Etter bekreftelsen overføres kjøretøyets data.

Avslutte anrop:

■ Trykk på telefonknappen på multifunksjonsrattet.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen for basiskjøretøyet.

4.3 Kjørehastighet

- Kjøretøyet er utstyrt med en kraftig motor. Dermed har man tilstrekkelig reserve i tunge trafikksituasjoner. Denne høye ytelsen muliggjør høy slutthastighet og krever kjøreferdigheter over gjennomsnittet.
- Kjøretøyet har en stor angrepsflate for vind. Det er spesielt farlig hvis det oppstår plutselig sidevind.
- Ujevn eller ensidig lasting forandrer kjøreegenskapene.
- På ukjente veier kan det være vanskelig veiforhold og det kan oppstå overraskende trafikksituasjoner. Tilpass derfor kjørehastigheten til den aktuelle trafikksituasjonen og omgivelsene forøvrig.
- Følg nasjonale regler for fartsgrenser.

4.4 Luftfjæring

- Pass på at folk ikke er under kjøretøyet eller mellom hjulene når kjøretøyet senkes.

- ▷ Ikke overbelast kjøretøyet (ikke overskride akseltrykk og maksimal tillatt masse).
- ▷ Pass på at kjøretøyet senkes fritt selv etter at det har stått stille over lengre tid.
- ▷ Før du begynner å kjøre på manometeret, kontroller systemtrykket. Systemtrykket må ligge i et område på mellom 1 til 6 bar. Hvis det er nødvendig, øk eller senk trykket.
- ▷ Ved bruk av kjettinger: Kontroller at det er nok ledig plass til kjettingene.

1-krets-system

I tillegg til standardutstyret til kjøretøyet med stålfelgen, er to belg montert på bakakselen. Dette gjør at kjøretøyet kan heves med flere centimeter.

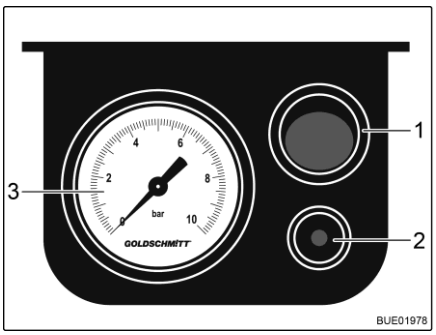

1 På/av-knapp
2 Lufteventil
3 Manometer

Bilde 15 Elektrisk betjeningsdel

Heve kjøretøyet:

- Trykk på på/av-knappen (Bilde 15,1) på den elektriske betjeningsdelen. Fyll systemet med en ekstern kompressor via en ventil (venstre til venstre førersetekonsollen).

Senke kjøretøyet:

- Frigi trykket. Trykk deretter på lufteventilen (Bilde 15,2) til den elektriske betjeningsdelen.

▷ Fordel lasten jevnt på bælgen, ellers kan spenningen bygge opp i karosseriet. Spenningen kan føre til feil ved åpning og stening av dørere og klaffer.

▷ Følg også bruksanvisningen til produsenten.

4.5 Bremser

▶ Defekter ved bremseanlegget må straks repareres på autorisert fagverksted.

Ved hver kjørestart

Kontroller med prøvebremsing ved hver kjørestart:

- Fungerer bremsene?
- Reagerer bremsene jevnt?
- Holder kjøretøyet sporet under bremsing?

4.6 Sikkerhetsbelter

4.6.1 Generelt

Kjøretøyet er utstyrt med sikkerhetsbelter i boenheten på sitteplassene hvor det er påbudt med sikkerhetsbelte. De nasjonale forskriftene gjelder for bruk av sikkerhetsbeltet.

▶ Før avreise må man feste sikkerheltsbeltene og man må ha dem festet under hele kjøreturen.

▶ Sikkerhetsbeltene må ikke skades eller klemmes. Defekte sikkerhetsbelter byttes ut på et autorisert fagverksted.

▶ Beltefestene, innrullingsautomatikken og beltelåsene må ikke endres.

▶ Hvert sikkerhetsbelte må kun brukes av **en** person.

▶ Ikke spenn fast gjenstander sammen med personer.

▶ Sikkerhetsbeltene er ikke beregnet for personer på under 150 cm. I slike tilfeller må det brukes ytterligere festeanordninger. Se kontrollsertifikatet.

▶ Plasser barnesikringssystemer kun på seter som er spesielt utpekt til dette. Vi anbefaler på det sterkeste å installere barnesikringssystemer fortrinnsvis i den andre seteraden.

▶ Skift ut sikkerhetsbeltene etter ulykke.

▶ Under kjøring må ryggstøet til setet ikke være lent for langt bakover. Ellers fungerer ikke sikkerhetsbetlet som det skal lenger.

4.6.2 Riktig feste av sikkerhetsbeltet

- Sikkerhetsbeltet må ikke vris. Sikkerhetsbeltet skal ligge jevnt inntil kroppen.
- Sitt riktig i setet når du fester sikkerhetsbeltet.

Sikkerhetsbeltet er riktig festet når hoftebeltet under magen går over hoftebenet. Skulderbeltet må gå over brystet og skulderen (ikke halsen). Beltet må dessuten alltid sitte stramt på kroppen. Ta av klær med tykt fôr før turen begynner.

4.6.3 Sikkerhetsbeltepanel

- Hvis sittebenken brukes under kjøring: Bruk sittebenk uten nakkestøtte!

Når nakkestøttene er fjernet fra ryggputen på sittebenken og sikkerhetsbeltepanelet (Bilde 16,1) er montert (se avsnittet 6.9): Fjern sikkerhetsbeltepanelet før kjøringen og sett på nakkestøttene igjen før avreise.

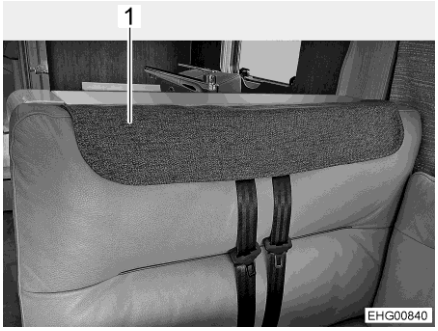

Bilde 16 Sikkerhetsbeltepanelet montert

4.7 Barnesikringssystemer

- Barn under 13 år som er kortere enn 150 cm skal sikres med et egnet og lovlig barnesikringssystem under kjøring.
- Under kjøring må man spenne fast barna og passe på at de er fastspent under turen.
- Når det er montert passasjer-kollisjonspute i kjøretøyet, må man ikke bruke barnesikringssystemer som vender bakover på passasjersetet ("Reboard-systemer"). Følg advarslene som finnes i kjøretøyet.
- Plasser barnesikringssystemer kun på seter som er spesielt utpekt til dette. Når den fremre kollisjonsputen på passasjersetet foran er aktivert, kan bare forovervendte barnesikringssystemer, brukes på passasjersetet foran.
- Barnesikringssystemer som er bakovervendt må **aldri** brukes på et sete med **aktivert fremre kollisjonspute**. Dette kan føre til **død** eller **alvorlige personskader** hos barn.

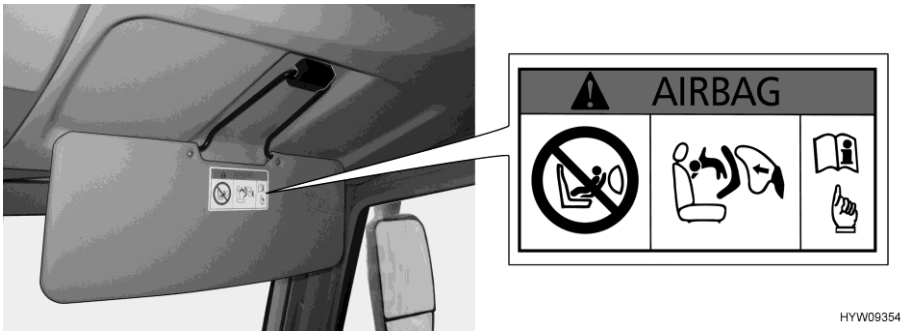

Bilde 17 Advarsel barnesikringssystem (solskjerm for passasjer)

Ikke bruk bakovervendte barnesikringssystemer på passasjersetet

Passasjersetet er utstyrt med en kollisjonspute. Når denne kollisjonsputen er aktivert, skal ingen bakovervendte barnesikringssystemer brukes på passasjersetet. I en ulykke vil kollisjonsputen som utløses resultere i alvorlig skade eller død for barnet. På solskjerm er det plassert en advarsel (Bilde 17) som informerer om denne faren.

Kollisjonsputen på passasjersetet kan deaktiveres, informasjon om dette finner du i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

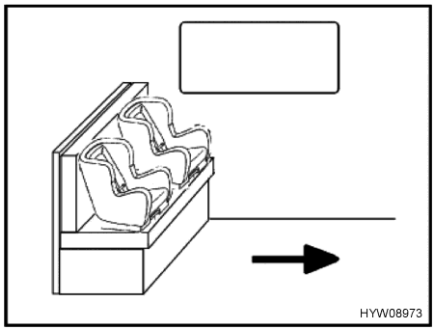

Bilde 18 Barneseter på sittebenken

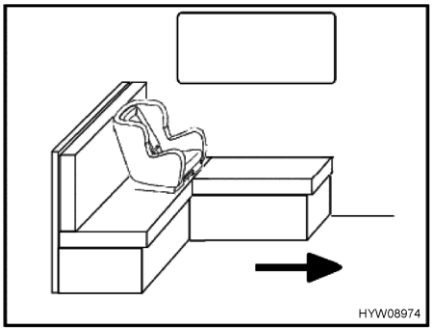

Bilde 19 Barnesete på L-sittebenken

Pilen i Bilde 18 og Bilde 19 angir kjøreretningen.

På sittebenken (Bilde 18) tillates kun barneseter når bordet er fjernet og lagret på trygt vis. Maksimalt 2 barneseter kan settes inn.

På L-sittebenken (Bilde 19) er det kun tillatt med et barnesete ved vinduet. Ryggputen på sideveggen må fjernes når et barnesete benyttes. Når bordet står festet, skal bordplaten skyves mot midten av kjøretøyet og låses.

Barnesikringssystemene er inndelt i fem klasser:

Klasse	Kroppsvekt	Ca. alder
0	Inntil 10 kg	Inntil 9 måneder
0+	Inntil 13 kg	Inntil 18 måneder
I	9 kg til 18 kg	9 måneder til 4 år
II	15 kg til 25 kg	3 år til 7 ½ år
III	22 kg til 36 kg	6 år til 12 år

Følgende tabell viser hvilke barnesikringssystemer som kan brukes på hvilke sitteplasser.

Seter	Aldersgrupper			
	< 10 kg (0-9 måneder)	< 13 kg (0-24 måneder)	9-18 kg (9-48 måneder)	15-36 kg (4-12 år)
Passasjersete foran	X	X	UF	UF
Andre seterekke (enkeltsete, setesokkel mot kjøreretningen)	X	X	X	X
Tredje seterekke (ved 3-punktsseler, variant L-sittegruppe)	U**)	U**)	U	U
Tredje seterekke (ved 3-punktsseler, variant sittegruppe med avtakbart bord)	U***)	U***)	U	U

Betydning av merkingen:	
U:	Passer for sikringssystemer, av kategorien "universal", som er tillatt brukt for denne vektklassen
UF:	Egnet for fremoverrettede sikringssystemer, av kategorien "universal", som er tillatt brukt for denne vektklassen
X:	Sete er uegnet for barn i denne aldersgruppen
*):	Kun ved deaktivert kollisjonspute
**):	Kun sitteplass ved vinduet
***):	Kun når bordet er fjernet

4.8 Førersete og passasjersete

- ▶ Før start skal samtlige seter dreies i kjøreretningen og blokkeres.
- ▶ Under kjøring må alle seter være festet i kjøreretningen. De må ikke snus.
- ▶ Snu alltid setene slik at setet vender mot midten av kjøretøyet og ikke mot ytterveggen.

Det følgende beskriver hvordan du stiller inn førersetet og passasjersetet foran på I-modeller.

Innstillingen av førersetet og passasjersetet i T-modeller er beskrevet i bruksanvisningen for basiskjøretøyet.

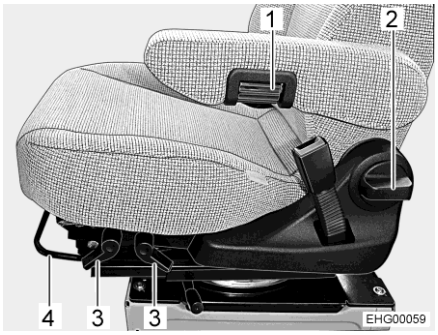

Bilde 20 Setejustering (Aguti GIS-Liner)

Dreie setet i kjørestilling

- Still begge armlenene oppover.
- Skyv setet bakover eller til midtstilling.
- Drei setet i kjøreretningen og lås det.

▷ Dreiing av setene når kjøretøyet står i ro er beskrevet i kapittel 6.

Innstilling av setets lengderetning

Still inn førersetet slik at føreren kan trå pedalene helt ned uten vanskeligheter.

- Trekk bøylen (Bilde 20,4) opp.
- Skyv setet framover eller bakover.
- Slipp bøylen. Setet må gå hørbart i inngrep.

Innstilling av setehelling

Still setets helling inn slik at lårene hviler på seteflaten uten noe trykk.

- Trekk den respektive stangen (Bilde 20,3) opp.
- Plasser seteflaten i ønsket hellingsposisjon ved å belaste eller avlaste.
- Slipp stangen. Seteflaten må gå hørbart i inngrep.

Innstilling av setehøyde

- Trekk stangen bak på høyre setet eller trykk ned.

Innstilling av ryggstø

Hellingen på førersetets ryggstø stilles inn slik at rattet kan holdes med armene i lett vinkel.

- Drei håndtaket (Bilde 20,2).
- Plasser ryggstøet i ønsket hellingsposisjon ved å belaste eller avlaste.
- Slipp håndtaket. Ryggstøet må gå hørbart i inngrep.

Innstilling av armlenene

Armlenene kan høydejusteres trinnløst.

- Sving armlenet litt opp slik at det blir enklere å håndtere.
- Drei det riflede hjulet (Bilde 20,1) for finjustering. Avhengig av hvilken retning hjulet dreies, heller armlenet seg oppover eller nedover.
- Sving armlenet ned og kontroller posisjonen.

4.9 Setevarme

Avhengig av modell og funksjoner, kan fører- og passasjersete på forsiden oppvarmes. Bryteren på setevarmeren er festet til siden av setet.

Bilde 21 Bryter for setevarme

▷ Setevarmen arbeider kun når motoren går.

4.10 Nakkestøtter (sittebenk)

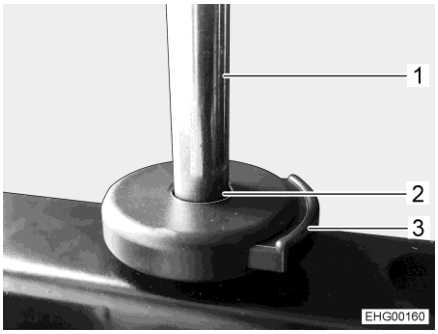

Bilde 22 Opplåsingsknapp (nakkestøtte)

Før avreise må nakkestøtten innstilles slik at bakhodet støttes omtrent på høyde med ørene.

Sette inn nakkestøtten:

- Fjern trekket fra sittebenken.
- Sett stangen (Bilde 22,1) på nakkestøtten inn i festeanordningen (Bilde 22,2).
- Skyv nakkestøtten ned til den går i inngrep for første gang.
- Trykk på opplåsingsknappen (Bilde 22,3) og skyv nakkestøtten videre til ønsket posisjon.

Innstille nakkestøtten:

- Trykk på opplåsingsknappen (Bilde 22,3).
- Trekk nakkestøtten oppover eller trykk den nedover til den smetter inn i den ønskede låste stillingen.

Demonter nakkestøtten:

- Trykk på opplåsingsknappen (Bilde 22,3).
- Trekk nakkestøtten oppover.

Lagringsplass

Nakkestøttene oppbevares i den bakre sengen.

Hvis kjøretøyet er utstyrt med enkeltsenger, er nakkestøttene oppbevart i klesskapet under høyre seng (sett i kjøreretningen).

Hvis kjøretøyet er utstyrt med en dobbeltseng, er nakkestøttene oppbevart i klesskapet til høyre bak (sett i kjøreretningen).

4.11 Setesokkel

▶ Setet skal bare benyttes mot kjøreretningen.

Avhengig av modell og utstyr kan det monteres et ekstrasete under sittebenken som kan settes inn.

Setesokkelen er utstyrt med hoftebelte.

Bilde 23 Sittebenk

Bilde 24 Oppbevaringsrom under sittebenken

Montering av setesokkel:

- Sitteputen (Bilde 23,1) fjernes.

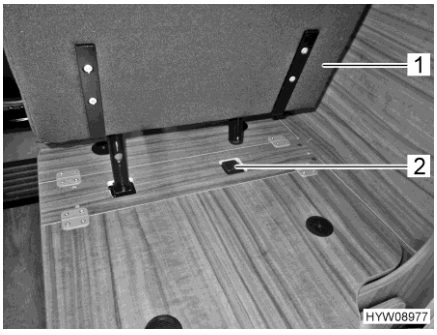

Bilde 25 Setesokkelen plasseres i holderen

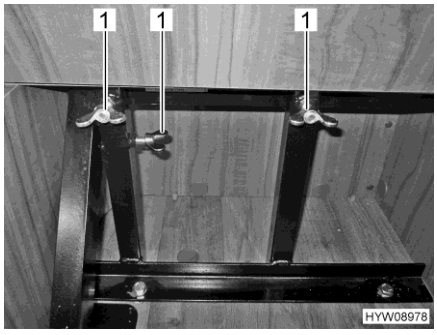

Bilde 26 Setesokkelen sikres med vingemutre

- Setesokkelen (Bilde 25,1) settes inn i holderen (Bilde 25,2).
- Slå opp den halvdelen av sittebenkens lokk som kan foldes oppover, for å få tilgang til vingemutrene på staget.
- Setesokkelen sikres med vingemutre (Bilde 26,1).

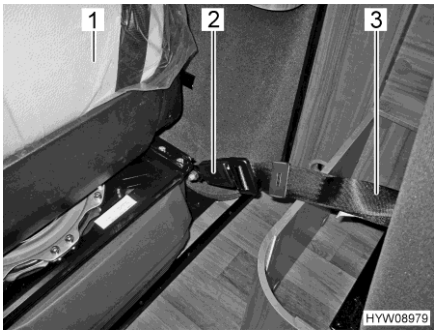

Bilde 27 Setesokkelen sikres med beltelås

Bilde 28 Setesokkel (utslått)

- Sikkerhetsselen (Bilde 27,3) på setets bakside sikres i beltelåsen (Bilde 27,2) på baksiden av passasjersetet (Bilde 27,1).
- Seteflaten slås ned (Bilde 28).

▷ Hvis kjøretøyet er utstyrt med en nedfellbar seng, må du trykke på setesokkelen før du senker den nedfellbare sengen.

4.12 Ekstrasete

Avhengig av modell og utstyr er det plassert sammenleggbar ekstrasete for kjøring i oppbevaringsrommet under sittebenken.

Ekstrasetet er montert i kjøreretningen, og er utstyrt med et trepunktssikkerhetsbelte. Ved behov kan ekstrasetet demonteres helt.

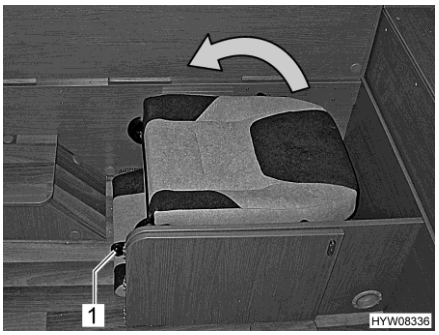

Bilde 29 Slå opp ekstrasete 1

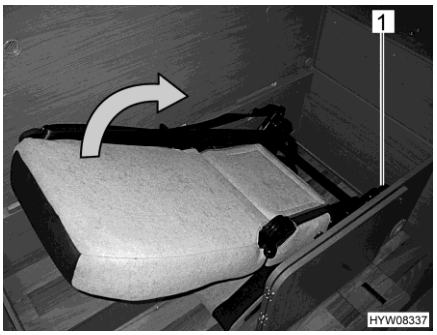

Bilde 30 Slå opp ekstrasete 2

Slå opp ekstrasete:

- Åpne oppbevaringsrommet.
- Trykk inn stangen (Bilde 29,1) og hold den inne. Slå ryggstøet helt forover.
- Trykk inn stangen (Bilde 30,1) og hold den inne.
- Slå det oppslåtte ryggstøet helt bakover. Ryggstøet må gå hørbart i inngrep. Ekstrasetet med sikkerhetsbeltet er klart til bruk.

Bilde 31 Slå opp ekstrasete 3

Demontere ekstrasete:

- Løft seteflaten.
- Løsne fire stjernegrepsskruer.
- Løsne krokene fra de fire slisseåpningene.
- Ta ut setet.

Ekstrasetet monteres i omvendt rekkefølge.

4.13 Sitteplassforordning

- ▶ Under kjøring må passasjerene kun sitte på de godkjente sitteplassene. Se vognkortet for tillatt antall sitteplasser.
- ▶ Under kjøring er det forbudt å sitte på de langsgående benkene.
- ▶ Det er påbudt å bruke sikkerhetsbelte.

Sitteplasser som kan brukes under kjøring er utstyrt med sikkerhetsbelte.

4.14 Elektrisk vindusheis

- ▶ Ukontrollert stenging av vinduet kan forårsake klemmeulykker.
- ▶ Trekk nøkkelen ut av låsen selv om du bare forlater bilen for en kort stund. Barn kan komme til å trykke på vindusåpneren og dermed skade seg på vinduet.

Førerhusdøren er utstyrt med en elektrisk vindusheis. Vippebryteren (Bilde 32,1) for den elektriske vindusheisen er installert i den venstre førerhusdøren.

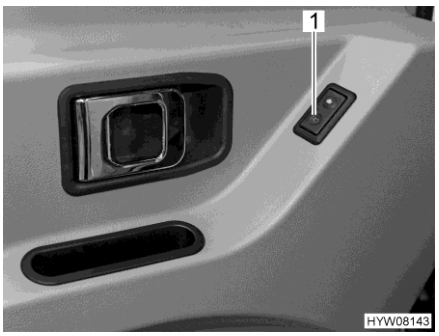

Bilde 32 Bryter (elektrisk vindusheis på i førerdøren)

4.15 Elektrisk justerbar og oppvarmet ytterspeil

▷ Hovedspeilet i det todelte ytterspeilet kan justeres og varmes opp elektrisk.

Kjøretøyet er utstyrt med to elektrisk justerbare og oppvarmbare sidespeil. Bryterne for speiljustering og speiloppvarming er installert i dashbordet.

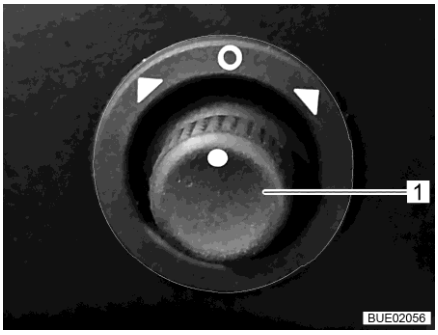

Bilde 33 Bryter (elektrisk justerbare ytterspeil)

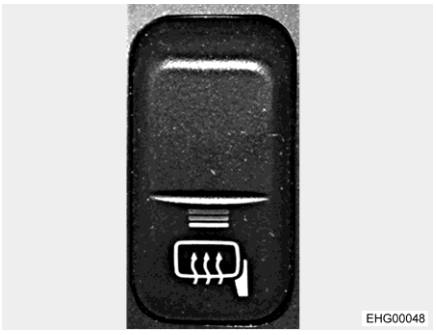

Bilde 34 Bryter (speiloppvarming)

Justere:
- Velg speilet du ønsker å justere. Drei dreiebryteren (Bilde 33,1) mot venstre eller høyre.
- Juster speilet ved å vippe dreiebryteren (Bilde 33,1) i ønsket retning.

Slå på varmeanlegg:
- Trykk bryteren (Bilde 34) nede. Den røde kontrollampen i bryteren viser at funksjonen er aktivert.

Slå av varmeanlegg:
- Trykk bryteren (Bilde 34) oppe. Den røde kontrollampen i bryteren slukker.

4.16 Blendingsfoldegardiner for fører- og passasjervindu

▶ Blendingsfoldegardinene for fører- og passasjervindu skal være trukket opp, blokkert og sikret under kjøring.

Sikre:
- Skyv blendingsfoldegardinene for sidevinduene forsiktig helt tilbake.
- Sikre blendingsfoldegardinene.

4.17 Forheng for førervindu, frontrute og passasjervindu

▶ Under kjøring må forhengene være åpne og sikret.

Sikre:
- Skyv tilbake forhengene og sikres med sløyfer og trykknapper.

4.18 Bakre kamera/kamera for spillvannstanken

Kjøretøyet er utstyrt med flere kamera. Bildet fra kameraene mates inn i multimedia-/navigasjonssystemet og vises på den eksisterende skjermen eller på en ekstern skjerm avhengig av hvordan kjøretøyet er utstyrt.

En kameraenhet er påbygd øverst bak på kjøretøyet.

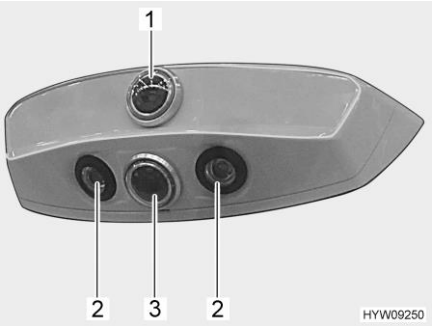

1 Bakspeilkamera
2 Belysing for bakre område (LED)
3 Ryggekamera

Bilde 35 Kameraenhet

Kameraenheten kan veksle mellom følgende driftsmåter:

- Ryggemodus/overvåkningsmodus: Ryggekameraet (Bilde 35,3) filmer området like bak kjøretøyet. Området like bak kjøretøyet vises på displayet. Ved foroverkjøring vises ikke noe kamerabilde.
- Kjøremodus: Bakspeilkameraet (Bilde 35,1) filmer området lenger bak kjøretøyet. Området lenger bak kjøretøyet vises på displayet ("3. bakspeil").

Når du skifter gir til rygging slår kameraenheten automatisk om til ryggemodus.

I kameraenheten er det integrert LED-belysning (Bilde 35,2). Med dette LED-lyset kan området bak kjøretøyet belyses (når kameraet benyttes og også uavhengig av kameraet).

Et ytterligere kamera (kameraet for spillvannstanken) under kjøretøyet overvåker området hvor spillvannet tømmes. Dette gjør det enklere å plassere kjøretøyet riktig ved en tømmestasjon.

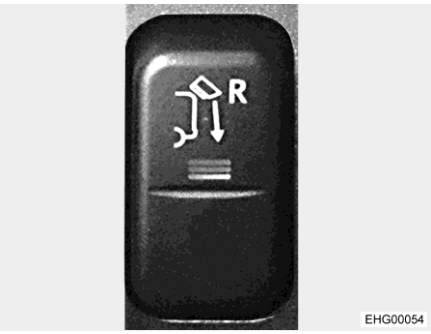

Bilde 36 Vippebryter (kameraenhet/kamera for spillvannstank)

Bilde 37 Bilde fra kamera for spillvannstank (eksempel)

Slå på ryggekameraet:

- Slå vippebryteren (Bilde 36) opp. Ved revers viser displayet området like bak kjøretøyet.

Slå på bakspeilkameraet:

- Still vippebryteren (Bilde 36) i midtstilling. Ved foroverkjøring viser displayet området lenger bak kjøretøyet. Ved revers vises automatisk området like bak kjøretøyet.

Slå på kameraet for spillvannstanken:

- Trykk vippebryteren (Bilde 36) ned. Displayet viser området hvor spillvannet kommer ut fra spillvannstanken (Bilde 37) under kjøretøyet.

4.19 Motorlokk

- ▶ Fare for skader i motorrommet når motorlokket er åpent.
- ▶ Motoren kan fortsatt være varm selv om den har vært avslått lenge. Fare for at man kan brenne seg!
- ▶ Det må ikke utføres arbeid i motorrommet mens motoren går.
- ▶ Motorlokket må være lukket og låst under kjøring. Kontroller at låsen er gått i lås etter lukking. Trekk da i motorlokket.

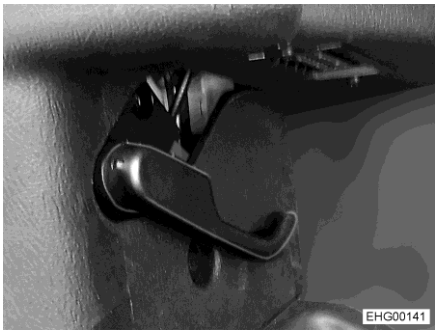

Bilde 38 Låsespak motorlokk

Bilde 39 Riktig håndtaksposisjon for åpning av motorlokket

For å åpne:

- Trekk låsespaken (Bilde 38) til venstre under dashbord. Motorlokket er låst opp.
- Ta tak i midt under kanten til motorlokkets øvre og nedre kant med begge hender (Bilde 39).
- Trekk motorlokk til venstre (i kjøreretningen) (Bilde 39).
- Sving motorlokket oppover.

For å stenge:

- Sving motorlokket nedover. Klikklåsen klikker hørbart på plass.
- Kontroller at motorlokket er ordentlig låst. Dra motorlokket oppover.

▷ På kjøretøy med start/stopp-automatikk forhindrer en endebryter i låsen til motorlokket, at vindusviskeren kan starte mens motorlokket er åpent. Motorlokket kan ellers bli skadet.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

4.20 Påfylling av spylevæske

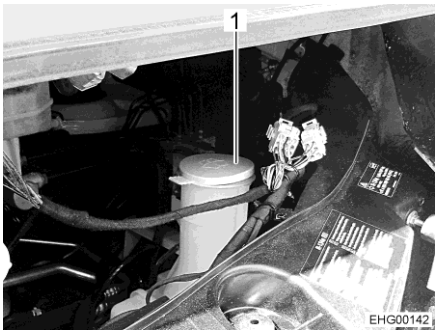

Bilde 40 Påfyllingsstuss (spylevæske-tank)

- Frigjør og åpne motorlokket.
- Ta lokket (Bilde 40,1) av påfyllingsstussen på spylevæsketanken.
- Fyll spylevæsken langsomt på.
- Trykk lokket (Bilde 40,1) på spylevæsketankens påfyllingsstuss.
- Lukk motorlokket.

4.21 Kontrollere oljenivå

▷ Oljepeilepinnen ligger bak fremre tverrstreber. Oljepeilepinnen er merket med rødt.

4.22 Fylle på drivstoff

- ▶ Under tanking må alle gassdrevne apparater være slått av (varmeanlegg, kokeplass, stekeovn, grill, kjøleskap, avhengig av utrustning). Eksplosjonsfare!
- ▶ Dekslene for påfyllingsstussene for drivstoff og for drikkevann-påfyllingsstussene er svært like. Før man fyller tanken skal merkingen kontrolleres.

▷ Påfyllingsstussen for drivstoff er merket med teksten "Diesel".

Tankens drivstoffpåfyllingsstuss befinner seg på utsiden, foran på venstre side.

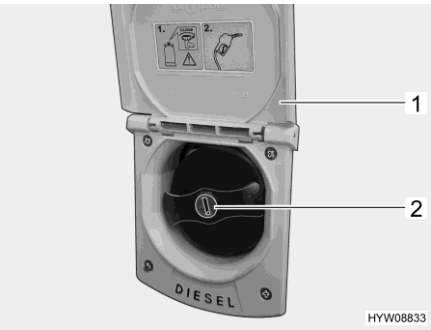

Bilde 41 Påfyllingsstuss for drivstoff

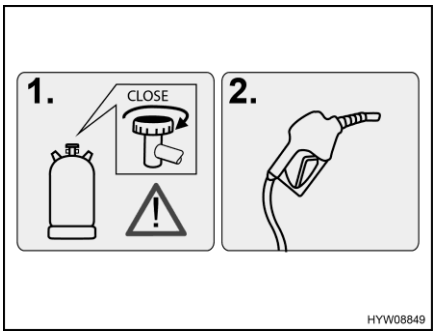

Bilde 42 Advarsel (påfyllingsstuss for drivstoff)

For å åpne:

- ■ Sving luken (Bilde 41,1) oppover.
- ■ Stikk nøkkelen inn i låsesylinderen (Bilde 41,2) og vri mot urviseren.
- ■ Fjern dekslet.

For å stenge:

- ■ Sett dekslet på påfyllingsstussen for drivstoff.
- ■ Drei nøkkelen med urviseren.
- ■ Trekk ut nøkkelen.
- ■ Sjekk at dekslet sitter godt fast på påfyllingsstussen for drivstoff.
- ■ Lukk og trykk på luken.

4.23 Ad-Blue®

▷ Informasjon og merknader om Ad-Blue® finnes i bruksanvisning til basiskjøretøyet.

Monteringssted Ad-Blue®-tank

Ad-Blue®-tanken er montert i motorrommet foran til høyre.

4.24 Sleping

- For å unngå kjøretøyskader på grunn av feil sleping, følg instruksjonene i bruksanvisningen til basiskjøretøyet før sleping.
- Hvis ikke tenningsøkkelen kan vris i tenningslåsen, skal ikke kjøretøyet slepes. Styringssystemet er låst.
- Hvis motoren ikke kjører på et kjøretøy med forhjulsdrift med automatgir: Skyv kjøretøyet forsiktig i maksimalt 15 meter. I tilfelle av nedbrudd må slike kjøretøyer bare fraktes på en tilhenger eller transporter.

▷ Når motoren ikke går eller spenningen er forstyrret, fungerer ikke servostøtten for styre- og bremsesystemene. For å styre og å bremse kreves stor fysisk styrke.

Kjøretøysprodusenten anbefaler å frakte kjøretøyet på en transporter eller tilhenger. Hvis kjøretøyet skal slepes, bruk en slepestang. Slepestangen må være godkjent for kjøretøyets vekt.

▷ De nasjonale forskriftene gjelder ved sleping.

Festet for slepeøyet befinner seg bak et deksel på støtstangen foran på høyre side.

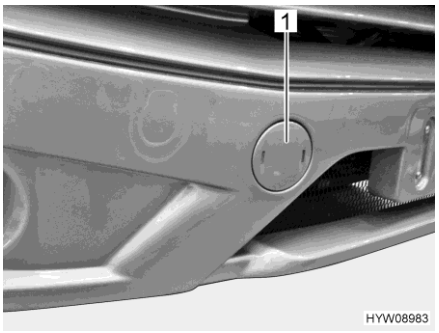

Bilde 43 Deksel (opptak for slepeøyet)

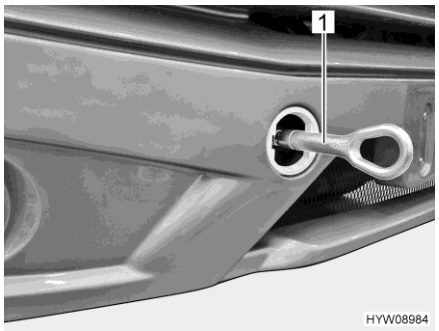

Bilde 44 Slepeøye (montert)

Montere slepeøye:

- Dekslet (Bilde 43,1) vippes opp med en skrutrekker.
- Ved integrerte kjøretøy: Monter slepeøyeforlengelsen.
- Monter slepeøyet (Bilde 44,1) i henhold til anvisningene i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger vedrørende oppstilling av kjøretøyet i campingdrift.

5.1 Håndbremse

Dra alltid håndbremsen på ved parkering av kjøretøyet.

5.2 Stigtrinn

▷ Hvis stigtrinnet blir belastet før det kjørt helt ut, kan mekanismen bli skadet.
Stigtrinnet må derfor først brukes, når det er kjørt helt ut.

▷ Hvis stigtrinnet kjøres ut, mens motoren fortsatt går, lyder et varselsignal.

5.3 Oppkjøringsklosser

▷ Oppkjøringsklosser følger ikke med i leveringen. Tilbehørsforretninger tilbyr forskjellige modeller.

Oppkjøringsklosser utjevner høydeforskjellen ved stigninger og ujevne flater, slik at kjøretøyet kan parkeres vannrett.

5.4 Støttekloss

Ved parkering av kjøretøyet i stigninger eller hellinger må det brukes en støttekloss.

Hvis teknisk tillatt totalvekt for kjøretøyet overskrider 4 t, må det ved parkering i stigninger eller hellinger brukes en støttekloss. Støtteklossen er standardutstyr for kjøretøyer med totalvekt på over 4 t.

5.5 Belysing for bakre område

På enkelte modeller er kjøretøyet utstyrt med en belysing for bakre område, avhengig av utstyret.

Bilde 45 Vippebryter (belysing for bakre område)

Slå på belysing for bakre område:

- Trykk vippebryteren (Bilde 45) ned. Belysningen for det bakre området er slått på.

▷ Belysningen for det bakre området kan bare slås på når kjøretøymotoren er avslått. Hvis belysningen for det bakre området er på og kjøretøymotoren startes, slukner LED-belysningen. Hvis kjøretøymotoren slås av, slår belysningen for det bakre området seg på igjen (såfremt vippebryteren er slått ned).

5.6 Støtter

5.6.1 Generelle råd

▷ De innebygde støttene må ikke brukes til jekk. Støttene bidrar til å stabilisere kjøretøyet mot bakakselens innfjæring når det er stanset.

▷ Ved oppstilling av kjøretøyet, påse at ingen av støttene belastes mer enn de andre.

▷ Før start må støttene skrus helt opp til anslag, kjøres helt inn og sikres.

▷ Er underlaget mykt eller ustabilt, bør det legges en stor plate under støttene for å forhindre at de synker ned i bakken.

▷ Sett kjøretøyet slik at det står mest mulig vannrett. Ellers kan ikke vannet renne riktig ut av dusjkaret.

5.6.2 Støttebein

▶ Støttebeina må ikke brukes som jekk for arbeid under kjøretøyet (f.eks. hjulbytte eller vedlikeholdsarbeid).

▶ Ingen må legge seg under kjøretøyet når det er løftet.

▷ Trekk til håndbremsen før støttebeina kjøres ut.

▷ Alt etter modell har sekskanten har et ledd. Ved bruk av dette blir det enklere å bruke pipenøkkelen.

For å kunne opprettholde en feilfri funksjon, må rørene i støttebeina rengjøres regelmessig og smøres med fett.

Avhengig av modellen kan støttebeina justeres i lengden.

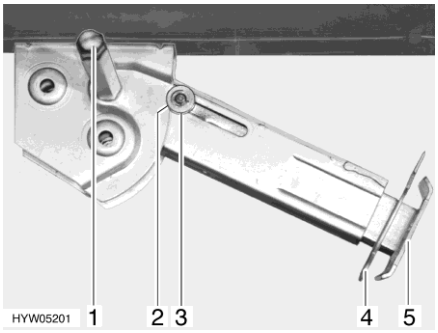

Bilde 46 Støttebein

Skyve ut:

- Sett pipenøkkelen på sekskanten (Bilde 46,1) og vri til støttebeinet står loddrett ned.
- Trekk splinten (Bilde 46,4) ut av støttebeinforlengeren (Bilde 46,5).
- Dra støttebeinforlengeren ut til ønsket lengde.
- Stikk splinten inn i støttebeinforlengeren igjen.
- Skru på sekskanten til støttebeinet står støtt på bakken og kjøretøyet står vannrett.

Trekke in:

- Sett pipenøkkelen på sekskanten (Bilde 46,1) og vri til støttebeinet ikke lenger berører bakken.
- Trekk splinten (Bilde 46,4) ut av støttebeinforlengeren (Bilde 46,5).
- Skyv støttebeinforlengeren (Bilde 46,5) helt inn og stikk splinten (Bilde 46,4) inn i hullet i støttebeinforlengeren.
- Bruk pipenøkkelen til å vri på sekskanten (Bilde 46,1) til støttebeinet er svingt opp og styringsskiven (Bilde 46,3) er ført helt inn i utsparingen (Bilde 46,2).

▷ Pass på før avreise: Er alle støttebein kjørt helt inn, alle støttebeinforlengere helt innskjøvet og sikret med splinten?

5.7 Hydrauliske støttebein

- ▶ Kjøretøyet skal ikke løftes fullstendig fra bakken. Dersom ingen av hjulene, fremfor alt hjulene som bremses, har bakkekontakt lenger, kan det oppstå ustabile og farlige situasjoner.
- ▶ Ved drift av hydrauliske støttebein skal det påses at ingen personer utsettes for fare, og at inn-/utkjøringsområdet til støttebeina er fritt.
- ▶ Støttebeina må ikke brukes som jekk for arbeid under kjøretøyet (f.eks. hjulbytte eller vedlikeholdsarbeid).
- ▶ Ingen må legge seg under kjøretøyet når det er løftet.
- ▶ Før avreise kontrolleres at alle støttebein er kjørt helt inn.

▷ Før bruk av hydrauliske støttebein skal kjøretøyet sikres mot uønskede bevegelser.

▷ Er underlaget mykt eller ustabilt, bør det legges en stor plate under støttene for å forhindre at de synker ned i bakken.

▷ Dersom et av støttebeina ikke ligger på bakken etter den automatiske justeringen, kan kjøretøyet vibrere når personer beveger seg på innsiden, til tross for at justeringen er korrekt. I et slikt tilfelle skal det aktuelle paret med støttebein kjøres inn og ut igjen.

▷ Mens den automatiske justeringen pågår skal ingen bevege seg i kjøretøyet.

▷ Det er mulig å starte motoren når støttebeina er kjørt ut. Men det er ikke mulig å kjøre avsted. Etter motorstart kjøres støttebeina automatisk inn igjen. Et akustisk signal lyder når støttebeina er kjørt inn helt.

▷ For sikker og riktig håndtering av støttebeinene, følg sikkerhets- og bruksanvisningen i produsentens separate bruksanvisning.

Driftsbetingelser

Før støttebeinene kan forlenges, må følgende forhold observeres:

- ■ Hvis lydenheter er i bruk i kjøretøyet: Slå av lydenheter slik at de akustiske signalene fra støttebein-systemet kan høres.
- ■ Parker kjøretøyet sikkert.
- ■ For kjøretøy med automatgir: Legg inn gir P.
  For kjøretøy med manuell girkasse: Sett kjøretøyet på tomgang.
- ■ Trekk til håndbremsen.
- ■ Slå på varselblinkanlegget.

Du vil høre en varsellyd. Det hydrauliske støttebein-systemet er klart til bruk.

Driftsalternativer

Støttebein-systemet kan betjenes via den medfølgende Bluetooth-håndbetjeningsdel eller via HLC® Smart App på en smarttelefon.

Hvis støttebein-systemet ikke gjenkjenner håndbetjeningsdelen eller smarttelefonen via Bluetooth, oppretter du en tilkobling som følger:

- ■ Kontroller at de ovennevnte driftsbetingelser er sikret.
- ■ Sett inn et gir. Du vil høre en varsellyd.

- Par håndbetjeningsdelen eller smarttelefonen med støttebein-systemet innen 5 sekunder.
- For kjøretøy med automatgir: Legg inn gir P.
  For kjøretøy med manuell girkasse: Sett kjøretøyet på tomgang.

Driftsmåter

Det hydrauliske støttebein-anlegget har to driftsmåter:

- Manuell drift
- Automatikk-modus (alltid aktivert etter innkobling)

I automatikk-modus blir et kjøretøy automatisk justert slik at det står vannrett på langs og på tvers.

Begge driftsmåter styres via betjeningsdelen.

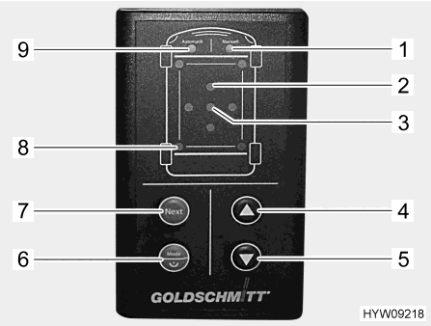

Bilde 47 Betjeningsdel (hydrauliske støttebein)

1 LED "Manuell drift"
2 LED-er "Helling" (rød, 4 stykker, viser på hvilken side et kjøretøy heller)
3 LED "Posisjon ok" (grønn)
4 Knapp "Innkjøring"
5 Knapp "Utkjøring"
6 Knapp "På/Av/Driftsmåte"
7 Knapp "Next" (velger neste par støttebein)
8 LED-er "Støttebein" (grønn, 4 stykker, blinker ved bevegelse)
9 LED "Automatikk-modus"

Dersom et kjøretøy blir for skjevt, blinker den respektive røde LED-en "Helling" (Bilde 47,2). Velg en mer egnet plassering, eller foreta manuell betjening av støttebein på egen risiko.

Dersom en fordypning i bakken fører til at et støttebein når sin maksimale lengde ved utkjøring, blinker LED-ene "Manuell drift" (Bilde 47,1) og "Automatikk-modus" (Bilde 47,9) tre ganger. I et slikt tilfelle skal støttebeina kjøres inn, og egnet middel legges under det aktuelle støttebeinet, så gjentas prosedyren.

Innkobling/utkobling:

- Trykk på knappen "På/Av/Driftsmåte" (Bilde 47,6) i mer enn 1 sekund. Etter innkobling lyder et varselsignal og LED-en "Automatikk-modus" (Bilde 47,9) lyser.

Ved manglende anvendelse vil støttebein-anlegget slå seg av på egen hånd etter 30 minutter.

Endring av driftsmåte:

- Trykk raskt på knappen "På/Av/Driftsmåte" (Bilde 47,6). Veksle driftsmåte mellom manuell drift og automatikk-modus. Den respektive LED-en (Bilde 47,1 eller Bilde 47,9) lyser.

Stans hver bevegelse:

- Trykk på en vilkårlig knapp.

Utkjøring av støttebein i automatikk-modus:

- Slå på tenningen.
- Dra i håndbremsen.

- Trykk på knappen "Utkjøring" (Bilde 47,5). Justeringsprosedyren utføres på egen hånd. LED-ene "Støttebein" (Bilde 47,8) blinker så lenge støttebeina er i bevegelse.

  Dersom kjøretøyet er utstyrt med vippestøtte: Bevegelsen av støttebein stanser etter å ha blitt vippet ut, for å gi anledning til å legge en kloss under. LED "Automatikk-modus" (Bilde 47,9) blinker raskt.
- Trykk på knappen "Utkjøring" (Bilde 47,5) en gang til. Justeringsprosedyren utføres fremdeles.

Innkjøring av støttebein i automatikk-modus:

- Slå på tenningen.
- Dra i håndbremsen.
- Trykk gasspedalen.
- Trykk på knappen "Innkjøring" (Bilde 47,4). Støttebeina kjøres helt inn. LED-ene "Støttebein" (Bilde 47,8) blinker så lenge støttebeina er i bevegelse.

Manuell drift:

- I automatikk-modus trykkes det raskt på knappen "På/Av/Driftsmåte" (Bilde 47,6). LED-en "Manuell drift" (Bilde 47,1) lyser.
- Følg med på LED-en "Helling" (Bilde 47,2). En lysende LED angir at et kjøretøy må heves på denne siden.
- Trykk på knappen "Next" (Bilde 47,7) så ofte det trengs inntil ønsket par av støttebein er valgt. De respektive LED-ene "Støttebein" (Bilde 47,8) lyser.
- Trykk på knappen "Innkjøring" (Bilde 47,4) eller knappen "Utkjøring" (Bilde 47,5) så lenge til ønsket posisjon nås.
- Trykk på knappen "Next" (Bilde 47,7) igjen inntil enda et ønsket par av støttebein er valgt. Fortsett prosedyren inntil kjøretøyet er justert. Kjøretøyet er justert når den grønne LED-en "Posisjon ok" (Bilde 47,3) lyser.
- Det sikkerstilles at alle støttebein har bakkekontakt.

Etter et spenningsbortfall (sikring defekt, batteri frakoblet) skal OK-posisjonen til posisjonssensoren kalibreres på ny.

Kalibrering av posisjonssensor:

- Kjøretøyet justeres i manuell modus med hjelp av et vaterpass.
- Trykk samtidig på knappene "På/Av/Driftsmåte" (Bilde 47,6), "Utkjøring" (Bilde 47,5) og "Innkjøring" (Bilde 47,4) og hold de innetrykt i 3 sekunder.
- Etter akustisk kvittering og at LED-en "Posisjon ok" (Bilde 47,3) begynner å lyse, kan knappene slippes fri. Posisjonen er lagret som OK-posisjon.
- Innkjøring av støtter i automatikk-modus. Kontrollen justeres på den måten på ny.

Nødbetjening

▶ Når støtteventilen åpnes kan det skje at kjøretøyet senkes uventet. Opphold deg ikke under kjøretøyet. Hold hendene unna området hvor en kan bli fastklemt.

▷ Dersom det elektriske anlegget svikter, kan støttebeina kjøres inn manuelt.

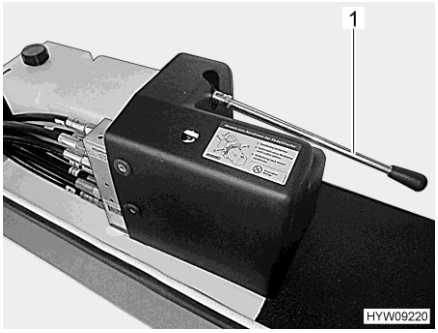

Bilde 48 Stang (nødbetjening)

- Trekk av den røde beskyttelseshetten på støtteventilen hos støttebeina.
- Bruk skrutrekker for å åpne støtteventilen. I den forbindelse dreies skruen i støtteventilen med urviseren inntil det kommer motstand.
- Støttebein kjørt inn med håndpumpe. Pump med stangen (Bilde 48,1) inntil støttebeina er kjørt inn.
- Steng av støtteventilen igjen. Skru ut skruen i den forbindelse.
- Sett den røde beskyttelseshetten på støtteventilen.
- Ta kontakt med kundeservice.

5.8 230 V-tilkobling

Kjøretøyet kan tilkobles en 230 V-forsyning (se kapittel 8).

5.9 Kjøleskap

▶ Når kjøleskapet er stilt på 12 V-drift, bruker det hele tiden strøm. Koble derfor om til gassdrift når kjøretøyets motor **ikke** går og kjøretøyet **ikke** er koblet til 230 V-forsyningen.

På apparater med automatisk energivalgsystem fungerer 12 V-drift av kjøleskapet i automatisk drift kun når kjøretøyets motor er i gang. Når kjøretøyets motor er stoppet, koblet det automatiske valget av energi kjøleskapet over til 230 V-drift eller gassdrift.

5.10 Markise

▷ Når støttebenene ikke er satt opp, kjøres markisen ut maks. 1 m.

▷ Når det er kraftig vind, mye regn eller sne, kjøres markisen inn.

▷ Når det er litt regn, forkortes ett av støttebenene, slik at vannet kan renne av.

▷ Ved lett vind eller regn skal markisen strammes med tau på begge sider.

▷ Kjør inn markisen kun når duken er tørr. Hvis markisen må kjøres inn med våt duk: Kjør ut markisen igjen så fort som mulig for å få tørket duken.

▷ Fjern løv og smuss fra markisen før den kjøres inn.

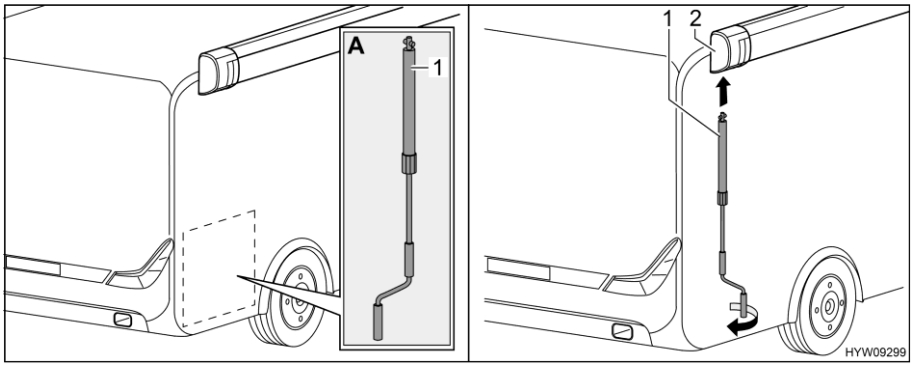

Bilde 49 Montere sveiv

Kjøre ut markise:

- Ta sveiv (Bilde 49,1) ut av bakre lasteluke (Bilde 49,A).
- Sett sveiv inn i bajonettfestet (Bilde 49,2) til markisen.
- Drei sveiven mot urviseren, helt til markisen er trukket ut maks. 1 m.

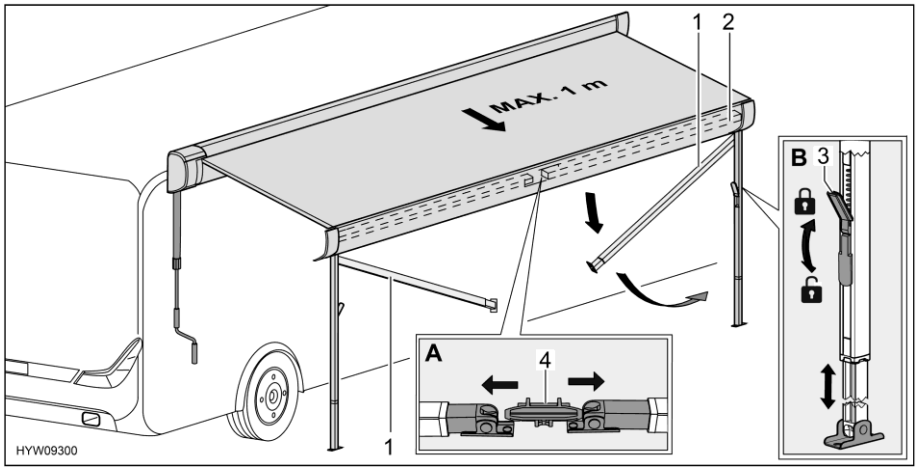

Bilde 50 Forberede støttebenene

- Løsne støtteben (Bilde 50,1) fra festeanordning (Bilde 50,4) i frontlisten (Bilde 50,2). Til dette trykkes støttebenene lett ut til siden (Bilde 50,A).
- Folde ut støttebenene.
- Løsne låsen (Bilde 50,3) til støttebenene. For å gjøre dette, folder du låsehåndtaket nedover.
- Trekk ut den nederste delen av støttebenene til ønsket lengde (Bilde 50,B).
- Sette opp støttebenene.
- Steng låsen (Bilde 50,3) til støttebenene. For å gjøre dette, folder du låsehåndtaket oppover.

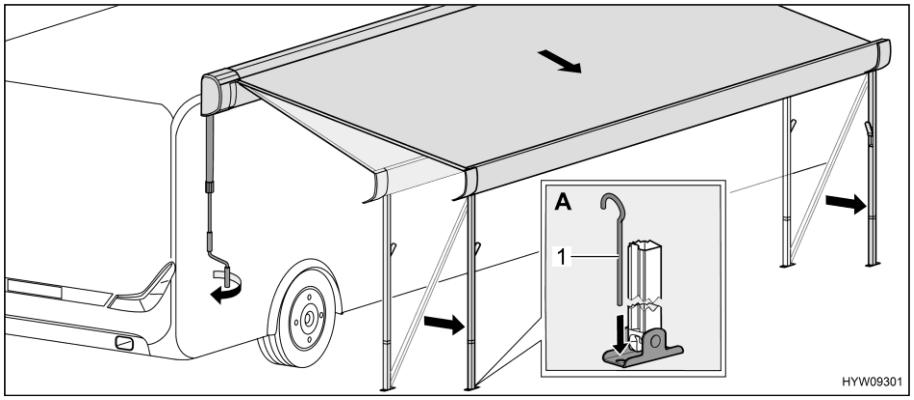

Bilde 51 Sett markisen i endeposisjon

- Kjør markisen helt ut med sveiven. Når du gjør dette, må du reposisjonere støttebenene flere ganger.
- Stille inn støttebenene til endelig høyde.
- Trekk av sveiven og legg den i den bakre lasteluken.
- Fest støtteben med teltplugger (Bilde 51,1) på gulvet (Bilde 51,A).

Kjøre inn markise:

- Hvis det finnes, fjern strammetau og teltplugger.
- Sett sveiven i bajonettfestet til markisen og drei med urviseren, frem til markisen er kjørt inn til ca. 1 m.
- Om nødvendig, rengjør støttebenene.
- Åpne låsen på støttebenene. For å gjøre dette, vrir du låsehåndtaket nedover.
- Skyv inn den nedre delen av støttebenene fullstendig.
- Fold begge støttebenene etter hverandre oppover i frontlisten og la de gå i lås. Til dette trykkes støttebenene lett ut til siden.
- Drei sveiven videre til markisen er kjørt inn fullstendig.
- Trekk sveiven ut av bajonettfestet og pakk den bort.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger vedrørende det å bo i kjøretøyet.

6.1 Dører

▶ Dørene skal være lukket under kjøring.

▷ Ved å låse dørene kan du forhindre at de åpner seg av seg selv, f.eks. ved uhell.

▷ Låste dører hindrer også uvedkommende i å trenge inn, f.eks. ved lyskryss. I nødsituasjoner gjør låste dører det vanskelig for hjelpemannskaper å ta seg inn i bilen.

▷ Lås alltid dørene når du forlater kjøretøyet.

6.1.1 Sentrallås

▷ Sentrallåsen låser førerdøren, boenhetsdøren og høyre og venstre garasjeport på karosseriet. Utvendige luker (unntatt gasskapdeksel og toalettdeksel) overvåkes.

▷ Hvis en av dørene, garasjeportene eller de utvendige lukene (unntatt gasskapdeksel og toalettdeksel) er åpen, kan sentrallåsen ikke låses.

▷ Når motoren startes, vises åpne dører og åpne oppbevaringsrom og service-luker som fører inn i bilens indre (unntatt gasskapdeksel og toalettdeksel) på kombiinstrumentet.

Bilde 52 Fjernkontroll (sentrallås)

Låse opp:

■ Trykk én gang kort på knappen (Bilde 52,1). Dørlåsene er låst opp.

For å låse:

■ Trykk én gang kort på knappen (Bilde 52,2). Dørlåsene er låst. Når alle låsene har blitt låst kommer en tilbakemelding via kjøretøyets retningsviser.

▷ Når knappen (Bilde 52,2) trykkes, avslutter fjernkontrollen kommunikasjonen med kjøretøyet. En motorstart er kun mulig, når knappen (Bilde 52,1) trykkes eller fjernkontrollen settes i nødstart-åpningen under dashbordet. For mer informasjon, se bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

6.1.2 Boenhetsdør, utvendig

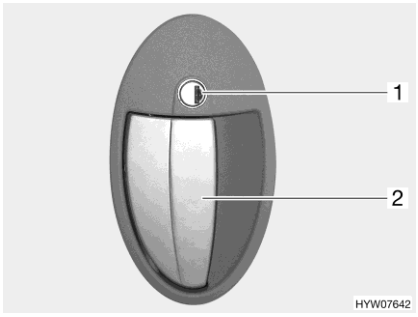

Bilde 53 Dørlås (boenhetsdør utvendig)

For å åpne:

- Stikk nøkkelen i låsesylinderen (Bilde 53,1) og drei den med urviseren til dørlåsen åpnes.
- Vri nøkkelen tilbake til midtstilling og dra den ut.
- Dra i dørhåndtaket (Bilde 53,2). Døren er åpen.

For å låse:

- Stikk nøkkelen i låsesylinderen (Bilde 53,1) og drei den mot urviseren til dørlåsen stenges.
- Vri nøkkelen tilbake til midtstilling og dra den ut.

6.1.3 Boenhetsdør, innvendig

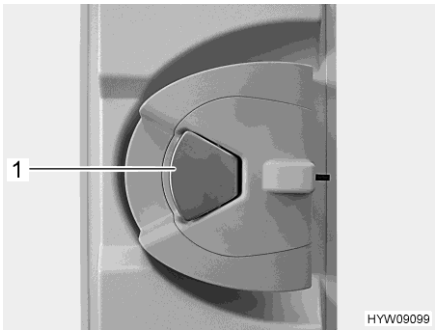

Bilde 54 Dørlås (boenhetsdør innvendig)

For å åpne:

- Når dørlåsen er låst: Dra én gang i dørhåndtaket (Bilde 54,1). Døren er låst opp.
- Dra i dørhåndtaket (Bilde 54,1). Døren er åpen.

For å låse:

- Trykk på dørhåndtaket (Bilde 54,1).

6.1.4 Førerdør, utvendig

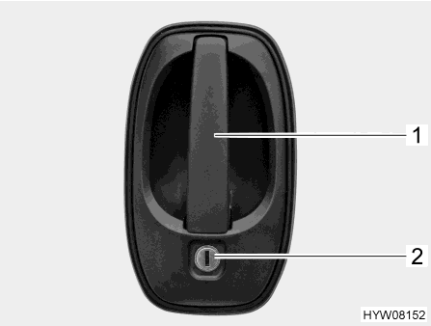

Bilde 55 Dørlås (førerdør utvendig)

For å åpne:

- Stikk nøkkelen i låsesylinderen (Bilde 55,2) og drei den til dørlåsen åpnes.
- Vri nøkkelen tilbake til midtstilling og dra den ut.
- Dra i dørhåndtaket (Bilde 55,1). Døren er åpen.

For å låse:

- Stikk nøkkelen i låsesylinderen (Bilde 55,2) og drei den til dørlåsen låses.
- Vri nøkkelen tilbake til midtstilling og dra den ut.

6.1.5 Førerdør, innvendig

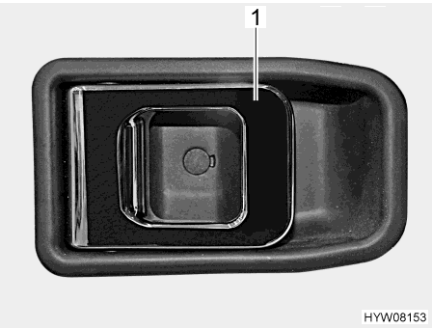

Bilde 56 Dørlås (førerdør innvendig)

For å åpne:

- Dra i håndtaket (Bilde 56,1). Dørlåsen låses opp eller åpnes.

For å låse:

- Trykk på håndtaket (Bilde 56,1). Dørlåsen låses.

6.1.6 Garasjeport med sentrallås

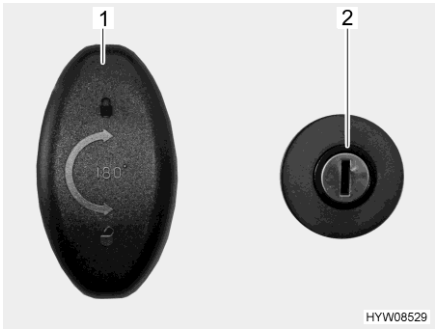

Bilde 57 Dørlås (garasjeport)

For å åpne:

- Stikk nøkkelen inn i låsesylinderen (Bilde 57,2) og vri med urviseren. Sentrallåsen er låst opp.
- Drei låshåndtaket (Bilde 57,1) en halv omdreining med urviseren og åpne garasjeporten.

For å låse:

- Lukk garasjeporten.
- Drei låsehåndtaket (Bilde 57,1) en halv omdreining mot urviseren.
- Stikk nøkkelen inn i låsesylinderen (Bilde 57,2) og vri mot urviseren. Sentrallåsen er låst.

Nødopplåsing

Garasjeporten kan alltid åpnes fra innsiden via nødopplåsingen. Dette gjelder også når garasjeporten er blitt låst med nøkkelen eller via sentrallåsen.

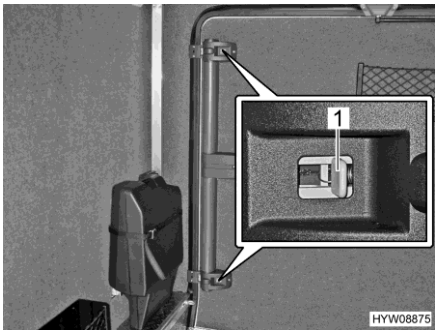

Bilde 58 Garasjeport (nødopplåsing fra innsiden)

Låse opp:

- Trykk den grå skyveren (Bilde 58,1) på den øvre og nedre låsen i retning dørmidten.
- Åpne garasjeporten ved å trykke den utover.

6.1.7 Myggnetting til boenhetsdør, uttrekkbart

- ▷ Åpne myggnettingen helt, før boenhetsdøren lukkes.
- ▷ Hold listen med begge hender ved lukking og åpning. Dette reduserer risikoen for at myggnettingen går i klem i føringene (Bilde 60,1).
- ▷ Ikke trykk på nettingområdet ved åpning og lukking av myggnettingen.
- ▷ Hold hunder og katter borte fra myggnettingen.
- ▷ Før kjøretøyet forlates må alltid myggnettingen føres fullstendig tilbake i dørfestet.

- ▷ Produsenten overtar intet ansvar, når skaden på enheten kan føres tilbake til påvirkning av tredjepart eller er selvforskyldt.

Bilde 59 Myggnetting (boenhetsdør)

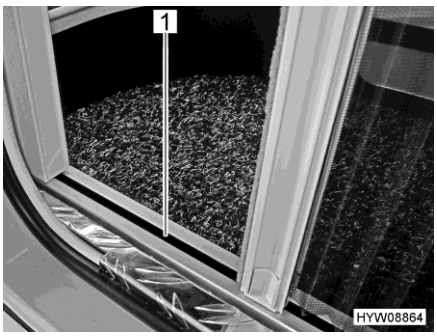

Bilde 60 Myggnetting (nedre føring)

For å stenge:

- ■ Ta tak i listen (Bilde 59,2) med begge hender og trekk myggnettingen (Bilde 59,1) jevnt ut av dørfestet.
- ■ Skyv myggnettingen frem til anslaget på den motsatte siden.

For å åpne:

- ■ Ta tak i listen (Bilde 59,2) med begge hender og skyv myggnettingen (Bilde 59,1) med lett trykk tilbake i dørfestet.

6.2 Utvendige luker

- ▷ Steng og lås samtlige utvendige luker og klaffelåser før avreise.
- ▷ For å åpne eller lukke utvendige luker må alle lås på den utvendige luken åpnes eller stenges.
- ▷ Ikke ta tak i den utvendige luken til gasskapet ved det nedre dekselet.

- ▷ Steng alle utvendige luker når du forlater kjøretøyet.

De utvendige lukene som er montert på kjøretøyet er utstyrt med enhetlige låsesylindre. Derfor kan alle låser åpnes med samme nøkkel.

6.2.1 Klaffelås, ellipseformet

▷ Det kan trenge vann inn i den åpne klaffelåsen når det regner. Steng derfor låsehåndtaket.

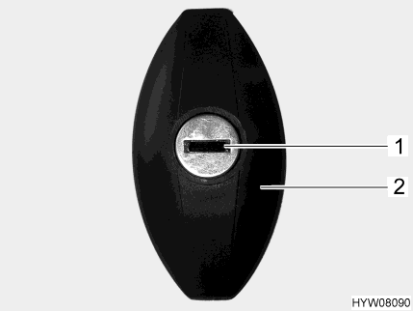

Bilde 61 Klaffelås

For å åpne:

- Stikk nøkkelen inn i låsesylinderen (Bilde 61,1) og drei den en halv omdreining mot urviseren. Låsehåndtaket (Bilde 61,2) spretter ut.
- Trekk ut nøkkelen.
- Drei låsehåndtaket en halv omdreining mot urviseren. Klaffelåsen er åpnet.

For å stenge:

- Steng igjen den utvendige luken.
- Drei låsehåndtaket en halv omdreining med urviseren. Klaffelåsen er nå stengt, men ikke låst.
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen.
- Press inn låsehåndtaket med isatt nøkkel og drei nøkkelen en halv omdreining med urviseren. Låsehåndtaket forblir låst.
- Trekk ut nøkkelen.

6.3 Lufting

▶ Oksygenet i luften inne i kjøretøyet forbrukes av passasjerenes pusting og ved bruk av gassdrevne innebygde apparater. Luften som forbrukes må hele tiden skiftes ut. Derfor er det montert inn luftesystemer i kjøretøyet (f.eks. takluker med automatisk luftesystem). Det automatiske luftesystemet må ikke blokkeres eller dekkes til, f.eks. med en vintermatte, verken fra innsiden eller utsiden. Hold det automatiske luftesystemet fritt for snø og løv. Det er fare for kvelning på grunn av høynet CO_2-konsentrasjon.

▷ Under enkelte værforhold kan det dannes kondens på metallgjenstander (f.eks. gulv-understellforskruinger) til tross for tilstrekkelig ventilasjon.

▷ Det kan også trekke ved skjøter og kanter (f.eks. ved takluker, stikkontakter, påfyllingsstusser, luker osv.).

Kondens

Sørg for stadig tilførsel av frisk luft ved hyppig og målrettet lufting. Kun slik unngår man at det danner seg kondens i kaldt vær, med påfølgende dannelse av jordslag. Når varmeeffekt, luftfordeling og lufting er tilpasset hverandre, oppnår man et behagelig boklima i den kalde årstiden. For å forhindre gjennomtrekk, stenges luftdysene på dashbordet og luftspredningen i bobilen stilles på resirkulering.

Ved lengre lagring bør kjøretøyet luftes godt med jevne mellomrom, særlig om sommeren, på grunn av stillestående, varm luft. Her skal ikke bare innvendige rom, men også rom som er tilgjengelige utenfra, luftes. Når kjøretøyet er parkert i et lukket rom (f.eks. en garasje), skal også oppstillingsplassen luftes. Hvis det oppstår kondens, kan det føre til dannelse av jordslag.

6.4 Vinduer

- ▷ Vinduene er utstyrt med blendingsgardiner eller blendingsfoldegardiner og insektnettsjalusier eller sammenleggbare insektnett. Når låsen frigjøres, spretter insektnettsjalusien og blendingsgardinen automatisk tilbake i utgangsposisjonen. For ikke å skade trekkmekanikken, anbefales det å holde blendingsgardinen/insektnettsjalusiene fast og langsomt føre dem tilbake til utgangsposisjonen. Blendingsfoldegardinen og den foldbare myggnettingen er laget av tynt vevet stoff. For at blendingsfoldegardinen eller myggnettingen ikke skal bli skadet, føres blendingsfoldegardinen og myggnettingen forsiktig tilbake til utgangsstillingen etter håndtaket.
- ▷ Hold ikke rullegardiner lukket over lengre tid, da man i så fall må regne med økt materialtretthet.
- ▷ Ta tak i midten av avslutningslisten til rullegardinene når du åpner og lukker dem. Hvis du ikke tar tak i midten av avslutningslisten, kan rullegardinen bli klemt og skadd.
- ▷ Nå blendingsgardinen eller blendingsfoldegardinen er helt lukket, kan det ved sterkt sollys bli svært varmt mellom blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen og vinduet. Vinduet kan skades.
  Lukk derfor blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen bare 2/3 ved sterkt sollys.
  Dessuten skal vinduet settes i posisjon "langvarig lufting".
- ▷ Steng vinduene før kjøring.
- ▷ Hold vinduene lukket når været tilsier det, slik at det ikke kan trenge inn fuktighet.

- ▷ Steng alltid vinduene når du forlater kjøretøyet.
- ▷ På innsiden av akrylglass-dobbeltvinduet kan det ved store temperaturforskjeller eller ekstreme værforhold dannes litt kondens. Vinduet er konstruert slik at kondens kan fordampe når utetemperaturen stiger. Det er ingen fare for skader på akrylglass-dobbeltvinduet på grunn av kondens.
- ▷ Når putetrekkene utsettes for sollys, falmer de etter hvert. Hvis temperaturen samtidig stiger i kjøretøyet, påskyndes fargeendringen.
  Derfor anbefaler vi at man lukker blendingsgardinene på vinduene ved sterkt sollys. Påse at det ikke oppstår noen varmeakkumulering når vinduene blendes.

6.4.1 Passasjervindu

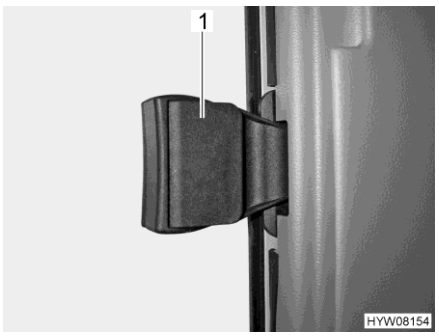

Bilde 62 Passasjervindu

For å åpne:
- Vipp ut håndtaket (Bilde 62,1).
- Skyv eller trekk vindushalvdelen framover til ønsket stilling.

For å stenge:
- Lukk vinduet til anslag og la håndtaket smette i lås.

6.4.2 Vindu som kan åpnes utover med armer med automatisk låsing

▷ Åpne vinduet helt for å frigjøre vindushaken. Frigjøres den ikke, og vinduet lukkes likevel, er det fare for at vinduet kan sprekke på grunn av sterkt mottrykk.

▷ Påse at vinduet med åpning utover ikke forvris når det åpnes. Åpne og lukke vinduet jevnt.

▷ Låsehåndtaket er utstyrt med en sikringsknapp. Trykk på sikringsknappen for hver betjening av låsehåndtaket.

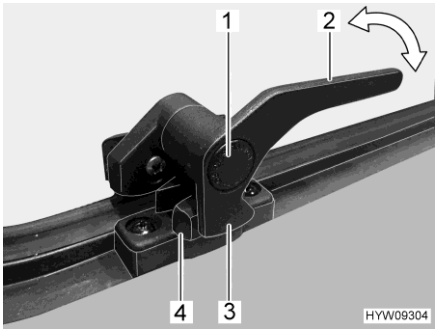

Bilde 63 Låsehåndtak (stilling "lukket")

Bilde 64 Vindu som kan åpnes utover med armer med automatisk låsing

For å åpne:
- Trykk inn sikringsknappen (Bilde 63,1) og hold den inne.
- Drei låsehåndtaket (Bilde 63,2) en kvart omdreining mot midten av vinduet.
- Åpne vinduet med åpning utover til ønsket stilling. Armen (Bilde 64,1) låses automatisk.

Vinduet blir stående i ønsket posisjon.

For å stenge:

- Åpne vinduet så mye at haken frigjøres.
- Lukk vinduet.
- Trykk inn sikringsknappen (Bilde 63,1) og hold den inne.
- Drei låsehåndtaket (Bilde 63,2) en kvart omdreining mot vindusrammen. Låsetappen (Bilde 63,3) på låsehåndtaket ligger helt på innsiden av vinduslåsen (Bilde 63,4).

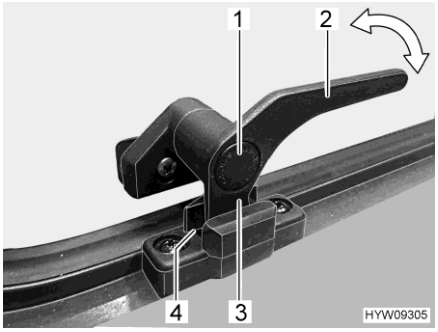

Bilde 65 Låsehåndtak (stilling "langvarig lufting")

Langvarig lufting

Med låsehåndtaket kan vinduet stilles i to ulike posisjoner:

- I stilling "langvarig lufting" (Bilde 65)
- I stilling "lukket" (Bilde 63)

For å stille vindu med åpning utover i posisjon for "langvarig lufting":

- Trykk inn sikringsknappen (Bilde 65,1) og hold den inne.
- Drei låsehåndtaket (Bilde 65,3) en kvart omdreining mot midten av vinduet.
- Skyv vinduet litt utover.
- Vri låsehåndtaket tilbake igjen. Låsetappen (Bilde 65,3) på låsehåndtaket må gripe inn i utsparingen i vinduslåsen (Bilde 65,4).
- Slipp sikringsknappen (Bilde 65,1).
- Kontroller at sikringsknappen ikke er trykket inn, men at låsehåndtaket er sikret.

Vinduet med åpning utover skal under kjøring ikke stå i stillingen "langvarig lufting".

Ved regn kan det komme vann inn i boenheten hvis vinduet med åpning utover står i stillingen "langvarig lufting". Derfor bør vinduet stenges helt.

6.4.3 Taklukevindu med dreiearmer

▷ Påse at ruten ikke forvris når taklukevinduet åpnes utover. Åpne og lukke taklukevinduet jevnt.

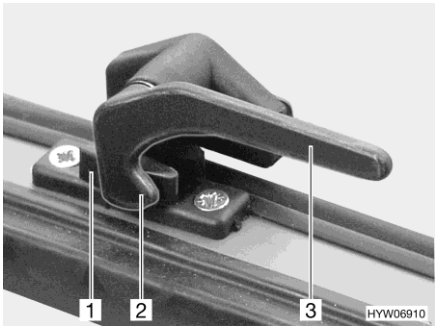

Bilde 66 Låsehåndtak (stilling "lukket")

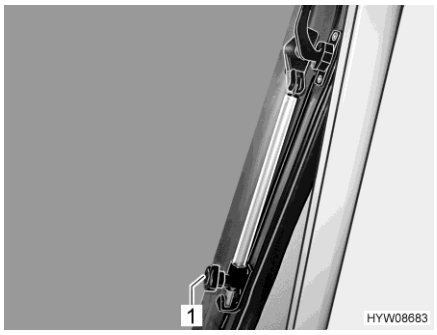

Bilde 67 Dreiearm (taklukevindu)

For å åpne:

- Drei alle låsehåndtakene (Bilde 66,3) en kvart omdreining mot midten av vinduet.
- Åpne taklukevinduet til ønsket posisjon og fest det med den riflete knappen (Bilde 67,1).

Taklukevinduet blir stående i ønsket posisjon.

For å stenge:

- Skru på den riflete knappen (Bilde 67,1) helt til haken frigjøres.
- Lukk taklukevinduet.
- Drei alle låsehåndtakene (Bilde 66,3) en kvart omdreining mot vindusrammen. Låsetappen (Bilde 66,2) ligger da på innsiden av vinduslåsen (Bilde 66,1).

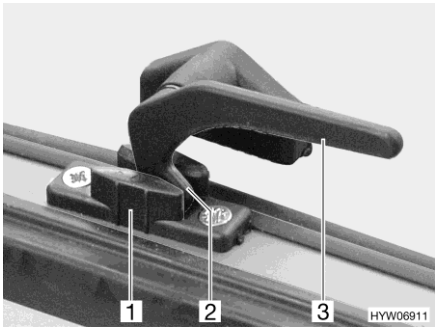

Bilde 68 Låsehåndtak (stilling "langvarig lufting")

Langvarig lufting

Taklukevinduet kan stilles i 2 forskjellige posisjoner med låsehåndtakene:

- I stilling "langvarig lufting" (Bilde 68)
- I stilling "lukket" (Bilde 66)

For å stille taklukevindu i posisjon for "langvarig lufting":

- Drei alle låsehåndtakene (Bilde 68,3) en kvart omdreining mot midten av vinduet.
- Skyv taklukevinduet litt utover.
- Vri alle låsehåndtakene tilbake igjen. Skyv så låsetappen (Bilde 68,2) inn i utsparingen i vinduslåsen (Bilde 68,1).

Taklukevinduet skal under kjøring ikke stå i stillingen "langvarig lufting".

Ved regn kan det komme vann inn i boenheten hvis taklukevinduet står i stillingen "langvarig lufting". Derfor bør taklukevinduet stenges helt.

6.4.4 Blendingsfoldegardin og insektnettsjalusi

Vinduene er utstyrt med blendingsfoldegardiner og insektnettsjalusier. Blendningsfoldegardin og innsektnettsjalusi er forbundet med hverandre.

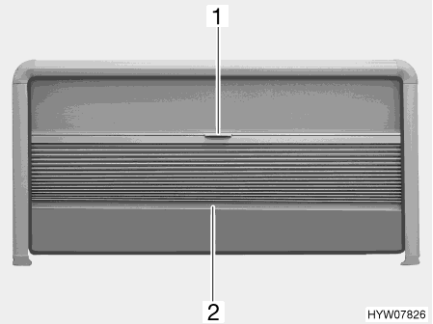

Bilde 69 Blendingsfoldegardin og insektnettsjalusi (vindu med åpning utover)

Blendingsfoldegardin

Blendingsfoldegardinen er i øvre vindusramme.

For å stenge:

- Ta tak i blendingsfoldegardinen midt på avslutningslisten (Bilde 69,2) og trekk forsiktig nedover.

For å åpne:

- Hold avslutningslisten (Bilde 69,2) til blendingsfoldegardinen på midten og skyv blendingsfoldegardinen forsiktig oppover.

Insektnettsjalusi

Insektnettsjalusien er i øvre vindusramme.

For å stenge:

- Trekk ned insektnettsjalusien på håndtaket (Bilde 69,1).
- Forskyv insektnettsjalusien trinnløst.

Når insektnettsjalusien ikke trekkes helt ned, kan blendingsfoldegardinen trekkes til enden av vindusrammen på siden.

For å åpne:

- Trekk insektnettsjalusien helt opp på håndtaket (Bilde 69,1).

6.4.5 Blendingsfoldegardiner for fører- og passasjervindu

For å stenge:

- Løsne holdestroppen til blendingsfoldegardinen.
- Stram til blendingsfoldegardinen forsiktig til magnetlåsen holder blendingsfoldegardinen lukket.

For å åpne:

- Trekk eller skyv blendingsfoldegardinen forsiktig tilbake.
- Sikre blendingsfoldegardinen med holdestropper.

6.4.6 Blendingsfoldegardin for frontrute, fører- og passasjervindu

Bilde 70 Låsehåndtak (passasjervindu)

Bilde 71 Blendingsfoldegardin (passasjervindu)

For å stenge:

- Trykk sammen låsehåndtakene (Bilde 70) og hold dem sammen.
- Stram til blendingsfoldegardin forsiktig på motsatt side til magnetlåsen holder blendingsfoldegardin (Bilde 71) lukket.

For å åpne:

- Trykk sammen låsehåndtakene (Bilde 70) og hold dem sammen.
- Trykk forsiktig på låsehåndtaket til blendingsfoldegardinen.
- Løsne låsehåndtaket. Låsen må inngå.

6.5 Takluker

Avhengig av modellen har kjøretøyet takluker med eller uten automatisk luftesystem. Når det er montert en takluke uten automatisk luftesystem, skjer den automatiske luftingen via det automatiske luftesystemets soppformete takluker.

▶ Ventilasjonsåpningene i det automatiske luftesystemet skal alltid holdes åpne. Luftesystemet må aldri dekkes til, f.eks. med en vintermatte eller blokkeres. Hold det automatiske luftesystemet fritt for snø og løv.

▷ Taklukene er utstyrt med blendingsgardiner eller blendingsfoldegardiner og insektnettsjalusier. Når låsen frigjøres, spretter insektnettsjalusien og blendingsgardinen automatisk tilbake i utgangsposisjonen. For ikke å skade trekkmekanikken, anbefales det å holde blendingsgardinen/insektnettsjalusiene fast og langsomt føre dem tilbake til utgangsposisjonen.

▷ Hold ikke rullegardiner lukket over lengre tid, da man i så fall må regne med økt materialtretthet.

▷ Nå blendingsgardinen hhv. blendingsfoldegardinen er helt lukket, kan det ved sterkt sollys bli svært varmt mellom blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen og takluken. Takluken kan skades. Lukk derfor blendingsgardinen/blendingsfoldegardinen bare 2/3 ved sterkt sollys. Åpne takluken litt eller sett den i luftestilling.

▷ Hold taklukene lukket når været tilsier det, slik at det ikke kan trenge inn fuktighet.

▷ Tråkk ikke på taklukene.

▷ Steng taklukene før kjøring.

▷ Kontroller at taklukene er stengt før avreise.

▷ Steng alltid taklukene når du forlater kjøretøyet.

▷ Når putetrekkene utsettes for sollys, falmer de etter hvert. Hvis temperaturen samtidig stiger i kjøretøyet, påskyndes fargeendringen.
Derfor anbefaler vi at man lukker blendingsgardinene på taklukene 2/3 ved sterkt sollys når kjøretøyet står i ro.

6.5.1 Sveivetakluke (KLAKU)

▶ Følg sikkerhetsanvisningene og informasjonen i produsentens bruksanvisning som leveres separat.

Takluken er utstyrt med plisségardin (for å mørkne) og myggnetting. Med den integrerte sveiven kan takluken åpnes på den ene siden for lufting.

Bilde 72 Takluke, (lukket)

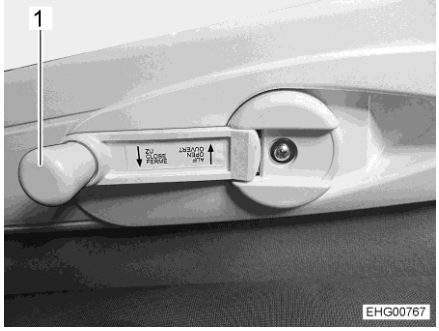

Bilde 73 Sveiv

Åpne takluke:

- Fold ut sveiven (Bilde 73,1) og drei den med urviseren til takluken er i ønsket posisjon.
- Fold sammen sveiven.

▷ Drei kun sveiven til du kjenner en liten motstand. Da er den maksimale åpningsvinkelen på takluken nådd.

Stenge takluken:

- Fold ut sveiven (Bilde 73,1) og drei den mot urviseren til takluken er lukket.
- Fold sammen sveiven.

Bilde 74 Takluke (plisségardin lukket)

Åpne/lukke blendingsgardin:

- Ta tak i det forsenkede grepet i håndtaket på plisségardin og trekk den til ønsket posisjon.

Åpne/stenge myggnetting:

- Ta tak i det forsenkede grepet i håndtaket på myggnettingen og trekk den til ønsket posisjon.

▷ Plisségardin og myggnetting kan justeres trinnløst uavhengig av hverandre.

6.5.2 Vippe-takluke

Vippe-takluken kan åpnes en vei. Den kan stilles i tre skråstillinger og en luftestilling.

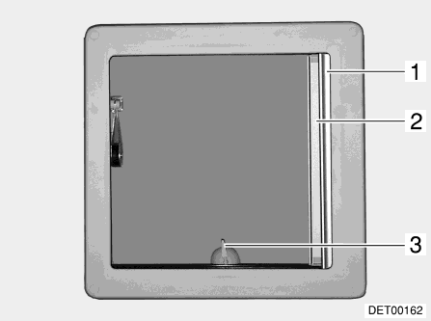

Bilde 75 Vippe-takluke

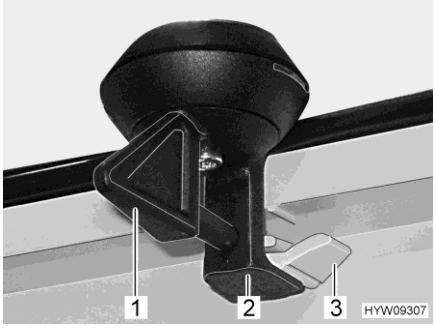

Bilde 76 Lås (vippe-takluke)

Åpne:

- Drei løftearmen (Bilde 75,3 hhv. Bilde 76,1) en kvart omdreining.
- Dra i løftearmen og trykk vippe-takluken opp.

For å stenge:

- Dra i løftearmen og trekk vippe-takluken ned.
- Drei løftearmen en kvart omdreining. Låsen (Bilde 76,2) må gli inn i den nedre haspen (Bilde 76,3).

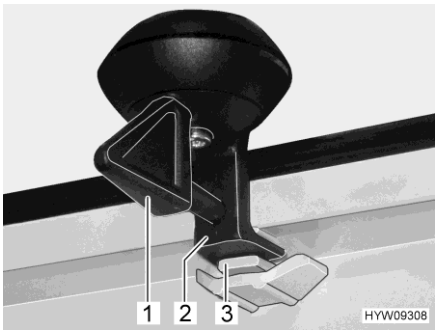

Bilde 77 Lås (luftestilling)

Låse i luftestilling:

- Dra i løftearmen og trekk vippe-takluken ned.
- Drei løftearmen (Bilde 77,1) en kvart omdreining. Låsen (Bilde 77,2) må gli inn i den øvre utsparingen (Bilde 77,3).

▷ Ved regn kan vannet komme inn i boenheten hvis vippe-takluken står i luftestilling. Lukk derfor vippe-takluken helt.

Blendingsfoldegardin

Blendingsfoldegardinen kan stå i hvilken som helst ønsket posisjon både når vippe-takluken er åpen og når den er stengt.

For å stenge:

- Trekk blendingsfoldegardinen (Bilde 75,1) ut og slipp den i ønsket posisjon. Blendingsfoldegardinen blir stående i denne høyden.

For å åpne:

- Ta tak i håndtaket og skyv blendingsfoldegardinen sakte til utgangsstilling.

Insektnettsjalusi

▷ Insektnettsjalusien kan bli skadet hvis den lukkes når vippe-takluken er lukket. Lukk derfor bare insektnettsjalusien når vippe-takluken er åpen.

For å stenge:
- Trekk insektnettsjalusien (Bilde 75,2) ut til den knepper i lås på motsatt side.

For å åpne:
- Trykk insektnettsjalusiens stang forsiktig opp. Hakene slipper taket.
- Før insektnettsjalusien forsiktig tilbake til utgangsstilling.

6.5.3 Takluke med sveiveløfting

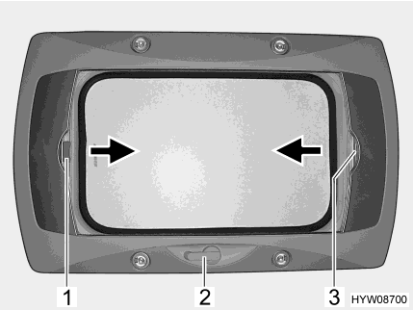

Bilde 78 Takluke med sveiveløfting

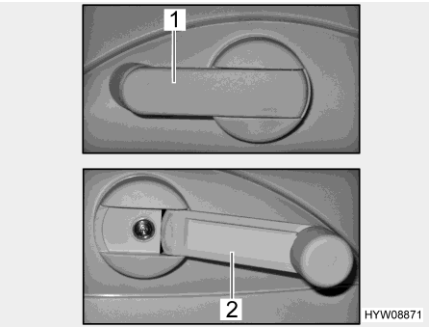

Bilde 79 Håndsveiv

Takluken med sveiveløfting kan åpnes med håndsveiven. For åpning og lukking vippes håndsveiven opp (Bilde 79,2). I hvilestilling er håndsveiven vippet inn (Bilde 79,1).

For å åpne:
- Vri håndsveiven (Bilde 78,2) til det kjennes motstand.

For å stenge:
- Vri håndsveiven til takluken med sveiveløfting er stengt. Deretter kan takluken med sveiveløfting låses ved å vri håndtaket to til tre ganger til.
- Kontrollere låsing. Dette gjøres ved å trykke med hånden mot akrylglasset.

Blendingsfoldegardin

Blendingsfoldegardinen kan om ønskelig lukkes. Når blendingsfoldegardinen er låst til insektnettsjalusien, følger insektnettsjalusien med ved lukking av blendingsfoldegardinen.

For å stenge:
- Trekk blendingsfoldegardinen etter håndtaket (Bilde 78,3) i pilens retning og slipp i ønsket stilling. Blendingsfoldegardinen blir stående i denne høyden.

For å åpne:
- Ta tak i håndtaket og skyv blendingsfoldegardinen sakte til utgangsstilling.

Insektnettsjalusi

Når insektnettsjalusien er låst til blendingsfoldegardinen, vil blendingsfoldegardinen følge med når man lukker insektnettsjalusien.

For å stenge:
- Trekk håndtaket på insektnettsjalusien (Bilde 78,1) i pilens retning over til håndtaket på blendingsfoldegardinen (Bilde 78,3) på motsatt side og la det kneppe inn.

For å åpne:
- Trykk håndtaket på insektnettsjalusien (Bilde 78,1) bakover og oppover og heng insektnettsjalusien på blendingsfoldegardinen (Bilde 78,3).
- Ta tak i håndtaket og før insektnettsjalusien forsiktig tilbake.

6.5.4 Takluke med vifte

▶ Slå ikke på viften uten myggnett. Ikke grip inn i viften når den kjører. Koble fra strømforsyningen før rengjøring.

▷ En sikring 4 A (Bilde 80,4) beskytter viftemotoren mot overbelastning. Hvis det har oppstått en overbelastning: Først finne og utbedre årsaken (f.eks. forurensning av viften), og skift deretter sikringen.

▷ Når takluken er lukket, slås viften av med en kontaktbryter. Viften kjører kun når takluken er åpnet noen centimeter.

▷ For å oppnå en optimal virkning fra viften: Lukk alle andre takluker og åpne minst ett vindu.

▷ Følg også bruksanvisningen til produsenten.

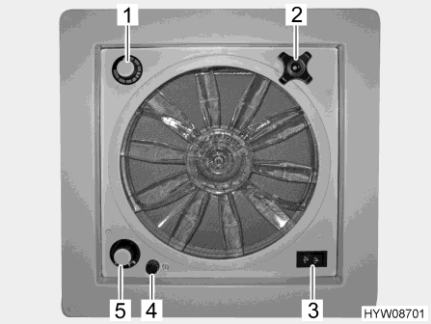

Bilde 80 Takluke med vifte

Åpne takluke:
- Drei dreiehåndtaket (Bilde 80,2) til den ønskede åpningsvinkelen er nådd.

Lukke takluke:
- Drei dreiehåndtaket til takluken er stengt.

Ventilasjon/lufting:
- Sett vippebryteren (Bilde 80,3) til "Lufting" (luftstrøm fra utsiden til innsiden), eller "Ventilasjon" (luftstrøm fra innsiden til utsiden).

Slå av viften:
- Sett vippebryteren (Bilde 80,3) i midtstilling.

Still inn viftehastigheten:
- Still dreiebryteren (Bilde 80,5) på ønsket trinn:
  0 = av
  1 = langsom
  2 = middels
  3 = rask

Still inn temperatur:
- Drei termostaten (Bilde 80,1) til anslaget i retning "blå".
- Når ønsket temperatur er nådd: Drei termostaten i retning "rød" til viften slås av. Når temperaturen stiger igjen, vil viften slås på igjen.

Skift sikring:
- Drei den svarte hetten (Bilde 80,4) en kvart omdreining mot urviseren.
- Trekk av hetten forsiktig ned. Sikringen befinner seg på baksiden av hetten.
- Sjekk om tråden i sikringen er revet.
- Forsiktig bytte sikringen, om nødvendig. Type og merkeytelse for den nye sikringen må passe med den originale sikringen.
- Sett på hetten med sikringen.
- Drei hetten fast med en kvart omdreining med urviseren.

6.6 Dreie seter

- ▶ Før start skal samtlige seter dreies i kjøreretningen og blokkeres. Under kjøring skal de dreibare setene være låst i kjøreretningen.
- ▶ Snu alltid setene slik at setet vender mot midten av kjøretøyet og ikke mot ytterveggen.

▷ Innstilling av seteposisjon og av armlenene er beskrevet i kapittel 4.

Stangen til å dreie setet med er plassert ved siden av setet.

Bilde 81 Stang (til å dreie setet)

Dreie:

- ■ Still begge armlenene på førersete/passasjersete oppover.
- ■ Skyv førersetet/passasjersetet bakover eller til midtstilling.
- ■ Skyv stangen (Bilde 81,1) framover for å dreie setet. Setet frigjøres.

6.7 Oppbevaringsrom

- ▶ Overhold sikkerhetsanvisningene (klistremerker) som angir når et rom ikke er tillatt brukt som oppbevaringsrom (f.eks. gassflaskekassen eller rom i nærheten av elektriske ledninger).
- ▶ Overhold den teknisk tillatte totalvekten på akslene/akselgruppen og den teknisk tillatte totalvekten (se avsnittet 3.2.3).
- ▶ Det må det ikke oppbevares væsker som avgir helseskadelige gasser i boligrommet.
- ▶ Lukk væskebeholdere tett og sikre de slik at de ikke sklir og faller ned.
- ▶ Tunge gjenstander må alltid oppbevares i gulvområdet og sikres mot å skli. Lettere gjenstander kan også oppbevares trygt på høyereliggende steder.

▷ Ikke oppbevar fuktige klær i skap eller oppbevaringsrom.

▷ Ved pakking bør det tas hensyn til, hvor lett tilgjengelige de ulike gjenstandene skal være og hvor ofte de brukes.

I kjøretøyet foreligger følgende oppbevaringsmuligheter:

- Dobbeltgulvområde (tilgjengelig fra innsiden og utsiden)
- Bakre lasteluke
- Oppbevaringskasser
- Veggskap
- Oppbevaringsmuligheter i våtrommet

6.7.1 Oppbevaringsrom i dobbeltgulvet

▷ Fyll oppbevaringsrommet i dobbeltgulvet med maks. 40 kg.

▷ Avhengig av utførelsen må først et teppegulvsegment legges til siden, for at oppbevaringsrommene skal være tilgjengelige.

Flaten under gulvet er inndelt i flere oppbevaringsrom.

Disse oppbevaringsrommene er tilgjengelige fra boarealet via deksler. Anordningen av oppbevaringsrommene er modellavhengig.

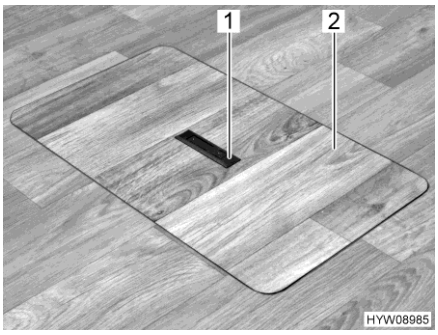

Bilde 82 Deksel for gulvoppbevaringsrom (håndtak senket)

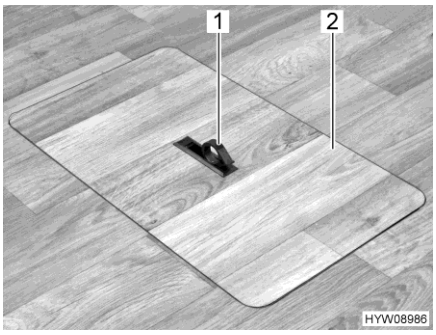

Bilde 83 Deksel for gulvoppbevaringsrom (håndtak sving ut)

For å åpne:

- Legg evt. teppegulvsegment til siden.
- Trykk håndtakplaten (Bilde 82,1) nedover. Håndtaket (Bilde 83,1) svinges oppover.
- Dekslet (Bilde 83,2) trekkes opp og av.

▶ Lukk igjen dekslet så snart som mulig og forsenk håndtaket. Det består ellers snublefare på grunn av det åpne gulvoppbevaringsrommet eller det utstående håndtaket.

▶ Ikke brett teppegulvsegmenter.

▶ Ikke la teppegulvsegmenter ligge i rommet. Snublefare!

For å stenge:

- Dekslet (Bilde 83,2) settes inn i rammen på gulvet.
- Sving håndtaket nedover.

6.8 Multifunktions-Buffet

▷ Sikker uttrekk (Bilde 84,4) med lås (Bilde 84,5) mot utilsiktet tilbaketrekking eller forlengelse.

▷ Belast (Bilde 84,4) uttrekket med maks. 80 kg.

I stedet for den høyre sittebenken kan kjøretøyet være utstyrt med et multifunktions-buffet. Bruksmulighetene til multifunktions-buffets:

- Opplading av multimediaenheter
- Lagring av gjenstander, sko etc.
- Fotstøtte
- Oppstigningshjelp for den nedfellbare sengen
- Ekstrasete

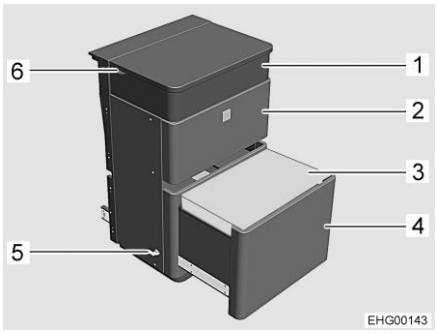

1 Multimediakupé med to USB-stikkontakter og to 230 V-stikkontakter
2 Skuff
3 Puter
4 Uttrekk med oppbevaringsrom og innsettingsdeksel
5 Lås
6 Kabelutgang for multimedia-apparater

Bilde 84 Multifunktions-Buffet

Bruk som ekstrasete/fotstøtte

Uttrekket (Bilde 84,4) kan sammen med puten (Bilde 84,3) brukes som ekstrasete eller som fotstøtte.

Når uttrekket er forlenget: Sikre uttrekket med lås (Bilde 84,5).

Bruk oppstigningshjelp

Uttrekket (Bilde 84,4) kan brukes som oppstigningshjelp for den nedfellbare sengen. Maksimal belastning for dette formålet må ikke overskride 80 kg.

Når uttrekket er forlenget: Sikre uttrekket med lås (Bilde 84,5).

6.9 Sikkerhetsbeltepanel

Når kjøretøyet er parkert, kan nakkestøttene fjernes fra ryggputen på sete-setet for mer komfortabel sitteplass. Åpningene for nakkestøttene og utskjæringen for sikkerhetsbeltene kan da dekkes med et sikkerhetsbeltepanel (Bilde 85,1).

Sikkerhetsbeltepanelet er laget av skinn (Bilde 86,1) eller av stoff (Bilde 86,3).

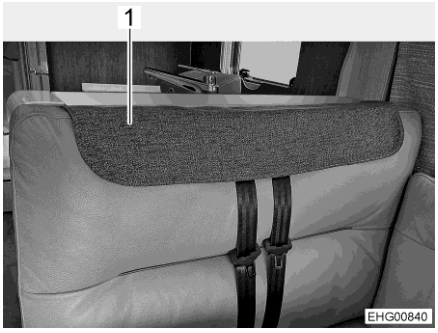

Bilde 85 Sikkerhetsbeltepanelet montert

1 Sikkerhetsbeltepanel

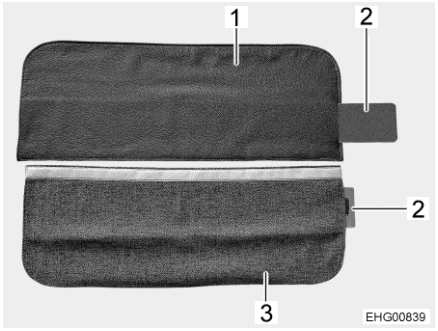

Bilde 86 Sikkerhetsbeltepanel

1 Sikkerhetsbeltepanel (versjon av skinn)
2 Metallforsterkning
3 Sikkerhetsbeltepanel (versjon av stoff)

Montere sikkerhetsbeltepanel:

- Ta av begge nakkestøttene.
- Skyv metallforsterkningen (Bilde 86,2) helt inn i folden på sikkerhetsbeltepanelet (Bilde 86,1 eller Bilde 86,3).
- Monter sikkerhetsbeltepanelet over uttaket for sikkerhetsbeltet (Bilde 85).

6.10 Bord

6.10.1 Hevebord med opplåsingsknapp

▷ Den senkede bordplaten skal belastes etter at putene er lagt riktig på bordplaten (se avsnittet 6.13.9). Ellers kan bordet bli skadet.

Bordplaten kan flyttes i lengde- og i tverretningen. Man kan bruke løftemekanismen til å senke bordet – i tillegg kan det brukes som sengebase.

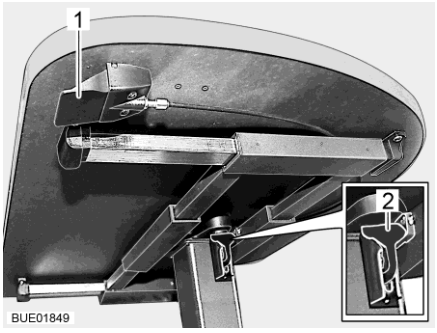

Bilde 87 Hevebord med opplåsingsknapp

Forskyve bordplate:

- Trekk eller trykk ned låsehåndtaket (Bilde 87,2).
- Skyv bordplaten til ønsket posisjon.
- Trykk låsehåndtaket (Bilde 87,2) oppover.

Innstilling av bordhøyde:

- Trykk inn opplåsingsknappen (Bilde 87,1) og hold den inne. Bordplaten går av seg selv opp til stopp.
- Trykk bordplaten ned til ønsket posisjon. Trykk midt på bordplaten.
- Slipp opplåsingsknappen (Bilde 87,1). Bordplaten blir stående i den valgte stillingen.

Ominnredning til sengebase:

- Trykk inn opplåsingsknappen (Bilde 87,1) og hold den inne.
- Trykk bordplaten helt ned. Trykk midt på bordplaten.
- Slipp opplåsingsknappen (Bilde 87,1). Bordplaten blir stående i den nederste stillingen.

6.10.2 Bord med uttrekkbar bordplate

▷ Hvis førersetet skyves helt bakover, kan bordet og førersetet kollidere. Forstørr, flytt eller snu bordplaten forsiktig når førersetet er i bakerste låseposisjon.

Bordplaten kan flyttes i lengde- og i tverretningen samt dreies.

Bordplaten kan forlenges med hjelp av et integrert midtstykke.

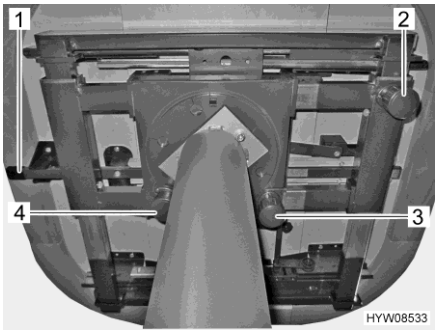

Bilde 88 Justeringsmuligheter på bordet

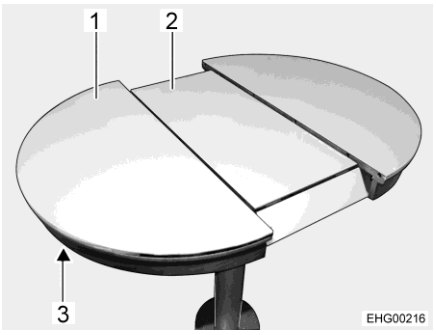

Bilde 89 Forlenge bordplaten

Forskyve i lengderetningen:

- Trekk knappen (Bilde 88,3) nedover og hold den.
- Skyv bordplaten til ønsket posisjon.
- Slipp knappen.

Forskyve på tvers:

- Trekk knappen (Bilde 88,2) nedover og hold den.
- Skyv bordplaten til ønsket posisjon.
- Slipp knappen.

Dreie:

- Trekk knappen (Bilde 88,4) til låsen ned.
- Drei bordplaten til ønsket posisjon.
- Sving bordplaten lett fram og tilbake til den smetter inn i låsen.

Forlenge bordplaten:

- Trykk låsen (Bilde 88,1 og Bilde 89,3) oppover.
- Trekk i bordplaten (Bilde 89,1) til midtstykket (Bilde 89,2) kommer opp og er i bordplatehøyde.
- Skyv sammen bordplaten fra begge sider, til bordplateflaten er lukket.

Forkorte bordplaten:

- Trykk låsen (Bilde 89,3) oppover.
- Trekk i bordplaten (Bilde 89,1) til midtstykket (Bilde 89,2) er fritt.
- Skyv sammen bordplaten fra begge sidene langsomt, midtstykket senkes automatisk.
- Skyv sammen bordplaten fra begge sider fortsatt, til bordplateflaten er lukket.

6.10.3 Bord med søylebordben

Bordplaten kan flyttes og dreies i lengde- og i tverretningen. Ominnredning til sengebase er ikke mulig.

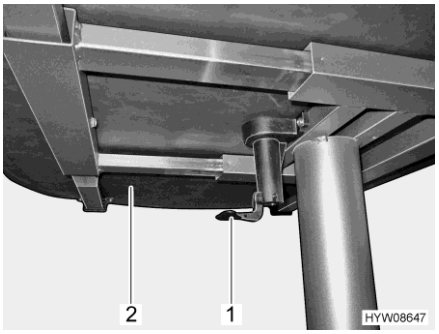

Bilde 90 Stang for forskyving av bordplate

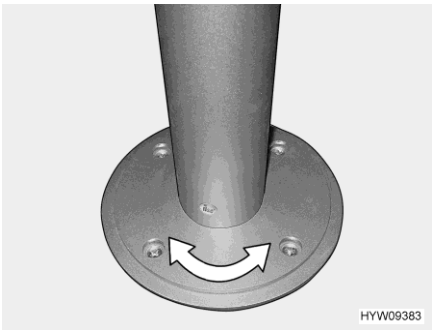

Bilde 91 Søylebordben (kan dreies)

Forskyve bordplate:

- Trekk eller trykk ned stangen (Bilde 90,1).
- Skyv bordplaten (Bilde 90,2) til ønsket posisjon.
- Trykk stangen oppover igjen.

Dreie bordplaten:

- Drei bordplaten til ønsket stilling. For å gjøre dette, må man bruke litt kraft, siden bordplaten dreier seg mot friksjonsmotstanden på søylebordbenet (Bilde 91).

6.10.4 Anhengsbord med delbar støtteben

▷ Maksimalt godkjent belastning av den ekstra bordplaten som er svingt ut er 3 kg.

Bilde 92 Anhengsbord med delbar støtteben

Bordflaten kan utvides ved å svinge ut en ekstra bordplate.

Utvide:

- Trekk knappen (Bilde 92,2) på låsen nedover og sving ut den ekstra bordplaten (Bilde 92,1).

Forminske:

- Sving den ekstra bordplaten (Bilde 92,1) under bordplaten (Bilde 92,6) til du hører at låsen går i lås.

Anhengsbord kan takket være det delbare støttebenet brukes som sengebase.

Ominnredning til sengebase:

- Løft bordplaten (Bilde 92,6) ca. 45° foran.
- Trekk den nedre delen av støttebenet (Bilde 92,4) ned og legg til side.
- Ta bordplaten ut av den øvre holdelisten.
- Heng inn bordplaten i 45°-vinkel med holderne inn i den nedre holdelisten (Bilde 92,3) og sett den på gulvet med den øvre delen av støttebenet (Bilde 92,5).

6.10.5 Innfellbart bord i kjøkkenbenken

▷ Det innfellbare bordet i kjøkkenbenken er bare beregnet for lett belastning (f.eks. for kjøkkenredskaper). Store, tunge gjenstander må ikke plasseres på det innfellbare bordet i kjøkkenbenken.

▷ Ikke sett skjøre gjenstander eller gjenstander som er fylt med væske, på bordplaten. Hvis bordplaten løftes lett opp når man ved uhell kommer borti bordet, kan bordet foldes sammen ved uhell.

▷ Innfellbart bord i kjøkkenbenken skal belastes med maks 5 kg.

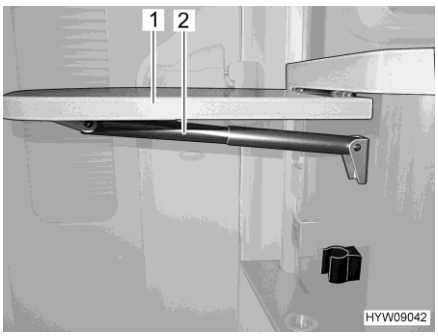

Bilde 93 Innfellbart bord i kjøkkenbenken

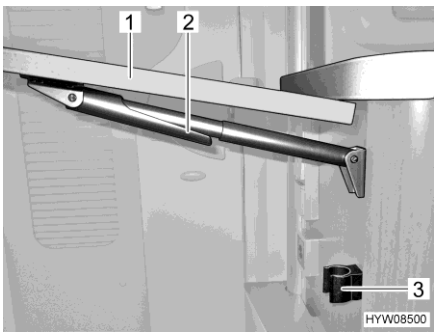

Bilde 94 Felle bordet inn i kjøkkenbenken

For å få større arbeidsflate på kjøkkenet, kan et innfellbart bord på siden av kjøkkenbenken felles opp.

Sette innfellbart bord i kjøkkenbenken i arbeidsstilling:

- Grip bordet (Bilde 93,1) i underkant, og løsne det fra låseposisjon ved å trekke lett i det.
- Skyv bordplaten oppover, inntil festet i teleskopholderen (Bilde 93,2) går i inngrep. Slipp bordplaten.

Sette innfellbart bord i kjøkkenbenken i kjørestilling:

- Ta tak i ytterkanten av bordet (Bilde 94,1) og løft den litt oppover. Bruk den andre hånden til å trekke ned festet (Bilde 94,2) på teleskopholderen.
- Sving ned bordplaten, inntil teleskopholderen går i inngrep i holderen (Bilde 94,3).

6.11 TV-anlegg

▶ Før avreise settes flatskjermen og skjermholderen tilbake i utgangs-stilling og sikres.

▷ Ved utførelse med ***HYMER***-Smart-Multimedia-System:
Hvis det benyttes et fjernsynsapparat i forbindelse med spesialutstyret "***HYMER***-Smart-Multimedia-System", må fjernsynsapparatet inneholde følgende data, for å sikre en feilfri funksjon:

- Fjernsynsapparatets inngangsstrøm i stand-by < 0,5 W
- Fjernsynsapparatets inngangsstrøm ved drift ≥ 15 W (maks. 30 W)
- Hodetelefonutgang (3,5-mm-jack-inngang) på fjernsynsapparatet må ha en spenning på 1,2 V_{SS} ved en tredjedel av den maksimale lydstyrket

Flatskjerm, integrerte Flatskjermen sikres sidelengs med en styreskinne (Bilde 95,1).

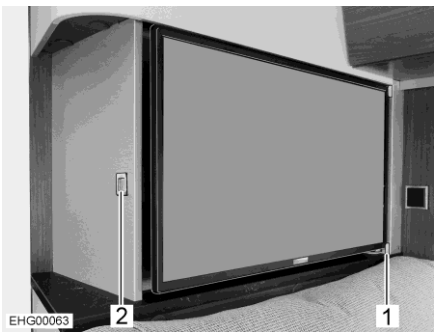

Bilde 95 Flatskjerm

Flatskjermens plassering:

- Trykk på opplåsingsknappen (Bilde 95,2).
- Dra flatskjerm med styreskinne (Bilde 95,1) i ønsket posisjon.
- Ta tak i flatskjermen i øvre og nedre kant og still inn ønsket helling.

Sette flatskjermen i utgangsposisjon:

- Ta tak i flatskjermen i øvre og nedre kant og redd den ut.
- Skyv tilbake flatskjermen til den går i sidelengs stilling i styreskinnen (Bilde 95,1).

Flatskjermen, kan skyves til sidene

Flatskjermen kan flyttes sidelengs på en skinne.

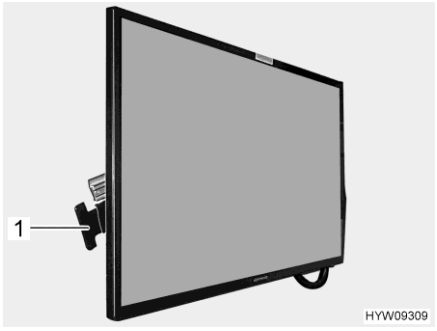

Bilde 96 Flatskjerm

Skyve flatskjerm:

- Trykk håndtak (Bilde 96,1) i retning av flatskjermen og hold den inne. Flatskjermen er låst opp.
- Skyv flatskjermen i ønsket posisjon.
- Slipp håndtaket. Flatskjermen er låst.

Flatskjerm, kan skyves

Flatskjermen kan flyttes opp og ned eller sidelengs.

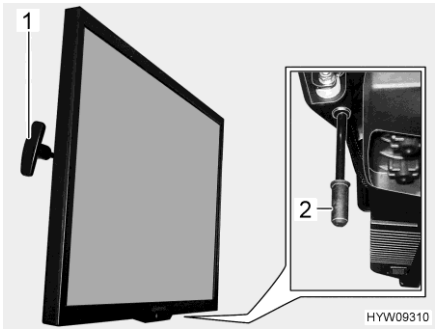

Bilde 97 Flatskjerm

Juster flatskjermhøyden:

- Dra i håndtaket (Bilde 97,1) og hold det. Flatskjermen er låst opp.
- Skyv flatskjermen ned i ønsket posisjon.
- Slipp håndtaket. Flatskjermen er låst.

Skyv flatskjermen til sidene:

- Trekk ned håndtaket (Bilde 97,2) og hold det. Flatskjermen er låst opp.
- Skyv flatskjermen i ønsket posisjon.
- Slipp håndtaket. Flatskjermen er låst.

6.11.1 Satellittanlegg med automatisk antenneposisjonering (Oyster)

▶ Før hver avreise skal du kontrollere at antennen er plassert i parkeringsstilling. Fare for ulykker!

▷ Ved innkobling av tenningen kjører antennen selvstendig inn i løpet av kort tid og går så i lås. Føreren må likevel kontrollere at antennen er i forskriftsmessig posisjon før kjøring.

▷ Kjør inn satellittantennen ved sterk vind eller storm.

▷ Kjøretøy med satellittantenne må ikke vaskes i børstevaskeanlegg, vaskegate eller med høytrykksspyler.

▷ Kjøretøyet må stå i ro mens satellittsøket pågår. Ikke gå rundt i kjøretøyet.

▷ Sørg for "fri sikt i retning syd". Sett fra Europa står alle satellitter omtrent til syd.

▷ Satellittmottak er kun mulig når antennen er rettet direkte mot den ønskede satellitten, og sikten ikke er sperret av hindringer.

▷ Satellittanlegget kan innstilles på betjeningsdelen. Se hertil bruksanvisningen til produsenten.

▷ Når oppstillingsstedet stilles inn ved hjelp av listen over land, går satellittsøket raskere.

Satellittantennen posisjoneres automatisk på en forhåndsinnstilt satellitt, når mottakssystemet befinner seg innenfor rekkevidden til denne satellitten. Drift av satellittanlegget er ikke mulig når tenningen er slått på.

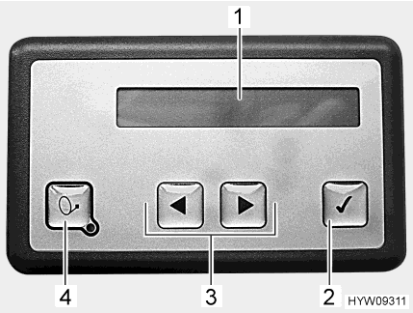

1 Belyst display
2 Knapp OK
3 Frem/tilbake-knapp
4 På/av-knapp

Bilde 98 Betjeningsdel (satellittanlegg)

Monteringssted for betjeningsdel

Betjeningsdelen er montert i et veggskap over sittegruppen.

Det belyste displayet viser informasjoner for den aktuelle driftstilstanden til satellittanlegget. For å spare batteriet, slukker belysningen etter en viss tid.

Innkobling, oppstilling og posisjonering:

- Slå på mottakeren. Satellittantennen retter seg opp automatisk etter oppstart av mottakeren (inntil 90 sekunder).
- Alternativ: Trykk på/av-knappen på betjeningsdelen.

▷ Satellittanlegget starter søket med det sist innstilte oppstillingsstedet. Når oppstillingsstedet til kjøretøyet er endret, startes det helautomatiske satellittsøket. Når satellitten er funnet, kommer automatisk den valgte TV-kanalen opp.

Utkobling, innkjøring:

- Slå av mottakeren. Satellittanlegget går inn i hviletilstand. Alt etter innstilling forblir satellittantennen utkjørt eller kjøres inn.
- Alternativ: Trykk på/av-knappen på betjeningsdelen. Satellittantennen kjører inn.

Stoppe satellittantennen:

- Trykk på OK-knappen. Bevegelsen til satellittantennen stoppes omgående.

Velge og endre innstillinger:

- Trykk på frem- eller tilbakeknappen, frem til ønsket menypunkt vises.
- Trykk på OK-knappen. Menypunktet aktiveres.
- Trykk på frem- eller tilbakeknappen, for å endre innstillinger.
- Trykk OK-knappen, for å lagre innstillinger.
- Trykk på/av-knappen, for å forlate menypunktet uten å lagre.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

6.12 Belysning

6.12.1 Lys i førerhus

Lysene til førerhuset er anbrakt på undersiden av den nedfellbare sengen.

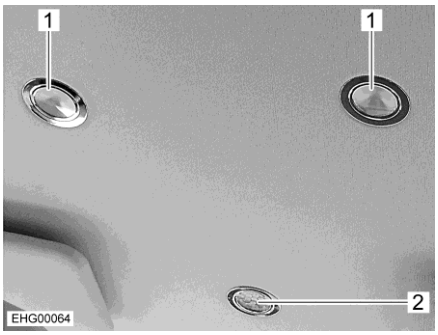

1 Leselampe
2 Innvendig lys

Bilde 99 Lys (førerhus)

Det innvendige lyset (Bilde 99,2) slår seg på automatisk ved opplåsing eller når en av kjøretøyets dører åpnes.

Det innvendige lyset (Bilde 99,2) slukker automatisk noen sekunder etter låsing av alle dørene eller ved låsing av kjøretøyet eller etter innkobling av tenningen.

Slå på/av lampen:

- Berør kanten på leselampen (Bilde 99,1). Leselampen er slått på.
- Berør kanten på leselampen på nytt. Leselampen er slått av.

6.12.2 Lamper med to koblingstrinn

Bilde 100 Lampe med bryter

Slå på/av skumringslys: ■ Berør bryteren (Bilde 100,1) kort. Bryteren lyser som skumringslys.

For å slå på: ■ Berør bryteren kort på nytt. Lampen er slått på.

For å slå av: ■ Berør bryteren kort på nytt. Lampen er slått av.

Dimmer: ■ Berør bryteren lenger.

6.13 Senger

6.13.1 Nedfellbar seng, mekanisk betjent

- ▶ Belast den nedfellbare sengen med maks. 200 kg.
- ▶ Den nedfellbare sengen må ikke brukes til oppbevaring av bagasje. Når sengen ikke er i bruk, må kun sengetøy (maks. 8 kg) for to personer oppbevares der.
- ▶ Før avreise må du sørge for at den nedfellbare sengen er låst i øvre posisjon.
- ▶ Bruk kun den nedfellbare sengen når sikkerhetsnettet er spent opp.
- ▶ La aldri små barn ligge i den nedfellbare sengen uten oppsyn.
- ▶ Pass særlig på at små barn under 6 år ikke faller ut av den nedfellbare sengen.
- ▶ Bruk egnede, separate barnesenger eller reisebarnesenger til barn.
- ▶ Sett stigen under madrassen under kjøring.

- ▷ Ikke bruk armlenene på setene i førerhuset som oppstigningshjelp.
- ▷ Den nedfellbare sengen må kunne lukkes uten å bruke for stor kraft, uten spenning i låseposisjonen. Gjenstander på nedfellbare sengen kan føre til at sengens mekanisme spennes på en side og fører til skade.

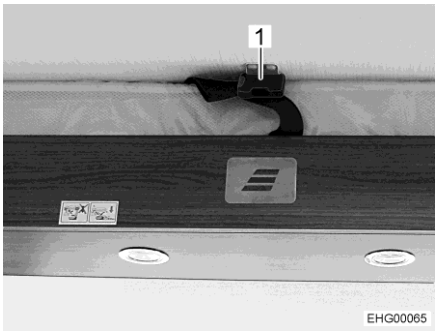

Bilde 101 Sikkerhetssele

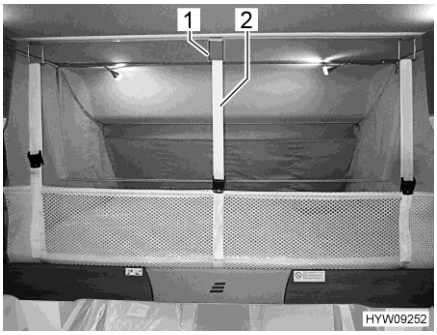

Bilde 102 Sikkerhetsnett (nedfellbar seng)

Åpne nedfellbar seng:

- Nedre høydejusterbart ratt.
- Still fører- og passasjersetene i kjøreretningen, blokker dem, skyv dem bakover og slå ryggstøene helt framover.
- Trekk opp blendingsgardinen i førerhuset.
- Løsne sikkerhetsselen (Bilde 101,1).
- Trekk den nedfellbare sengen ned med begge hender til den stopper.
- Kontroller at den nedfellbare sengen står i nedre endeposisjon og at den ikke ligger på hindringer som nakkestøtter, puter eller liknende.

Låse nedfellbar seng:

- Slå av leselampene i taket.
- Løsne sikkerhetsselene (Bilde 102,2) og legg sikkerhetsnettet under madrassen.
- Trekk den nedfellbare sengen opp med begge hender til den stopper. Du må passe på at smekklåsen i låsehåndtaket klikker på plass.
- Stenge sikkerhetsselen (Bilde 101,1).

Sikkerhetsnett

Sikkerhetsnettet med sikkerhetsselene ligger under madrassen i den nedfellbar sengen. Spenn sikkerhetsnettet fast først når personene befinner seg i den nedfellbare sengen.

Feste:

- Fest sikkerhetsselene (Bilde 102,2) i krokene (Bilde 102,1) i taket.

Stige

Avhengig av modell og utstyr, kan den nedfellbar sengen kun klatres opp i via den vedlagte stigen, over den langsgående benken eller over det utfoldede sparket på buffet. Før du går ned, sørg for at stigen fortsatt sitter fast.

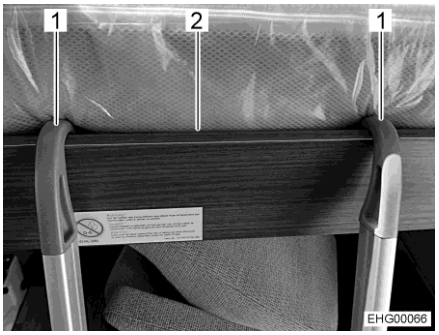

Bilde 103 Stige (nedfellbar seng)

Feste:

- Stigen festes med to bøyler (Bilde 103,1) i sengekanten (Bilde 103,2) på den nedfellbare sengen. Når du henger stigen over kanten, må du passe på at bøylene sitter i de indre festene. Dette sørger for at stigen ikke kan bevege seg sideveien.

Sette bort:

- Hekt av stigen (Bilde 103,1).
- Plasser stigen trygt under madrassen.

6.13.2 Bakre seng (med flatskjerm som spesialutstyr)

▷ Ved oppfelling av madrassen eller sengebunnen til den bakre sengen (Bilde 104,2) kan flatskjermen utsettes for støt og skades.

Bilde 104 Flatskjerm over den bakre sengen

- Lås opp flatskjermen og sett den tilbake i utgangsposisjon.
- Vipp madrassen eller sengebunnen forsiktig opp.

6.13.3 Nedfellbar seng, elektrisk betjent

- ▶ Før kjøring skal den nedfellbare sengen settes i øvre stilling.
- ▶ Belast den nedfellbare sengen med maks. 200 kg.
- ▶ Hold ikke mellom sengen og sideveggen ved senking eller løfting. Klemfare!
- ▶ Sengen må kun senkes eller heves når ingen personer befinner seg i den nedfellbare sengen.
- ▶ Hvis stikkontakten er installert i den nedfellbare senge, og apparatet er tilkoblet der: Koble apparatet fra før den nedfellbare sengen senkes.
- ▶ Sengen må kun senkes når senkeområdet er fritt.
- ▶ Senk kun den nedfellbare sengen så langt at den ikke hviler på hindringer som nakkestøtter, puter eller lignende. Hvis mulig, fjern slike hindringer før senking.
- ▶ Ved hengig på hengeskap, hvor kjøreakselen på den nedfellbare sengen er installert, må du kontrollere at drivakslen forblir fri. Drivakslen må kunne bevege seg fritt.
- ▶ Ikke la barn leke med den nedfellbare sengen.
- ▶ Hold nøkkelen til betjeningsdelen utilgjengelig for barn.
- ▶ Bruk kun den nedfellbare sengen når sikkerhetsnettet er spent opp.
- ▶ Bruk egnede, separate barnesenger eller reisebarnesenger til barn.
- ▶ La aldri små barn ligge i den nedfellbare sengen uten oppsyn.
- ▶ Pass særlig på at små barn under 6 år ikke faller ut av den nedfellbare sengen.
- ▶ Når stikkontakten er montert: Koble fra setesokkelen før den nedfellbare sengen senkes.

▷ Før avreise må den nedfellbare sengen være i den øvre stillingen. Store gjenstander eller sengetøy skal ikke lagres på den nedfellbare sengen, slik at den nedfellbare sengen ikke stoppes fra å bevege seg til den øvre stillingen.

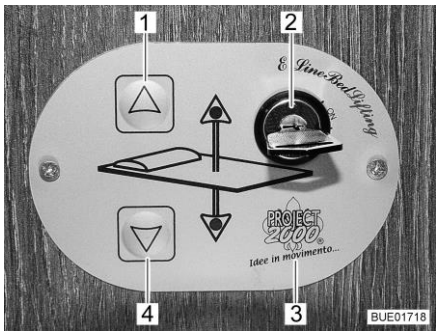

Bilde 105 Betjeningsdel

Betjeningsdel

Den nedfellbare sengen kan senkes og heves med knappen (Bilde 105,1 og 4) på betjeningsdelen (Bilde 105,3). Med nøkkelbryter (Bilde 105,2) kan betjeningsdelen sikret mot uautorisert bruk.

Høyden til den nedfellbare sengen kan justeres trinnløst.

Senke ned nedfellbar seng:

- Fjern hindringer i forlengelsesområdet til den nedfellbare sengen: Skyv setene fremover og snu de om, om nødvendig, fjern eller brett putene. Trekk ut alle stikkontaktene.
- Slå på lampen under den nedfellbare sengen.
- Vri nøkkelen i nøkkelbryter (Bilde 105,2) 90° med urviseren til "On"-stilling. Betjeningsdel (Bilde 105,3) er aktivert.
- Trykk på piltasten (Bilde 105,4) og hold den inne til den nedfellbare sengen er kjørt til ønsket stilling.
- Kontroller at den nedfellbare sengen ikke ligger på hindringer som nakkestøtter, puter eller liknende.

Hev den nedfellbare sengen:

- Slå av leselysene i den nedfellbare sengen.
- Trykk på piltasten (Bilde 105,1) og hold den inne til den nedfellbare sengen er kjørt til den øvre endestillingen.
- Pass på at det ikke er befinenr seg noen gjenstander mellom taket og den nedfellbare sengen.

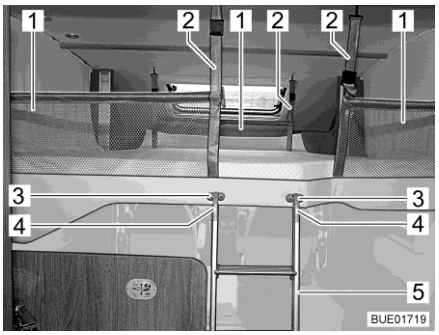

Bilde 106 Nedfellbar seng med spent sikkerhetsnett

Bilde 107 Senk den nedfellbare sengen helt (modellavhengig)

Sikkerhetsnett

Sikkerhetsnettet (Bilde 106,2) med sikkerhetsselene ligger under madrassen i den nedfellbare sengen. Spenn sikkerhetsnettene fast først når personene befinner seg i den nedfellbare sengen.

▷ Når den nedfellbare sengen er senket til under 1 m (Bilde 107), kan ikke sikkerhetsnettet spenne seg mer.

Feste:

- Fest sikkerhetsselene (Bilde 106,1) i krokene i taket.

Stige

Hvis den nedfellbare sengen er hevet mer enn 1 m, skal man kun klater opp i den nedfellbare sengen med den medfølgende stigen.

Feste:

- Heng bøylen (Bilde 106,4) til stigen (Bilde 106,5) i festeanordningen (Bilde 106,3).

Sette bort:

- Stigen (Bilde 106,5) henges på festeanordningen (Bilde 106,3).
- Lagre stigen på et sikkert sted.

Nøddrift

Hvis den nedfellbare sengen ikke kan flyttes elektrisk, må du først kontrollere motorens sikringen 25 A (ved strømsentralen) og sikringen 2 A for kontrollen (F3, ved siden av strømsentralen). Hvis sikringene er i orden, og den nedfellbare sengen fortsatt ikke kan bevege seg, kan den betjenes manuelt med en sveiv.

▷ Avhengig av modellen er den nedfellbare sengen montert bak et deksel eller i en veggenhet.

- Hvis det er til stede, fjern dekselet for å få tilgang til sveiven.
- Hvis motoren er installert i veggskapet: Åpne det venstre hengeskapet.
- Fjern madrassen fra den nedfellbare sengen og senk lasten på eventuelle monterte stueskapet så langt som mulig.
- Sett inn den vedlagte sveiven eller unbrakonøkkel inn i beholderen på motoren.
- Vri sveiv- eller unbrakonøkkelen manuelt til den nedfellbare sengen har nådd den øvre parkeringsposisjonen.
- Ta kontakt med kundeservice.

6.13.4 Dobbeltseng bak, kan justeres mekanisk i høyden

▶ Senk sengen til sin laveste posisjon for å sove.

▷ Før du bruker sengen, må du kontrollere at stangen (Bilde 109, 2) er i lukket stilling (horisontal).

Sengen kan heves ved hjelp av en sveiv i bakre lasteluke.

Før avreise kan sengen bli hevet. Dette øker lagringsplassen under sengen.

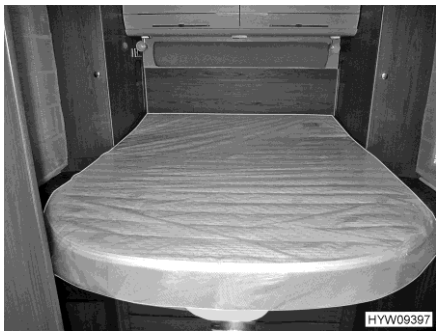

Bilde 108 Dobbeltseng (eksempel)

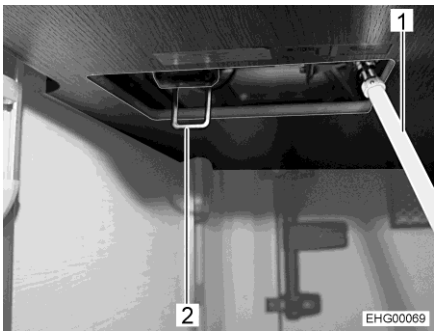

Bilde 109 Sveiv i bakre lasteluke

- Sett sveiven (Bilde 109,1) på stiften på stasjonen.
- Sving stang (Bilde 109,2) ned i en senket stilling.
- For å heve sengen: Drei sveiven (Bilde 109,1) med urviseren.
- For å senke sengen: Drei sveiven (Bilde 109,1) mot urviseren.
- Sving stang (Bilde 109,2) ned i en horisontal stilling.
- Ta av sveiven og lagre den.

Sammenleggbar deksel

Når sengen er hevet til toppposisjonen, er det mulig å bruke det sammenleggbare dekselt til den bakre lasteluken.

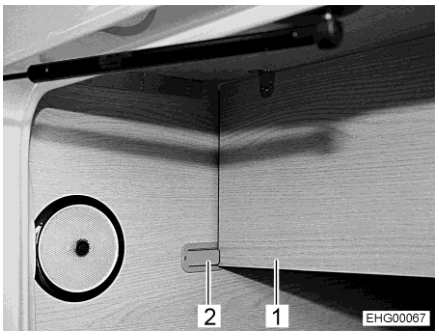

Bilde 110 Deksel (lukket)

Bilde 111 Deksel (åpen)

Åpne deksel:

- Trykk på låsen (Bilde 110,2) og brett dekselet (Bilde 110,1) oppover.
- Sikre dekselet med stangen (Bilde 111,1).

Stenk dekselet:

- Trekk stangen (Bilde 111,1) til siden og brett dekselet under.
- Sikre dekselet med låsen (Bilde 110,2).

6.13.5 Skjerm/sengehest

Kjøretøy med enkeltsenger eller tverrsenger bak, der sengene er plassert i vindushøyde, har vedlagt en skjerm som kan plugges inn.

Skjermen beskytter blendingsgardinene i liggeområdet mot vesentlig skade.

Dessuten fungerer skjermen som sengehest ved åpnet vindu.

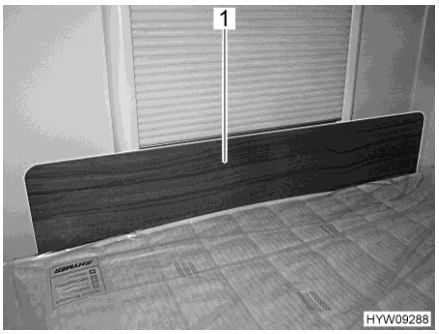

Bilde 112 Skjerm/sengehest

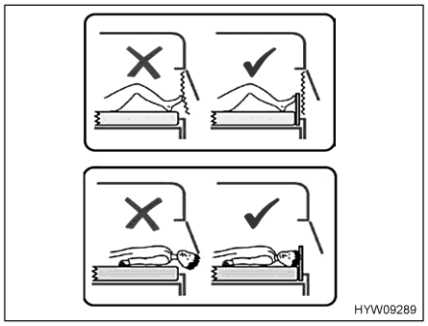

Bilde 113 Informasjon om skjerm

Bruk av skjerm:

- Plugg inn skjerm (Bilde 112,1) foran vinduet mellom madrass og vindusramme. Klemmevirkningen fra madrassen holder skjermen i posisjon foran vindusrammen.
- Når sengen ikke er i bruk (eller før avreise) oppbevares skjermen under madrassen.

6.13.6 Utvidelse, bakre seng

▷ Belast den lange hyllen (Bilde 115,1) med maksimalt 80 kg.
▷ Bruk den lange hyllen (Bilde 115,1) kun med ekstraputer på toppen.
▷ Følg anvisningene på etikettene.

De to enkeltsengene bak kan bygges om til en sammenhengende liggeflate.

Bilde 114 Kort hylle (på hodeenden)

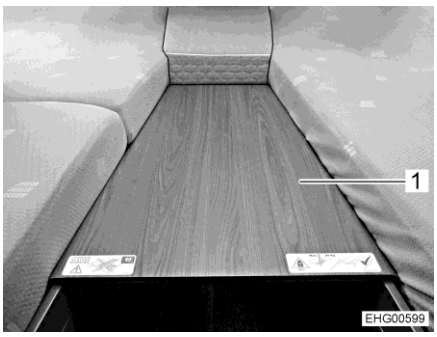

Bilde 115 Lang hylle (opphengt)

Øk liggeflaten:

- Fjern den korte hyllen (Bilde 114,1).
- Heng den lange hyllen (Bilde 115,1) på grensen til enkeltsenger.
- Legg ekstraputen på hyllen.

Bilde 116 Stigtrinn (lukket)

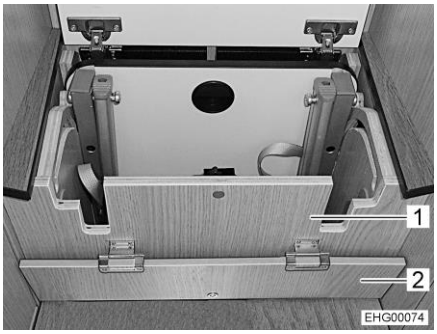

Bilde 117 Stigtrinn (åpnet)

Legg sammen stigen:

- Åpne klaffen (Bilde 116,1 og Bilde 114,2).
- Ta av dekselet (Bilde 116,2).
- Trekk den smale klaffen (Bilde 117,2) fremover.
- Sving foten av stigen (Bilde 117,1).

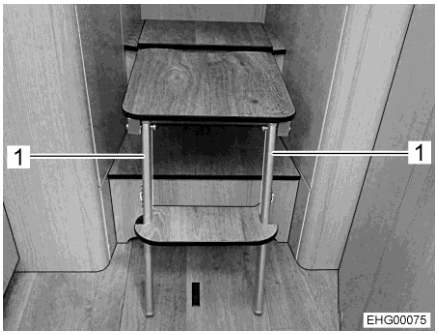

Bilde 118 Stigen (legg sammen)

- Fell ut sparsene (Bilde 118,1) helt og legg dem på bakken.

▷ Avhengig av utstyret finnes det et sikkerhetsnett. Hvis det finnes et sikkerhetsnett, skal også dette brukes.

6.13.7 Liggeflateforlenger enkeltseng (XXL-senk) bak

Liggeflaten til den høyre enkeltsengen kan forlenges.

Bilde 119 Liggeflateforlenger med ekstrapute

- Plasser ekstraputen (Bilde 119,1) på hyllen (Bilde 119,2) over halvhøyde garderoben.

6.13.8 Konvertering L-sittegruppe og enkeltsete til ekstraseng

▷ Den senkede bordplaten skal belastes etter at putene er lagt riktig på bordplaten. Ellers kan bordet bli skadet.

L-sittegruppen kan monteres sammen med det sideliggende enkeltsetet og det skyvbare hevebordet til en ekstralem. For å lage liggeflater er det nødvendig med to ekstraputer. Det kreves også en ekstralem som er utstyrt med en utfellbar fotstøtte og en brakett.

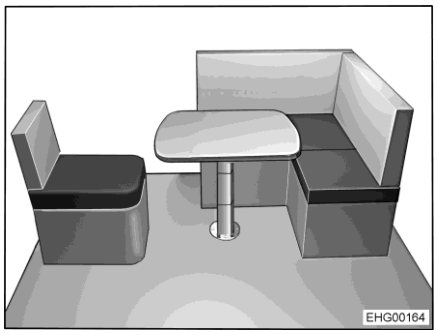

Bilde 120 Før ominnredning

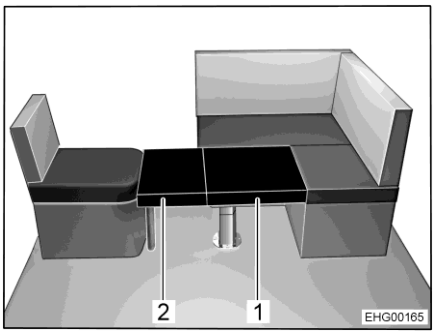

Bilde 121 Etter ominnredning

Bygg opp ekstralemen:

- Den skyvbare hevebord kan skyves slik at bordplaten kan senkes.
- Bygg om det skyvbare hevebordet til sengebase (se avsnittet 6.10.1).
- Demonter sittepute til enkeltsete.

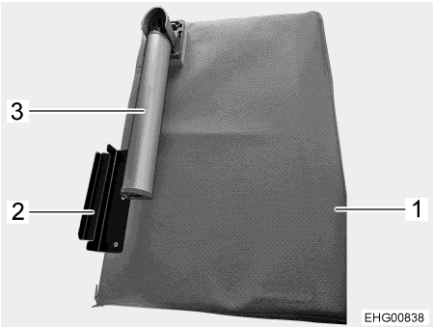

Bilde 122 Ekstralem

- Fell ut fotstøtten (Bilde 122,3) på ekstralemmen (Bilde 122,1).
- Heng braketten (Bilde 122,2) på ekstralemmen på enkeltsetet og legg ekstraputen (Bilde 121,2) på bordplaten.
- Legg den andre ekstraputen (Bilde 121,1) på bordplaten.
- Sett sitteputen til enkeltsetet på igjen.

6.13.9 Konvertering langsgående benk og enkeltsete til ekstraseng

▷ Den konvertetrte bordplaten skal belastes etter at putene er lagt riktig på bordplaten. Ellers kan bordet bli skadet.

Den langsgående benken kan monteres sammen med det sideliggende enkeltsete og den senkede bordplaten til anhengsbordet til en ekstralem. For å lage liggeflater er det nødvendig med to ekstraputer. Det kreves også en ekstralem som er utstyrt med en utfellbar fotstøtte og en brakett.

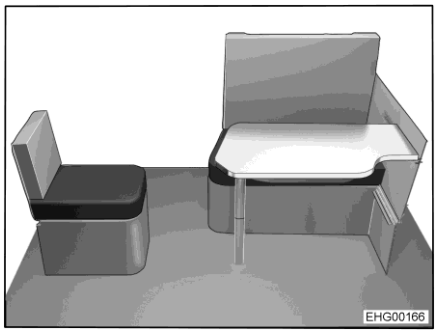

Bilde 123 Før ominnredning

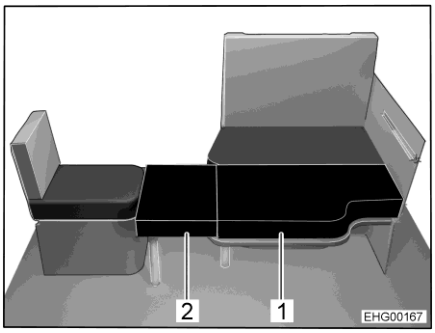

Bilde 124 Etter ominnredning

Bygg opp ekstralemen:

- Konvertert anhengsbordet til sengebase (se avsnittet 6.10.4).
- Demonter sittepute til enkeltsete.

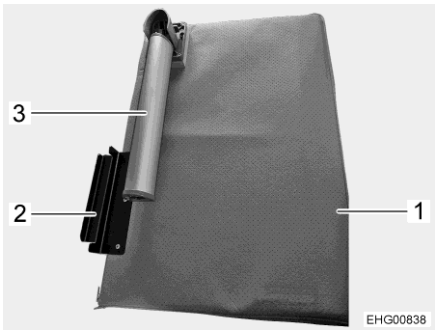

Bilde 125 Ekstralem

- Fell ut fotstøtten (Bilde 125,3) på ekstralemmen (Bilde 125,1).
- Heng braketten (Bilde 125,2) på ekstralemmen på enkeltsetet og legg ekstraputen (Bilde 124,2) på bordplaten.
- Legg den andre ekstraputen (Bilde 124,1) på bordplaten.
- Sett sitteputen til enkeltsetet på igjen.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om gassanlegget i kjøretøyet.

Betjeningen av de gassdrevne apparatene i kjøretøyet er beskrevet i kapittel 9.

7.1 Generelle råd

- Operatøren av gassanlegget er ansvarlig for å gjennomføre regelmessige kontroller, og for å overholde vedlikeholdsintervallene.
- Når DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor **ikke** er installert: Før avreise, når kjøretøyet forlates eller når gassapparatene ikke brukes, må alle gass-stengeventiler og hovedventilen på gassflasken stenges av.
  Hvis det er montert et DuoControl-kontrollsystem med kollisjonssensor, kan gassavstengeventilene og hovedventilen være åpne under kjøring.
- Under tanking, på ferjer eller i garasje må alle gassdrevne apparater være slått av (avhengig av utstyret: varmeanlegg, kokeplass, stekeovn, grill, kjøleskap). Eksplosjonsfare!
- Dersom et apparat drives med gass, skal det ikke være i drift i lukkede rom (f.eks. garasjer). Forgiftnings- og kvelningsfare!
- Gassanlegget må vedlikeholdes, repareres eller endres kun av et autorisert fagverksted.
- Før igangsetting skal gassanlegget alltid kontrolleres på autorisert fagverksted, i samsvar med de nasjonale forskrifter. Dette gjelder også for kjøretøy som ikke er registrert. Ved endringer på gassanlegget må gassanlegget straks sjekkes på autorisert fagverksted.
- Gasstrykkregulatoren, gasslangene og avgassrørene må også kontrolleres. Gasstrykkregulatoren og gasslangene skal byttes ut i samsvar med tidsfristene som er fastlagt nasjonalt (senest etter 10 år). Kjøretøyets eier er ansvarlig for at dette tiltaket utføres.
- Ved defekt på gassanlegget (gasslukt, høyt gassforbruk) er det fare for eksplosjon! Steng snarest gassflaskens hovedventil. Åpne vinduer og dører og luft godt.
- Ved feil på gassanlegget: Ikke røyk, ikke bruk åpen ild og ikke betjen noen elektriske brytere (lysbrytere osv.). Sjekk tettheten av gassførende deler og rør med lekkasjesøkingsspray. Ikke bruk åpen flamme for å sjekke.
- Kun tiltenkte apparater skal kobles til den innvendige tilkoblingsstussen. Ikke bruk apparatet utenfor kjøretøyet hvis det er koblet til en innvendig tilkoblingsstuss.
- Luft godt før komfyren settes i gang. Åpne vindu eller takluke.
- Det er forbudt å lage mat under kjøring.
- Gassdrevne komfyrer og bakeovner må ikke brukes som varmeapparat.
- Benyttes flere gassapparater, må hvert gasapparat ha en egen gassavstengeventil. Når enkelte gassapparater ikke er i bruk, skal de respektive gassavstengeventilene stenges.

- Tennsikringene må lukkes innen ett minutt etter at gassflammen går ut. I denne forbindelse høres en klikking. Kontroller funksjonen fra tid til annen.
- De installerte gassapparatene er kun konstruert for drift med propan- eller butangass eller en blanding av disse gassene. Gasstrykkregulatoren og alle installerte gassapparater er konstruert for et driftstrykk på 30 mbar.
- Propangass beholder sin gassform til -42 °C, butangass derimot bare til 0 °C. Ved lavere temperaturer forsvinner gasstrykket. Butangass er derfor ikke egnet til vinterdrift.
- På grunn av sin funksjon og konstruksjon er gasskapet et rom som er åpent mot utsiden. Det automatiske luftesystemet som er montert som standard må aldri tildekkes eller blokkeres. Ellers kan ikke gass som strømmer ut bli ledet ut.
- Gasskapet må ikke brukes som oppbevaringsrom.
- Sørg for at uvedkommende ikke har adgang til gasskapet. Lås tilgangen for å sørge for dette.
- Gassflaskens hovedventil må være lett tilgjengelig.
- Koble kun til gassdrevne apparater som er konstruert for et gasstrykk på 30 mbar.
- Eksosrøret må kobles tett og fast til varmeanlegget og pipen. Eksosrøret må ikke være skadet.
- Eksos må slippe uhindret ut i det fri og friskluft må komme uhindret inn. Derfor skal eksosavtrekk og innsugningsåpninger holdes rene og fri (for f.eks. snø og is). Det må ikke ligge snøskavler eller is på kjøretøyet.

7.2 Gassflasker

- Fulle eller tomme gassflasker utenfor kjøretøyet skal kun håndteres med lukket hovedventil og med beskyttelseshette på.
- Gassflasker skal kun oppbevares i gasskapet.
- Sett gassflaskene loddrett i gasskapet.
- Surr fast gassflaskene slik at de ikke kan dreies eller vippes.
- Koble gasslangen spenningsfritt til gassflasken.
- Sett alltid beskyttelseshetter på gassflaskene når de ikke er koblet til gasslangen.
- Lukk hovedventilen på gassflasken før gasstrykkregulatoren eller gasslangen fjernes fra gassflasken.
- Avhengig av kobling, skru av gasslangen for hånd eller med spesialnøkkel og skru tilbake på gassflasken. Skruforbindelsen på gassflasken er som regel venstregjenget. **Ikke** trekk for hardt til.
- Bruk kun spesielle gasstrykkregulatorer med sikkerhetsventil i bobilen. Andre gasstrykkregulatorer er ikke tillatt og tåler ikke så store belastninger.
- Ved temperaturer under 5 °C, brukes avisingsanlegg (Eis-Ex) for gasstrykkregulator.

- ▶ Bruk kun gassflasker på 11 kg eller 5 kg. (Gassflaskestørrelser kan variere fra land til land.)
- ▶ Bruk kortest mulige slanger for eksterne gassflasker (maks. 150 cm).
- ▶ Blokker aldri luftåpningene i bunnen under gassflaskene.

▷ På enkelte modeller er gasskapet plassert rett ved boenhetsdøren. På disse modellene må du kun åpne gasskapet når boenhetsdøren er lukket. Fare for skader.

▷ Skrueforbindelser på gassflaskene har som regel venstregjenger.

▷ For gassdrevne apparater må gasstrykket reduseres til 30 mbar.

▷ Koble en ujusterbar gasstrykkregulator med sikkerhetsventil direkte på flaskeventilen.

▷ Gasstrykkregulatoren reduserer gasstrykket i gassflasken til gassapparatets driftstrykk.

▷ For påfylling og tilkobling av gassflasker i Europa fører tilbehørsforretninger passende euro-påfyllingssett hhv. euro-flaskesett.

▷ Ytterligere informasjon fås hos forhandlere eller servicestasjoner.

7.3 Gassavstengeventiler

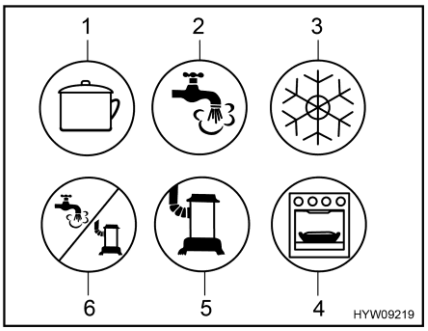

1 Kokeplass
2 Varmtvann
3 Kjøleskap
4 Stekeovn/grill
5 Varmeanlegg
6 Varmtvann/varmeanlegg

Bilde 126 Mulige symboler på gassavstengeventilene

I kjøretøyet er det en gassavstengeventil (Bilde 126) for hvert gassapparat. Gassavstengeventilene befinner seg under kokeapparatet.

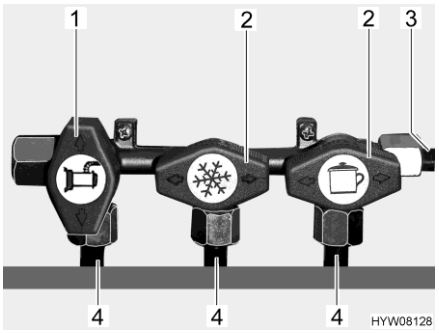

1 Gassavstengeventil åpnet
2 Gassavstengeventil stengt
3 Gasstilførselsledningen
4 Ledning til gassapparatet

Bilde 127 Posisjon gassavstengingsventiler (eksempel)

For å åpne:

- Stil gassavstengeventilen til det respektive gassapparatet parallelt (Bilde 127,1) mot ledningen (Bilde 127,4) som fører til gassapparatet.

For å stenge:

- Stil gassavstengeventilen til det respektive gassapparatet på tvers (Bilde 127,2) mot ledningen (Bilde 127,4) som fører til gassapparatet.

7.4 Ekstern gasstilkobling

- ▶ Dersom den eksterne gasstilkoblingen ikke brukes, skal gassavstengeventilen alltid stenges.
- ▶ Det må kun kobles gassapparater med passende adaptere til ekstern gasstilkoblingen.
- ▶ Kople kun til eksterne gassapparater som er konstruert for et driftstrykk på 30 mbar.
- ▶ Etter tilkobling, og når gassavstengeventilen er åpnet, må det påses at det ikke siver ut gass fra koblingspunktet. Er den eksterne gasstilkoblingen ikke tett, strømmer gass ut. Steng straks gassavstengeventilen og gassflaskens hovedventilen. Den eksterne gasstilkoblingen må kontrolleres på autorisert fagverksted.
- ▶ Under tilkobling av et eksternt gassapparat må det påses at det ikke er noen tennkilder i nærheten av den eksterne gasstilkoblingen.
- ▶ Bare koble et gassapparat til den eksterne gasstilkoblingen. Ikke bruk den eksterne gasstilkoblingen som mateledning (tilkobling av en ekstra gassflaske).
- ▶ Ikke bruk den eksterne gasstilkoblingen til påfylling av gassflaskene. Ta hensyn til klistremerket på den eksterne gasstilkoblingen.

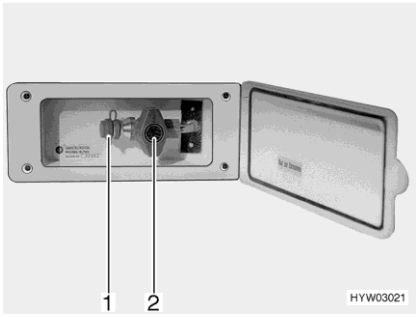

Bilde 128 Ekstern gasstilkobling (gassavstengeventiler stengt)

Avhengig av modellen befinner den eksterne gasstilkoblingen seg bak eller på venstre hhv. høyre side av bilen.

- Koble til eksternt gassapparat på tilkoblingsstedet (Bilde 128,1).
- Åpne gassavstengingsventilen (Bilde 128,2).

7.5 Gasskaputtrekk

For å gjøre det enklere å skifte gassflasker er gassflaskene og DuoControl-omkoblingsanlegget plassert i et uttrekkbart gasskap.

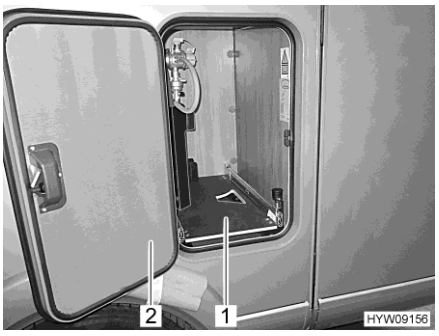

Bilde 129 Gasskaputtrekk

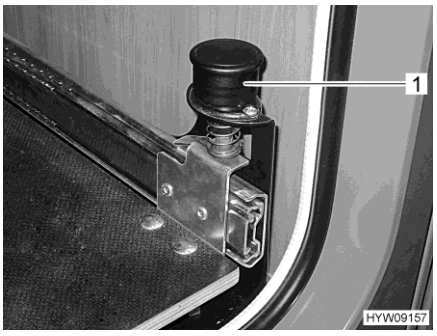

Bilde 130 Knapp med sperrelås

Trekke ut gasskapet:

- Åpne luken (Bilde 129,2) til gasskapet.
- Trekk knappen (Bilde 130,1) opp. Gasskaputtrekket utløses.
- Trekk ut gasskaputtrekket (Bilde 129,1) til knappen låses igjen. Gasskaputtrekket er nå låst i denne posisjonen.

Skifte gassflaske:

- Skift gassflasken som beskrevet i avsnitt 7.9.

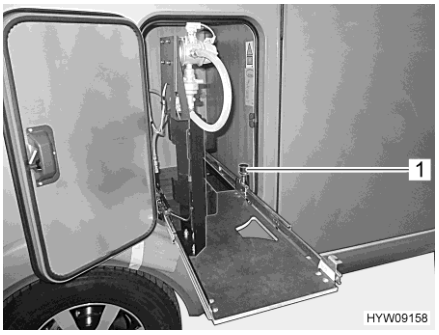

Bilde 131 Gasskaputtrekk i posisjon for utskifting

Skyve inn gasskapet:

- Trekk knappen (Bilde 131,1) opp. Gasskaputtrekket utløses.
- Skyv gasskaputtrekket inn til knappen låses igjen.
- Lukk luken.

7.6 Gasskap

▷ Ikke ta tak i den utvendige luken til gasskapet ved det nedre dekselet (Bilde 132,1). Ta tak i den uvdendige luken sidelengs for å åpne og lukke den.

Bilde 132 Gasskap (uvendig luke åpent)

7.7 Gasstrykk-kontrollsystem DuoControl CS

▷ Kontrollsystemet og slangene må skiftes ut senest 10 år etter produksjonsdatoen. Brukeren er ansvarlig for dette.

▷ Følg også bruksanvisningen til produsenten.

DuoControl CS er et sikkerhetssystem for gasstrykkregulering med automatisk omkobling, beregnet på gassanlegg med to flasker og med kollisjonssensor. DuoControl-kontrollsystemet kobler automatisk om gasstilførselen fra driftsflasken til reserveflasken når driftsflasken er tom eller ikke er driftsklar lenger. På denne måten kan gassforbrukerne forsatt være i drift. DuoControl-kontrollsystemet er egnet for alle kommersielle gassflasker med flytende gass (propan/butan) med et trykk på 0,7 til 16 bar.

DuoControl-kontrollsystemet garanterer et konstant gasstrykk for gassapparatene, uavhengig av typen gassflasker.

Ved ulykker avbrytes gasstilførselen automatisk av kollisjonssensoren i DuoControl-kontrollsystemet.

Gassflaskene er tilkoblet med høytrykksslanger. En slangebruddsikring forhindrer gasslekkasje hvis det oppstår skade på slangene.

Bruk av gassdrevne enheter under kjøring er tillatt i hele Europa, når kjøretøyet er utstyrt med et gasstrykk-kontrollsystem med kollisjonssensor og høytrykksslanger med slangebruddsikring.

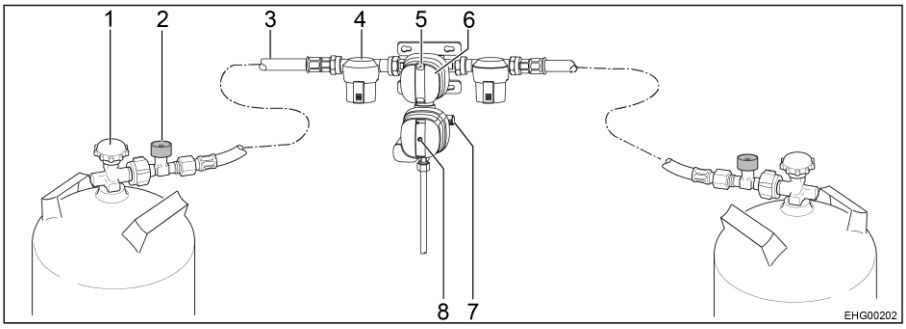

Bilde 133 Sikkerhetsgasstrykk-kontrollsystem DuoControl CS

1 Hovedventil
2 Slangebruddsikring
3 Høytrykksslange
4 Gassfilter
5 Statusindikering – driftsflaske/reserveflaske (grønn/rød)
6 Dreiebryter for omkobling av driftsflaske/reserveflaske
7 Skruhette (testtilkobling)
8 Nullstillingsknapp for kollisjonssensoren (gul)

Anleggets oppbygging

DuoControl-kontrollsystemet består av en omkoblingsventil og en kollisjonssensor. DuoControl-kontrollsystemet er montert mellom høyttrykkslangene (Bilde 133,3) med slangebruddsikring (Bilde 133,2). Med dreiebryteren (Bilde 133,6) på omkoblingsventilen kan du bestemme hvilken gassflaske som skal brukes som driftsflaske, og hvilken som skal brukes som reserveflaske.

Statusen på gassforsyningen vises i sevinduet (Bilde 133,5):

- Grønn: Driftsflaske
- Rød: Reserveflaske.

Bruk av kun én gassflaske er tillatt, men da må den åpne tilkoblingen tildekkes med et bilddeksel.

Kollisjonssensor

Kollisjonssensoren stenger av gasstilførselen ved kraftige sammenstøt (f.eks. ulykker). Man kjenner igjen driftstilstanden til kollisjonssensoren på stillingen til den gule nullstillingsknappen (Bilde 133,8):

- Når den gule nullstillingsknappen (Bilde 133,8) er trykket inn, er kollisjonssensoren klar til drift.
- Når den gule nullstillingsknappen (Bilde 133,8) står ut, er kollisjonssensoren **ikke** klar til drift. Igangsetting, se under.

Slangebruddsikring

Slangebruddsikringen (Bilde 133,2) stenger av gasstilførselen hvis den tilkoblede slangen skades. Slangebruddsikringen må aktiveres ved å trykke på den grønne knappen.

Eis-Ex

DuoControl-kontrollsystemet kan varmes opp (Eis-Ex). Hvis kontrollpanelet er innstilt til vinterdrift, varmes DuoControl-kontrollsystemet automatisk opp. Dermed unngås feil i gassanlegget på grunn av frost.

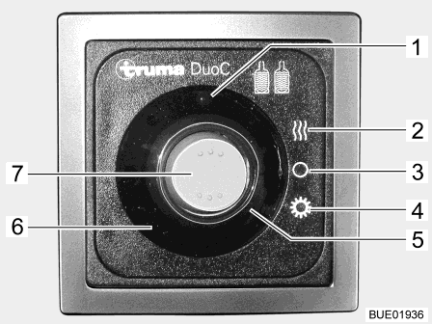

1 Gul kontrollampe - Eis-Ex
2 Posisjonen vinterdrift
3 Posisjonen AV
4 Posisjonen sommerdrift
5 Rød kontrollampe - driftsflaske tom
6 Grønn kontrollampe - tilførsel fra driftsflaske
7 Vippebryter

Bilde 134 Kontrollpanel (DuoControl)

Kontrollpanel

Kontrollpanelet viser statusen til driftsflasken. Hvis den grønne kontrollampen (Bilde 134,6) lyser, er driftsflasken full. Hvis den røde kontrollampen (Bilde 134,5) lyser, er driftsflasken tom. Gassforsyningen foregår deretter via reserveflasken.

Når varmeanlegget til DuoControl-kontrollsystem (Eis-Ex) er aktiv, lyser den gule kontrollampen Eis-Ex (Bilde 134,1).

I tillegg brukes kontrollpanelet (Bilde 134) til å stille inn sommerdrift eller vinterdrift.

Innstilling av sommerdrift:

- Trykk vippebryteren (Bilde 134,7) nede (posisjonen sommerdrift (Bilde 134,4)).

Innstilling av vinterdrift:

- Trykk vippebryteren (Bilde 134,7) oppe (posisjonen vinterdrift (Bilde 134,2)).

Ta i bruk:

- Koble til gassflasker.
- Med dreiebryteren (Bilde 133,6) på omkoblingsventilen velger du gassflasken som først skal brukes (driftsflaske). Drei dreiebryteren alltid til stopp.
- Åpne gassflaskens hovedventiler (Bilde 133,1).

- Trykk og hold inne den grønne knappen for slangebruddsikring (Bilde 133,2) i ca. 5 sekunder. Du vil se den grønne markeringen i sevinduet (Bilde 133,5).
- Når kollisjonssensoren er blitt utløst (den gule nullstillingsknappen (Bilde 133,8) står ut):
  Trykk kraftig inn den gule nullstillingsknappen (Bilde 133,8), drei den lett med urviseren og hold den inne i 5 sekunder. Sikre at nullstillingsknappen blir værende i nedtrykket stilling ("driftsklar").
  Hvis det ikke er mulig, må anlegget tilbakestilles på følgende måte: Bruk Torx-innsats T20 på den medfølgende skruhjelpen til å støtte dreiebevegelsen.

For å slå av:

- Sett vippebryteren (Bilde 134,7) i posisjonen AV (Bilde 134,3). Kontrollampene slukkes.
- Lukk gassflaskens hovedventiler (Bilde 133,1).

Bytte gassflasker

▶ Ved bytting av gassflaskene må man ikke røyke og ikke antenne åpen flamme.

▶ Etter at gassflaskene er byttet ut, må det kontrolleres om det siver ut gass fra koblingspunktet. Spray koblingspunktet med en lekkasjesøkingsspray. Tilbehørsforretninger har dette.

▷ Bruk den medfølgende skruhjelpen for å skru av og på høytrykksslangene. Med skruehjelpen kan du oppnå nødvendig tiltrekkingsmoment, og det forhindrer at skrueforbindelsen blir skadd av feil verktøy.

▷ Hvis det finnes et gassfilter, må filterputen også byttes ut hver gang gassflasken byttes ut (se avsnittet 12.6).

Hvis den grønne kontrollampen (Bilde 134,6) slukkes under drift og den røde kontrollampen (Bilde 134,5) begynner å lyse, er driftsflasken tom og må skiftes ut. Du vil se den røde markeringen i sevinduet (Bilde 133,5) til den tilhørende gassflasken. Reserveflasken forsyner gassforbrukeren videre med gass.

En tom gassflaske kan også skiftes ut mens gassapparatet er i bruk.

Skifte gassflaske:

- Vri dreiebryteren (Bilde 133,6) til den stopper, i samme retning som gassflasken som brukes for øyeblikket. Da blir denne gassflasken driftsflasken, og den tomme gassflasken blir reserveflasken. Markeringen i sevinduet (Bilde 133,5) endres fra rød til grønn.
- Steng hovedventilen (Bilde 133,1) på den tomme gassflasken. Vær oppmerksom på pilens retning.
- Skru høytrykksslangen av den tomme gassflasken (som regel venstregjenge).
- Løsne remmene og ta ut den tomme gassflasken.
- Sett en full gassflaske i gasskapet og fest den med remmene.
- Koble høytrykksslangen til fylt gassflaske (som regel venstregjenge).
- Åpne gassflaskens hovedventil.
- Trykk på den grønne knappen på slangebruddsikringen (Bilde 133,2).

7.8 Gassfilter

▷ Hvis gastrykkregulatoren svikter på grunn av oljeutslipp eller fremmedlegemer, finnes det ingen garanti for gasstrykkregulatoren.

Gassfilteret (Bilde 135,1) må kontrolleres regelmessig. Ved bytte av gassflaske må filterputen byttes ut (se avsnittet 12.6).

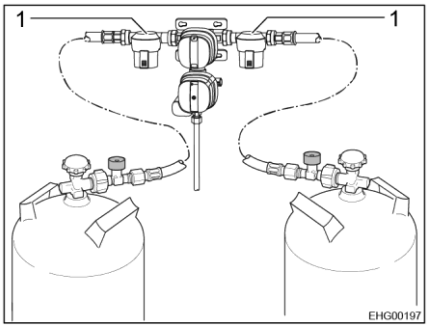

Bilde 135 Gassfilter

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

7.9 Å bytte gassflaske

- ▶ Ved bytting av gassflaskene må man ikke røyke og ikke antenne åpen flamme.
- ▶ Etter at gassflaskene er byttet ut, må det kontrolleres om det siver ut gass fra koblingspunktet. Spray koblingspunktet med en lekkasje-søkingsspray. Tilbehørsforretninger har dette.

▷ Fremgangsmåten som beskrives i påfølgende del, gjelder for kjøretøy som er utstyrt med en enkel gasstilkobling. Når kjøretøyet er utstyrt med et kontrollsystem: Ved skifte av gassflasken, må man gå frem slik det står beskrevet for kontrollsystemet.

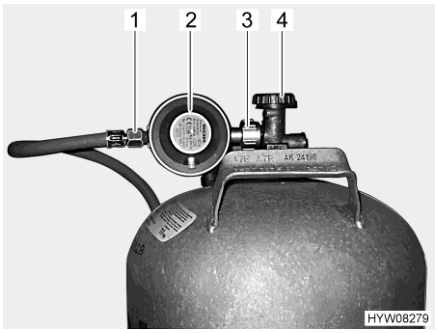

Bilde 136 Tilkobling gassflaske

- ■ Åpne luken til gasskapet.
- ■ Steng gassflaskens hovedventil (Bilde 136,4). Vær oppmerksom på pilens retning.
- ■ Hold fast gasstrykkregulatoren (Bilde 136,2) og åpne fingerskruen (Bilde 136,3) (som regel venstregjenge).
- ■ Fjern gasstrykkregulatoren med gasslange (Bilde 136,1) fra gassflasken.
- ■ Løsne remmene og ta ut gassflasken.
- ■ Sett den fulle gassflasken inn i gasskapet.
- ■ Fest gassflasken med remmene.
- ■ Sett gasstrykkregulatoren (Bilde 136,2) med gasslangen (Bilde 136,1) på gassflasken og trekk til fingerskruen (Bilde 136,3) (som regel venstregjenge). **Ikke** trekk for hardt til.
- ■ Lukk luken til gasskapet.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om det elektriske anlegget i kjøretøyet.

Betjeningen av de elektrisk drevne apparatene i boenheten beskrevet i kapittel 9.

8.1 Generelle sikkerhetsanvisninger

- ▶ Arbeid på det elektriske anlegget må kun utføres av fagpersonell.
- ▶ Alle elektriske apparater (f.eks. mobiltelefoner, radioer, fjernsynsapparater eller DVD-spillere) som er ettermontert i kjøretøyet og som brukes under kjøring, må være CE-merket og i samsvar med DIN VDE 0100 721. Ta kontakt med et autorisert verksted.

  Bare dette kan garantere funksjonssikkerheten til kjøretøyet under kjøring. Hvis dette ikke skjer kan kollisjonsputen bli utløst eller elektronikken i kjøretøyet bli forstyrret.

▷ Forsinkelser i sending eller videresending av elektriske impulser etter start av kjøretøyet er mulig.

Styreenheten på basiskjøretøyet frigir først signalet D+ når motoren har nådd full effekt. Dette kan f.eks. vare i inntil 15 sekunder ved kaldstart om vinteren.

Derfor avgis varselsignaler (f.eks. "Stigtrinn kjørt ut") av og til med en forsinkelse.

Også automatisk inntrekking av en satellittantenne kan bli forsinket.

▷ I tordenvær må for sikkerhets skyld 230 V-tilkoblingen kobles fra og antennene må trekkes inn for å beskytte de elektriske apparatene.

8.2 Begrep

Hvilespenning

Hvilespenning er batteriets spenning i hviletilstand, dvs. når det ikke tas ut strøm og batteriet ikke lades.

▷ Før målingen må batteriet være litt i ro. Etter siste lading eller siste strømforbruk fra forbrukere må du derfor vente ca. 2 timer før hvilespenningen måles.

Hvilestrøm

Enkelte elektriske forbrukere, som f.eks. kontrollamper, TV-anlegg eller USB-stikkontakter trenger permanent strøm. Disse betegnes derfor som kontinuerlig innkoblede forbrukere. Denne hvilestrømmen finnes også når apparatet er slått av.

Fullstendig utlading

Det er fare for fullstendig utladning av batteriet når et batteri belastes av innkoblede forbrukere og av hvilespenning og hvilestrømmen faller under 12 V.

▷ Fullstendig utlading skader batteriet.

Kapasitet

Kapasitet er elektrisitetsmengden som et batteri kan mate.

Kapasiteten til et batteri angis i amperetimer (Ah). Som regel brukes den såkalte K20-verdien til dette.

K20-verdien angir hvor mye strøm et batteri kan levere over en tidsperiode på 20 timer, uten at det tar skade av det.

Hvis et batteri kan avgi f.eks. 4 ampere i 20 timer, har det en kapasitet på 4 A x 20 h = 80 Ah.

Hvis det trekkes mer strøm, reduseres utladningstiden til batteriet proporsjonalt.

Ytre påvirkninger som temperatur og alder forandrer mateevne til batteriet. Kapasitetsangivelsene gjelder nye batterier i romtemperatur.

▷ Kapasitetsangivelsene har, avhengig av batteriteknologien, en omregningsfaktor på 1,3 til 1,7, som reduserer den faktiske kapasiteten med denne verdien.

▷ Et praktisk eksempel er vist i avsnitt 8.4.4.

8.3 Bluetooth-tilkobling

▷ Bluetooth er et registrert varemerke for Bluetooth SIG, Inc.

Bluetooth-tilkoblingen er kun tilgjengelig i forbindelse med et innebygd multimedieanlegg.

Med Bluetooth-tilkobling kan det innebygde multimedieanlegget kobles trådløst til en kompatibel mobilenhet (smarttelefon eller nettbrett).

Begge enhetene må være parvis tilkoblet for at du skal kunne bruke Bluetooth-tilkoblingen. Denne prosessen kalles parvis tilkobling. Du trenger bare opprette en parvis tilkobling til en mobilenhet én gang.

Bilde 137 Vippetast (Bluetooth-tilkobling)

Parvis tilkobling av mobilenhet (Pairing) (kun når den er utstyrt med en DSP-boks):

- Trykk oppe på vippetasten (Bilde 137), og vent i ca. 2 sekunder til LED-en på vippetasten begynner å blinke.
- Koble til mobilenheten innen 60 sekunder (se mobilenhetens bruksanvisning). Multimedieanlegget vises med navnet "**HY BT-DSP PP85**" under den parvise tilkoblingen.
  LED-en på vippetasten blinker i ca. 60 sekunder. I denne perioden er multimedieanlegget i modus for parvis tilkobling og kan kobles til mobilenheten. Når mobilenheten først er parvis tilkoblet, kan tilkoblingen enkelt slås av og på med vippebryteren.

Slå av Bluetooth-tilkoblingen:

- Trykk nede på vippetasten (Bilde 137). LED-en slukker.

Slå på Bluetooth-tilkoblingen:

- Sett vippetasten (Bilde 137) i midtstilling. LED-en på vippetasten lyser.

Teknisk informasjon

Avstand: Apparatene må ikke være i direkte siktlinje til hverandre. Den maksimale avstanden mellom apparatene kan ikke overskride 10 m. Tilkoblingen kan opprettes gjennom hindringer som f.eks. vegger og andre elektriske apparater.

Kompatibilitet: Funksjonen avhenger av mobilenhetens Bluetooth-teknologi (se bruksanvisningen til mobilenheten).

Tekniske data:

- Bluetooth-standard: V3.0+DER
- Bluetooth-profil: A2DP
- Bluetooth-kodeks: SBC og aptX
- Maksimalt antall tilkoblede apparater: 8

8.4 12 V-spenning

▷ Til stikkontaktene til 12 V-nettet kan det kun tilkobles apparater med maks. 10 A.

8.4.1 USB-stikkontakter

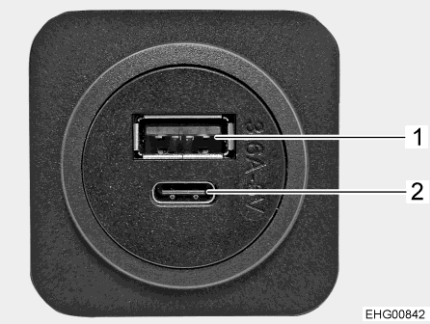

1 USB-A-bøssing
2 USB-C-bøssing

Bilde 138 USB-stikkontakter

Kjøretøyet er som standard utstyrt med flere USB-stikkontakter. USB-stikkontaktene inneholder hver en port for USB-A-plugg (Bilde 138,1) og en port for en USB-C-plugg (Bilde 138,2).

8.4.2 Startbatteri

Startbatteriet er beregnet for start av motoren, og forsyner basiskjøretøyets elektriske forbrukere samt tilleggsutstyr som radio, navigasjonsutstyr eller sentrallås med strøm.

- ▷ Fullstendig utlading skader batteriet. Det kan oppstå deformasjoner, varmeutvikling og brannskader.
- ▷ Hvis et batteri med syre lades ut, kan det fryse i kuldegrader. Dette ødelegger batteriet.
- ▷ Lad batteriet til riktig tid.

Startbatteriet kan over tid lades fullstendig ut av hvilestrøm (kontinuerlig innkoblede forbrukere). Kontinuerlig innkoblede forbrukere er f.eks. tilleggsapparater som radio, alarmanlegg, navigasjonsutstyr eller sentrallås. Kontinuerlig innkoblede forbrukere lader ut startbatteriet også når kjøretøyets motor er slått av.

Tilgjengelig kapasitet reduseres ved lave utetemperaturer.

- ▷ Hvis du bruker radioenheten på Mercedes-baserte kjøretøy uten at kjøretøyets motor er i gang, vil radioenheten belaste startbatteriet. For at du alltid skal kunne opprettholde kjøretøyets startevne, kan det imidlertid hende at det ikke er mulig å betjene radioen (avhengig av startbatteriets ladenivå).

Lade

For sikkerhetsanvisninger og informasjon om oppladning av startbatteriet, se bruksanvisningen til basiskjøretøyene.

Monteringssted

Startbatteriet er montert i fotrommet i førerhuset under en gulvlem.

8.4.3 Boenhets-batteri

Boenhetsbatteriet består av ett eller flere bly-fleece-batteri(er) (i det følgende referert til som blybatteri(er)) og - hvis et ***HYMER***-smartbatterisystem er installert - ett eller to HY-Tec litiumbatterier 135 (heretter kalt litiumbatteri(er)).

- ▷ Bly-fleece-batteriene beskrives også som AGM-batterier. AGM er forkortelse for Absorbent Glass Matt.

- ▷ Boenhets-batteriet må ikke åpnes.
- ▷ Bruk kun den innebyggede strømsentralen for lading av boenhets-batteriet. For å gjøre dette, kobler du 230 V-tilkoblingen (CEE-støpsel) på kjøretøyet til en ekstern 230 V-forsyning.
- ▷ Start alltid reisen med et fulladet boenhets-batteri. Lad derfor boenhets-batteriet minst 20 timer før du starter reisen.
- ▷ Benytt enhver anledning til å lade opp boenhets-batteriet under kjøring.
- ▷ Lad alltid boenhets-batteriet helt opp etter reisen.
- ▷ Lad alltid batteriet helt opp før kortere lagring.
- ▷ Skift alltid ut boenhets-batteriet med et batteri av samme type og kapasitet.

- ▷ Når du skifter ut batteriet alltid først koble ut minuspolen og deretter plusspolen. Ved tilkobling anvendes motsatt rekkefølge: først plusspolen og deretter minuspolen.
- ▷ Ved utskifting av batteriene må man kun bruke batterier hvor en ladekurve står til disposisjon. Etter utskifting av batteriet skal ladekurven stilles inn på strømsentralen hhv. det ekstra ladeapparatet.
- ▷ Hvis det er flere blybatterier til stede, må alle blybatteriene skiftes ut samtidig. Batteriene må alltid være like gamle og ha samme kapasitet.
- ▷ Etter at batteriet er byttet, må batterispenningsindikatorene kontrolleres av et autorisert spesialistverksted/servicestasjon.
- ▷ Ved utskifting av batterier må man kun bruke batterier som tilsvarer minimumskapasiteten til ladeapparatet. Følg bruksanvisningen til ladeapparatet. Batterier med for lav kapasitet blir for varme under ladingen. Eksplosjonsfare!
- ▷ Når et ***HYMER***-smartbatterisystem er montert, må det nye blybatteriet ha en kapasitet på minst 95 Ah.
- ▷ Hvis boenhets-batteriet skiftes ut og ladeapparatet ikke kan få ladestrømmen til det nye batteriet opp til minst 10 % av nominell kapasitet, må det monteres inn et ekstra ladeapparat. Eksempel: Ved en batterikapasitet på 80 Ah må ladeapparatet levere minst 8 A ladestrøm.
- ▷ Før frakobling og tilkobling av batteriet, må kjøretøyets motor slås av, og 230 V-forsyningen og 12 V-forsyningen og alle apparater være utkoplet. Kortslutningsfare!
- ▷ Når startbatteriet og boenhets-batteriet er koblet ut, må ikke tenningen slås på. Kortslutningsfare pga. åpne kabelender!
- ▷ Hvis det er to boenhets-batterier tilgjengelig: Ved utskifting må du påse at batteriene monteres korrekt. Monter batteriene slik at plusspolen på det ene batteriet ligger ved siden av minuspolen på det andre batteriet.
- ▷ Hvis det er to boenhets-batterier tilgjengelig: Ved utskifting må du påse at batteriene kobles til korrekt (se Montere ekstrabatteri).

- ▷ Avhengig av modell og utstyr er det koblet opptil to ekstrabatterier blybatteriet.
- ▷ Blybatterier er vedlikeholdsfrie. Vedlikeholdsfritt betyr:

  Man trenger ikke å kontrollere syrenivået.

  Man trenger ikke å smøre batteripolene.

  Man trenger ikke å etterfylle destillert vann.

  Også et vedlikeholdsfritt batteri må lades regelmessig.

  Anbefaling: Hver 6. til 8. uke må det gjennomføres en komplett ladesyklus. Avhengig av batterikapasitet og ladeapparat kan ladesyklusen vare fra 24 til 48 timer.

Når kjøretøyet ikke er tilkoblet 230 V-forsyningen, eller når 230 V-forsyningen er av, forsyner boenhets-batteriet boenheten med 12 V likespenning. Boenhets-batteriet har kun et begrenset energiforråd. Derfor må elektriske strømforbrukere som f.eks. radio eller lys, ikke stå på over lengre tid uten 230 V-forsyning.

Monteringssted Boenhets-batteriet er installert i dobbeltgulvet og er tilgjengelig via en gulvlem i boenheten.

Utladning

Hvilestrømmen, som forbrukes kontinuerlig av noen elektriske forbrukere, lader ut boenhets-batteriet. Når batteri-skillebryteren er slått av, kan ladetilstanden i boenhetens batteri synke til ca. 40 til 80 %.

▷ Fullstendig utlading skader batteriet. Det kan oppstå deformasjoner, varmeutvikling og brannskader.

▷ Lad batteriet til riktig tid.

Selv et fulladet boenhets-batteri kan lades fullstendig ut av hvilestrøm (kontinuerlig innkoblede forbrukere).

Tilgjengelig kapasitet reduseres ved lave utetemperaturer.

Batteriets selvutlading er avhengig av temperaturen. Ved 20 til 25 °C er selvutladingsraten ca. 3 % av kapasitet/måned. Selvutladingsfrekvensen tiltar ved stigende temperaturer: Ved 35 °C er selvutladingsraten ca. 20 % av kapasitet/måned.

Et eldre batteri har ikke lenger full kapasitet.

Jo fler elektriske forbrukere som er innkoblet, desto raskere forbrukes boenhets-batteriets energiforråd.

Lade

Boenhets-batteriet må kun lades via strømsentralen. Koble kjøretøyet til en 230 V-forsyning så ofte som mulig. For tilkobling skal i hovedsak kun 230 V-tilkoblingen på kjøretøyet (CEE-stikkontakt) brukes.

▷ Lad batteriet minst 48 timer etter en fullstendig utlading.

▷ Ved temperaturer under 0 °C tar et boenhets-batteri opp mindre strøm. Ved ca. -15 °C trekkes ikke strøm lenger. Boenhets-batteriet kan ikke lades lenger.

▷ Last- og ladeledningene må alltid kobles til diagonalt. Dette er nødvendig for at batteriene alltid skal ha samme ledningsmotstand mot hverandre. Dermed kan lade-/utladingsstrømmen fordele seg jevnt.

Lagring

I dette avsnittet finner du opplysninger om lagring av boenhets-batteriet.

- Oppbevare utkoblet batteri på et kjølig og tørt sted.
- Med et utkoblet fulladet gelbatteri kan det være tilstrekkelig å lade batteriet etter 6 måneder.

Anbefaling: Også lade et utkoblet gelbatteri hver 4. til 6. uke i 24 til 48 timer.

▷ Hvis en "smart" batterilader med en vedlikeholdsladefunksjon er tilgjengelig, kan ladeapparatet forbli tilkoblet og slått på batteriet under hele lagringsperioden.

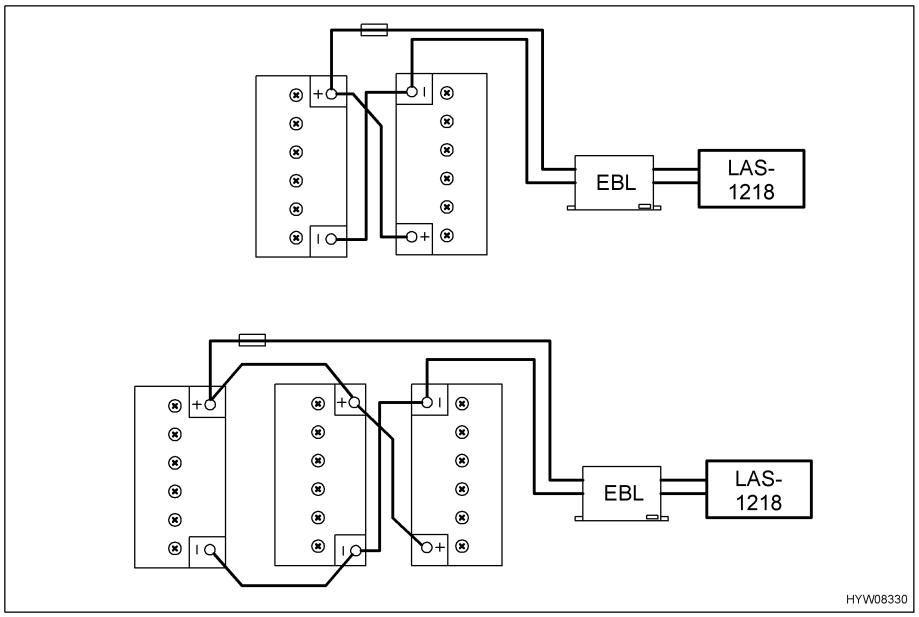

Bilde 139 Koble til ekstrabatteri

Montere ekstrabatteri

For at alle batteriene skal lades hhv. lades ut jevnt, er batteriene koblet som vist på Bilde 139.

8.4.4 Energistatus til boenhets-batteri

Boenhets-batteriet har kun et begrenset energiforråd. Derfor bør elektriske forbrukere ikke stå på over lengere tid uten 230 V-tilkobling.

Etterfølgende avsnitt beskriver hvordan den maksimale driftstiden for aktuell tilgjengelig batterikapasitet kan regnes ut.

- ▷ Eksempelregnestykket tar utgangspunkt i et nytt, helt oppladet batteri. Den faktiske tilgjengelige batterikapasitetet er avhengig av momentan ladetilstand og alderen på batteriet. Den momentane batterikapasiteten kan avleses med spesielle visningsapparater.
- ▷ Hvis det finnes et ekstra boenhets-batteri, dobles den tilgjengelige kapasiteten.
- ▷ Alle lamper er LED-lamper med svært lavt strømforbruk. Per LED-lampe kan man grovt regne med en effekt på 2 W.

- Før dagsbehovet i en protokoll. Noter brukstiden og effekten for de brukte apparatene (se tabellen nedenfor).

Eksempel: Fjernsynsapparat (effekt 36 W) med satellittanlegg (effekt 36 W) går hver dag i 2 timer.

- Regn om effektmålingene til den nødvendige kapasiteten ved bruk av følgend formler:

  Effektbehov [W] : 12 V = Strømstyrke [A]

  Strømstyrke [A] x Driftstid [h] = Kapasitet [Ah]

36 W + 36 W = 72 W

72 W : 12 V = 6 A

6 A x 2 h = 12 Ah

For en hel dag kan tabellen se slik ut:

Energiforbrukerstatus (eksempel)

Apparat	Effektbehov [W]	Strømstyrke [A]	Driftstid [h]	Kapasitet [Ah]
Dykkpumpe	42	3,5	0,1	0,35
Varmeanlegg	12	1,5	3,0	4,50
Fjernsynsapparat	36	3,0	2,0	6,00
Satellittanlegg	36	3,0	2,0	6,00
Kjøleskapstyring	2	0,2	24,0	4,00
Belysning (10 LED-lamper à 2 W)	20	1,6	3,0	4,80
Gjennomsnittlig dagsbehov				**25,65**

- Beregn den maksimale tilgjengelige energien med følgende formel eller les av på et spesielt visningsapparat:
  Momentan kapasitet [Ah] : Utladingsvern = Maksimal tilgjengelig energi [Ah]

Eksempel: 95 Ah : 1,4 (blybatteri) = 67,9 Ah

- Beregn maksimal driftstid med følgende formel:
  Maks. tilgjengelig energi [Ah] : Dagsbehov [Ah] = Maks. drifttid (i dager)

Eksempel: 67,9 Ah : 25,65 Ah = 2,65

Den momentane batterikapasiteten varer mer enn to og en halv dag hvis dagsbehovet er det samme.

Solceller Det uavhengige tidsrommet kan utvides ved bruk av solceller.

2 solarceller à 90 W gir følgende utbytte:

- Sommer: Ca. 60 Ah/dag (uavhengig drift nådd)
- Vinter: Ca. 15,5 Ah/dag (for å forlenge det uavhengige tidsrommet her, må man installere et boenhets-batteri til)

8.4.5 Senere montering av en vekselretter

▷ Montering av en vekselretter kan føre til skader på det elektriske anlegget. Vi påtar oss intet ansvar for slike skader.

Montering av en 230 V-vekselretter fører til en svært høy strømbelastning. F.eks. har en vekselretter med en utgangseffekt på 800 W på 12 V siden et strømopptak på opp til 75 A.

Denne strømmen er for stor for utgangene på strømsentralen (se avsnittet 8.15.1).

Når vekselretteren kobles direkte til batteriet, registreres ikke strømopptaket til vekselretteren via panelet. Den høye utladningsstrømmen gjør at polspenningen på batteriet synker kraftig. Det installerte målesystemet registrerer da underspenning og kobler eventuelt fra 12 V-spenningen. I tillegg brukes boenhetens batteri svært raskt opp ved drift av en vekselretter.

8.5 *HYMER*-smartbatterisystem

HYMER-smartbatterisystemet består av ett eller to bly-fleece-batteri (heretter kalt blybatteri(er)) og en eller to HY-Tec-litiumbatterier 135 (heretter kalt litiumbatteri(er)). Begge er boenhets-batterier.

▷ Ikke gjør noen endringer i fabrikkinstallasjonen av litiumbatteriet.

▷ Litiumbatteriet må ikke åpnes.

▷ Følg anbefalt driftstemperatur på 15–25 °C. Ytterligere informasjon om driftstemperaturen finnes i bruksanvisningen til produsenten.

▷ Lad opp batterisystemet fullstendig hver 6. måned.

▷ Koble strømsentralen under installasjon og vedlikehold.

▷ Når du installerer og arbeider på ledninger, fjern sikringene mellom blybatteriet og litiumbatteriet.

▷ Hvis indikatoren for batterikapasitet ikke når 100 %, selv etter lang tid, ring kundeservice.

▷ Bare transporter og avhend litiumbatteriet i henhold til produsentens anvisninger.

▷ Følg bruksanvisningen til produsenten.

Litiumbatteriet består av seks moduler og er tilkoblet parallelt med standard blybatteri. Litiumbatteriet klarer seg bedre med hyppige ladesykluser enn blybatteriet og overtar mesteparten av ladesyklusene. Det øker levetiden til blybatteriet.

Litiumbatteriet er utstyrt med en beskyttelsesfunksjon mot overbelastning og fullstendig utladning.

Monteringssted

Litiumbatteriet er installert ved siden av blybatteriet i dobbeltgulvet og er tilgjengelig via en gulvlem.

Integrert utladingsstyring

Den integrerte intelligente utladingsstyringen sikrer at strømmen først trekkes fra litiumbatteriet ved utlading og bare deretter fra blybatteriet. Når litiumbatteriet leverer strøm tjener blybatteriet til backuplagring.

Ved høyt strømforbruk tas strømmen parallelt fra litiumbatteriet og blybatteriet.

Lade

Ved lading blir blybatteriet ladet først og deretter litiumbatteriet.

▷ Etter fornyet drift eller lengre tids stillstand lad batterisystemet.

Lagring

▷ Ikke fjern sikringene mellom litiumbatteriet og blybatteriet, ellers vil ikke overvintringsstøtte for boenhets-batteriet fungere, og blybatteriet kan bli skadet.

Litiumbatteriet har en levetid på opptil 10 år når det brukes riktig.

Fullad batterisystemet før lagring og koble det fra strømsentralen (slå av batteri-skillebryteren på strømsentralen).

Kontroller ladestatus på displayet til litiumbatteriet senest etter 6 måneder. Slå på batteriskillebryteren på strømsentralen. Etterlad batteriet ved drift.

Ved lengre lagringstid: Lad opp batteriet flere ganger etter behov for å oppnå full batterisystemytelse.

Oppbevar batterisystemet tørt og godt ventilert.

Følg anbefalt lagringstemperatur på 10–20 °C. Ytterligere informasjon om lagringstemperaturen finnes i bruksanvisningen til produsenten.

8.5.1 Indikatorpanel

Spenning- og lade-informasjon til batterisystemet vises på et ekstern indikatorpanel.

Monteringssted

Indikatorpanelet er montert innvendig i kjøretøyet (for eksempel i et veggskap).

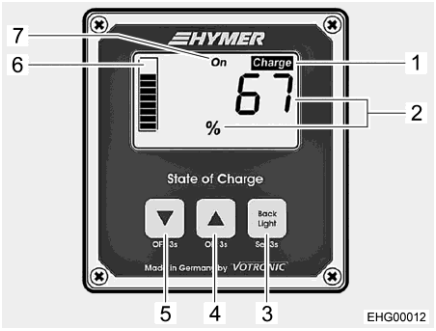

1 Ladningsindikator "Charge"
2 Visning total ladetilstand (SoC) i prosent
3 På/av-knapp, hente opp meny
4 Knapp for tilbakekobling av displayet
5 Knapp for viderekobling av displayet
6 Visning total ladetilstand (SoC) i stolpediagram
7 Koblingsstatusvisning (ikke aktiv)

Bilde 140 Indikatorpanel (visning total ladetilstand)

Slå på/av

Indikatorpanel er designet for å spare energi. Fullstendig frakobling er unødvendig.

Grunninnstillingene til ***HYMER*** beholdes etter strømforsyning.

Displaybelysning

Når en knapp på panelet trykkes, slås displaybelysningen på automatisk. Hvis ingen knapp trykkes i 3 minutter, slås belysningen automatisk av. Med knappen (Bilde 140,3) kan displaybelysningen slås av manuelt.

Visning av total ladetilstand (SoC)

Displayet viser total ladetilstanden til blybatteriet og litiumbatteriet, referert til som "State of Charge" (SoC). Verdien av batterikapasiteten er oppgitt i prosent (Bilde 140,2) samt vist som et stolpediagram (Bilde 140,6).

- Trykk på en hvilken som helst knapp for å slå på displaybelysningen.
- Hvis displayet viser spenningsvisning: Trykk knapp (Bilde 140,4) eller knapp (Bilde 140,5) i kort for å skifte til visning av SoC-verdien (Bilde 140,2).

Når SoC-verdien faller under 20 % blinker visningen "Charge" (Bilde 140,1). I så fall må batteriet lades opp.

1 Visning av batterispenning i volt (V)
2 Visning total ladetilstand (SoC)

Bilde 141 Indikatorpanel (visning batterispenning)

Vise batterispenning

Batterispenning vises i volt (Bilde 141,1). Stolpediagrammet viser også SoC (Bilde 141,2).

- Trykk på en hvilken som helst knapp for å slå på displaybelysningen.
- Når displayet viser SoC-verdien: Trykk knapp (Bilde 140,4) eller knapp (Bilde 140,5) kort for å skifte til visning av batterispenning (Bilde 141,1).

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

8.6 Strømsentral (EBL 30)

▷ Luftingsåpningene må ikke tildekkes. Fare for overheting!

▷ Det er ikke alltid at alle pluggplassene for sikringer er bestykket, dette avhenger av modellen.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

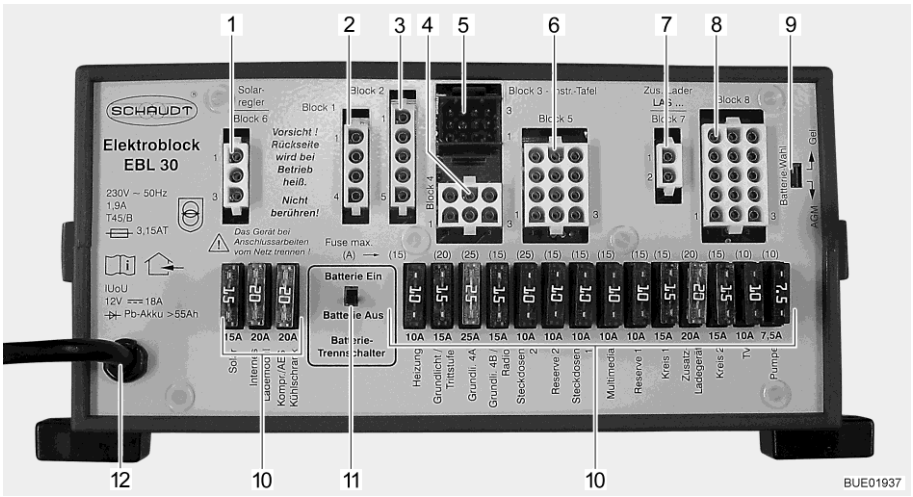

Bilde 142 Strømsentral (EBL 30)

1 Blokk 6: Laderegulator for solcelleanlegg (hvis montert)
2 Blokk 1: Kjøleskap
3 Blokk 2: Kjøleskapforsyning D+, batteriføler/styreledninger
4 Blokk 4: Varmeanlegg, grunnbelysning (belysning i inngangssonen), stigtrinn
5 Blokk 3: Panel
6 Blokk 5: Reserve 2, stikkontakter, grunnbelysning
7 Blokk 7: Ekstra ladeapparat
8 Blokk 8: Forbruker, TV, vannpumpe, reserve 1, multimedia, stikkontakter
9 Bryter batterivalg (Gel/AGM)
10 Sikringer
11 Batteri-skillebryter ("Batterie Ein/Aus" (batteri på/av))
12 Nettilkobling 230 V~

Oppgaver

Strømsentralen har følgende oppgaver:

- Strømsentralen lader boenhets-batteriet. Startbatteriet blir kun vedlikeholdsladet av strømsentralen.
- Strømsentralen overvåker spenningen i boenhets-batteriet.
- Strømsentralen fordeler strømmen til 12 V-strømkretsene og sikrer disse. Til stikkontaktene kan det tilkobles apparater med maks. 10 A.
- Strømsentralen har tilkoblinger for en laderegulator for solcelleanlegg, ekstra ladeapparat, samt ytterligere styre- og overvåkingsfunksjoner.
- Strømsentralen skiller startbatteriet elektrisk fra boenhetens batteri når kjøretøymotoren er slått av. På denne måten kan 12 V-forbrukerne i boenheten ikke lade ut startbatteriet.
- Batteri-skillebryteren i strømsentralen skiller alle forbrukerne fra boenhets-batteriet.

Strømsentralen virker kun i sammenheng med et panel.

Strømmen som vises på strømsentralen (maks. 18 A) er delt inn i ladestrøm og forbrukerstrøm. Ladestrømmen er alltid kun den andelen som forbrukerne ikke trenger for øyeblikket. Når forbrukerstrømmen overstiger den tilgjengelige strømmen, lades boenhets-batteriet ut.

Monteringssted Strømsentralen er montert inn i dobbeltgulvet og er tilgjengelig via en gulvlem i boenheten.

8.6.1 Batteri-skillebryter

Batteri-skillebryteren slår av **alle** forbrukerne i boenheten, også kontinuerlig innkoblede forbrukere. I denne forbindelsen kobles alt elektrisk utstyr som forsynes av den elektriske strømblokken fra bodelsbatteriet. Heller ikke forbrukere som stigtrinn, grunnbelysning eller kjøleskap vil fungere da. Dermed unngås en langsom utladning av boenhets-batteriet dersom kjøretøyet ikke brukes over lengre tid (f.eks. kortere lagring).

Monteringssted Batteri-skillebryteren befinner seg på strømsentralen.

Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen via CEE-stikkontakten, kan batteriene videre lades, også når batteri-skillebryteren er avslått.

8.6.2 Batteri-valgbryter

▶ Hvis batteri-valgbryteren er feil innstilt, kan det danne seg knallgass. Eksplosjonsfare!

▷ Boenhets-batteriet kan skades dersom batteri-valgbryteren står i gal stilling.

▷ Ikke forandre fabrikkinnstillingen av batteri-valgbryteren.

Monteringssted Batteri-valgbryteren befinner seg på strømsentralen.

8.6.3 Batteriovervåking

▷ Et utladet boenhets-batteri bør lades fullt opp på nytt så snart som mulig.

Batteriovervåkeren i strømsentralen kontrollerer spenningen i boenhets-batteriet.

Dersom batterispenningen synker under 10,5 V, kobler batteriovervåkingen i strømsentralen ut alle 12 V-forbrukere.

Forholdsregler:

- Slå av alle elektriske forbrukere som ikke er absolutt nødvendige med den tilhørende bryteren.
- Hvis nødvendig slå på 12 V-forsyningen med hovedbryteren 12 V en liten stund igjen. Dette er kun mulig, når batterispenningen ligger over 11 V. Dersom spenningen ligger under dette, kan 12 V-forsyning først gjeninnkoples når boenhets-batteriet er ladet.

8.6.4 Batterilading

Når motoren er i gang, blir boenhets-batteriet og startbatteriet koblet sammen med et relé i strømsentralen og lades med kjøretøyets dynamo. Hvis kjøretøyets motor er avslått, blir batteriene automatisk skilt av strømsentralen igjen. Det hindrer at startbatteriet utlades av strømforbrukende apparater i boenheten. Dette sikrer kjøretøyets startevne. Boenhets-batteriets eller startbatteriets polspenning kan vises på panelet.

Når kjøretøyet er tilkoblet 230 V-forsyningen via CEE-stikkontakten, blir boenhets-batteriet og startbatteriet ladet via lademodulen i strømsentralen. Startbatteriet lades kun med en vedlikeholdslading. Ladestrømmen tilpasses batteriets ladetilstand. Overlading er derfor ikke mulig.

Slå av alle strømforbrukende apparater under lading slik at lademodulen i strømsentralen kan benyttes med full kapasitet.

8.6.5 Ettermontere flere 12 V-forbrukere

Det elektriske anlegget i boenheten til kjøretøyet kan utstyres med tilleggsapparater. Tilleggsapparatene kobles til på reserveutgangene på strømsentralen. Ytelsen for tilleggsapparater skal ikke overskride verdien for sikringen (f.eks.15 A). På strømsentralen må det ikke brukes sikringer med høyere verdi enn den som er angitt på strømsentralen.

8.7 Strømsentral (EBL 402)

- ▶ Apparatet inneholder deler som inneholder 230 V nettspenning. Livsfare pga. elektrisk støt eller brann!

  Ikke foreta vedlikehold eller reparasjoner på apparatet. Ved skader på kabler eller huset må ikke apparatet brukes mer og man må koble fra nettspenningen. La ikke væsker trenge inn i apparatet.
- ▶ Defekte sikringer skal kun skiftes ut når nettspenningen er frakoblet.
- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når årsaken til feilen er kjent og feilen er utbedret.
- ▶ Sikringer må aldri forbikobles eller repareres.
- ▶ Bruk kun originalsikringer med verdier som er angitt på apparatet.
- ▶ Deler av apparatet kan bli varme under drift. Ikke berør.
- ▶ Luftingsåpningene må ikke tildekkes. Fare for overheting!
- ▶ Varmefølsomme objekter må ikke oppbevares nær apparatet (f.eks. temperaturfølsomme plagg, hvis apparatet er installert i klesspaket).
- ▶ Følg sikkerhetsanvisningene og informasjonen i den separate bruksanvisningen fra produsenten av apparatet.

- ▷ Hvis boenhets-batteriet blir fullstendig utladet, blir det kanskje skadet og kan ikke repareres. Derfor må boenhets-batteriet lades fullstendig før og etter avstengning.
- ▷ Hvis grenseverdiene på 230 V nettspenning overskrides, kan strømsentralen, 12 V-forbrukere eller tilkoblede enheter bli ødelagt. Derfor må du sørge for at en generator er helt i samsvar med strømtilkoblingsverdiene.

- ▷ Kjøretøyet må bare kobles til en generator når generatoren går stabilt.
- ▷ Strømsentralen må ikke kobles til nettspenningen om bord i bilferger (nettspenningen på bilferger har ikke alltid perfekt spenning).

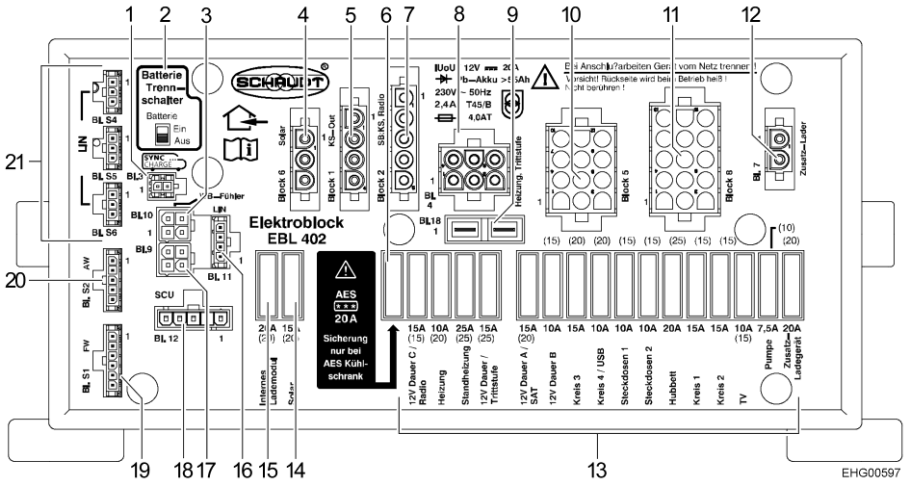

Bilde 143 Strømsentral (EBL 402)

1 Blokk 3 SYNCCHARGE®
2 Batteri-skillebryter (batteri på/av)
3 Blokk 10 TSF01 (parallelt med blokk 9)
4 Blokk 6 laderegulator for solcelleanlegg
5 Blokk 1 kjøleskap
6 Sikring AES 20 A (kun dersom kjøretøyet er utrustet med AES kjøleskap)
7 Blokk 2 inngang D+, startbatteri, kjøleskapskontroll
8 Blokk 4 varmeanlegg, stigtrinn
9 Blokk 18 kupévarmer
10 Block 5 forsyning 12 V-forbrukere
11 Block 8 forsyning 12 V-forbrukere
12 Blokk 7 ekstra ladeapparat
13 Bladsikringer (sikring av 12 V-forbrukere)
14 Sikring solaranlegg
15 Sikring intern lademodul
16 Blokk 11 LIN-BUS
17 Blokk 9 TSF01 (parallelt med blokk 10)
18 Blokk 12 (ikke i bruk)
19 Blokk S1 sonde ferskvann
20 Blokk S2 sonde/sensorer spillvann
21 Blokk S4, blokk S5, blokk S6 LIN-BUS

Monteringssted

Strømsentralen er montert i dobbeltgulvet i boenheten og er tilgjengelig via en gulvlem.

Betjening

Strømsentralen betjenes via det tilkoblede 7"-betjeningspanelet (unntak: Batteriskille ved avstengning, se under).

Ved normal drift er ingen brukerskritt påkrevd på strømsentralen.

I de følgende tilfellene er det påkrevd med innstillingsarbeider:

- Ved første igangkjøring.
- Når du skifter batteritype.
- Når tilbehør oppgraderes.

Slike innstillingsarbeider må utføres av en autorisert servicestasjon.

Bruksformål

Strømsentralen EBL 402 utgjør sammen med kontrollenheten SCU og BUS-modulene det sentrale styrings- og strømforsyningssystemet for alle 12 V-forbrukerne i det elektriske anlegget i kjøretøyet.

Oppgaver

- Strømsentralen lader boenhets-batteriet. Startbatteriet blir kun vedlikeholdsladet av strømsentralen.
- Strømsentralen overvåker spenningen i boenhets-batteriet.
- Strømsentralen skiller startbatteriet elektrisk fra boenhetens batteri når kjøretøymotoren er slått av. På denne måten kan 12 V-forbrukerne i boenheten ikke lade ut startbatteriet.
- Strømsentralen styrer og overvåker tilkoblet laderegulator for solaranlegg og ekstra ladeapparate.
- Strømsentralen forsyner alle BUS-modulene samt de tilkoblede sensorene og forbrukerne med strøm.
- Strømsentralen sørger for kommunikasjon med BUS-modulene, panelet og styreenheten SCU via BUS-ledningene.

Strømsentralen fungerer bare i sammenheng med et BUS-aktivert panel.

Stømmen som er tilgjengelig i strømsentralen, deler seg opp i ladestrøm og forbrukerstrøm. Ladestrømmen er alltid kun den andelen som forbrukerne ikke trenger for øyeblikket. Når forbrukerstrømmen overstiger den tilgjengelige strømmen, lades boenhets-batteriet ut.

Lagring

Selv om 12 V-forsyningen er slått av på panelet, er noen kretser strømførende. Alle disse er forbrukere som er koblet til 12 V permanent, for eksempel:

- Stigtrinn
- Varmeanlegg

Ved lagring blir også disse forbrukerne koblet fra batteriet.

Lagring:

- ■ Slå av 12 V-forsyningen på panelet.
- ■ Skyv batteri-skillebryteren (Bilde 143,2) i strømsentralen EBL 402 til posisjon "Aus" (av).

Avbryte lagring:

- ■ Skyv batteri-skillebryteren (Bilde 143,2) i strømsentralen EBL 402 til posisjon "Ein" (på).
- ■ Slå på 12 V-forsyningen på panelet.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

8.8 Panel (LT 94)

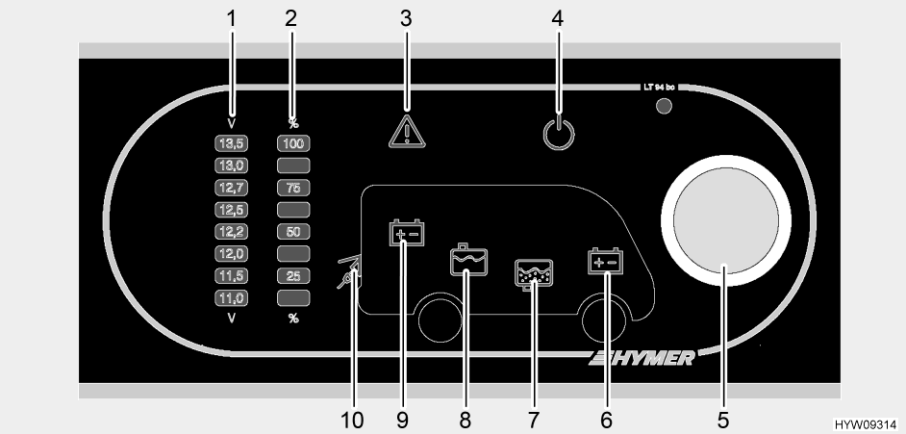

Bilde 144 Panel (LT 94)

1 Indikatorskala batterispenning
2 Indikatorskala tankens fyllenivå
3 Varsellampe alarm
4 12 V-kontrollampe
5 Dreieknapp
6 Symbol startbatteri
7 Symbol spillvannstank
8 Symbol vanntank
9 Symbol boenhets-batteri
10 230 V-kontrollampe

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

8.8.1 Koble inn/ut 12 V-forsyning

Dreieknappen (Bilde 144,5) kobler panelet og 12 V-forsyningen i boenheten inn og ut.

Unntak: Varmeanlegg, grunnbelysning (belysning i inngangområde), stigtrinn og kjøleskap er alltid klare til bruk.

For å slå på:

■ Trykk dreieknappen (Bilde 144,5): 12 V-forsyningen i boenheten er aktivert. Den 12 V-kontrollampen (Bilde 144,4) lyser.

For å slå av:

■ Trykk dreieknappen (Bilde 144,5): 12 V-forsyningen i boenheten er deaktivert. Den 12 V-kontrollampen (Bilde 144,4) slukker.

▷ Slå alltid av 12 V-forsyningen med dreieknappen når du forlater kjøretøyet. Slik forhindres unødvendig utlading av boenhets-batteriet.

▷ Forbrukere som styreenheter (f.eks. laderegulator for solcelleanlegg, Eis-Ex eller panel) eller innebygde apparater (f.eks. varmeanlegg, kjøleskap eller stigtrinn) tar i tillegg strøm fra batterikapasiteten, også når 12 V-forsyningen på panelet er avslått. Derfor må boenhets-batteriet kobles fra kjøretøyets 12 V-spenning med bryteren på strømsentralen når kjøretøyet ikke skal benyttes på lengre tid.

8.8.2 Indikere batterispenning

▷ Panelet viser batterispenningen til hele batterisystemet. Hvis kjøretøyet har et ***HYMER***-smartbatterisystem (spesialutstyr), er enda en visningspanel integrert. På dette ekstra indikatorpanelet kan de nåværende spenningsverdien leses av.

▷ Etter å ha hentet fram vises batterispenningen i ca. 20 sekunder.

Med dreieknappen (Bilde 144,5) kan man få vist både spenningen i boenhetens-batteri og spenningen i startbatteriet. Spenningen vises på indikatorskalaen for batterispenningen (Bilde 144,1).

Indikeringer:

■ Vri dreieknappen (Bilde 144,5) til symbolet lyser for batteriet hvis spenning skal undersøkes.

Symbol	Betydning
	Boenhets-batteriets spenning vises (Bilde 144,9)
	Startbatteriets spenning vises (Bilde 144,6)

■ Les av spenningen på indikatorskalaen for batterispenning (Bilde 144,1).

Følgende tabeller hjelper til å forklare den anviste batterispenning.

Merknader for batterispenningen

Batterispenning (verdi ved løpende drift)	Kjøredrift (kjøretøyet kjører, ingen 230 V-tilkobling)	Batteridrift (kjøretøyet står, ingen 230 V-tilkobling)	Nettdrift (kjøretøyet står, 230 V-tilkobling)
Mindre enn 11 V Fare for fullstendig utlading	Ingen lading via dynamoen	Når forbrukere er utkoblet: Batteriet tomt	Ingen lading via strømsentralen
	12 V-spenning overbelastet	Når forbrukere er innkoblet: Batteri overbelastet	12 V-spenning overbelastet
11,5 V til 13 V	Ingen lading via dynamoen [1)]	Normalt område	Ingen lading via strømsentralen [1)]
	12 V-spenning overbelastet [1)]		12 V-spenning overbelastet [1)]
13,5 V og over	Batteriet lades	Inntrer kun kort etter ladingen	Batteriet lades

[1)] Når spenningen ikke overstiger dette området etter flere timer.

Verdi for hvilespenning	Batteriets ladetilstand
Mindre enn 12 V	Fullstendig utlading
12,2 V	25 %
12,3 V	50 %
Mer enn 12,8 V	100 %

▷ Langvarig fullstendig utlading skader batteriet kan ikke repareres.

▷ Mål helst hvilespenningen flere timer etter siste opplading (f.eks. om morgenen) og ikke umiddelbart etter et strømforbruk.

8.8.3 Visning av tankens fyllenivå

▷ Etter å ha hentet fram vises tankfyllenivået i ca. 20 sekunder.

Med dreieknappen (Bilde 144,5) kan man få vist både fyllenivået i vanntanken og fyllenivået i spillvannstanken. Fyllenivået vises på tankfyllingsindikatorskalaen (Bilde 144,2).

Indikeringer:

■ Vri dreieknappen (Bilde 144,5) til symbolet lyser for tanken hvis fyllenivå skal undersøkes.

Symbol	Betydning
	Fyllenivået i vanntanken vises (Bilde 144,8)
	Fyllenivået i spillvannstanken vises (Bilde 144,7)

■ Les av fyllenivået på indikatorskalaen for tankfyllenivå (Bilde 144,2).

▷ Hvis indikatorene på indikatorskalaen blinker under avlesing av fyllenivået, foreligger det en sensorfeil. Rengjør sensoren eller oppsøk kundeservice.

8.8.4 Alarmer

Varsellampen Alarm (Bilde 144,3) blinker straks fastsatte grenseverdier overskrides eller underskrides.

Batterialarm

Varsellampen Alarm (Bilde 144,3) blinker straks batterispenningen underskrider 11 V. Hvis 12 V-forsyningen er slått på lyser dessuten det tilhørende batterisymbolet (Bilde 144,6 eller 9), og indikatoren "11,0" på indikatorskalaen for batterispenning (Bilde 144,1) blinker. Fare for fullstendig utlading.

▷ Fullstendig utlading skader batteriet.

▷ Dersom batterispenningen synker under 10,5 V, kobler batteriovervåkingen i strømsentralen ut alle 12 V-forbrukere.

Forholdsregler:

■ Ved batterialarm må alle forbrukere slås av og batteriet lades, enten ved kjøredrift eller ved tilkobling av 230 V-spenning.

Tankalarm

Varsellampen Alarm (Bilde 144,3) blinker og det tilhørende tanksymbolet (Bilde 144,7 eller 8) lyser straks vanntanken er tom eller spillvannstanken er full.

Forholdsregler:

- Fyll vanntanken eller tøm spillvannstanken.

230 V-kontrollampe

▷ Hvis kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, lyser 230 V-kontrollampen også når 12 V-forsyningen er slått av med dreiebryteren.

230 V-kontrollampen (Bilde 144,10) lyser når det er nettspenning ved inngangen til strømsentralen.

8.9 7"-panel

7"-panelet monteres kun dersom kjøretøyet er utrustet med et BUS-system (ekstrautstyr). (Andre komponenter hos BUS-systemet er EBL 402, systemkontrollen SCU, samt appen HYMER Connect). På 7"-panelet kan ulike funksjoner vises, overvåkes og styres. 7"-panelet kan forbindes med appen HYMER Connect.

1 Visningsfelt for ladetilstand hos batterier og fyllenivå hos vanntank
2 Visningsfelt for appen HYMER Connect
3 Hovedmeny

Bilde 145 7"-panel, startskjerm

Monteringssted

7"-panelet er installert over boenhetsdøren.

Startskjerm

Startskjermen (Bilde 145) viser følgende informasjon:

- Batterienes ladetilstand
- Fyllenivå hos ferskvann- og spillvannstanken
- Informasjon om appen HYMER Connect
- Hovedmeny

Via knappene på hovedmenylinjen kan ytterligere undermenyer hentes frem.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

8.10 HYMER Connect-App

Mobilenheter kan kobles til kjøretøyet via HYMER Connect-appen.

Krav for å koble en mobil enhet til SCU:

- Fullført installasjon av HYMER Connect-appen på en mobil enhet
- QR-kode for kjøretøy
- Kompatibelt kjøretøy utstyrt med en SCU

For hvert kjøretøy som er utstyrt med en SCU, kan en hovedbruker koble til SCU via mobilenheten sin (ved å bruke HYMER Connect-appen og kjøretøyets QR-kode). Denne hovedbrukeren kan opprette gjestetilgang for andre mobile enheter via HYMER Connect-appen og også administrere dem der.

▷ HYMER Connect-appen kan lastes ned gratis i Apple App Store (iOS) og i Google Play Store (Android).

▷ Kjøretøyets QR-kode finner du i kjøretøyets dokumentveske.

Oppbevar kjøretøyets QR-kode sikkert.

Hvis du mister kjøretøyets QR-kode, kontakt produsentens kundeservice eller en autorisert forhandler.

For å koble mobilenheten til kjøretøyet, følg instruksjonene for HYMER Connect-appen.

8.11 System Control Unit (SCU)

▷ Vanlige spørsmål om hvordan du betjener SCU og HYMER Connect-appen finner du under følgende lenke:

https://www.hymer.com/de/en/connect-app

Vanlige spørsmål blir oppdatert kontinuerlig.

SCU overtar sentrale kontroll- og overvåkingsfunksjoner i kjøretøyet. Betjening- kontroll og overvåkingsfunksjonene betjenes på 7"-panelet eller via HYMER Connect-appen. På selve SCU-en er driften begrenset til å utløse tilkoblingsprosessen (paring).

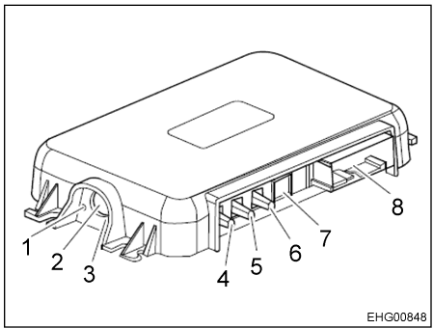

1 LED varsellampe (grønn)
2 Paringsknapp for å koble til et Bluetooth-aktivert apparat
3 LED varsellampe (blå)
4 Bluetooth-antenneforbindelse (karri)
5 Tilkobling av GPS-antennen (blå)
6 Tilkobling av LTE-antennen (bordeaux)
7 Tilkobling diagnose
8 Tilkobling for kommunikasjon med kjøretøyet

Bilde 146 System Control Unit

Aktiv drift

7"-panelet viser følgende data:

- 12 V på/av
- Visning 230 V
- Visning vannpumpe på/av (bare hvis 12 V på)
- Visning for startbatteri
- Visning av boenhets-batteriet med litiumbatteri i % (for AGM-batterier i volt)
- Innstillinger
- Menyliste

▷ Etter lang tids fravær kan det ta opptil 2 minutter før 7"-panelet viser aktuelle data (se energisparemodus).

Nøddrift

Under nøddrift av kjøretøyet har displayet til SCU-en ingen funksjon.

Funksjoner under nøddrift:

- 12 V-forsyning
- Lys over lystaster
- Vannpumpe aktiv

▷ Batteri- og vannnivåer kan **ikke** sees i nøddrift.

Krav til nøddrift:

- Ingen ekstern strømforsyning tilkoblet
- Motoren er skrudd av
- Alle vannkraner er stengt

▷ Før du aktiverer nøddriften, sørg for at alle vannkraner i kjøretøyet er stengt.
Hvis ikke alle kraner er stengt, kan pumpen gå tom og vannet kan slippe ut ukontrollert. Det kan oppstå betydelig skade.

Aktivere nøddriften:

- ■ Skaff tilgang til strømsentralen.
- ■ Slå batteri-skillebryteren ("Battery On/Off") av og på igjen fire ganger etter hverandre.
- ■ La batteri-skillebryteren stå i "På"-posisjon.

▷ Hvis SCU-en er defekt, kontakt en autorisert forhandler.

Energisparemodus

SCU-en vil automatisk gå i energisparemodus etter 48 timer hvis ingen bruker er koblet til SCU-en og kjøretøyet ikke er koblet til en ekstern strømforsyning.

Energisparemodusen avsluttes for eksempel ved følgende handlinger, SCU går deretter tilbake til "Aktiv drift"-modus:

- Hvis kjøretøyet er koblet til en ekstern strømforsyning
- Hvis kjøretøyet låses/låses opp (avhengig av kjøretøytype)
- Hvis man aktiverer tenningen på kjøretøyet

- Hvis skjermen berøres
- Start HYMER Connect-appen på en mobilenhet som er koblet til SCU

▷ Etter lengre fravær kan det ta opptil 2 minutter før displayet viser gjeldende data.

Monteringssted SCU-en er installert under gulvlemmen, bak førersetet.

8.12 Vekselretter (MSI 1812T)

▶ Frakoblingen av 230 V-tilkoblingen eller utkoblingen av 230 V-hovedsikringen aktiverer ikke stikkontaktene når vekselretteren er på, ettersom de forsynes av vekselretteren.

▶ Ledningsbeskyttelsesbryteren i den ekstra sikringsboksen ved vekselretteren sikrer og kobler bare fra stikkontaktene i kjøretøyet.

▶ En fullstendig aktivering av nettet skjer kun når begge sikringsboksene slås av og vekselretteren kobles ut.

▷ Ved tilkobling av apparater må alltid de tillatte verdiene for utgangseffekt og topp-utgangseffekt overholdes:
  – Utgangseffekt (for 10 min ved 25 °C): 1800 W
  – Topputgangseffekt: 3200 W

  Det er ikke tillatt å koble til apparater som har et høyere effektbehov.

▷ Luftingsåpningene må ikke tildekkes. Fare for overheting!

▷ Ved kontinuerlig drift kan sikringen bli utløst grunnet overoppheting. Monteringsstedet til sikringen, se avsnittet 8.15.2.

▷ Ikke legg ekstra gjenstander i oppbevaringsrommet til vekselretteren. Fare for overheting!

▷ Kontroller jordfeilbryteren ved hver tilkobling til 230 V-forsyningen, minimum hver 6. måned.

▷ Når kjøretøyet ikke er koplet til 230 V-forsyningen og det ikke er behov for strøm, må vekselretteren slås av. Vekselretteren trekker strøm fra boenhets-batteriet også når den er i hviletilstand.

▷ Vekselretteren er utstyrt med en 230 V-prioritetskobling. Når en ekstern 230 V-spenning foreligger, har bruken av denne prioritet. Kun når ingen ekstern 230 V-spenning foreligger, brukes boenhets-batteriet til spenningsforsyningen.

▷ Når ingen ekstern 230 V-forsyning er koblet til, tar vekselretteren energi fra boenhets-batteriet. Boenhets-batteriet har kun et begrenset energiforråd. Derfor bør elektriske forbrukere ikke stå i stikkontaktene over lengre tid uten 230 V-tilkobling.

▷ For å beskytte boenhets-batteriet mot fullstendig utlading, slås vekselretteren automatisk av ved underspenning. Vekselretteren slås automatisk på igjen når spenningen har nådd normalverdi igjen.

▷ Ved overlast eller utilstrekkelig kjøling, slås vekselretteren automatisk av. Vekselretteren slås automatisk på igjen når det ikke lenger er overlast og apparattemperaturen er sunket til en ufarlig verdi.

▷ Når apparatsikringen har utløst, må den trykkes inn igjen manuelt.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

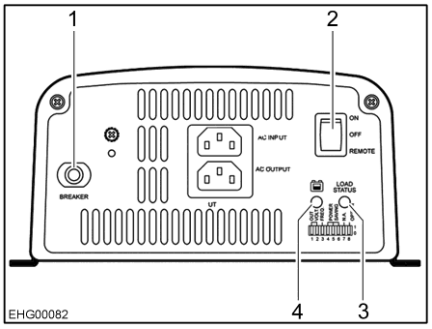

1 Apparatsikring
2 Hovedbryter "ON/OFF/REMOTE"
3 LED for inngangsspenningsområde
4 LED "LOAD LEVEL"

Bilde 147 Vekselretter (eksempelvis fremstilling)

Oppgaver

Vekselretteren har følgende oppgaver:

Når ingen ekstern 230 V-forsyning er koblet til, genererer vekselretteren en 230 V-spenning for alle stikkontaktene i kjøretøyet fra 12 V-likespenningen til boenhets-batteriet.

Når en ekstern 230 V-forsyning er koblet til, brukes denne til forsyningen til stikkontaktene. Det er dermed ingen strømforbruk fra boenhets-batteriet via vekselretteren.

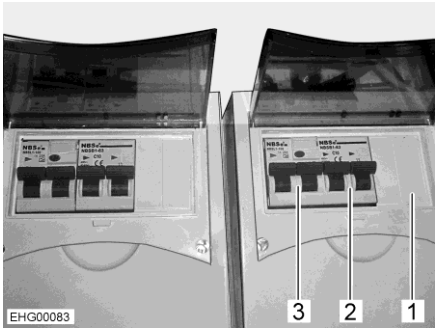

1 Sikringsboks
2 Ledningsbeskyttelsesbryter for stikkontakter
3 Jordfeilbryter for stikkontakter

Bilde 148 Ekstra sikringsboks

En ledningsbeskyttelsesbryter (Bilde 148,2) og en jordfeilbryter (Bilde 148,3) i den ekstra sikringsboksen (Bilde 148,1) sikrer stikkontaktene.

Monteringssted

Vekselretteren og den ekstra sikringsboksen er montert i dobbeltgulvet og er tilgjengelig via en gulvlem.

Betjening på vekselretteren

Betjeningselementene er plassert på framsiden av vekselretteren.

For å slå på:

- Sett hovedbryteren (Bilde 147,2) i stilling "ON". LED-en for inngangsspenningsområde (Bilde 147,3) lyser grønt.
- Sett hovedbryteren (Bilde 147,2) i stilling "REMOTE". Styringen via fjernbetjeningsbryteren er aktivert.

For å slå av:

- Sett hovedbryteren (Bilde 147,2) i stilling "OFF". LED-en for inngangsspenningsområde (Bilde 147,3) slukker.

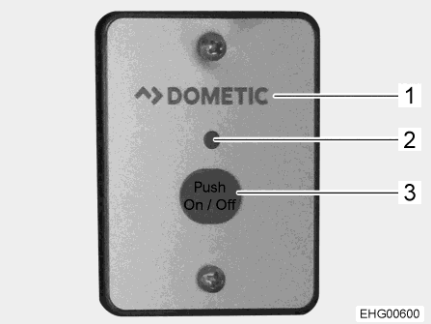

Bilde 149 Ekstern bryter (vekselretter)

Monteringssted for ekstern bryter

Den eksterne bryteren (Bilde 149,1) er montert i veggskapet over bordet.

▷ Hovedbryteren direkte på vekselretteren må stå i stillingen "REMOTE".

For å slå på:

■ Trykk knappen "On/Off" (Bilde 149,3). LED-en (Bilde 149,2) lyser.

For å slå av:

■ Trykk knappen "On/Off" (Bilde 149,3). LED-en (Bilde 149,2) slukker.

Brytere og indikatorer

I normaldrift krever vekselretteren ingen betjening utenom inn- og utkobling via den eksterne bryteren. Indikatorene på vekselretteren brukes frem for alt til diagnose av feil.

Posis-jonsnr. i Bilde 147	Betegnelse	Funksjon
1	Apparatsikring	Beskytter vekselretteren mot overbelastning. Før apparatsikringen trykkes inn igjen, må årsaken til feilen utbedres
2	Hovedbryter	Stilling "OFF" = Vekselretter slått av Stilling "ON" = Vekselretter slått på Stilling "REMOTE" = Ekstern bryter er aktivert
3	LED for inngangs-spenningsområde	Viser spenningsområdet, som inngangsspen-ningen ligger i: Rødt, langsom blinking = Underspenning (< 10,6 V) Rødt = Underspenning (10,6 til 11,0 V) Oransje = Underspenning (11,0 til 12,0 V) Grønt = Inngangsspenning ok (12,0 til 14,2 V) Oransje, blinkende = Overspenning (14,2 til 15,0 V) Rødt, hurtig blinking = Overspenning (> 15,0 V)
4	LED "LOAD LEVEL"	Viser effektområdet, som avgis av vekselret-teren: Av = 0 til 160 W Grønt = 160 til 640 W Oransje = 640 til 1440 W Rødt, langsom blinking = 1440 til 1600 W Rødt, hurtig blinking = > 1600 W

Kontrollere jordfeilbryter:

- Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, trykker du på prøvetasten på jordfeilbryteren (Bilde 148,3). Jordfeilbryteren (FI) må utløses.

8.13 230 V-spenning

- ▶ Arbeid på det elektriske anlegget må kun utføres av fagpersonell.
- ▶ Det elektriske anlegget i kjøretøyet må kontrolleres minst hvert tredje år av en elektrisk fagperson. Ved hyppigere bruk av kjøretøyet anbefales en årlig kontroll.

230 V-spenning forsyner følgende apparater (hvis tilgjengelig):

- Stikkontaktene med jordet kontakt for apparater med maks. 10 A
- Kjøleskapet
- Strømsentralen
- Et ekstra ladeapparat
- Klimaanlegget

De strømforbrukende apparatene som er tilkoblet 12 V-spenningen i boenheten, forsynes med strøm fra boenhets-batteriet.

Koble kjøretøyet til en ekstern 230 V-forsyning så ofte som mulig. På denne måten lader lademodulen i strømsentralen boenhets-batteriet automatisk. I tillegg blir startbatteriet vedlikeholdsladet med 2 A.

Avhengig av utstyret er tilleggsapparater sikret med en egen topolet sikringsautomat.

8.13.1 230 V-tilkobling (CEE-stikkontakt)

- ▷ Overspenning kan skade apparater som er tilkoblet. Årsaker til overspenning kan f.eks. være lynnedslag, uregulerte spenningskilder (f.eks. bensingeneratorer) eller strømtilkoblinger ved kjøring.

Krav til 230 V-tilkoblingen

- Tilkoblingsledningen, pluggforbindelsene til forsyningspunktet og pluggforbindelsen til kjøretøyet må tilsvare IEC 60309. Handelsbetegnelsen for pluggforbindelsene er "CEE blå".
- Bruk gummislangeledning H07RN-F med minst 2,5 mm² ledningstverrsnitt og maksimal 25 m lengde.
- Pluggforbindelser med jordet kontakt (schuko) er ikke tillatt. Seriekobling av CEE-/schuko-adaptere er heller ikke tillatt.

8.13.2 Kople til 230 V-forsyning

- ▶ Den eksterne 230 V-forsyningen må sikres via en jordfeilbryter (FI-bryter, 30 mA).
- ▶ Ledningen må være viklet helt av kabeltrommelen for å unngå overoppheting.
- ▶ I tvilstilfeller eller hvis 230 V-forsyningen ikke er tilgjengelig eller er defekt, må du kontakte leverandøren av forsyningsanlegget.

- ▷ 230 V-tilkoblingen på kjøretøyet er utstyrt med en jordfeilbryter (FI-bryter).
- ▷ Det kreves jordfeilbrytere (FI-brytere, 30 mA) for koblingspunkter på campingplasser (campingfordelere).

Kjøretøyet kan tilkobles en ekstern 230 V-forsyning. For tilkobling skal i hovedsak kun 230 V-tilkoblingen på kjøretøyet (CEE-stikkontakt) brukes.

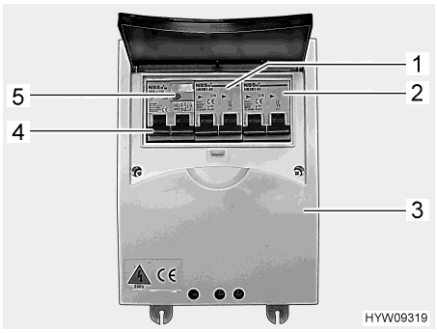

Bilde 150 Ledningsbeskyttelsesbryter og FI-bryter (230 V-sikringsboks)

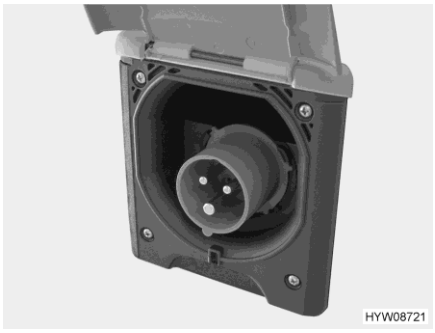

Bilde 151 230 V-tilkobling til kjøretøyet (CEE-stikkontakt)

- ▷ Den andre ledningsbeskyttelsesbryteren (Bilde 150,2) er valgfri. Det er avhengig av kjøretøyets utstyr om denne ledningsbeskyttelsesbryteren er tilgjengelig.

Koble til kjøretøyet:

- ■ Kontroller om strømforsyningsapparatet er egnet med tanke på tilkobling, spenning, frekvens og strøm.
- ■ Kontroller om ledningene og tilkoblingene er egnet.
- ■ Kontroller pluggforbindelsene og ledningene med tanke på synlige skader.
- ■ Slå av begge ledningsbeskyttelsesbrytere (Bilde 150,1 og Bilde 150,2) i sikringsboksen (Bilde 150,3).
- ■ Åpne dekselet for 230 V-tilkoblingen til kjøretøyet (Bilde 151) og sett i stikkontakten. Pass på at låsetappen til det fjærbelastede dekselet har gått i lås.
- ■ Sett støpselet til tilkoblingsledningen i stikkontakten på campingfordeleren. Pass på at låsetappen på det fjærbelastede dekselet også har gått i lås.
- ■ Slå på begge ledningsbeskyttelsesbrytere i sikringsboksen.

Kontrollere jordfeilbryter:

- ■ Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, trykker du på prøvetasten (Bilde 150,5) til jordfeilbryteren (FI-bryter) (Bilde 150,4) i sikringsboksen (Bilde 150,3). Jordfeilbryteren skal utløses.
- ■ Slå på jordfeilbryteren (Bilde 150,4) igjen.

Koble fra forbindelsen:

- Slå av begge ledningsbeskyttelsesbrytere (Bilde 150,1 og 2) i sikringsboksen (Bilde 150,3).
- Løsne låsetappen på campingfordeleren og trekk støpselet til tilkoblingsledningen ut av stikkontakten.
- Løsne låsetappen på kjøretøyet, trekk ut stikkontakten og lukk dekselet for 230 V-tilkoblingen.

8.14 Solaranlegg

Informasjon om solaranlegget vises på et indikatorpanel.

Monteringssted

Indikatorpanelet er montert i veggskapet over bordet.

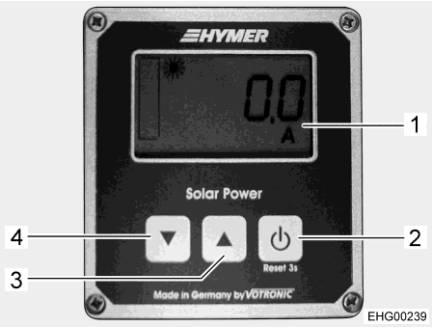

1 Indikator
2 Slå på/av knappen for visning, tilbakestill målerstand
3 Knapp tilbake/opp
4 Knapp frem/ned

Bilde 152 Indikatorpanel for solaranlegg

Skru på/av

Solaranlegget kobles ikke manuelt. Så snart sollys foreligger vil solcelleregulatoren lade boenhets-batteriet. Indikatorpanelet forsynes med strøm av solcelleregulatoren.

Driftstilstander

Apparatet har følgende driftstilstander:

- Standby: Ingen visning bortsett fra "Charge"-symbolet (dersom batteriet er utladet) og solsymbolet (dersom solcelleregulatoren er aktiv)
- Visning med og uten belysning: Dersom en vilkårlig knapp trykkes på indikatorpanelet, blir visningsbelysningen koblet inn og forblir innkoblet i 3 minutter.
  Hvis ingen knapp trykkes innen 3 minutter, slås belysningen automatisk av igjen. Symbolene på displayet vises fortsatt. Tastefunksjonene utføres kun når en knapp trykkes, så lenge belysningen er innkoblet.

Betjening

Følgende informasjon vises etter trykking på Frem-knappen (Bilde 152,4) i tur og orden:

- Aktuell strøm hos solaranlegget i ampere ("A")
- Spenning hos batteriet i volt (V)
- Energi som dannes av solaranlegget (telles fortløpende og vises som ampère-timer (Ah) samt Watt-timer (Wh)/Kilowatt-timer (kWh))
  For å tilbakestille målerstand: Vis ønsket målerverdi, trykk på På/av-knappen (Bilde 152,2) ca. 3 sekunder til visningen "Set ----" vises.
- Aktuell effekt hos solaranlegget i Watt ("W")

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

8.15 Sikringer

- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når årsaken til feilen er kjent og feilen er utbedret.
- ▶ Defekte sikringer skal kun byttes ut når strømforsyningen er frakoblet.
- ▶ Sikringer må aldri kortsluttes eller repareres.
- ▶ Defekte sikringer må alltid skiftes ut med en ny sikring med samme verdi.

8.15.1 Sikringer 12 V

De strømbrukende apparatene som i boenheten er tilknyttet 12 V-forsyningen, er sikret med separate sikringer. Sikringene er tilgjengelige på forskjellige monteringssteder i kjøretøyet.

Før du skifter sikringene, må du følge angivelsene nedenfor vedr. funksjon, verdi og farge til de aktuelle sikringene. Ved skifting av sikringer, bruk kun bladsikringer med verdier som er angitt nedenfor.

Enkelte signaler er beskyttet av såkalte "polyswitch"-sikringer. Polyswitch er en intern, selvregulerende sikring. Etter opphevelse av overstrøm eller kortslutning blir driftsstrømmen frigitt automatisk. Dette kan ta flere sekunder (kjølefase).

8.15.2 Monteringssted sikring

▷ Alle monteringssteder og verdier på sikringer er merket med klistremerker.

De fleste sikringer finnes på en av følgende monteringssteder:

- I strømsentralen
- I begge sikringsholder ved siden av strømsentralen
- I setekonsollen til førersete

Strømsentral med sikringsholder

På strømsentralen EBL 30 (Bilde 153,1) hhv. EBL 402 (Bilde 154,1) er det plassert flere sikringer. Sikringene kan identifiseres entydig via fargen og angivelsene for funksjon og verdi. Ved siden av strømsentralen befinner sikringsholderen (Bilde 153,2 og Bilde 154,2) seg med flere sikringer.

Strømsentralen og sikringsholderne er montert i et rom i dobbeltgulvet og tilgjengelig via en gulvlem.

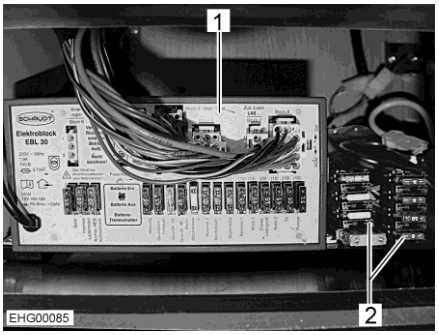

Bilde 153 Strømsentral EBL 30 og sikringsholder

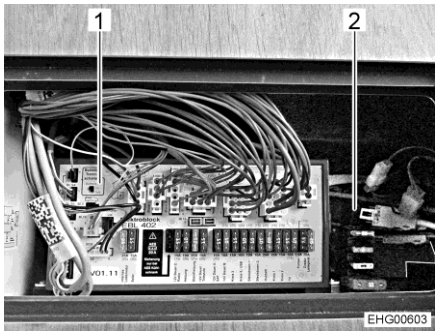

Bilde 154 Strømsentral EBL 402 og sikringsholder

Setekonsoll førersete

Sikringen til setekonsoll til førersete er tilgjengelige via et avtagbart deksel. Et klistremerke på setekonsollen eller et separat koblingsskjema informerer om de innebygde sikringene.

Bilde 155 Setekonsoll til førersete

Videre informasjon om monteringssted for sikring:

Sikringer ved startbatteriet

Se bruksanvisning til basiskjøretøyene.

Sikring for Thetford-toalett

Toalettet har en vedlikeholdsfri automatisikring.

Sikring ventilasjonssystem

Sikringen (10 A) for det elektriske ventilasjonssystemet til toalettet befinner seg på krets 1 eller krets 2 hos strømsentralen.

Sikringer for varmtvanns-varmeanlegg (Alde)

Elektronikken til varmtvanns-varmeanlegget beskyttes av to sikringer.

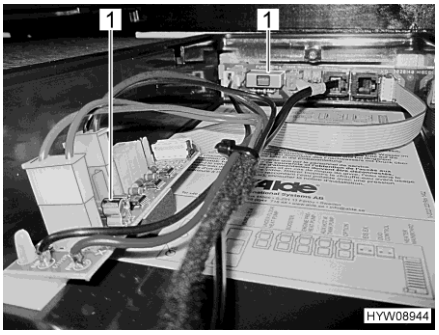

1 Glassrørsikring 3,5 A

Bilde 156 Sikringer (varmtvanns-varmeanlegg)

Begge finsikringene (glassrørsikringer) 3,5 A (Bilde 156,1) er montert bak service-luken på venstre kjøretøyside under et deksel. Dette dekselet kan løsnes oppover ut av låsen.

Sikring for vekselretteren

Sikringene for vekselretteren er i nærheten av boenhets-batteriet.

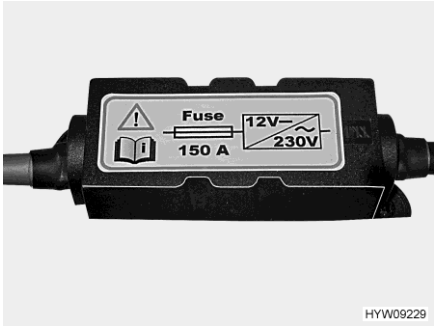

Bilde 157 Sikring (vekselretter (150 A))

Sikringen lar seg identifisere ut fra sin etikett.

Sikringer for satelittanlegget

Styreenheten er installert i klesskapet.

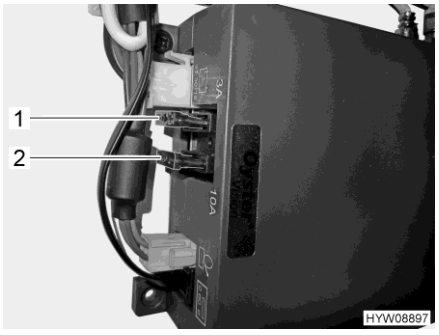

1 Sikring 3 A/fiolett
2 Sikring 10 A/rød

Bilde 158 Styreenhet (TV-satellittan-legg)

Sikring for nedfellbar seng

Sikringen (25 A) for motoren til den nedfellbare sengen befinner seg i strømsentralen (grunnlys).

Sikringen (2 A) for kontroll av den nedfellbare sengen er montert i sikringsholder ved siden av strømsentralen (F3).

Sikring for takluken

Sikringen for takluken med vifte befinner seg i en hette på takluken.

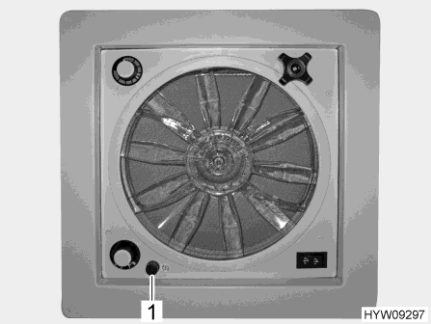

1 Hette med glassikring 4 A/type "SLO BLO"

Bilde 159 Sikring (takluke)

8.15.3 230 V-sikring

Vær oppmerksom på følgende ved kjøretøy med vekselretter som spesialutstyr:

- ▶ Frakoblingen av 230 V-tilkoblingen eller utkoblingen av 230 V-hovedsikringen aktiverer ikke stikkontaktene når vekselretteren er på, ettersom de forsynes av vekselretteren.
- ▶ Ledningsbeskyttelsesbryteren i den ekstra sikringsboksen ved vekselretteren sikrer og kobler bare fra stikkontaktene i kjøretøyet.
- ▶ En fullstendig aktivering av nettet skjer kun når begge sikringsboksene slås av og vekselretteren kobles ut.

▷ Kontroller jordfeilbryteren ved hver tilkobling til 230 V-forsyningen, minimum hver 6. måned.

Bilde 160 Ledningsbeskyttelsesbryter og FI-bryter (230 V-sikringsboks)

En jordfeilbryter (FI-bryter) (Bilde 160,3) i sikringsboksen sikrer hele kjøretøyet mot feilstrøm (30 mA).

Den etterkoblede ledningsbeskyttelsesbryteren (10 A) (Bilde 160,1) sikrer 230 V-stikkontakten, strømsentralen, det ekstra ladeapparatet og kjøleskapet.

På kjøretøy med spesialutstyr, f.eks. takklimaanlegg, sikrer en ekstra ledningsbeskyttelsesbryter (16 A) (Bilde 160,2) apparatet.

Kontrollere jordfeilbryter:

- Når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen, trykker du på prøvetasten (Bilde 160,4). Jordfeilbryteren (FI) må utløses.

Monteringssted

Sikringsboksen er montert i nærheten av 230 V-koblingen i et rom i dobbeltgulvet.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om innbyggingsapparatene i kjøretøyet.

Informasjonen gjelder kun betjeningen av innbyggingsapparatene.

Ytterligere informasjon om innbyggingsapparatene finner du i bruksanvisningene til innbyggingsapparatene, som er vedlagt kjøretøyet separat.

9.1 Generelt

▷ Av sikkerhetsgrunner må reservedeler for varmeapparater tilsvare produsentens spesifikasjoner, og produsenten må ha godkjent dem som reservedeler. Disse reservedelene må bare monteres av produsenten selv eller på et autorisert fagverksted.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen for apparatet. Denne er vedlagt separat.

Avhengig av modell er kjøretøyet utstyrt med varmeanlegg/varmtvannsbereder, kokeplass og kjøleskap.

I denne bruksanvisningen beskrives kun betjeningen av disse apparatene og deres spesifikasjoner.

Før et gassdrevet innbyggingsapparat settes i gang, må man åpne gassflaskens hovedventil og gassavstengeventilen.

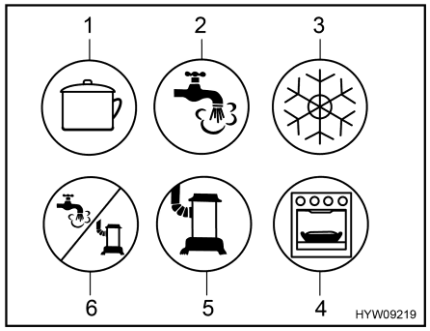

1 Kokeplass
2 Varmtvann
3 Kjøleskap
4 Stekeovn/grill
5 Varmeanlegg
6 Varmtvann/varmeanlegg

Bilde 161 Mulige symboler på gassavstengeventilene

9.2 Varmeanlegg og varmtvannsbereder

Med varmeanlegget kan man både varme opp kjøretøyets boenhet (gjennom oppvarming av romluft), samt varme opp bruksvannet (varmtvannsbereder-funksjon). De etterfølgende tipsene gjelder også når varmeanlegget benyttes som varmtvannsbereder.

▶ På grunn av eksplosjonsfaren må det aldri slippes ut gass uten at flammen brenner.

▶ Ved tanking, på ferger og i garasjer, må varmeanlegget aldri drives med gass. Eksplosjonsfare!

- ▶ Aldri bruk varmeanlegget i gassdrift i lukkede rom (f.eks. i garasjer). Forgiftnings- og kvelningsfare!
- ▶ Eksosavtrekket må ikke stenges av eller overbygges.
- ▶ Rommet bak varmeanlegget skal ikke brukes som oppbevaringsrom.
- ▶ Vannet i varmtvannsberederen kan varmes opp til 65 °C. Fare for skålding!

- ▷ Varmtvannsberederen må aldri settes i gang uten vann.
- ▷ Tøm varmtvannsberederen ved frostfare når den ikke er i drift.
- ▷ Still varmtvannsberederen kun på maks. temperatur når det trengs mye varmtvann. Det beskytter varmtvannsberederen mot forkalkning.

- ▷ Ikke bruk vannet i varmtvannsberederen til drikkevann.
- ▷ Når strømforsyningen til varmeanlegget har vært avbrutt, må klokkesletet legges inn på nytt.

Første igangsetting

Når varmeanlegget settes i gang for første gang, vil det for en kort tid avgi røyk og lukt. Still umiddelbart varmeanlegget på bryteren på høyeste trinn. Åpne vinduer og dører og luft godt. Røyk og lukt forsvinner av seg selv etter kort tid.

9.2.1 Riktig oppvarming

Bilde 162 Luftdyse (varmlufts-varmeanlegget)

Varmluftfordeling

I kjøretøyet finnes det flere luftdyser (Bilde 162). Rør fører varmluften til luftdysene. Still luftdysene slik at varmluften kommer ut der den er ønsket. For å forhindre gjennomtrekk, stenges luftdysene på dashbordet og luftspredningen i bobilen stilles på resirkulering.

Innstilling av luftdysene

- Fullstendig åpen: Full varmluftsstrøm
- Halv- eller delvis åpen: Redusert varmluftsstrøm

Når 5 luftdyser er helt åpne, kommer det mindre varmluft ut fra hver enkelt dyse. Når bare 3 luftdyser er åpne, strømmer det mer varmluft ut av hver enkelt dyse.

9.2.2 Gass-varmlufts-varmeanlegg og varmtvannsbereder med digitalt kontrollpanel CP plus

▷ Hvis varmeanlegget er ute av drift på grunn av frostfare, må man tømme varmtvannsberederen.

▷ Resirkuleringsviften slår seg på automatisk når varmlufts-varmeanlegget settes i drift, og fortsetter å være i drift. Dermed blir boenhets-batteriet ekstremt belastet, når kjøretøyet ikke er tilkoblet en ekstern 230 V-forsyning. Ta hensyn til at boenhets-batteriet kun har et begrenset energiforråd.

▷ Drift er mulig med varmlufts-varmeanlegg ved tom varmtvannsbereder.

▷ Når strømforsyningen til varmeanlegget har vært avbrutt, må klokkeslettet legges inn på nytt.

	Gassdrift	Elektrisk drift	Blandingsdrift (Gass og elektrisk drift)
Maksimal varmeeffekt	6000 W	1800 W	5800 W

Kontrollpanel

Kontrollpanelet er inndelt i to områder:

- Display
- Betjeningsknapper

1 Display
2 Dreie-/trykknapp
3 Tilbaketast

Bilde 163 Kontrollpanel (varmlufts-varmeanlegg og varmtvannsbereder)

Etter innkobling aktiveres de siste innstilte verdiene/driftsparameterne.

Når ingen taster betjenes, kobles kontrollpanelet etter noen minutter i stand-by-modus.

Når klokkeslettet er stilt inn, skifter i stand-by-modus indikatoren i displayet mellom klokkeslett og innstilt romtemperatur.

Etter utkobling kan indikatoren i betjeningsdelen på grunn av etterløp til varmeanlegget enda være aktivert noen minutter.

Betjeningsknapper

Betjeningsknappene har følgende funksjoner:

Knapp	Tastebetjening	Funksjon
Dreie-/ trykknapp (Bilde 163,2)	Drei til høyre	Menyen går gjennom fra venstre til høyre
		Verdier økes
	Drei til venstre	Menyen går gjennom fra høyre til venstre
		Verdier reduseres
	Lett trykk	Valg verdi lagres
		Menypunkt velges til endring av verdier (valgt menypunktet blinker)
	Trykkes (3 sekunder)	Slå på eller av
Tilbaketast (Bilde 163,3)	Trykkes	Hoppe tilbake fra et menypunkt, uten å lagre verdiene

1 Indikator
2 Statuslinje
3 Øvre menylinje
4 Indikator nettspenning 230 V
5 Nedre menylinje
6 Dreie-/trykknapp
7 Tilbaketast
8 Indikatorområde innstillinger og verdier
9 Indikator tidsbryter

Bilde 164 Kontrollpanel med indikatorer

Display

Displayet er inndelt i fire områder:

- Statuslinje (Bilde 164,2)
- Øvre menylinje (Bilde 164,3)
- Indikatorområde (Bilde 164,8)
- Nedre menylinje (Bilde 164,5)

Slå kontrollpanel på-/av:

■ Trykk dreie-/trykknappen (Bilde 164,6) i ca. 3 sekunder. Begge menylinjene (Bilde 164,3 og Bilde 164,5) vises. Det første symbolet blinker.

▷ Inn-/utkopling av kontrollpanelet betyr egentlig omkobling mellom stand-by-modus og innstillingsmodus. I stand-by-modus vises den innstilte romtemperaturen og klokkeslettet i veksel.

Foreta innstillinger:

■ Drei dreie-/trykknappen (Bilde 164,6) til ønsket menysymbol blinker.

■ Trykk dreie-/trykknappen.

■ Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises.

■ Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 164,7).

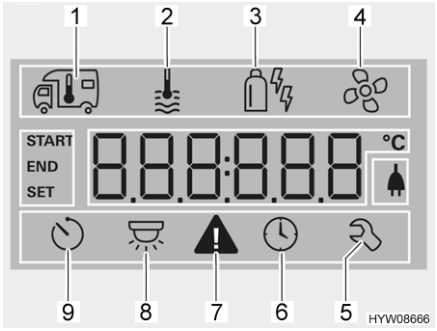

1 Varmeanlegg
2 Varmtvann
3 Driftsmåte
4 Vifte
5 Servicemeny
6 Stille klokkeslett
7 Varselsymbol
8 Belysning (ikke brukt her)
9 Tidsbryter

Bilde 165 Display (kontrollpanel)

Slå på varmeanlegg:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og den gassavstengeventilen "Varmeanlegg/varmtvannsbereder".
- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 164,6) til menysymbolet varmeanlegg (Bilde 165,1) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises.
- Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Symbolet i statuslinjen (Bilde 164,2) blinker, til innstilt romtemperatur er nådd. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 164,7).

Slå av varmeanlegg:

- Drei tilbake temperaturverdien, til OFF vises. Trykk dreie-/trykknappen for å lagre.

▷ Ønsket romtemperatur kan også endres i stand-by-modus ved å dreie dreie-/trykknappen.

Slå på varmtvannsberedning:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og den gassavstengeventilen "Varmeanlegg/varmtvannsbereder".
- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 164,6) til menysymbolet varmtvann (Bilde 165,2) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises:
  - OFF: Varmtvannsberedning er slått av.
  - 40°: Varmtvann varmes opp til 40 °C.
  - 60°: Varmtvann varmes opp til 60 °C.
  - BOOST: Rask oppvarming av varmtvann (varmtvannsbereder forrang) i maks. 40 minutter. Deretter holdes vanntemperaturen i to ettervarming sykluser på det høyere nivået (omtrent 62 °C).
- Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Symbolet i statuslinjen (Bilde 164,2) blinker, til innstilt varmtvannstemperatur er nådd. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 164,7).

Slå av varmtvannsberedning:

- Drei dreie-/trykknappen, til OFF vises. Trykk dreie-/trykknappen for å lagre.

Sikkerhets-/ avtappingsventil

Bobilen er utstyrt med en sikkerhets-/avtappingsventil (Bilde 166). Sikkerhets-/avtappingsventil hindrer at vannet i varmtvannsberederen fryser når varmeanlegget ikke er på når det er frost.

- ▷ Åpne sikkerhets-/avtappingsventilen og tøm varmtvannsberederen når kjøretøyet ikke brukes over lang tid.
- ▷ Ved temperaturer under 3 °C åpner sikkerhets-/avtappingsventilen automatisk. Først når temperaturen på sikkerhets-/avtappingsventilen er over 7 °C, kan sikkerhets-/avtappingsventilen lukkes igjen.
- ▷ Sikkerhets-/avtappingsventilen beskytter ikke vannpumpen og vannarmaturene mot frost.

- ▷ Tømmestussene til sikkerhets-/avtappingsventilen må alltid holdes fri for smuss (f.eks. løv, is).

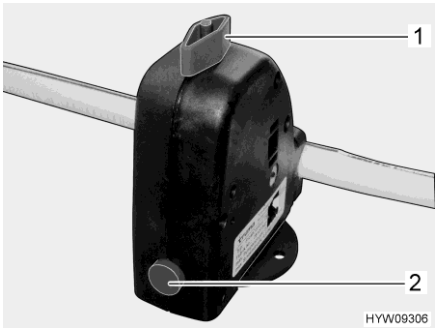

Bilde 166 Sikkerhets-/avtappingsventil (varmtvannsbereder)

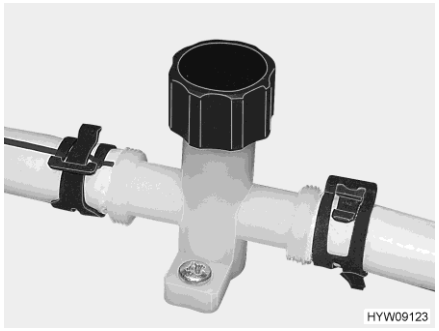

Bilde 167 Tappekran (vannledning)

Monteringssted

Monteringssted for sikkerhets-/avtappingsventil, se avsnittet 10.7.

Fylle/tømme varmtvannsberederen

Varmtvannsberederen forsynes med vann fra vanntanken.

Fylle varmtvannsberederen med vann:

- ■ Slå på 12 V-forsyningen på panelet.
- ■ Steng sikkerhets-/avtappingsventilen. Drei dreiebryteren (Bilde 166,1) på tvers av sikkerhets-/avtappingsventilen og trykk inn trykknappen (Bilde 166,2).
- ■ Still alle vannkraner på "Varmt" og åpne dem. Vannpumpen slås på. Varmtvannsledningene fylles med vann.
- ■ La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler. Dette er den eneste måten å garantere at varmtvannsberederen er fylt med vann.
- ■ Steng alle vannkraner.

Tømme varmtvannsberederen:

- ■ Slå av varmtvannsberedning.
- ■ Åpne sikkerhets-/avtappingsventilen. Vri dreiebryteren (Bilde 166,1) langs med sikkerhets-/avtappingsventilen. Trykknappen (Bilde 166,2) hopper ut. Varmtvannsberederen tømmes ut via sikkerhets-/avtappingsventilen.
- ■ Kontroller at alt vannet renner ut av varmtvannsberederen (ca. 10 liter).
- ■ Steng tappekranene. Drei hetten til tappekranen (Bilde 167) med urviseren.

Driftsmåter

Varmtvanns-varmeanlegget med varmtvannsberederen kan drives med forskjellige energikilder.

Velge driftsmåte:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 164,6) til menysymbolet driftsmåte (Bilde 165,3) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket driftsmåte vises:
  - Gassdrift
  - Elektrisk drift, effektnivå 1 (900 W)
  - Elektrisk drift, effektnivå 2 (1800 W)
  - Gassdrift og elektrisk drift, effektnivå 1 (900 W)
  - Gassdrift og elektrisk drift, effektnivå 2 (1800 W)
- Trykk dreie-/trykknappen for å lagre den driftsmåten som er stilt inn. Dersom den opprinnelige innstillingen likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 164,7).

▷ 230 V elektrisk drift er kun mulig, når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen.

▷ Ved effektnivå 1 (900 W) brukes et strømforbruk på 3,9 A. Ved effektnivå 2 (1800 W) brukes et strømforbruk på 7,8 A.

Stille inn vifte:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 164,6) til menysymbolet vifte (Bilde 165,4) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- Drei dreie-/trykknappen, til ønsket verdi vises:
  - OFF: Viften er slått av.
  - VENT: Omluft
  - ECO: Lav viftehastighet
  - HIGH: Høy viftehastighet
  - BOOST: Rask romoppvarming. Boost er tilgjengelig, når den aktuelle romtemperaturen ligger minst 10 °C under den valgte romtemperaturen.
- Trykk dreie-/trykknappen, for å lagre innstilt verdi. Dersom den opprinnelige innstilte verdien likevel ikke skal endres: Trykk på tilbaketasten (Bilde 164,7).

Stille inn tidsbryter:

- Drei dreie-/trykknappen (Bilde 164,6) til menysymbolet tidsbryter (Bilde 165,9) blinker.
- Trykk dreie-/trykknappen. Starttiden vises, timeindikeringen blinker.
- Drei dreie-/trykknappen, til time for ønsket starttid vises.
- Trykk dreie-/trykknappen. Minuttindikatoren blinker.
- Drei dreie-/trykknappen, til minutt for ønsket starttid vises.
- Trykk dreie-/trykknappen.
- På samme måte stiller en etter hverandre inn utkoblingstid, ønsket romtemperatur, varmtvannstrinn og viftetrinn.
- Trykk dreie-/trykknappen. Tidsbryteren er aktivert. Symbolet tidsbryter (Bilde 165,9) blinker, når tidsbryteren er programmert og aktivert.

▷ Servicemenyen inneholder punkt, som vanligvis kun må stilles inn en gang (språk, bakgrunnsbelysning, kalibrering), samt spesifikasjoner for servicestasjoner (versjonsnummer).

Feilindikator

Ved en varsling blinker varselsymbolet (Bilde 165,7). Varmeanlegget fortsetter å gå. Hvis det kun dreier seg om en midlertidig feil, slokner varselsymbolet automatisk.

Ved en feil viser betjeningsdelen omgående feilkoden til feilen. Varmeanlegget slås av. Trykk dreie-/trykknappen, for å starte varmeanlegget på nytt.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

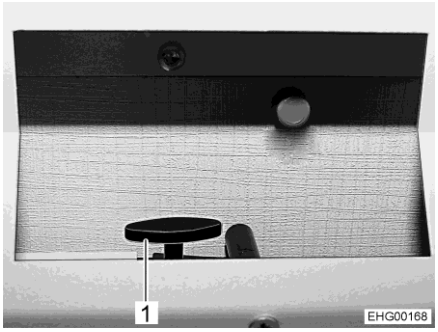

Bilde 168 Strupeventil (åpnet)

Varmefordeling i det bakre område

Varmeanlegget for det bakre området kan stilles inn separat ved bruk av strupeventiler (Bilde 168,1).

Strupeventilene er montert på høyre og venstre side av madrassen til den nedslagbare sengen i kjøretøyets sidevegger.

Varmeeffekten varierer avhengig av posisjonen til strupeventilene.

9.2.3 Varmtvanns-varmeanlegg og varmtvannsbereder Alde

▷ Varmtvanns-varmeanlegget må aldri brukes uten varmevæske. Se anvisningene i kapittel 12.

▷ Bor aldri hull i gulvet. Varmtvannsrørene kan bli skadet.

▷ Kontroller at tilstrekkelig ferskvann er tilgjengelig i ferskvannstank, for påfylling av varmtvannsberederen.

▷ Dersom varmtvanns-varmeanlegget er i drift, må sirkulasjonspumpen alltid være slått på.

▷ Etter første oppvarmingsdrift anbefaler vi at varmesystemet utluftes og glykolkonsentrasjonen kontrolleres. Se anvisningene i kapittel 12.

▷ Når varmeanlegget er slått på, starter det med de innstillingene som sist ble anvendt.

▷ Se den separate bruksanvisningen fra produsenten for ytterligere informasjon. Følg instruksjonene om vedlikehold i kapittel 12.

Kontrollpanel

Kontrollpanelet er inndelt i to områder:

- Display (berøringsskjerm)
- Betjeningsknapper

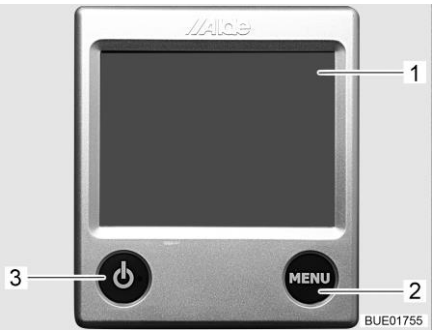

1 Display (berøringsskjerm)
2 Knapp "MENU"
3 På/av-knapp

Bilde 169 Kontrollpanel (varmtvanns-varmeanlegg)

▷ Når ingen knapper blir aktivert, kobles kontrollpanelet automatisk til hvilestilling etter to minutter.

▷ Endringer av innstillingene lagres automatisk etter 10 sekunder.

Betjeningsknapper

Betjeningsknappene har følgende funksjoner:

Pos. i Bilde 169	Knapp	Funksjon
2	MENU	Åpne innstillingsmenyen
3	⏻	Aktivere varmeanlegget

Display

Displayet (Bilde 169,1) er konstruert som kontaktflate (berøringsskjerm). Berøringen av symboler henter opp den tilordnede funksjonen.

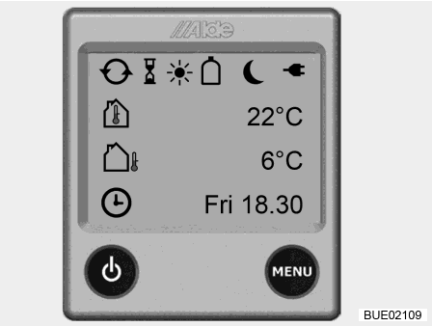

Bilde 170 Startbilde (kontrollpanel)

Startbilde

Etter at varmeanlegget er slått på, vises startbildet på displayet. Startbildet inneholder følgende informasjon:

Symbol	Betydning
	Dette symbolet vises når sirkulasjonspumpen er aktivert
	Dette symbolet vises når automatisk start av varmeanlegget er aktivert
	Dette symbolet vises når dagsautomatikk er aktivert
	Dette symbolet vises når nattautomatikk er aktivert
	Dette symbolet vises når et omkoblingsanlegg for gassflasker er aktivert
	Dette symbolet vises når det foreligger en spenning på 230 V på varmeanlegget
	Ved siden av dette symbolet indikeres innetemperaturen
	Ved siden av dette symbolet indikeres utetemperaturen såfremt det er montert en utendørs føler

Innstillingsmeny

Knappen "MENU" henter opp innstillingsmenyen. De enkelte symbolenes betydning beskrives i den følgende tabellen.

Bilde 171 Innstillingsmeny (kontrollpanel)

Via symbolene "+" eller "-" kan verdiene økes eller reduseres.

Symbol	Betydning
	Stille inn ønsket temperatur på +5 °C til +30 °C
	Stille inn vanntemperaturen i varmtvannsberederen
	Stille inn varmeeffekten i elektrisk drift
	Knapp Oppvarming i gassdrift på/av
	Knapp Verktøymeny
AC	Knapp AC for å slå på klimaautomatikken (kun synlig når klimaanlegget Truma Aventa er installert)
A	Knapp for aktiverte funksjoner

Verktøymenyer

Via verktøymenyene kan man hente opp og stille inn varmeanleggets forskjellige funksjoner. Pilsymbolene tjener til å skifte mellom menyene. De enkelte symbolenes betydning beskrives i bruksanvisningen fra produsenten.

Velge driftsmåte

Varmtvanns-varmeanlegget kan drives av følgende energikilder:

- Gassdrift
- 230 V elektrisk drift
- Gass og 230 V elektrisk drift

Driftsmåten velges fra kontrollpanelet.

Velge gassdrift:

- ■ Trykk på knappen "". Knappen lyser grønt. Gassdrift aktiveres.
- ■ Trykk på knappen "" igjen. Knappen lyser blått. Gassdrift er slått av.

Velge 230 V elektrisk drift:

- ■ Trykk på knappen "+" ved siden av symbol "" helt til ønsket varmeeffekt er oppnådd.

▷ Velg effekttrinnet ved 230 V elektrisk drift slik at sikringen til 230 V-tilkoblingen tilsvarer:

Trinn 1 (1 kW) ved 6 A

Trinn 2 (2 kW) ved 10 A

Trinn 3 (3 kW) ved 16 A

Velge gass og 230 V elektrisk drift:

- ■ Velg både gassdrift og 230 V elektrisk drift på kontrollpanelet.

▷ Når gass- og 230 V elektrisk drift blir valgt, og kjøretøyet er koblet tile 230 V-forsyningen, arbeider varmtvanns-varmeanlegget først og fremst kun i 230 V elektrisk drift. Først når varmeanlegget ikke er tilstrekkelig lenger, kobles gassdriften inn automatisk.

▷ Gassdrift er kun mulig når hovedventilen på gassflasken og gassavstengingsventilen er åpnet.

▷ 230 V elektrisk drift er kun mulig, når kjøretøyet er koblet til 230 V-forsyningen.

Når varmeanlegget er slått på, starter det med den sist innstilte driftsmåten.

Slå på varmeanlegg:

- ■ Trykk på knappen "". Startbildet vises på displayet. Varmeanlegget starter automatisk.

Slå av varmeanlegg:

- ■ Trykk på knapp "". Varmeanlegget kobles ut.

Stille inn vanntemperaturen i varmtvannsberederen:

- ■ For å stille inn temperaturtrinn 1: Trykk én gang på knappen"+" ved siden av symbolet "". Kilesymbolet ved siden av knappen "+" blir halvt sort.
- ■ For å stille inn temperaturtrinn 2: Trykk to ganger på knappen"+" ved siden av symbolet "". Kilesymbolet ved siden av knappen "+" blir helt sort. Etter 30 minutter går varmtvannsberederen automatisk tilbake fra trinn 2 til trinn 1.

Fylle/tømme varmtvannsberederen

Varmtvannsberederen forsynes med vann fra vanntanken.

▷ Det må være nok ferskvann tilgjengelig i ferskvannstanken for at varmtvannsberederen skal kunne fylles.

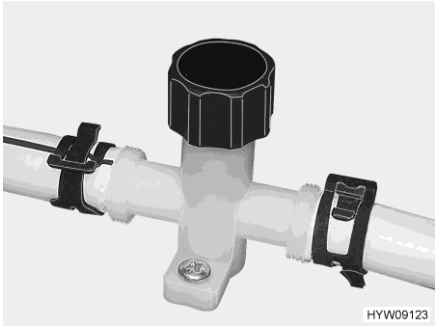

Bilde 172 Tappekran (vannledning)

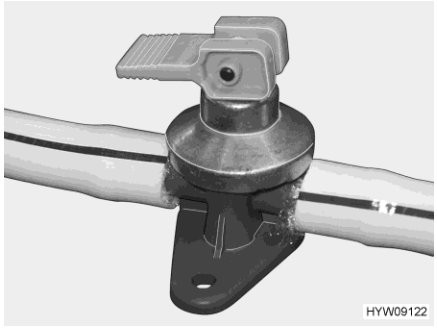

Bilde 173 Tappekran (varmtvanns-bereder Alde)

Fylle varmtvannsberederen med vann:

- Steng tappekranene. Drei hetten (Bilde 172) med urviseren og still vippearmen (Bilde 173) vannrett.
- Slå på 12 V-forsyningen på panelet.
- Still alle vannkraner på "Varmt" og åpne dem. Vannpumpen slås på. Varmtvannsledningene fylles med vann.
- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler. Dette er den eneste måten å garantere at varmtvannsberederen er fylt med vann.
- Steng alle vannkraner.

Tømme varmtvannsberederen:

- Slå av varmtvannsberederen.
- Åpne tappekranene. Drei hetten (Bilde 172) mot urviseren og still vippearmen (Bilde 173) loddrett.
- Kontroller at alt vannet renner ut av varmtvannsberederen (ca. 7-10 liter).

▷ For mer informasjon om tømming av vannanlegget se avsnittet 10.2.6.

▷ Se den separate bruksanvisningen fra produsenten for ytterligere informasjon om varmtvannsberederen. Følg instruksjonene om vedlikehold i kapittel 12.

Varmefordeling

Avhengig av modell, kan temperaturen på konvektorene i sengedelen styres separat. I sengedelen i kjøretøyet er det dessuten installert en stoppekran og en strupeventil.

Stoppekranen styrer gjennomstrømningen til konvektorene i sengedelen.

Strupeventilen styrer gjennomstrømningen i omløpsledningen i sengedelen. Omløpsledningen beskytter ferskvannsledningene i sengedelen mot frost, og opprettholder varmekretsløpet selv om ledningene til konvektorene i sengedelen er stengt.

▷ Ved fare for frost, må du kontrollere at strupeventilen ikke er helt stengt. Hvis den er litt åpen vil det forhindre at ferskvansslangene fryser til.

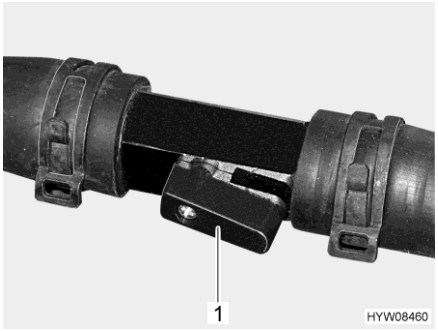

Bilde 174 Stoppekran (åpnet)

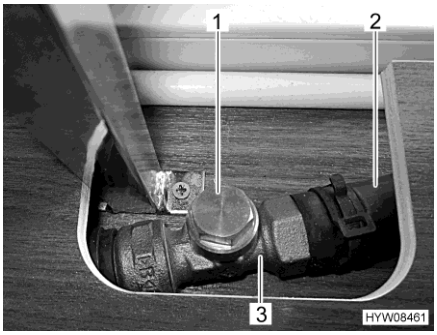

Bilde 175 Strupeventil (åpnet)

Åpne for tilførsel til konvektorene:

- Sett stangen (Bilde 174,1) parallelt med rørledningen (Bilde 174). Jo mer stoppekranen blir åpnet, desto høyere er varmeeffekten.

Stenge tilførselen til konvektorene:

- Sett stangen (Bilde 174,1) på tvers av rørledningen. Varmekretsløpet opprettholdes gjennom omløpsledningen.

Kontrollere varmekretsløp:

- Ta tak i omløpsledningen (Bilde 175,2) bak strupeventilen (Bilde 175,3). Slangen må være lunken.

Tilleggsvifte

Tilleggsviften sørger for å hjelpe en integrerte varmeveksler med en bedre varmefordeling i kjøretøyet.

Tilleggsvifte (Bilde 176,1) er montert 3 steder i kjøretøyet. Bilde 176 viser et eksempel på en monteringssituasjon.

Tilleggsviften styres via kontrollpanelet (Bilde 177) til varmtvanns-varmeanlegget.

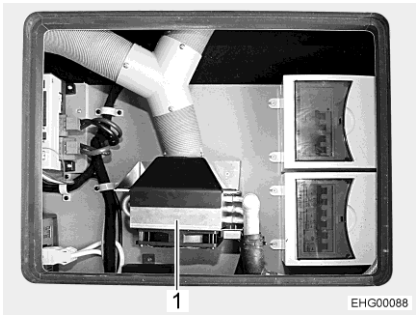

Bilde 176 Tilleggsvifte med varmeveksler (eksempel)

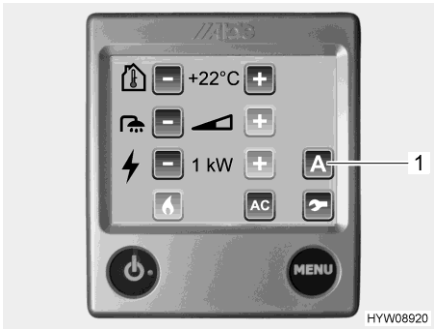

Bilde 177 Innstillingsmeny (tilleggsvifte)

- Trykk tast "MENU" på kontrollenheten.
- Trykk på knapp "A" (Bilde 177,1). Funksjonene vises.

Bilde 178 Aktiverte funksjoner (tilleggsvifte)

Bilde 179 Kontroll (tilleggsvifte)

- Trykk på knappen Booster (Bilde 178,1). Styringsskjermen (Bilde 179,1) for tilleggsviften vises.
- Still inn ønsket vifteeffekt med knappene "+" og "–" (Bilde 179).

Varmeveksler for motorvarmer

Den ekstra varmeveksleren og den ekstra sirkulasjonspumpen har følgende funksjoner:

- Varmefordeling bak i kjøretøyet under kjøring
- Motorvarmer (kupévarmer)

Bilde 180 Knapp motorvarmer

Slå på motorvarmeren:

- Trykk på knapp (Bilde 180,1).

Sommerdrift

En uønsket oppvarming av varmeveksleren og varmeanlegget om sommeren kan forhindres ved å stenge kulventilen til varmeveksleren.

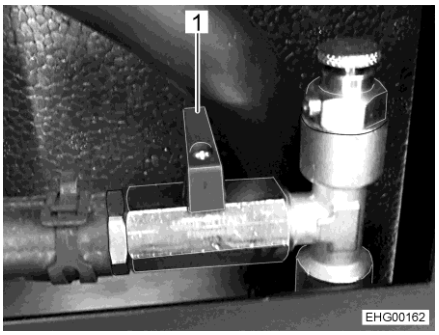

Bilde 181 Kuleventil (stengt)

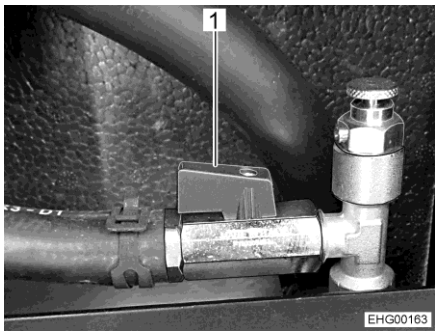

Bilde 182 Kuleventil (åpnet)

Lukk kuleventilen (sommerdrift):

- Sett stangen (Bilde 181,1) på tvers av rørledningen.

Åpne kuleventilen:

- Sett stangen (Bilde 182,1) parallelt med rørledningen.

Monteringssted kuleventil

Kjøretøy med gasskap **bak** bakakselen: Kuleventilen er bygd inn bak førersetet i sittebenken. Tilgang er via en luke til oppbevaringsrom fra utsiden.

Kjøretøy med gasskap **for** bakakselen: Kuleventilen er bygd inn i gulvet under bordet. Tilgang er fra innsiden via et bakdeksel.

9.2.4 Varmtvanns-varmeanlegg bakre lasteluke

▷ Bor aldri hull i gulvet. Varmtvannsrørene kan bli skadet.

▷ Bakre lasteluke kan kun varmes når varmtvanns-varmeanlegget er i drift.

▷ Varmeeffekten er avhengig av temperaturen på væsken i varmtvanns-varmeanlegget.

▷ Med tilløpsventilene stiller man bare inn fordelingen av varmtvannet som benyttes til oppvarming. Temperaturen og dermed også selve varmeeffekten stilles inn på kontrollpanelet.

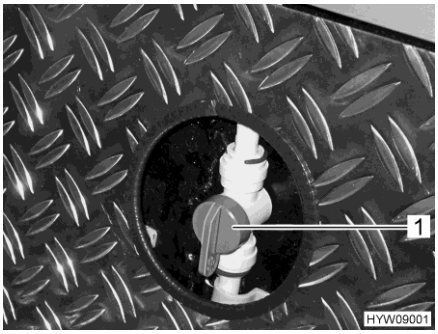

Bilde 183 Tilløpsventil (oppvarming bakre lasteluke)

Slå på baklukevarmer:

■ Still håndtaket (Bilde 183,1) på tilløpsventilen for baklukevarmeren slik at den står parallelt med varmeledningen. Baklukevarmeren jobber nå med maksimal effekt.

Regulere varmeeffekten:

■ Still håndtaket (Bilde 183,1) på tilløpsventilen for baklukevarmeren i en hvilken som helst stilling. Fordelingen av varmtvann til den bakre lasteluken kan på den måten stilles inn trinnløst.

Slå av baklukevarmeren:

■ Still håndtaket (Bilde 183,1) på tilløpsventilen for baklukevarmeren slik at den står på tvers av varmeledningen. Baklukevarmeren er nå slått av.

9.2.5 Veggpipe

Friskluft og avgasser fra varmeanlegget ledes i en to-kammers veggpipe.

- ▷ Parker kjøretøyet slik, at veggpipen får tilstrekkelig friskluft.
- ▷ Veggpipen må alltid være fri. Veggpipen må ikke tildekkes.
- ▷ Ved vintercamping må veggpipen holdes fri for snø og is.
- ▷ Kontroller veggpipen regelmessig, avhengig av været (snø, løvfall, smuss osv.). Om nødvendig, rengjør veggpipen.
- ▷ Ved rengjøring av kjøretøyet må vannstrålen ikke rettes direkte på veggpipen.
- ▷ Ved ignorering kan en feilfri funksjon av varmeanlegget ikke garanteres.

Bilde 184 Veggpipe (varmtvanns-varmeanlegg)

Bilde 185 Veggpipe (varmlufts-varmeanlegg)

Veggpipen er montert på den venstre sideveggen.

9.3 Klimaanlegg Truma Aventa

- ▷ Kjølekretsen må kun åpnes av produsenten eller et autorisert fagverksted.
- ▷ Luftinntakene og luftutløpene må ikke blokkeres.
- ▷ Kjør ikke i fall eller stigninger på mer enn 8 % når klimaanlegget er i gang. Ellers kan kompressoren skades.
- ▷ Enheten må ikke brukes i lengre tid i kjølemodus når bilen står skrått. Kondens kan trenge inn i interiøret.

- ▷ Klimaanlegget går kun når kjøretøyet er koblet til en 230 V-forsyning.
- ▷ Den eksterne 230 V-forsyningen må sikres med minimum 6 A. Ellers er ikke forskriftsmessig drift av klimaanlegget mulig.
- ▷ Varmeanlegg ved utetemperaturer under 4 °C er ikke mulig fordi varmeeffekten da avtar sterkt. Mellom 4 °C og 7 °C vil enheten midlertidig veksle til tinemodus. Ved utetemperaturer over 7 °C er oppvarmingsdrift mulig uten begrensninger.
- ▷ Fjernkontrollen må alltid rettes mot den infrarød-mottakeren når du bruker den.
- ▷ Følg også bruksanvisningen til produsenten.

Driftsmåter

Klimaanlegget kan drives med følgende driftsmåter:

- Automatikk
- Kjøling
- Varmeanlegg
- Omluft

Fjernkontroll

Alle funksjonene til klimaanlegget kan betjenes ved hjelp av fjernkontrollen.

1 Display
2 På/av-knapp
3 Bruk "+" eller "–" til temperaturvalg
4 Skyveklaff til panel med innstillingstaster
5 Valgtast vifteeffekttrinn (tre trinn)
6 Valgtast driftsmåte

Bilde 186 Fjernkontroll (klimaanlegg)

Automatisk drift

I automatisk drift må ønsket temperatur innstilles.

Avhengig av romtemperatur velger klimaanlegget automatisk kjøle- eller oppvarmingsdrift og viftehastighet.

For å slå på:

- Trykk på på/av-knappen (Bilde 186,2). De sist brukte innstillingene brukes.

▷ Etter innkobling kjører resirkuleringsviften. Kompressoren starter senest etter 3 minutter, den blå LED-en (kjøling) eller den gule LED-en (varmeanlegg) blinker.

- Still inn ønsket temperatur med knappene "+" og "–" (Bilde 186,3).

For å slå av:

- Trykk på på/av-knappen (Bilde 186,2). Belysningen kan fortsatt betjenes.

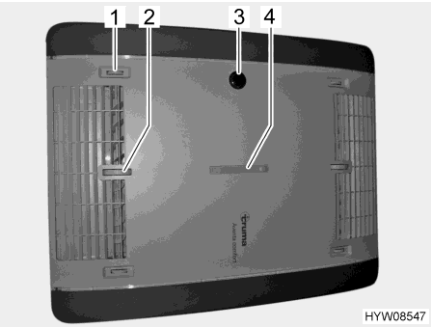

1 Luftfordeling til høyre/venstre
2 Luftfordeling tak/gulv
3 IR-mottaker, funksjonsdisplay, manuell på/av
4 Luftfordeling, foran/bak

Bilde 187 Funksjonsdisplay og luftfordeling (klimaanlegg)

9.3.1 Betjening og visning på apparatet

Enkelte funksjoner kan kontrolleres direkte på apparatet.

Stille inn luftfordeling:

- Stille inn justeringshjul og glidebryter til trinnløs luftfordeling etter ønske.

Slå på/av manuelt:

- Trykk på mikroknappen (f.eks. med en penn, når fjernkontrollen ikke er innen rekkevidde).

Funksjonsdisplay

Tilstand LED	Betydning
Blå LED blinker	Kompressoren starter (kjølemodus)
Blå LED lyer	Kjøledrift
Gul LED blinker	Kompressoren starter (oppvarmingsdrift)
Gul LED lyser	Oppvarmingsdrift
Rød LED blinker	Data overføres
Rød LED lyser	Feil

Manuell drift

I manuell drift kan kjøling, varmeanlegg og omluft stilles inn hver for seg på fjernkontrollen.

Slå på kjøling:

- Trykk på på/av-knappen (Bilde 186,2).
- Trykk på valgknapp driftsmåte (Bilde 186,6) inntil kjølesymbolet vises på displayet (Bilde 186,1).
- Still inn ønsket temperatur med knappene "+" og "–" (Bilde 186,3).
- Still inn ønsket vifteeffekttrinn med valgknappen "" (Bilde 186,5).

Når romtemperaturen som er stilt inn med fjernkontrollen, er nådd, slås kompressoren av, den blå LED på IR-mottakeren slukker. Resirkuleringsviften fortsetter å kjøre.

Hvis romtemperaturen stiger over innstilt temperatur, vil enheten automatisk veksle tilbake til kjølemodus.

Slå på varmeanlegg:

- Trykk på på/av-knappen (Bilde 186,2).
- Trykk på valgknapp driftsmåte (Bilde 186,6) inntil varmesymbolet vises på displayet (Bilde 186,1).
- Still inn ønsket temperatur med knappene "+" og "–" (Bilde 186,3).
- Still inn ønsket vifteeffekttrinn med valgknappen "" (Bilde 186,5).

Når romtemperaturen som er stilt inn med fjernkontrollen, er nådd, slås kompressoren av, det gule lyset på IR-mottakeren slukker. Resirkuleringsviften fortsetter å kjøre.

Hvis romtemperaturen synker under innstilt temperatur, vil enheten automatisk veksle tilbake til oppvarmingsdrift.

Slå på omluft:

- Trykk på på/av-knappen (Bilde 186,2).
- Trykk på valgknapp driftsmåte (Bilde 186,6) inntil omluftsymbolet vises på displayet (Bilde 186,1).
- Still inn ønsket temperatur med knappene "+" og "–" (Bilde 186,3).
- Still inn ønsket vifteeffekttrinn med valgknappen "" (Bilde 186,5).

I omluftsdrift blir inneluften sirkulert og renset av filteret. Ingen LEDer lyser i IR-mottakeren.

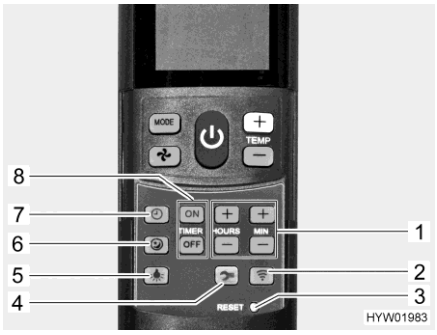

Bilde 188 Fjernkontroll med innstillingsknapper (klimaanlegg)

1 Knapper for å stille klokken og tidsuret
2 Send-knapp (ny dataoverføring)
3 Mikrobryter "RESET" (tilbakestilling til fabrikkinnstillinger)
4 Knapp Setup for igangsetting
5 Lysknapp (operere lysene)
6 Stille drift-knapp (stillegående kjøledrift)
7 Klokkeslett-knapp (til å stille inn klokkeslett)
8 Slå på/av knapper "TIMER" for tidsforvalg

Slå på stille drift:
- Trykk på stille drift-knappen (Bilde 188,6). I kjølemodus kjører viften da med lavere hastighet og er derfor veldig stillegående.

Stille klokkeslett:
- Trykk på klokkeslett-knappen (Bilde 188,7).
- Still inn timer og minutter med knappene (Bilde 188,1).

Slå på tidsur:
- Trykk på på/av-knappen (Bilde 186,2).
- Still inn ønsket driftsmåte og temperatur.

Programmere innkoblingstid:
- Trykk på knapp "ON" (Bilde 188,8).
- Trykk på knappen for tidsinnstilling (Bilde 188,1) til ønsket tidsperiode til innkobling er nådd.
- Trykk på knapp "ON" (Bilde 188,8).

Programmere utkoblingstid:
- Trykk på knapp "OFF" (Bilde 188,8).
- Trykk på knappen for tidsinnstilling (Bilde 188,1) til ønsket tidsperiode til utkobling er nådd.
- Trykk på knapp "OFF" (Bilde 188,8).

Deaktivere tidsur:
- Trykk på "ON" eller "OFF"-knappene (Bilde 188,8) på nytt.

Med det integrerte tidsuret kan inn-/utkoblingstiden for klimaanlegg stilles inn mellom 15 minutter og 24 timer i forveien (beregnet ut fra gjeldende klokkeslett).

Slå på belysning:
- Trykk på belysningsknappen (Bilde 188,5). Lyset blir slått på med det siste dempetrinnet.

Dempe belysningen:
- Trykk på belysningsknappen (Bilde 188,5) og hold til ønsket lysstyrke er oppnådd.

Slå av belysning:
- Trykk på belysningsknappen (Bilde 188,5).

▷ Knappen Setup (Bilde 188,4) brukes til å koble fjernkontrollen til klimaanlegget ved første igangsetting.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

9.4 Kontroll av Truma-apparater med en mobilenhet (spesialutstyr)

Avhengig av utstyret finnes det en Truma iNet-Box i kjøretøyet. Ved hjelp av Truma iNet-Box kan varmeanlegget og klimaanlegget betjenes fra en mobilenhet (f.eks. Smarttelefon, nettbrett PC) via en app. Truma-appen kan lastes ned for vanlige mobilenheter fra den aktuelle App Store.

Det er to alternativer for å koble Truma-apparatet til mobilenheten:

- Bluetooth-tilkobling (begrenset rekkevidde)
- Tilkobling via mobilnettverk (mini-SIM-kort med eget telefonnummer og tilstrekkelig kreditt kreves, ikke inkludert). Betjeningen er via SMS.

Betjening av Truma-apparatet er også mulig fra flere mobilenheter. Til dette formålet skal Truma-appen installeres på alle mobilenhetene.

▷ Hvis mobilenheten har en Internett-tilkobling, blir instruksjonene for betjening av Truma-apparatet lastet ned og lagret. Deretter vil instruksjonene alltid være synlige (selv uten Internett-tilkobling).

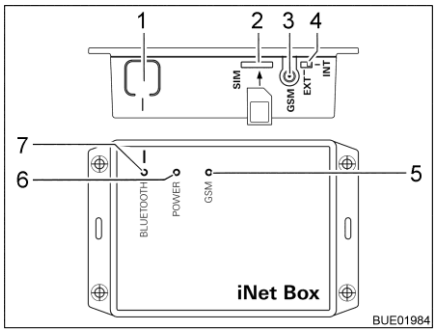

1 BLUETOOTH-knapp
2 Spor for mini-SIM-kort
3 Antenneforbindelse for ekstern GSM-antenne
4 Omkobler for ekstern/intern GSM-antenne
5 LED GSM, rød (lyser, hvis ingen GSM-drift er mulig)
6 LED POWER, grønn (lyser under drift)
7 LED BLUETOOTH, blå (blinker ved sammenkobling)

Bilde 189 Truma iNet-Box

Opprette Bluetooth-tilkobling:

- Installer Truma-appen på mobilenheten.
- Slå på 12 V-forsyningen til kjøretøyet på panelet.
- Slå på Bluetooth på mobilenheten.
- Start Truma-appen og velg "SETTINGS – Setup Truma iNet-Box – Configure Bluetooth". De enkelte trinnene er forklart i detalj i Truma-appen.
- Trykk på BLUETOOTH-knappen (Bilde 189,1) på iNet-Box i 1 sekund. Truma iNet-Box er synlig i mobilenheten i ca 2 minutter (navn: "Truma iNet-Box"). I dette tidsrommet blinker den blå LED BLUETOOTH (Bilde 189,7).
- I Bluetooth-innstillingene til mobilenheten, bekreft forbindelsen til "Truma iNet-Box". Forbindelsen er etablert når den blå LED-en på Truma iNet-Box lyser permanent.

Opprette mobilnetttilkobling:

- Sett opp Bluetooth-tilkobling som beskrevet ovenfor.
- Etter Bluetooth-oppsettet trykker du på knappen "Next".
- Sett forsiktig mini-SIM-kortet med ditt eget telefonnummer og tilstrekkelig kreditt inn i sporet (Bilde 189,2) i Truma iNet-Box som vist, til det klikker på plass. Den røde LED GSM (Bilde 189,5) må blinke permanent. Når den røde LED-en slås av etter 20 sekunder: Kontrollerer du mini-SIM-kortet.
- Skriv inn PIN-koden og telefonnummeret til mini-SIM-kortet i iNet-Box, samt et fritt valgbart navn i de tilsvarende feltene i installasjonsveiviseren.
- Trykk på knappen "Ready".

Truma iNet-Box skifter automatisk fra mobilnettverk til Bluetooth-tilkobling så snart en lagret mobilenhet befinner seg i mottaksområdet til Bluetooth. Når du går ut av mottaksområdet skiftes automatisk til mobilnettverket (hvis det er satt opp). Truma iNet-Box kan også brukes uten et mini-SIM-kort. Dermed er betjening bare mulig i nærheten av Bluetooth.

Betjene Truma-apparater via Truma-appen:

- Trykk på knappen "REMOTE CONTROL".
- Utfør betjeningskommandoer.

▷ For at betjeningen skal kunne fungere via SMS, er det nødvendig at standard SMS-appen til mobilenheten bruker telefonnummeret som avsender og ikke manipulerer teksten. Ikke bruk WebSMS-kontakter.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Monteringssted Truma iNet-Box er montert i boenheten (f.eks. i klesskapet).

9.5 Kokeplass

▶ Når gasskomfyren er i bruk, må du ikke la den stå uten tilsyn. Selv om gasskomfyren bare vil være uten tilsyn i en kort periode (f.eks. hvis du må gå på toalettet), må du slå den av.

▶ På grunn av eksplosjonsfaren må det aldri slippes ut gass uten at flammen brenner.

▶ Luft godt før komfyren settes i gang. Åpne vindu eller takluke.

▶ Ikke bruk gasskomfyr eller gass-stekeovn til oppvarming.

▶ Når man håndterer varme gryter, panner og lignende gjenstander må man bruke votter eller grytekluter. Fare for personskade!

▶ Ikke plasser gardiner i nærheten av kokeplass. Brannfare!

▶ Hvis en varmekilde er i drift, må du alltid sette en kjele eller panne over flammen.

▷ Ikke plasser varme gjenstander, som kasseroller, på vaskbeskyttelsen, gasskomfyrdekslet eller benkeplaten.

9.5.1 Gasskomfyr

- ▶ Mens den slås på og når gasskomfyren er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kopphåndklær, servietter osv. i nærheten av gasskomfyren. Brannfare!
- ▶ Hele tenningsprosessen må være synlig ovenfra og må ikke dekkes til av kasseroller.
- ▶ Hvis du har en flammevernplaten, skal denne alltid brukes når gasskomfyren brukes. Før kjøring må flammevernplaten tas av og lagres trygt.
- ▶ Gasskomfyrdekslet lukkes ved hjelp av fjærkraft. Fare for skader når dekslet lukkes!

- ▷ Gasskomfyrdekslet av glass skal ikke brukes som kokefelt.
- ▷ Lukk ikke gasskomfyrdekslet når komfyren er i bruk.
- ▷ Ikke belast gasskomfyrdekslet med trykk når det er lukket.
- ▷ Etter kokingen må man la gasskomfyrdekslet være åpent så lenge brennerne avgir varme. Ellers kan glassplaten eksplodere.

- ▷ Bruk kun gryter og panner som passer til diameteren på brennerristen til gasskomfyren.
- ▷ Når flammen slukkes, stenger tennsikringsventilen automatisk gasstilførselen.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Kjøkkenbenken i kjøretøyet er utstyrt med en gasskomfyr med 3 flammer.

Bryterne for gasskomfyren er plassert på forsiden under benkeplaten.

Tenningsautomatikk med tenningsknapp

Gasskomfyren har elektronisk tenning.

Bilde 190 Gasskomfyr

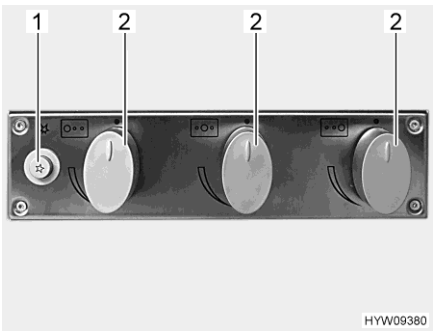

Bilde 191 Brytere (gasskomfyr)

For å slå på:

- ■ Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
- ■ Åpne gasskomfyrdekslet.
- ■ Drei dreieregulatoren (Bilde 191,2) til ønsket varmekilde til tenningsposisjon (stor flamme).
- ■ Trykk inn dreieregulatoren og hold den inne.

- Trykk på tenningsknappen (Bilde 191,1). Det dannes gnister ved brenneren.
- Når flammen brenner holder man dreieregulatoren inne, til tennsikringsventilen holder gasstilførselen åpen.
- Slipp dreieregulatoren løs og drei den til ønsket innstilling.

For å slå av:

- Vri dreieregulatoren til 0-posisjon. Flammen slukkes.
- Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

Tenning Gasskomfyren har elektronisk tenning.

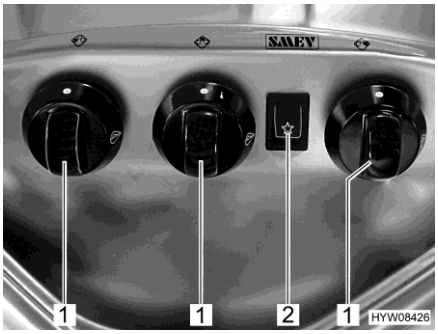

Bilde 192 Brytere (gasskomfyr)

For å slå på:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
- Åpne gasskomfyrdekslet.
- Drei dreieregulatoren (Bilde 192,1) til ønsket varmekilde til tenningsposisjon (stor flamme).
- Trykk inn dreieregulatoren og hold den inne.
- Trykk vippebryteren (Bilde 192,2). Det dannes gnister ved brenneren.
- Når flammen brenner holder man dreieregulatoren inne, til tennsikringsventilen holder gasstilførselen åpen.
- Slipp dreieregulatoren løs og drei den til ønsket innstilling.

For å slå av:

- Vri dreieregulatoren til 0-posisjon. Flammen slukkes.
- Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

9.5.2 Komfyr med gassgrill og gass-stekeovn

Kjøkkenbenken i kjøretøyet er utstyrt med en komfyr, en gassgrill og en gass-stekeovn.

Komfyr

Komfyren i kjøretøyet er utstyrt med 3 gassbluss.

- ▶ Mens det tennes og når et gassbluss er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kopphåndklær, servietter osv. i nærheten av brenneren. Brannfare!
- ▶ Prosessen ved tenning av et gassbluss må hele tiden være synlig ovenfra og må ikke dekkes til av kasseroller.
- ▶ Hvis brennerflammen slukker ved et uhell, dreier man dreieregulatoren til 0-posisjon og lar brenneren være avslått i minst 1 minutt. Tenn den på nytt først da.
- ▶ Komfyrdekselet lukkes ved hjelp av fjærkraft. Fare for skader når dekslet lukkes!

- ▷ Komfyrdekselet av glass skal ikke brukes som kokefelt.
- ▷ Komfyrdekselet må ikke lukkes når komfyren er i bruk.
- ▷ Ikke belast komfyrdekselet med trykk når det er lukket.
- ▷ Ikke sett varme kasseroller på komfyrdekselet.
- ▷ Etter bruk må man la komfyrdekselet være åpent så lenge brennerne til gassblussen avgir varme. Ellers kan glassplaten eksplodere.

- ▷ Bruk kun gryter og panner som passer til diameteren på brennerristen til gasskomfyren.
- ▷ Når flammen i et gassbluss slukkes, stenger tennsikringsventilen automatisk gasstilførselen.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Bilde 193 Komfyr med gassbluss

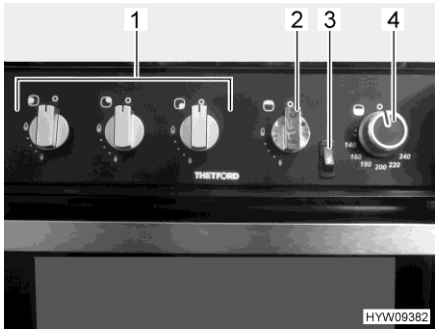

Bilde 194 Brytere (kjøkkenbenk)

Gassbluss

Komfyren er utstyrt med tre gassbluss (Bilde 193,2).

Tenne gassbluss:

- ■ Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
- ■ Åpne komfyrdekselet (Bilde 193,1).
- ■ Trykk dreieregulatoren (Bilde 194,1) til ønsket varmekilde, drei til tenningsposisjon (stor flamme) og hold den nedtrykket helt til flammen brenner (maks 15 sekunder).

- Når flammen brenner holder man dreieregulatoren inne, til tennsikringsventilen holder gasstilførselen åpen.
- Slipp dreieregulatoren løs og drei den til ønsket innstilling.
- Hvis tenningen mislykkes, vent ett minutt og gjenta prosedyren fra begynnelsen.

Slukke gassbluss:

- Vri dreieregulatoren til 0-posisjon. Flammen slukkes.
- Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

Gassgrill

Gassgrillen er plassert under bryterne (Bilde 194).

- ▶ Når gass-stekeovnen er i bruk kan det også hende at grillområdet blir svært varmt, selv om gassgrillen er slått av. Ikke ta på varme deler med bare hendene.
- ▶ Klaffen på gassgrillen må alltid holdes åpen under tenning og bruk av grillen.
- ▶ Ved tenningsprosessen og når gassgrillen er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kopphåndklær, servietter osv. i nærheten av gassgrillen. Brannfare!
- ▶ Hvis tenningen ikke lykkes, gjenta prosessen fra begynnelsen. Ved behov må man undersøke om det mangler gass og/eller strøm i gassgrillen.
- ▶ Hvis gassgrillen likevel ikke fungerer, må du stenge gassavstengeventilen og ta kontakt med en autorisert servicestasjon.
- ▶ Hvis brennerflammen slukker ved et uhell, dreier man dreieregulatoren til 0-posisjon og lar brenneren være avslått i minst 1 minutt. Tenn den på nytt først da.

▷ Før gassgrillen tas i bruk for første gang, må den varmes opp og stå på høyeste trinn i 20 minutter for å fjerne gjenværende belegg fra produksjonen. Det kan forekomme røykdannelse som ikke er giftig når du gjør dette. Åpne alle vinduer, og luft godt ut.

Slå på gassgrill:

- Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
- Åpne klaffen på gassgrillen helt.
- Trykk lett på dreieregulatoren (Bilde 194,2) og vri den til tenningsposisjon (stor flamme).
- Trykk inn tenningsknappen (Bilde 194,3) inntil flammen brenner (ikke lenger enn 15 sekunder).
- Når flammen brenner holder man dreieregulatoren inne, til tennsikringsventilen holder gasstilførselen åpen.
- Slipp dreieregulatoren løs og drei den til ønsket innstilling.
- Hvis tenningen mislykkes, vent ett minutt og gjenta prosedyren fra begynnelsen.

Slå av gassgrill:

- Vri dreieregulatoren til 0-posisjon. Flammen slukkes.
- Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

Gass-stekeovn

Gass-stekeovnen er montert under gassgrillen.

- ▶ Når gass-stekeovnen er i bruk kan det også hende at grillområdet blir svært varmt, selv om gassgrillen er slått av. Ikke ta på varme deler med bare hendene.
- ▶ Ved tenningsprosess og når stekeovnen er i bruk, må det ikke være noen brennbare eller lettantennelige gjenstander som f.eks. kopphåndklær, klær osv. i nærheten av gass-stekeovnen. Brannfare!
- ▶ Stekeovnsluken må være åpen når stekeovnen tennes.
- ▶ Hvis tenningen ikke lykkes, gjenta prosessen fra begynnelsen. Ved behov må man teste om det mangler gass og/eller strøm i gass-stekeovnen.
- ▶ Hvis gass-stekeovnen likevel ikke fungerer, lukker man gassavstengeventilen og underretter servicestasjonen.
- ▶ Hvis brennerflammen slukker ved et uhell, dreier man dreieregulatoren til 0-posisjon og lar brenneren være avslått i minst 1 minutt. Tenn den på nytt først da.

- ▷ Før gass-stekeovnen tas i bruk for første gang, må den varmes opp og stå på 200 °C i 30 minutter for å fjerne gjenværende belegg fra produksjonen. Det kan forekomme røykdannelse som ikke er giftig når du gjør dette. Åpne alle vinduer, og luft godt ut.
- ▷ Temperaturen i gass-stekeovnen blir regulert med en termostat. Varmen kan justeres fra 130 °C til 240 °C. Den innstilte temperaturen refererer til midten av gass-stekeovnen. Temperaturen vil være høyere øverst i gass-stekeovnen, og lavere nederst.

Slå på gass-stekeovn:

- ■ Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kokeplass".
- ■ Åpne klaffen på gass-stekeovnen helt.
- ■ Trykk lett på dreieregulatoren (Bilde 194,4) og vri den til høyeste trinn (240 °C).
- ■ Trykk inn tenningsknappen (Bilde 194,3) inntil flammen brenner (ikke lenger enn 15 sekunder).
- ■ Når flammen brenner holder man dreieregulatoren inne i enda 10 til 15 sekunder, til tennsikringsventilen holder gasstilførselen åpen.
- ■ Slipp dreieregulatoren løs og drei den til ønsket innstilling.
- ■ Sett ovnsristen inn i ønsket rillehøyde, og lukk klaffen på gass-stekeovnen.
- ■ Hvis tenningen mislykkes, vent ett minutt og gjenta prosedyren fra begynnelsen.

Slå av gass-stekeovn:

- ■ Vri dreieregulatoren til 0-posisjon. Flammen slukkes.
- ■ Steng gassavstengeventilen "Kokeplass" og hovedventilen på gassflasken.

9.6 Kjøleskap

Hvis det ikke finnes et gasstrykk-kontrollsystem med kollisjonssensor, skal kjøleskapet bare drives av 12 V-spenning under kjøring. Ved høye omgivelsestemperaturer kommer ikke kjøleskapet opp i full kjøleeffekt lenger.

- ▷ Sett alltid på kjøleskapets luftegitter når du forlater kjøretøyet. Hvis ikke kan det trenge inn vann når det er regnvær.
- ▷ Kjøleskapets kjøleeffekt er avhengig av hvordan kjøretøyet er parkert. Kjøleeffekten kan synke allerede fra 5° skråstilling. Derfor må man alltid parkere kjøretøyet vannrett på oppstillingsplassen.
- ▷ Absorbasjonskjøleskap arbeider ved normal romtemperatur (ca. 21 °C) i det angitte temperaturområdet. Kjøleeffekten reduseres ved betydelig høyere omgivelsestemperaturer (> 30 °C).

9.6.1 Kjøleskapets luftegitter

Ved høye utetemperaturer oppnår kjøleaggregatet full kjøleeffekt kun når kjøleskapet får tilstrekkelig lufttilførsel.

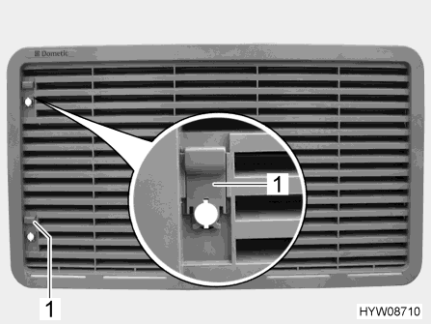

Bilde 195 Kjøleskapets luftegitter

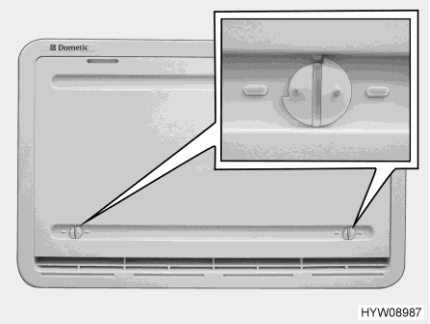

Bilde 196 Vinterdeksel (kjøleskapets luftegitter)

Demontering:

- ■ Skyv skyveren (Bilde 195,1) oppover.
- ■ Ta av kjøleskapets luftegitter.

Vinterdeksel

Vinterdekslene (Bilde 196) beskytter kjøleaggregatet mot kald luft. Vinterdekslene settes foran hvert kjøleskapets luftegitter når utetemperaturen synker under +10 °C (både ved gassdrift og elektrisk drift).

Hos mindre apparater (med en kapasitet på under 130 l) benyttes ved gassdrift kun det **underste** vinterdekslet.

Ved svært lave temperaturer (-5 °C til -30 °C) skal det **isolerte** vinterdekslet benyttes. Det isolerte vinterdekslet benyttes i stedet for det **underste** kjøleskap-luftegitteret.

Ta av vinterdeksler når temperaturen stiger igjen.

Montering:

- ■ Åpne begge låseanordningene (Bilde 196) (sporet står vannrett).
- ■ Sett vinterdekselet foran luftegitteret.
- ■ Lås låseanordningene med en liten mynt (sporet står loddrett).

Demontering:

- ■ Åpne begge låseanordningene (Bilde 196) (sporet står vannrett).
- ■ Ta av vinterdekselet fra luftegitteret.

▷ Ta av vinterdeksler når temperaturen stiger over +10 °C. Ellers kan kjøleskapet skades.

▷ Ta av **isolerte** vinterdeksler når temperaturen stiger over -5 °C. Ellers kan kjøleskapet skades.

▷ Under kjøring kan vinterdekselet forbli montert.

9.6.2 Thetford serie N3000 E/A

Avhengig av utstyret er det montert ulike modeller av kjøleskapet.

Utførelse Thetford N3000 E

Manuelt energievalgsystem, automatisk tenning

Utførelse Thetford N3000E+/N3000 A

Automatisk og manuelt energivalgsystem, automatisk tenning

Driftsmåter

Kjøleskapet har 3 driftsmåter:

- 230 V-drift
- 12 V-drift
- Gassdrift

▷ Kjøleskapet trenger alltid en 12 V-styrespenning, uavhengig av hvilken energitype det drives med. Styrespenning foreligger så snart strømsentralen slås på. Det strømmer derfor alltid en hvilestrøm, også når kjøleskapet er slått av. Ved midlertidig avstengning, må man alltid slå av strømsentralen.

▷ Lukk gassavstengeventilen "Kjøleskap" når kjøleskapet drives elektrisk.

230 V-drift

Kjøleskapet drives via et eksternt strømnett.

12 V-drift

Kjøleskapet drives via bilbatteri.

▷ I automatisk modus velges 12 V-drift kun når kjøretøymotoren er i gang.

Gassdrift

Kjøleskapet drives med gass fra en tilkoblet gassflaske.

▷ Ved bruk av propangass må et filter brukes. Filteret må installeres av en kvalifisert tekniker.

Å veksle mellom energikildene

Ved veksling mellom de ulike energikilder oppstår det forsinkelser som er innebygd med hensikt. Derfor er kjøleskapet ikke driftsklart rett etter omkobling til en ny energikilde. Ved veksling fra 12 V-drift til gassdrift er forsinkelsen 15 minutter. Dette forhindrer at det kobles om til gassdrift under korte opphold (f.eks. bensinstasjon).

Bensinstasjon

▶ Åpen ild er forbudt ved bensinstasjoner.

Hvis kjøleskapet ble manuelt stilt inn til gassdrift mens man kjører: Slå av kjøleskap på bensinstasjonen eller bytt til 12 V-drift.

Hvis kjøleskapet ble brukt i automatisk modus under kjøring (kun ved utførelse med automatisk energivalg) og stoppet varer i mer enn 15 minutter: Slå av kjøleskapet. Ellers byttes det automatisk energivalgsystemet automatisk til gassdrift 15 minutter etter at man har slått av kjøretøymotoren.

Tennsikring

Ved valg av gassdrift åpnes tennsikringen automatisk, slik at gass kan strømme ut til brenneren. Samtidig koples den elektroniske tenneren inn. Hvis gassflammen går ut, f.eks. pga. trekk, aktiveres tenneren umiddelbart og antenner gassen på nytt.

Betjening

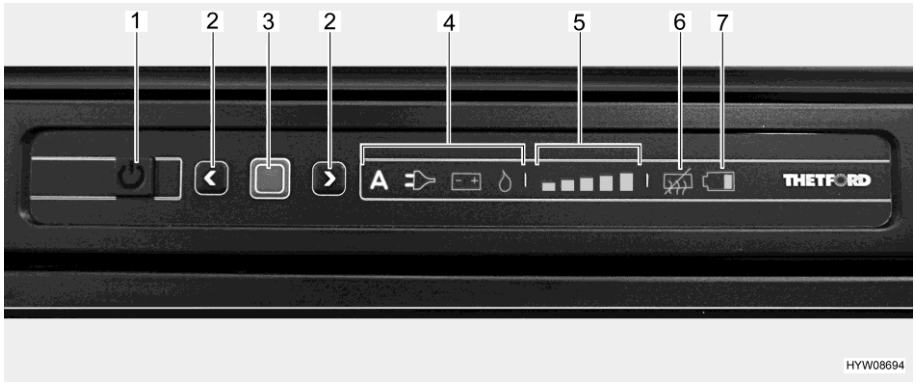

Bilde 197 LED-betjeningsfelt (kjøleskap Thetford)

1 På/av-knapp
2 Piltaster
3 Bekreftelsestast
4 Visning av driftsmåte ("A" ikke tilgjengelig i alle versjoner)
5 Kjølenivåindikator
6 Indikator for "Anti-kondensering av"
7 Indikator for "Batteri tomt" (ikke aktiv)

▷ Hvis kjøleskapet skal drives med gass: Åpne hovedventilen på gassflasken og gassavstengeventilen "Kjøleskap".

For å slå på:

- Trykk på på/av-knappen (Bilde 197,1) i 1 sekund. Knappen lyser grønt. Etter ca. 10 sekunder dempes displayet for å spare strøm.
- Trykk på bekreftelsestasten (Bilde 197,3). Den siste valgte driftsmåten vises.

Velge driftsmåte:

- Trykk på bekreftelsestasten (Bilde 197,3) i ca. 2 sekunder. Symbolet for driftsmåte blinker.
- Manuell energivalg: Velg den ønskede energikilden med piltastene (Bilde 197,2).
- Automatisk energivalg (kun ved utførelse med automatisk energivalg): Bruk piltastene (Bilde 197,2) for å driftsmåte "A".
- Bekreft valget med bekreftelsetasten (Bilde 197,3).

I versjonen med automatisk energivalg uføres energivalget i denne rekkefølge, avhengig av tilgjengelige energikilder:

- 230 V vekselspenning
- 12 V likespenning
- Gass

Still inn kjøletemperatur:

- Trykk på bekreftelsestasten (Bilde 197,3) i ca. 2 sekunder. Symbolet for driftsmåte blinker.
- Trykk på bekreftelsetasten (Bilde 197,3) på nytt. Kjølenivåindikatoren (Bilde 197,5) blinker.
- For å endre innstillingen trykker du på piltastene (Bilde 197,2) til ønsket innstilling vises.
- Bekreft valget med bekreftelsetasten (Bilde 197,3).

For å slå av:

- Trykk på på/av-knappen (Bilde 197,1) i ca. 2 sekunder. Alle lysene går ut. Kjøleskapet er slått av.
- Hvis kjøleskapet ble drevet med gass: Steng gassavstengeventilen "Kjøleskap" og hovedventilen på gassflasken.

Regulering av kjøleskaptemperatur

Etter at det er slått på, velger kjøleskapet automatisk sist valgte termostatinnstilling. Denne innstillingen kan etterjusteres manuelt med hjelp av piltastene (Bilde 197,2). Det tar et par timer før kjøleskapet når normal driftstemperatur. Termostatinnstillingen beholdes selv om det velges en annen driftsmåte.

Tilleggsfunksjoner

Blinkende lamper på kontrollpanelet viser en feil. Merknader til feilretting, se kapittel 14.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen "Kjøleskap" som er vedlagt separat.

9.6.3 Kjøleskapdør-lås

Avhengig av modellen har kjøleskapet et separat fryseskap. Informasjonen i dette avsnittet gjelder også for døren på fryseskapet.

▷ Under kjøring må kjøleskapdøren alltid være lukket og låst i lukket posisjon.

▷ Når kjøleskapet er avslått, låses kjøleskapdøren i luftestilling. På denne måten unngår man at det danner seg mugg.

Kjøleskapdøren kan stå i to stillinger:

- Lukket kjøleskapdør mens man kjører og når kjøleskapet er i bruk
- Kjøleskapdøren litt åpen for å lufte når kjøleskapet er avslått

▷ For ytterligere informasjon om låsing, se separat bruksanvisning fra produsenten.

Thetford Kjøleskapet åpnes og lukkes med håndtaket på døren.

Luftestilling Kjøleskapdøren kan blokkeres i luftestilling med hjelp av en svingbar bøyle.

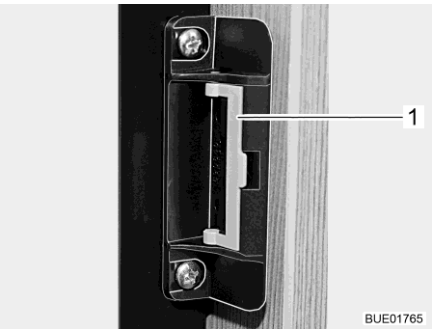

Bilde 198 Låseanordning (normalstilling)

Bilde 199 Låseanordning (luftestilling)

Låse i luftestilling:

- Åpne kjøleskapdøren.
- Vri bøylen (Bilde 198,1) framover (Bilde 199).
- Lukk kjøleskapdøren til første hasp, da er den låst i luftestilling.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om sanitæranlegget i kjøretøyet.

På slutten av kapitlet finner du monteringsstedene til sanitæranleggets komponenter.

10.1 Vannforsyning, generelt

- ▶ Vanntanken må kun fylles fra drikkevannsnettet slik at kvaliteten på drikkevannet er sikret.
- ▶ Til påfylling må det kun brukes slanger eller beholdere som er tillatt for bruk til drikkevann.
- ▶ Påfyllingsslanger eller beholdere må skylles grundig med drikkevann (to til tre ganger kapasiteten).
- ▶ Påfyllingsslanger eller beholdere må tømmes fullstendig etter påfylling, og åpningene på påfyllingsslanger eller beholdere må lukkes.
- ▶ Vann som blir stående i vanntank og i vannledninger blir ubrukelig etter kort tid. Sørg derfor for at vannledningene og vanntanken rengjøres grundig hver gang før du tar i bruk kjøretøyet. Sørg for at vanntanken og vannledningene tømmes helt etter bruk av kjøretøyet.
- ▶ Hvis kjøretøyets vannanlegg er ute av bruk i mer enn en uke, må det desinfiseres før det tas i bruk igjen (se kapittel 14).

- ▷ Dersom kjøretøyet ikke skal benyttes på flere dager, eller dersom det står på varme ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at vannpumpen er koblet ut. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne. Derved unngås fare for frostskader på innbyggingsapparatene, frostskader på kjøretøy og avlagringer i vannførende komponenter.
- ▷ Hvis den er tom for vann, går vannpumpen varm og kan skades senest etter ett minutt. Bruk aldri vannpumpen når vanntanken er tom.

Kjøretøyet er utstyrt med en vanntank. En elektrisk vannpumpe pumper vann til de ulike kranene. Når en vannkran åpnes, slår vannpumpen seg automatisk på og pumper vann til uttappingspunktet.

Spillvannstanken fanger opp spillvannet. På panelet vises hvor full vanntanken eller spillvannstanken er.

Vannpumpe

Avhengig av hvordan kjøretøyet er utstyrt, slås vannpumpen på eller av via hhv. en separat bryter eller via 7"-panelet.

- ▷ Før du bruker vannarmaturene, må du slå på vannpumpen på bryter eller på 7"-panelet.
- ▷ Når vanntanken fylles, kan det dannes en luftboble på bunnen av pumpen. Denne luftboblen forhindrer at vannet suges opp. Rist vannpumpen kraftig opp og ned i vannet.

Bilde 200 Bryter for vannpumpe

Kjøretøy med panel LT 94

For kjøretøy utstyrt med panel LT 94 (se avsnittet 8.8), styres 12 V-forbrukerne analogt. I dette tilfellet er det montert en separat bryter for vannpumpen i kjøretøyet. Bryteren er plassert i baderomsskapet.

Kjøretøy med 7"-panel

For kjøretøy utstyrt med et BUS-system med 7"-panel (se avsnittet 8.9), styres 12 V-forbrukerne digitalt. I dette tilfellet betjenes vannpumpen over 7"-panelet.

10.2 Vannanlegg

10.2.1 Vanntank

Vanntanken rommer ca. 180 l.

Monteringssted for vanntanken, se avsnittet 10.2.4.

Varmluft fra boenhets-varmeanlegget varmer opp vanntanken. Vanntanken er dermed beskyttet mot frost.

▷ Når boenhets-varmeanlegget er ute av drift, har ikke lenger vanntanken tilfredstillende beskyttelse mot frost. Ved frostfare må man tømme vanntanken og la tappekranen stå åpen.

▷ På grunn av kjøresikkerheten og tekniske tillatelser må fyllemengden reduseres til ca. 20 l under kjøring. Når vannet tappes ved hjelp av dreiehåndtaket for sikkerhetsavløpet (se avsnittet 10.2.5), blir det igjen en restmengde på ca. 20 l i vanntanken.

10.2.2 Påfylling av vannanlegget

▶ Ved fylling av vanntanken må man følge teknisk tillatt totalvekt til kjøretøyet. Hvis vanntanken er full, må bagasjen reduseres tilsvarende.

▷ Hvis den er tom for vann, går vannpumpen varm og kan skades senest etter ett minutt. Bruk aldri vannpumpen når vanntanken er tom.

▷ Man kan kontrollere vannmengden på panelet mens vanntanken fylles.

- Still kjøretøyet vannrett.
- Slå på 12 V-forsyningen på panelet.

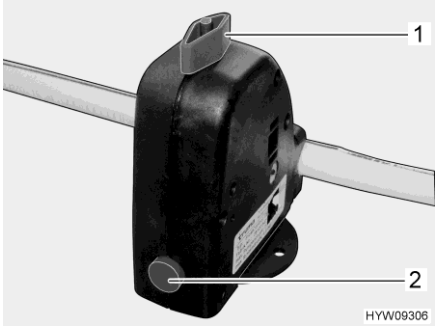

Bilde 201 Sikkerhets-/avtappingsventil (Truma)

- Steng sikkerhets-/avtappingsventilen (Truma). Drei dreiebryteren (Bilde 201,1) på tvers av sikkerhets-/avtappingsventilen og trykk inn trykknappen (Bilde 201,2).
- Det er ikke mulig å lukke sikkerhets-/avtappingsventilen ved temperaturer under 6 °C.

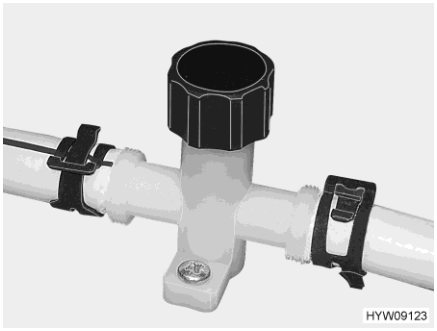

Bilde 202 Tappekran (vannledning)

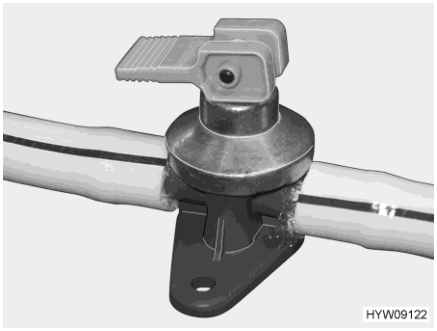

Bilde 203 Tappekran (varmtvannsbereder Alde)

- Steng tappekranene (Bilde 202 og Bilde 203). Trekk til hettene med urviseren hhv. still vippearmen vannrett. Monteringsstedet for sikkerhets-/avtappingsventilen og tappekranene finnes i avsnittet 10.7 på slutten av dette kapitlet.
- Steng alle vannkraner.
- Lukk utløpsåpningen på vanntanken.
- Åpne drikkevann-påfyllingsstussen på utsiden av kjøretøyet.
- Fyll vanntanken med drikkevann. Bruk vannslange, vannkanne med trakt eller lignende til å fylle på vann.
- Koble inn vannpumpen på bryteren.
- Still alle vannkraner på "Varmt" og åpne dem. Vannpumpen slås på. Varmtvannsledningene fylles med vann.
- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler. Dette er den eneste måten å garantere at varmtvannsberederen er fylt med vann.
- Still alle vannkraner på "Kaldt" og la dem stå åpne. Kaldtvannsrørene fylles med vann.

- La vannkranene være åpne til vannet som renner ut er uten luftbobler.
- Steng alle vannkraner.
- Lukk drikkevann-påfyllingsstussen.
- Kontroller at dekslet på vanntanken er tett.

10.2.3 Etterfyll med vann

▶ Dekslene for påfyllingsstussene for drivstoff og for drikkevann-påfyllingsstussene er svært like. Før man fyller tanken skal merkingen kontrolleres.

▶ Ved fylling av vanntanken må man følge teknisk tillatt totalvekt til kjøretøyet. Hvis vanntanken er full, må bagasjen reduseres tilsvarende.

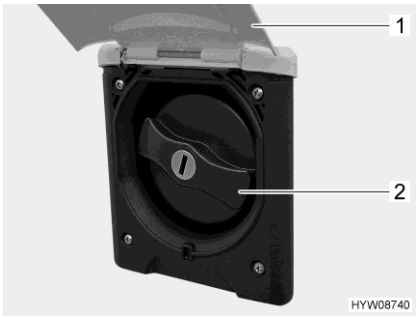

Bilde 204 Deksel (drikkevann-påfyllingsstuss)

Drikkevann-påfyllingsstussen er, avhengig av modellutførelse, plassert på venstre eller høyre side av kjøretøyet.

Drikkevann-påfyllingsstussen er merket med symbolet "".

Åpne drikkevann-påfyllingsstussen:

- Sving den utvendige luken (Bilde 204,1) oppover.
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen, og drei den en kvart omdreining. Dekselet er låst opp.
- Trekk ut nøkkelen.
- Drei det blå dekselet (Bilde 204,2) en kvart omdreining.
- Fjern dekslet.

Fylle på vann:

- Fyll vanntanken med drikkevann. Bruk vannslange, vannkanne med trakt eller lignende til å fylle på vann.

Lukk drikkevann-påfyllingsstussen:

- Sett dekslet på drikkevann-påfyllingsstussen.
- Drei dekselet en kvart omdreining.
- Stikk nøkkelen i låsesylinderen, og drei den en kvart omdreining. Dekselet er låst.
- Trekk ut nøkkelen.
- Kontroller at dekslet sitter godt fast på drikkevann-påfyllingsstussen.
- Sving den utvendige luken ned og lukk den.

10.2.4 Redusere vannmengden for kjøring

Dreiehåndtak Dreiehåndtaket er montert på vanntanken.

Bilde 205 Dreiehåndtak (vanntank)

For å åpne:
- Drei dreiehåndtaket (Bilde 205,1) på vanntanken mot urviseren til første hasp. Vannet renner ut opptil ca. 20 liter.

For å stenge:
- Drei dreiehåndtaket (Bilde 205,1) på vanntanken til stopp med urviseren.

Monteringssted Se avsnittet 10.7.

10.2.5 Tappe vann (dreiehåndtak for sikkerhetsavløp)

- På vanntanken dreier du dreiehåndtaket (Bilde 205,1) mot urviseren fra du møter motstand til stopp for å åpne utløpsåpningen fullstendig.

10.2.6 Tømme vannanlegg

▷ Dersom kjøretøyet ikke skal benyttes på flere dager, eller dersom det står på varme ved frostfare, skal hele vannanlegget tømmes. Kontroller at 12 V-forsyningen på panelet er slått av. Ellers går vannpumpen varm og kan skades. La vannkranene stå åpne i midtstilling. La sikkerhets-/avtappingsventilen (Truma) og alle tappekranene stå åpne. Derved unngås fare for frostskader på innbyggingsapparatene, frostskader på kjøretøy og avlagringer i vannførende komponenter.

▷ Følg miljøvernanvisningene i dette kapitlet.

Monteringsstedet for sikkerhets-/avtappingsventilen og tappekranene finnes i avsnittet 10.7 på slutten av dette kapitlet.

Gå fram på følgende måte for å tømme og lufte vannanlegget. Slik unngår man frostskader:

- Still kjøretøyet vannrett.
- Slå av 230 V-forsyningen.
- Slå av 12 V-forsyningen på panelet.
- Ta varmtvannsberederen ut av drift (se avsnittet 9.2).

- Åpne tappekranene. Drei hetten mot urviseren eller still vippearmen loddrett.
- Åpne sikkerhets-/avtappingsventilen (Truma). Vri dreiebryteren langs med sikkerhets-/avtappingsventilen.
- Åpne vanntankens avløp.
- Åpne alle vannkraner og still dem i midtstilling.
- Heng opp hånddusjen i dusjstilling.
- Skru av låseringen på vanntanken.
- Ta vannpumpen (festet på lokket) så langt ut som det er mulig for tilkoblingsledningene.
- Hold opp vannpumpen til vannledningen er helt tom.
- Kontroller at vanntanken er helt tom.
- Legg hånddusjen i dusjkaret.
- Blås ut vannet som er igjen i vannledningene (maks. 0,5 bar). Skill vannledningen fra vannpumpen og blås inn i vannledningen i retning av forbruker.
- Tøm spillvannstanken. Følg mijøvernanvisningene i dette kapittelet.
- Tøm kloakktanken. Følg mijøvernanvisningene i dette kapittelet.
- Rengjør vanntanken og spyl den deretter grundig.
- La vannanlegget tørke så lenge som mulig.
- La alle vannkraner stå åpne i midtstilling etter tømming.
- La sikkerhets-/avtappingsventilen (Truma) og alle tappekranene stå åpne.

10.3 Vannfilter (valgfri)

- ▶ Vannfilteret må ikke benyttes til filtrering av brønnvann, spillvann, elvevann eller regnvann. Vannfilteret egner seg ikke til utvinning av drikkevann på denne måten.
- ▶ Vannfilteret må ikke benyttes til filtrering av varmtvann.
- ▶ For sikker håndtering av vannfilteret, følg produsentens separate bruksanvisning (spesielt sikkerhetsanvisningene).

Bruksformål

Vannfilteret er kun ment for filtrering av kaldt drikkevann.

Vannfilteret danner hygienisk ferskvann av dette.

Monteringssted

Vannfilteret er montert på venstre side av kjøretøyet, og er tilgjengelig via en utvendig luke.

Filterpatronen til vannfilteret er forbundet med filterhodet via en bajonettlås.

Filterhodet har en integrert stoppeventil. Ingen ekstra stoppeventiler påkrevd i innløp og avløp.

▷ Fremgangsmåten ved filterskift samt ytterligere informasjon er å finne i den separate bruksanvisningen fra produsenten.

10.4 Spillvannstank

Spillvannstanken rommer ca. 150 l.

Monteringssted og tilgang, se avsnittet 10.7.

Varmluft fra boenhets-varmeanlegget varmer spillvannstanken. Spillvannstanken er dermed beskyttet mot frost.

- ▷ Hvis boenhets-varmeanlegget ikke er i drift, er spillvannstanken ikke lenger tilstrekkelig beskyttet mot frost. Ved frostfare må man tømme spillvannstanken og la tappekranen stå åpen.
- ▷ Hell aldri kokende vann rett i utslagsvasken. Kokende vann kan føre til deformasjon eller utettheter i rørsystemet.

- ▷ Spillvannstanken må kun tømmes på deponier, campingplasser eller oppstillingsplasser.

Betjening med betjeningshendel

Tappekranen åpnes og lukkes ved hjelp av en betjeningshendel.

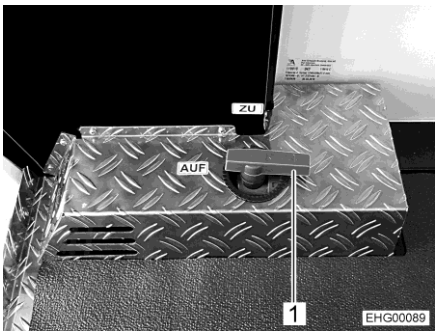

Bilde 206 Betjeningshendel (tappekran)

Monteringssted for betjeningshendel

Betjeningshendelen (Bilde 206,1) for tømming av spillvann er plassert i bakre lasteluke. Avløpsrøret med tilkobling for spillvannsslange befinner seg under kjøretøyet.

Bilde 207 Spillvannsslange (gasskap)

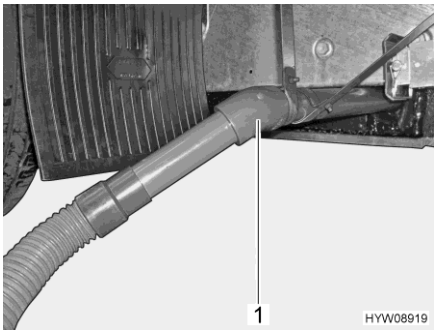

Bilde 208 Avløpsrør med spillvannsslange

Spillvannsslange

Spillvannslangen (Bilde 207,1) er plassert i gasskapet eller i gasskaputtrekket, og kan stikkes på avløpsrøret (Bilde 208,1) som forlengelse.

For å tømme:

- Stikk spillvannsslangen på avløpsrøret.
- Åpne tappekranen. Vri betjeningshendel (Bilde 206,1) til stillingen "AUF" (åpen). Spillvannet renner ut.
- Tøm spillvannstanken fullstendig.
- Når spillvannet er tappet helt av, skal tappekranen lukkes igjen. Vri betjeningshendelen (Bilde 206,1) til stillingen "ZU" (stengt).
- Trekk av spillvannsslangen og pakk den bort.

10.5 Bad

▷ Det må ikke transporteres last i dusjkabinettet. Dusjkabinettet eller andre gjenstander i toalettrommet kan bli skadet.

▷ For å lufte under eller etter bruk av dusjen eller til tørking av våte klær; lukk toalettromsdøren og åpne vinduet eller takluken i toalettrommet. Da sirkulerer luften bedre.

▷ Vask bort såperester i dusjkaret etter bruk av dusjen, ellers kan det med tiden dannes sprekker i dusjkaret.

▷ Tørk dusjen etter bruk, ellers kan det dannes fuktighet.

▷ Sett kjøretøyet slik at det står mest mulig vannrett. Ellers kan ikke vannet renne riktig ut av dusjkaret.

▷ Ytterligere informasjon angående rengjøring av toalettrommet finner du i avsnittet 11.3.

Dusjrist Dusjristen er laget av heltre. Dusjristen beskytter dusjkaret og sørger for et tørt gulv, selv etter dusjing.

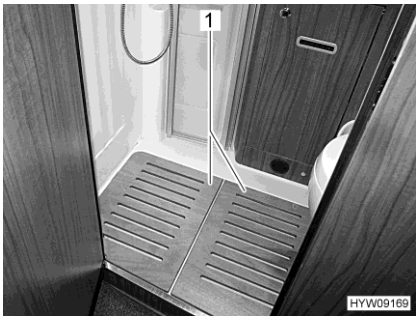

Bilde 209 Dusjrist (eksempel)

Overhold følgende anvisninger for å få en lang levetid:

- Før du skal dusje tar du dusjristen (Bilde 209,1) ut av dusjen.
- Etter at du har dusjet, legger du dusjristen ned i dusjkaret igjen.
- Du bør behandle dusjristen minst to ganger i året med en lofri klut og kommersielt tilgjengelig heltreolje i fiberretningen (følg produsentens anvisninger).

10.6 Toalett

- ▷ Toalettet må maksimalt belastes med 120 kg.
- ▷ Tøm kloakktank når det er fare for frost og kjøretøyet ikke er oppvarmet.
- ▷ Ikke sitt på toalettlokket. Lokket er ikke konstruert for å bære personer og det kan brekke.
- ▷ Bruk kjemiske midler som egner seg til toalett. Lufteanlegget fjerner kun lukt, ikke bakterier og gasser. Bakterier og gasser angriper tetningsgummien.

- ▷ Hvis kjøretøyet er utstyrt med et elektrisk ventilasjonssystem, starter vifta automatisk når toalettskålen åpnes.
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

- ▷ Kloakktank må kun tømmes på deponier, campingplasser eller oppstillingsplasser.

10.6.1 Svingbart toalett

Thetford-toalettets nedspyling skjer direkte via kjøretøyets vannsystem. Om nødvendig kan toalettskålen snus i ønsket posisjon.

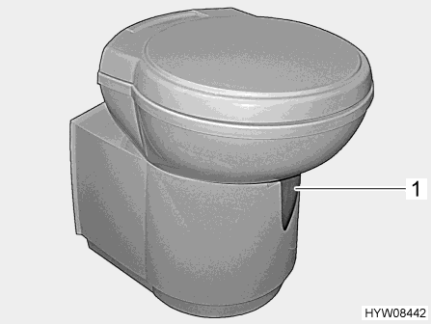

Bilde 210 Thetford-toalettskål (svingbar)

Bilde 211 Spyleknapp/kontrollampe (Thetford-toalett)

Kontrollpanelet befinner seg i nærheten av toalettskålen.

For å spyle ned:

- ■ Før det spyles ned må skyveren på Thetford-toalettet åpnes. Skyv skyvearmen (Bilde 210,1) mot urviseren.
- ■ Trykk den blå spyleknappen (Bilde 211,1) for å spyle ned.
- ■ Lukk skyveren etter skylling. Skyv skyvearmen med urviseren.

Kontrollampen (Bilde 211,2) lyser når kloakktanken må tømmes.

10.6.2 Toalett med fast benk

Toalettet spyles direkte via ferskvannstanken.

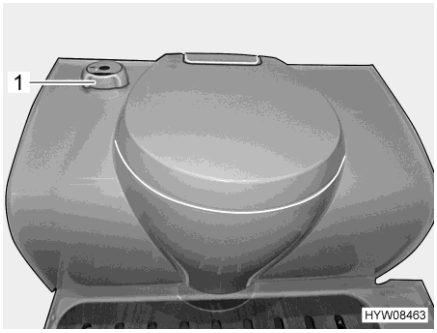

Bilde 212 Thetford-toalett

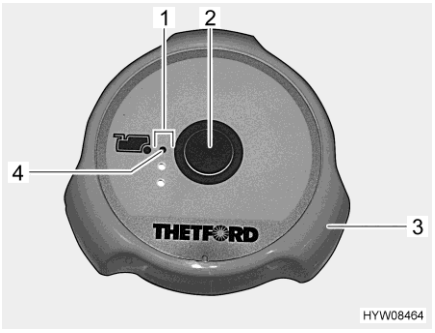

Bilde 213 Spyleknapp/kontrollamper (Thetford-toalett)

Toalettet kan brukes med åpen eller lukket skyver.

Åpne skyver:

- Drei dreiehåndtaket (Bilde 212,1) mot urviseren.

Lukke skyver:

- Drei dreiehåndtaket (Bilde 212,1) med urviseren.

For å spyle ned:

- Før det spyles ned må skyveren på Thetford-toalettet åpnes. Drei dreiehåndtaket (Bilde 213,3) mot urviseren.
- Trykk den blå spyleknappen (Bilde 213,2) for å spyle ned.
- Lukk skyveren etter skylling. Drei dreiehåndtaket (Bilde 213,3) med urviseren.

Kontrollampene (Bilde 213,1) viser fyllenivå for kloakktanken. Når den røde kontrollampen (Bilde 213,4) lyser, må kloakktanken tømmes.

10.6.3 Tømme kloakktanken

▷ Når kjøretøyet er utstyrt med et elektrisk ventilasjonssystem: Før tømming av kloakktanken må du koble slangen til ventilasjonssystemet fra kloakktanken.

▷ Kloakktanken kan kun tas ut når skyveren er lukket.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten.

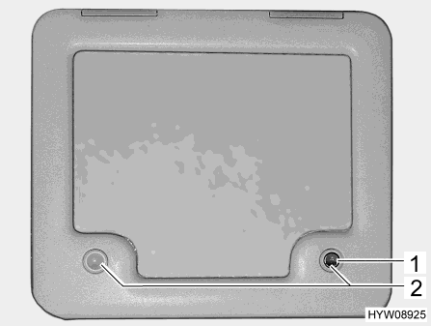

Bilde 214 Klaff (kloakktank)

- Skyv skyvearmen på toalettskålen med urviseren. Skyveren lukkes.
- Åpne klaffen til kloakktanken på utsiden av kjøretøyet. For å gjøre dette stikker du nøkkelen i låsesylinderen til trykklåsen (Bilde 214,1) og dreier den en kvart omdreining med urviseren.
- Trekk ut nøkkelen.
- Begge trykklåsene (Bilde 214,2) trykkes samtidig med tomlene og luken til kloakktanken åpnes.

Bilde 215 Kloakktank (i kjøretøyet)

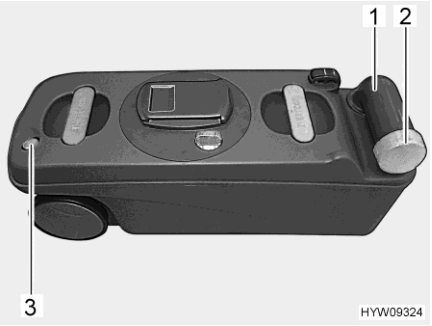

Bilde 216 Kloakktank

- Når kjøretøyet er utstyrt med et elektrisk ventilasjonssystem: Koble slangen fra ventilasjonssystemet.
- Trekk sikringsklemmen (Bilde 215,3) opp og trekk kloakktanken (Bilde 215,1) ut med håndtaket (Bilde 215,2).
- Sving tømmestussen (Bilde 216,1) på en markert tømmestasjon og skru av lokket (Bilde 216,2).
- Trykk inn den fargede lufteknappen (Bilde 216,3) og hold den inne helt til kloakktanken er tom.
- Rengjør kloakktanken med ferskvann.
- Lukk tømmestussen med lokket og sving den tilbake.
- Skyv kloakktanken så langt inn i deponeringsbrønnen til den smekker på plass.
- Når kjøretøyet er utstyrt med et elektrisk ventilasjonssystem: Koble slangen til ventilasjonssystemet.
- Lukk klaffen for kloakktanken.
- Fyll på ny sanitærvæske.

10.6.4 Elektrisk ventilasjonssystem

Det elektriske ventilasjonssystemet som suger luften inn i toalettrommet, fører først lufte gjennom kloakktanken og deretter til et uttak i bakken, i døren eller i taket til utsiden.

▷ Hvis kjøretøyet er utstyrt med et elektrisk ventilasjonssystem, starter vifften automatisk når toalettskålen åpnes.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

10.6.5 Vinterdrift

▷ Bruk ingen frostvæske. Frostvæske kan føre til skade på toalettet.

Når kjøretøyet er oppvarmet, befinner toalett, vanntank og kloakktankseg i et frostfritt område. Toalettet kan dermed også brukes om vinteren.

Hvis kjøretøyet ikke blir oppvarmet, må vanntank, kloakktank og vannledninger tømmes ved frostfare. På denne måten unngår man frostskader.

10.6.6 Midlertidig lagring

▷ Dersom toalettet ikke brukes over lengre tid, tømmes vanntanken, kloakktanken og vannledningene.

Stenge av toalettet:

- Tøm vanntanken.
- Betjen toalettspylingen inntil det ikke renner mer vann i toalettet. Vær oppmerksom på at pumpen kan skades senest etter ett minutt hvis den går tørr.
- Tøm kloakktanken.
- Skyll kloakktanken grundig.
- La tømmestussene på kloakktanken være åpne.
- La kloakktanken tørke så lenge som mulig.

10.7 Monteringssteder

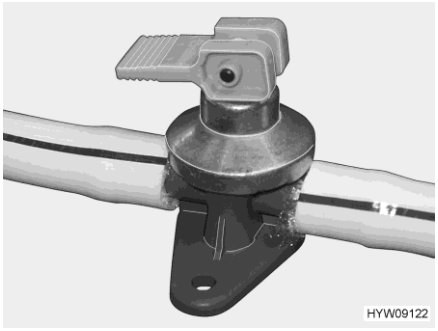

Bilde 217 Tappekran (varmtvanns-bereder Alde)

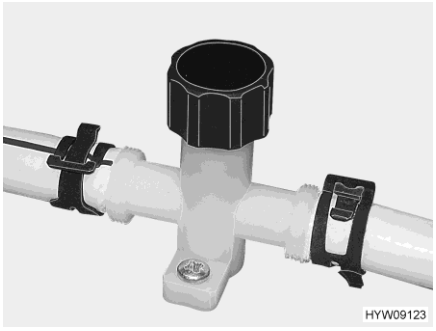

Bilde 218 Tappekran (vannledning)

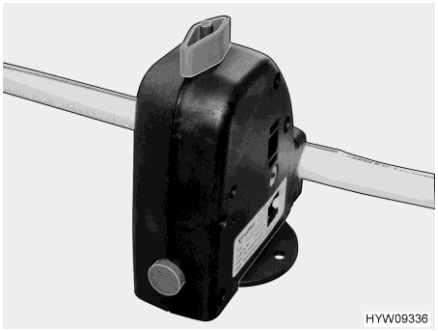

Bilde 219 Sikkerhets-/avtappingsventil (Truma)

Avhengig av modell, er komponentene i sanitæranlegget tilgjengelig på følgende monteringssteder:

Ferskvanns-tank (tilgang)	**Spillvanns-tank (tilgang, rengjøre)**	**Spillvanns-tank (tilgang, tappekran)**	**Vannavtap-pingsventiler**	**Sikkerhets-/ avtap-pingsventil**
I dobbeltgulvet under gulvlem	I dobbeltgulvet under gulvlem	Kuleventil med håndtak i den bakre lasteluken	I oppbevarings-rommet på førersiden	I oppbeva-ringsrommet på førersiden

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om stell av kjøretøyet.

På slutten av kapitlet finner du sjekklister med forholdsregler som må tas når kjøretøyet ikke skal brukes over lengre tid.

11.1 Generelt

▷ Kjøretøyet er beregnet for fritidsbruk. Bruk som går utover en normal fritidsbruk (permanent bruk) kan føre til at det oppstår fuktighet inne i bodelen. Innredningen kan påvirkes av dette.

11.2 Utvendig stell

Vanlig utvendig stell består av regelmessig vask. Det avhenger av bruken og omgivelsene hvor ofte kjøretøyet må vaskes. I områder med mye luftforurensing eller når man kjører på veier hvor det er brukt veisalt, må kjøretøyet vaskes oftere. Hvis kjøretøyet utsettes for saltholdig og fuktig luft (kystområder, fuktig og varmt klima), må det vaskes oftere.

Hvis det er mulig, bør man unngå å parkere under trær. Det kvaelignende stoffet som drypper fra noen trær, gir lakken et matt utseende og igangsetter en mulig korrosjonsprosess.

Fugleskitt må vaskes av umiddelbart og grundig, da syren i fugleskitten virker etsende.

11.2.1 Vaske med høytrykksspyler

▷ Dekkene må ikke vaskes med høytrykksspyler. Dekkene kan ta skade av det.

▷ Ikke sprut direkte på klistremerkene (pyntefolier) med høytrykksspyleren. Klistremerkene kan løse seg opp.

Les bruksanvisningen for høytrykksspyleren før denne brukes til å vaske kjøretøyet.

Ved vasking med rundstråledyse mellom kjøretøyet og rengjøringsdysen må det være en minimumsavstand på ca. 700 mm.

Påse at vannstrålen kommer ut av rengjøringsdysen med trykk. Ukyndig håndtering av høytrykksspyleren kan føre til skader på kjøretøyet. Vanntemperaturen må ikke overskride 60 °C. Beveg vannstrålen under vasking. Vannstrålen må ikke rettes direkte mot dørsprekken, elektriske deler, stikkkontakter, pakninger, luftegitter eller taklukene. Kjøretøyet kan bli skadet eller det kan trenge inn vann.

11.2.2 Vaske kjøretøyet

▷ Rengjør aldri kjøretøyet i vaskegater. Det kan trenge vann inn i kjøleskapets luftegitter, i eksosavtrekket eller i det automatiske luftesystemet. Kjøretøyet kan bli skadet.

- Rengjør kjøretøyet kun på vaskeplasser som er beregnet for vasking av kjøretøyer.
- Unngå direkte sollys. Ta hensyn til miljøet.
- Følg produsentens anvisninger ved bruk av rengjøringsmidler. Rengjøringsmiddelet må være pH-nøytralt.
- Prøv først rengjøringsmiddelets egnethet på et lite synlig område.
- Til rengjøringen av utvendige klistremerker og deler av plast skal det utelukkende brukes rikelig med varmt vann, oppvaskmiddel og en myk klut.
- Vask kjøretøyet med rikelig vann, en ren svamp eller en myk børste. Vanskelige flekker fjernes ved å tilsette vaskevannet litt oppvaskmiddel.
- Lakkerte yttervegger kan i tillegg rengjøres med et spesialmiddel.
- Gummilister på dører og luker til oppbevaringsrom behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi.
- Låsesylindere på dører og luker til oppbevaringsrom behandles med grafittstøv.

11.2.3 Vindusruter av akrylglass

Fordi vindusrutene av akrylglass er så ømfintlige, trenger de særlig nøyaktig behandling.

▷ Tørk aldri av akryl-vindusruter med en tørr klut. Støvkorn kan skade overflaten.

▷ Rengjør akrylglass-vindusruter kun med rikelig med varmt vann, litt oppvaskmiddel og en myk klut.

▷ Glassrens med kjemiske, slipende eller alkoholholdige tilsetningsstoffer må under ingen omstendigheter brukes. Resultatet vil da være at rutene blir sprø fortere og deretter danner sprekker.

▷ Rengjøringsmidler som brukes i karosseriområdet (f.eks. tjære- eller silikonfjerner) må ikke komme i kontakt med akrylglass.

▷ Kjør ikke i vaskehaller.

▷ Ikke fest klistremerker på akrylglass-vindusruten.

▷ Etter at kjøretøyets vindusruter i akrylglass er rengjort, skal de spyles med rikelig med rent vann.

▷ Gummilister behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi.

▷ Akrylglass-rengjøringsmiddel med antistatisk virkning er godt egnet til etterbehandling. Små riper kan behandles med akrylglass-politur. Tilbehørsforhandleren har dette.

11.2.4 Deler i glassfiberforsterket plast (GRP)

▷ Unngå at politur kommer i kontakt med vindusgummi og profiler.

▷ Glassfiberforsterket plast (GRP) må ikke bli for varm. Derfor må man ved polering med poleringsmaskin bevege denne hele tiden.

▷ For store byggkomponenter av GRP, kan det oppstå aldersbetingede overflateriss. Dette er en egenskap for GRP-materialer med belegg, som ikke har noen innvirkning på funksjonen til komponenten. Dette utgjør derfor ingen reklamasjonsrett.

Deler i glassfiberforsterket plast (GRP) kan på grunn av manglende vedlikehold av kjøretøyet og på grunn av materialaldring gulner eller forvitrer.

GRP-deler må derfor etterbehandles. Dermed unngår du at GRP-delene gulner, og forseglingen på overflaten opprettholdes.

Etterbehandle GRP-deler:

- Kjøretøyet vaskes og tørkes som beskrevet over. Kontroller at GRP-deler er rene og tørre.
- Poleringsmiddel påføres jevnt på overflaten av GRP-delen med en myk klut.
- Vent til det har dannet seg en gråhvit overflate.
- Poler GRP-delene med en tørr, myk klut. Beveg kluten i sirkler på overflaten til GRP-delene.

Vi anbefaler at du bruker en poleringsmaskin til dette arbeidet.

▷ For å konservere polituren må du benytte lakkbeskyttelse. Følg bruksanvisningen til lakkebeskyttelsen.

11.2.5 Undergulv

Kjøretøyets undergulv har et belegg som delvis beskytter mot slitasje. Skader på undergulvbeskyttelsen bør straks utbedres. Flater som er innsatt med beskyttelsesmidler må ikke behandles med sprayolje.

▷ Bruk kun produkter som er godkjente av produsenten. Våre autoriserte forhandlere og servicestasjoner hjelper deg gjerne.

11.2.6 Motorrom

▷ Rengjøring og pleie av motorrommet må kun utføres mens tenningen er slått av.

▷ La motoren avkjøles før alle arbeider i motorrommet. Det består fare for forbrenning ved berøring av motordeler som fortsatt er varme!

▷ Før alle arbeider i motorrommet må de tilsvarende varsel- og håndteringsanvisningene i bruksanvisningen til basiskjøretøyprodusenten leses og følges.

▷ Motorvask må kun utføres av et autorisert fagverksted.

▷ Dampstrålen må ikke rettes direkte på lampeinnfatninger, servomotorer og tetninger. På denne måten unngås det fuktighet i lyskasterne og feil som resulterer av dette.

- ▷ Dampstrålen må ikke rettes mot vindusviskermotoren og vindusviskerstengene.
- ▷ Motorbeskyttelseslakk må kun påføres, når komponentene i motorrommet er avkjølt og fri for smuss.
- ▷ Bruk kun smøremidler, fett og væsker som er godkjent av produsenten til basiskjøretøyet.

Produsenten overtar ingen garanti for skader, utettheter eller svikt på elektriske komponenter, som oppstår etter en motorvask.

11.2.7 Vindusspyleranlegg og vindusvisker

- ▷ Spylervæskebeholderen skal utelukkende fylles med rengjøringsmidlene (med/uten frostbeskyttelse) som er angitt i bruksanvisningen til produsenten til basiskjøretøyet i det foreskrevne blandingsforholdet. Ikke bruk kjølesystem-frostvæske eller andre midler. Disse midlene forringer rengjøringsvirkningen og angriper viskerbladene.
- ▷ Ikke slå på vindusspyleranlegget eller vindusviskerne, når viskerbladene er frosset fast. Løsne først viskerbladene med avisingsmiddel.
- ▷ Ikke bruk vindusviskerne til å fjerne snø som har samlet seg på frontruten. Fei først bort snøen fra frontruten.
- ▷ Ikke slå på vindusviskerne når frontruten er tørr.
- ▷ Ikke rengjør vindusviskerstengene og vindusviskermotoren med høytrykksspyler.

- ■ Kontroller vindusspyler og vindusvisker regelmessig for korrekt funksjon.
- ■ Kontroller fyllenivået til spylervæskebeholderen regelmessig. Det er kun når det tilføres tilstrekkelig med spylervæske på frontruten, at vindusviskerne kan rengjøre denne. Fri sikt er avgjørende for sikker kjøring.
- ■ Før frostperioden begynner må spylervæskebeholderen fylles med vindusspylervæske som har tilstrekkelig frostbeskyttelse.
- ■ Etterfyll vindusspylervæske i tide. Bruk kun rent vann til fortynning av vindusspylervæsken.
- ■ Insektrester skal fjernes snarest mulig fra viskerbladene.
- ■ Rengjør viskerbladene regelmessig med vindusspylervæske. Til dette føres en svamp eller en klut langs gummileppen.
- ■ Fjern voksrester etter kjøretøyvask med en voksløsende vindusspylervæske.
- ■ Rengjør dysene til vinduspyleranlegget regelmessig for smussavleiringer.
- ■ Etter kjøring på sterkt tilsmusset strekning skal vindusspylerdysene skylles med rent vann, for å forebygge avleiringer.
- ■ Rengjør tilstoppede vindusspylerdyser med en tynn nål.

11.2.8 Klimaanlegg

- ▷ Klimaanlegget skal ikke rengjøres med en høytrykksspyler. Dersom vann trenger inn kan det skade klimaanlegget.
- ▷ Kjør ikke i vaskehaller.
- ▷ Ikke benytt noen skarpe eller harde gjenstander ved rengjøringen. Dette kan føre til skader på klimaanlegget og takvinduet.

- ▷ Ved rengjøring av takvinduet skal man kun benytte det rengjøringsmiddelet som produsenten har anbefalt. Våre autoriserte forhandlere og servicestasjoner hjelper deg gjerne.

- ■ Klimaanlegget skal kun rengjøres med vann og et skånsomt rengjøringsmiddel.
- ■ Kabinettet til klimaanlegget og luftutslippsenheten skal tørkes iblant med en fuktig klut.
- ■ Fjernkontrollen skal iblant rengjøres med en lett fuktig klut. Displayet rengjøres med en brilleklut.
- ■ Rullegardiner rengjøres ved behov med mild såpelut og mye vann.
- ■ Løv og annet smuss skal fjernes regelmessig fra klimaanleggets ventilasjonsåpninger.
- ■ Dreneringen av kondensvann kontrolleres regelmessig, for å se om kondensvannet som oppstår kan flyte vekk fritt.
- ■ Filter på hver side av luftuttaksenheten rengjøres regelmessig.
- ■ Hvert år skiftes aktivkullfilter på hver side av luftuttaksenheten.
- ■ Hvert år kontrolleres profiltetningen på kjøretøytaket for å oppdage eventuelle skader.

- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

11.2.9 Stigtrinn

Når stigtrinnene smøres kan store smussbiter feste seg i smøremidlet under kjøring og dermed ødelegge funksjonen til trinnene eller føre til skade på stigtrinnene. Derfor skal stigtrinnets bevegelige deler ikke smøres med fett eller olje.

11.3 Innvendig stell

- ▷ Hvis mulig skal flekker fjernes umiddelbart.
- ▷ Fordi vindusrutene av akrylglass er så ømfintlige, trenger de særlig nøyaktig behandling (se avsnittet 11.2.3).
- ▷ Fordi kunststoffdeler i bad og boenhet er så ømfintlige, trenger de særlig nøyaktig behandling. Det må ikke brukes løsemidler eller alkoholholdige rengjøringsmidler eller skuremidler. Slik unngår du at delene blir sprø og får riper.
- ▷ Hårfargemiddel, neglelakk, sigarettaske og lignende stoffer kan forårsake flekker eller misfarginger på plastdeler, som ikke lar seg fjerne. Unngå derfor at disse stoffene kommer i kontakt med plastdeler. Fjern disse stoffene straks hvis de likevel skulle komme i kontakt med plastdeler.
- ▷ Ikke tøm etsende midler i avløpsåpningene. Ikke tøm kokende vann i avløpsåpningene. Etsende middel og kokende vann skader avløpsrørene og vannlås.
- ▷ Ikke bruk eddikessens til rengjøring av toalettet og vannanlegget, heller ikke når vannanlegget skal avkalkes. Eddikessens kan skade pakninger eller deler på anlegget. Til avkalking skal det brukes avkalkingsmidler som er å få i vanlig handel.
- ▷ Bruk lite vann. Tørk opp alle rester av vann.

- ▷ Våre representanter og servicestasjoner står til disposisjon for ytterligere informasjon om bruk av midler til vedlikehold.

- ■ Møbelflater, møbelhåndtak, lamper og samtlige kunststoffdeler i bad og boenhet rengjøres med vann og en ullklut. Vannet kan tilsettes et mildt rengjøringsmiddel. Ved behov behandles lakkflater med møbelpolitur.
- ■ Gardiner og stores skal renses kjemisk på renseri.
- ■ Teppegulvene skal rengjøres med teppeskum og støvsuges ved behov.
- ■ PVC-gulvbelegg rengjøres med et mildt, såpeholdig rengjøringsmiddel for PVC-gulv. Ikke legg teppegulv på vått PVC-gulvbelegg. Teppegulv og PVC-gulvbelegg kan klisteres sammen.
- ■ Børst myggnettingen/insektnettsjalusien med en myk børste eller sug av den med støvsugerens børsteoppsats.
- ■ Børst blendingsgardinen med en myk børste eller sug av den med støvsugerens børsteoppsats. Fett og vanskelige flekker fjernes med såpevann (kjernesåpe) på 30 °C.
- ■ Børst blendingsfoldegardinen med en myk børste eller sug av den med støvsugerens børste. Fett og vanskelige flekker fjernes med såpevann (kjernesåpe) på 30 °C.
- ■ Sikkerhetsbelter kan rengjøres med varmt såpevann når det er rullet ut. Sikkerhetsbeltene må være helt tørre før de rulles opp igjen.

11.4 Veggbelegg, innvendig (Renolit)

- ▷ Det må ikke benyttes noen skurende (slipende) rengjøringsmidler, som f.eks. Ata eller Viss.
- ▷ Ikke bruk noen blekende/oksiderende rengjøringsmidler.
- ▷ Ikke bruk noen pleiende rengjøringsmidler med tilsetningsstoffer som voks eller polymerdispersjon. Herunder også førerhus- eller kunststoff-spray.
- ▷ Ikke bruk noen midler for trepleie eller pussemidler.
- ▷ Ikke bruk damprenseutstyr.
- ▷ Ikke bruk konsentrert alkohol (rødsprit, isopropanol).
- ▷ Før bruk av fortynnet alkohol eller av alkoholholdige rengjøringsmidler, må det utføres en test på et tildekt sted.

- ■ Urenheter fjernes med varmt, fortynnet såpevann. Bruk her eksempelvis en myk børste eller en myk svamp. Fortynninger av ethvert vanlig rengjøringsmiddel som anbefales for kunststoffoverflater (ioniske og ikke-ioniske tensider) vil være egnet. Fjern rester av såpevannet med rent vann og gni tørt med en myk klut. Foreta en forhåndskontroll av egnetheten til rengjøringsmidler av enhver art på et tildekt sted.
- ■ Urenheter som ikke lar seg fjerne med såpevann kan fjernes med fortynnet alkohol (etanol), eller med alkoholholdige rengjøringsmidler (f.eks. spylevæske). Foreta en test på forhånd på et tildekt sted. Tørk over det urene stedet kun kjapt og med lite trykk. Ikke la rengjøringsmidlet virke over lengre tid.

11.5 Kjøkkeninnredning

11.5.1 Generelle vedlikeholdsanvisninger

- ■ Utslagsvaskene og gasskomfyren må ikke vaskes med sandholdige skuremidler. Unngå alt som kan forårsake riller og furer.
- ■ Overflaten til kjøkkenarbeidsplaten er ikke ripefast. Bruk alltid et underlag ved arbeid med skarpe gjenstander. Bruk kun milde rengjøringsmidler til rengjøring og pleie. Det må ikke brukes skurende eller slipende pleieprodukter eller skuresvamper.
- ■ Rengjør vaskbeskyttelsen for hånd med vann og oppvaskmiddel. Vaskbeskyttelsen må ikke rengjøres i oppvaskmaskin.
- ■ Brennerne på gasskomfyren må kun rengjøres med en fuktig klut. Vann må ikke komme inn i åpningene på brennerdekslene. Vann kan skade brennerne på gasskomfyren.
- ■ Ved rengjøring av brennerringen må det påses, at hullene ikke er tilstoppet.
- ■ Kokeplassens overflate og særlig kokefeltet rengjøres med varmt vann og litt oppvaskmiddel. Flytende skuremiddel og skarpe gjenstander skader overflaten på kokeflaten.
  Kokeflatens overflate er lettere å rengjøre når den fortsatt er litt varm. Før rengjøringen må det sikres at kokeflaten bare er lunken (restvarmeindikatoren er slukket).
  Kokeflaten må under alle omstendigheter rengjøres før den benyttes på nytt.

- Dreieknappene kan trekkes av for rengjøring.
- Rengjør de ytre flatene til kjøkkeninnredningen med enfuktig klut uten skurende, korrosive eller klorholdige rengjøringsmidler. Ikke bruk stålull.
- Syreholdige eller alkaliske substanser (eddik, salt, sitronsaft og liknende) må fjernes omgående.
- La stekeovnen eller grillen kjøles av før rengjøringen. Varme overflater kan skades av kalt vann eller en fuktig klut. Emaljerte flater må kun rengjøres med vann tilsatt såpe eller oppvaskmiddel.

11.5.2 Kjøleskap

- Rengjør kjøleskapet utvendig og innvendig med en myk klut og lunkent vann (tilsatt et mildt rengjøringsmiddel).
- Skyll deretter kjøleskapet med rent vann og la det tørke.
- Hold avløpsrennen for kondensvann fri for avleiringer.
- For å unngå materialendringer, må det ikke brukes såpe og ingen skarpe, kornete eller sodaholdige rengjøringsmidler.
- Sørg for at det ikke kommer olje eller fett på dørpakningen.

11.6 Overflater i rustfritt stål

▷ Overflater i rustfritt stål skal ikke rengjøres med blekemidler, med produkter som inneholder klor eller saltsyre, med bakepulver eller med pussemiddel for sølv.

▷ Det skal ikke benyttes flytende skuremiddel eller grove svamper.

▷ Før rengjøringen testes på et lite iøynefallende sted om rengjøringsproduktet som benyttes egner seg for denne overflaten.

▷ Etter rengjøringen skal overflatene tørkes grundig for å unngå kalkspor.

▷ Hos børstede overflater i rustfritt stål tørkes i sliperetningen.

Fjerne riper fra overflaten:

- Overflater i rustfritt stål behandles med en myk rengjøringsklut og med spesialmiddel for rengjøring/glans på overflater i rustfritt stål.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av krevende smuss og fastbrent fett:

- Overflater i rustfritt stål rengjøres med en vanlig svamp og med rengjøringsmelk.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av fingeravtrykk:

- Overflater i rustfritt stål rengjøres med en myk rengjøringsklut og med oppvaskmiddel eller glassrens.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av flekker fra kaffe og te:

- Overflater i rustfritt stål behandles med en natron-blanding. La natron-blandingen virke i 15 minutter.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

Fjerning av rustflekker:

- Overflater i rustfritt stål rengjøres med en vanlig svamp og med rengjøringsmelk. Benytt evt. en myk rengjøringsklut og et rengjøringsmiddel for rustfritt stål.
- Overflater i rustfritt stål skylles av og tørkes med tørkepapir.

11.7 Puter

De instruksene til stell og rengjøring som står oppført nedenfor er kun ment som en hjelp. Instruksene gir ingen garanti for at rengjøringen blir vellykket. Instruksene berettiger ikke til noen garantikrav.

- ▷ Hvis mulig skal flekker fjernes umiddelbart.
- ▷ Flekker skal aldri fjernes med husholdningsrensemidler (f.eks. oppvaskmiddel).
- ▷ Før flekker behandles, må rensemidlet testes på et skjult sted på putetrekkene. Slik kan du se om rengjøringen har en negativ innvirkning på stoffene eller fargene.
- ▷ Fuktige eller oljeholdige flekker må kun bare tørkes av, men aldri gnis. Det mest effektive er å bruke en klut med god sugeevne eller en svamp og trykke denne lett på flekken.
- ▷ Putetrekkene skal ikke vaskes.
- ▷ Når skinntrekk rengjøres, må det påses at skinnet ikke blir gjennomfuktet og at vannet ikke trenger inn i sømmene på skinntrekket.

- ▷ Flekken skal behandles utenfra og innover. På denne måten kan flekken ikke spre seg utover.
- ▷ Ved faste eller bløtere forurensninger skal først de grove delene fjernes. Deretter behandles flekken forsiktig av med en sløv kniv eller en spatel.
- ▷ Dersom flekken allerede har tørket, skal de grove delene børstes forsiktig av. Deretter tørkes flekken forsiktig av med en fuktig klut eller svamp.
- ▷ Når putetrekkene utsettes for sollys, falmer de etter hvert. Hvis temperaturen samtidig stiger i kjøretøyet, påskyndes fargeendringen.
  Derfor anbefaler vi at man lukker blendingsgardinene på vinduene ved sterkt sollys. Påse at det ikke oppstår noen varmeakkumulering når vinduene blendes.
- ▷ Avhengig av utstyret du har valgt, har puttene et flekkbeskyttet trekk.

Fjerne fett, olje, vin, melk, alkoholfrie drikkevarer:

- ■ Fukt klut med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer ammoniakk med 1 liter vann.)
- ■ Tørk forsiktig av med kluten.
- ■ Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

Fjerne urin, svette:

- ■ Fukt klut med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer ammoniakk med 1 liter vann.)
- ■ Tørk forsiktig av med kluten.
- ■ Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

Fjerne sjokolade, kaffe:

- ■ Fukt kluten med lunkent vann.
- ■ Tørk flekken forsiktig av med kluten.

Fjerne fruktrester:

- ■ Fukt kluten med kaldt vann.
- ■ Tørk flekken forsiktig av med kluten.

Fjerne stearin/voks:
- Skrap voksen forsiktig av med en sløv kniv eller en spatel.
- Dekk til flekken med flere lag blekkpapir og stryk den.

Fjerne blod:
- Bland 2 spiseskjeer salt og 1 liter vann.
- Fukt flekken og tørk den av med en tørr klut.
- Ved vanskelige flekker tørker man forsiktig av med salmiakkspiritus.

Fjerne blekk (fra kulepenn):
- Fukt kluten med white spirit.
- Tørk forsiktig av flekken med kluten.
- Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

Fjerne søle:
- Fjern forsiktig så mye smuss som mulig med en sløv kniv eller en spatel.
- La smusset tørke og fjern det med en støvsuger.
- Ved vanskelige flekker fukter du kluten med kommersielle rengjørings-midler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer salmiak-kspiritus med 1 liter vann.)
- Tørk forsiktig av med kluten.
- Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

Fjerne blyantflekker:
- Fukt klut med milde rene tekstilrensemidler uten vann.
- Tørk forsiktig av med kluten.
- Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

Fjerne oppkast:
- Fjern oppkasten forsiktig.
- Tørk puter av med kaldt vann.
- Fukt klut med kommersielle rengjøringsmidler på vannbasis. (Alternativt kan man blande 2 spiseskjeer ammoniakk med 1 liter vann.)
- Tørk forsiktig av med kluten.
- Snu kluten ofte, slik at flekken kun kommer i berøring med en ren del av kluten.

11.8 Vannanlegg

11.8.1 Rengjør vanntanken

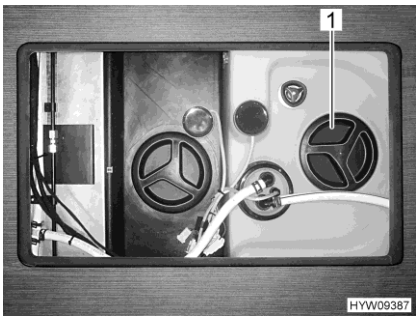

Bilde 220 Rengjøringsåpning (vanntank)

- Tøm vanntanken og steng av avløpsåpningen.
- Ta av dekslet (Bilde 220,1) på vanntanken.
- Fyll på vann med litt oppvaskmiddel i vanntanken (ikke bruk skuremiddel).
- Skrubb vanntanken med en vanlig oppvaskbørste inntil det ikke finnes synlig belegg i den.
- Skrubb også pumpehuset.
- Hvis det er mulig skal drikkevannssonden rengjøres for hånd gjennom rengjøringsåpningen.
- Skyll vanntanken med rikelige mengder med drikkevann.

▷ I tilfelle det på grunn av byggeformen på vanntanken ikke er mulig å rengjøre den mekanisk: Benytt et egnet kjemisk rengjøringsmiddel.

De autoriserte forhandlerne er gjerne behjelpelig ved utvalg av et egnet rengjøringsmiddel.

Følg anvisningene til produsenten av rengjøringsmidlet.

11.8.2 Rengjøre vannledninger

▷ Bruk kun egnet rengjøringsmiddel fra forhandleren.

▷ Rengjøringsmiddelet må oppfylle nasjonale krav og være godkjent (hvis nødvendig).

▷ Samle opp blandingen av vann og rengjøringsmiddel og sørg for korrekt avfallshåndtering.

- Tøm vannanlegget.
- Steng av alle avløpsåpninger og tappekraner.
- Fyll en blanding av vann og rengjøringsmiddel i vanntanken. Overhold produsentens angivelse av blandingsforhold.
- Åpne tappekranene en etter en.

- La tappekranene stå åpne så lenge at blandingen av vann og rengjøringsmiddel når frem til hvert enkelt utløp.
- Steng tappekranene igjen.
- Still alle vannkraner på "Varmt" og åpne dem.
- La vannkranene stå åpne så lenge at blandingen av vann og rengjøringsmiddel når frem til hvert enkelt utløp.
- Still alle vannkraner på "Kaldt" og åpne dem.
- La vannkranene stå åpne så lenge at blandingen av vann og rengjøringsmiddel når frem til hvert enkelt utløp.
- Steng alle vannkraner.
- Betjen toalettspylingen flere ganger.
- La rengjøringsmidlet virke slik produsenten angir.
- Tøm vannanlegget. Samle deretter opp blandingen av vann og rengjøringsmiddel og sørg for korrekt avfallshåndtering.
- For å skylle hele vannanlegget skal det fylles opp med drikkevann og tømmes gjentatte ganger.

11.8.3 Desinfisere vannanlegget

▷ Bruk kun egnet desinfiseringsmiddel fra forhandleren. Ta hensyn til kompatibilitet for mennesker og dyr.

▷ Desinfeksjonsmiddelet må oppfylle nasjonale krav og være godkjent (hvis nødvendig).

▷ Samle opp blandingen av vann og rengjøringsmiddel som tappes ut, og sørg for korrekt avfallshåndtering.

Gå frem på samme måte ved desinfeksjon av vannanlegget som ved rengjøringen av vannledningene (se avsnittet 11.8.2). Bruk desinfeksjonsmiddel i stedet for rengjøringsmiddel.

11.8.4 Rengjør spillvannstanken

Rengjør spillvannstanken etter hver gangs bruk.

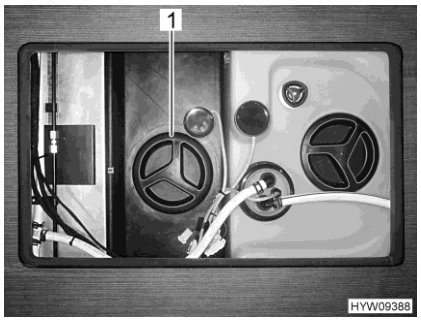

Bilde 221 Rengjøringsåpning (spillvannstank)

Rengjøre:

- Tømme spillvannstanken.
- Åpne da tappekranen og rengjøringsåpningen (Bilde 221,1) på spillvannstanken.
- Skyll spillvannstanken grundig med rent vann.
- Avløpssonden rengjøres for hånd gjennom rengjøringsåpningen hvis mulig.

Tilgang til rengjøring, se avsnittet 10.7.

11.9 Takluke med vifte

▶ Slå ikke på viften uten myggnett. Ikke grip inn i viften når den kjører. Koble fra strømforsyningen før rengjøring.

Rengjøring av takluke:

- Rengjør alle plastdeler med en fuktig klut.
- Bruk et mildt rengjøringsmiddel ved behov.
- Skru ut skruene på myggnettingen og fjern det.
- Rengjør myggnettingen med en støvsuger eller børste.

11.10 Stell ved bruk av kjøretøyet om vinteren

Veisalt skader undergulvet og de delene som er utsatt for skvettvann. Vi anbefaler å vaske kjøretøyet oftere om vinteren. Mekaniske og overflatebehandlede deler og bilens understell er spesielt utsatt, og de må derfor rengjøres grundig.

▷ Ved frostfare må varmeanlegget alltid drives med minst 15 °C. Sett resirkuleringsviften (hvis den finnes) på auto. Ved ekstreme utetemperaturer bør også møbelklaffer og -dører stå litt på gløtt. Innstrømming av varmluft kan motvirke frysing av f.eks. vannledninger og at det dannes kondens i oppbevaringsrommene.

▷ Ved frostfare må i tillegg vinduene på utsiden av kjøretøyet dekkes til om natten med vinterisolasjonsmatter.

11.11 Lagring

11.11.1 Midlertidig lagring

- ▶ Ta hensyn til at vannet er ubrukelig etter kort tid.
- ▶ Kabelskader forårsaket av dyr kan føre til kortslutning. Brannfare!

Dyr (spesielt mus) kan forårsake store skader inne i bilen. Det gjelder spesielt dersom dyr får oppholde seg uforstyrret i det parkerte kjøretøyet.

For å unngå eller begrense skader forårsaket av dyr som har kommet seg inn, bør du regelmessig kontrollere kjøretøyet for skader eller spor etter dyr.

Hvis du oppdager spor etter dyr, må du kontakte en autoriserte forhandler eller servicestasjon. Dersom det foreligger kabelskader, kan disse skadene føre til kortslutning. Kjøretøyet kan begynne å brenne.

11.11.2 Anbefaling ved lengre stillstans for bobiler (Mercedes-Benz)

Følg merknadene og informasjonen i Mercedes-Benz-dokumentet "Anbefalinger for lengre stillstans for bobiler".

11.11.3 Lagring generelt/om vinteren

Hvis kjøretøyet skal stå en lengre tid (f.eks. på slutten av reisesesongen), må man implementere noen tiltak, slik at starten går knirkefritt når kjøretøyet skal tas i bruk igjen.

Men det er ikke bare basiskjøretøyet hhv. chassiset som er i fokus her, men hele påbygget med alle monterte komponenter (vannanlegg, gassanlegg, elektrisk anlegg, møbler og puter).

- ▷ I kjøretøy med display av batterikapasitet tilbakestilles dataene når hovedbryteren på strømsentralen skrus av. Derfor må systemet kalibreres når kjøretøyet tas i drift igjen ved å utføre en full ladesyklus. I tillegg må dato og klokkeslett stilles inn på nytt. Hvis gasstrykk-kontrollsystemet Duomatic L-Plus er montert i kjøretøyet (spesialutstyr), må Eis-Ex-funksjonen omprogrammeres igjen fra "Automatic" til "Off".
- ▷ Ad-Blue® fryser ved temperaturer fra -11 °C. Pumpen og ledningene for Ad-Blue®-injeksjonen kan skades. Merknader om håndtering av Ad-Blue® finnes i produsentens dokumentasjon. Ikke utsett kjøretøyet som er tatt ut av drift for temperaturer under -10 °C for å forhindre at Ad-Blue® fryser.

- ▷ Kjøretøyet er utstyrt med et "nød P-batteri" slik at girvalg også er mulig dersom startbatteriet er defekt. Dette nød P-batteriet lades kun når kjøretøyets motor er i gang. Lading via ekstern ladeapparat er ikke mulig. Når kjøretøyet er under lagring, må derfor nød P-batteriet kobles fra kjøretøyets elektriske system (se sjekklistene).
- ▷ Vær oppmerksom på merknadene om sesongmessig utkobling av vannfilteret i produsentens separate bruksanvisning.

Før lagring må følgende tiltak gjennomføres:

Basiskjøretøy

Generelle lagringstiltak	Utført
Fyll drivstofftanken helt full. På denne måten unngås rustskader på de indre veggene i drivstofftanken	
Lufttrykket i dekkene økes med 0,5 bar for å forebygge skader pga. stillestående dekk	
Avlast hjulene eller beveg kjøretøyet hver 3. til 4. uke. Hvis kjøretøyet står på naturlig bakke, legges ev. passende tre eller plastplater under dekkene	
Beskytt dekkene mot direkte sollys. Fare for sprekkdannelse!	
Kontroller dekkene. Nedslitte dekk eller dekk som er eldre enn 6 år skal ikke brukes lenger	
Sørg for god lufting på oppstillingsplassen. Tilstrekkelig luftsirkulasjon er spesielt viktig for undergulvet. Fuktighet eller oksygenmangel kan føre til skader	
Gummilister behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi	
Følg anvisningene i bruksanvisningen til basiskjøretøyet	

Tilleggstiltak ved lagring over vinteren	Utført
Hvis det er et dieselkjøretøy, fyll drivstofftanken med vinterdiesel	
Karosseriet og understellet må rengjøres grundig og sprayes med varmvoks eller med lakkpleiemiddel	
Utbedre lakkskader	
Sjekk kjølesystem-frostvæsken og fyll på ved behov	
Sjekk frostbeskyttelsen i vindusspyleranlegget og fyll på ved behov	

Karosseri (utvendig)

Generelle lagringstiltak	Utført
Dekk alle avtrekk med de tilhørende dekkhettene og tett alle gjenværende åpninger (bortsett fra luftesystemet). Slik hindrer du dyr (f.eks. mus) i å trenge inn	
For å unngå at det danner seg kondens og for at dette ikke føre til muggvekst: Luft boenheten, alle oppbevaringsrom som nås utvendig og oppstillingsplassen (f.eks. garasjen) hver tredje uke	

Tilleggstiltak ved lagring over vinteren	Utført
▷ Automatisk luftesystem må stå åpent! Plasser tildekkingen slik at lufteåpningene ikke tildekkes, eller bruk presenninger som tillater luftgjennomstrømning	
Rengjøre kjøretøyet grundig utvendig	
Påmonterte støtter skal rengjøres og smøres	
Samtlige dør- og klaffehengsler må rengjøres og smøres	
Låser skal pensles med olje eller glyserin	
Låsesylindrene skal behandles med grafittstøv	
Alle gummilistene behandles med vanlig kommersielt pleiemiddel for gummi	
Bruk kjøleskap-vinterdeksel	

Karosseri (innvendig)

Generelle lagringstiltak	Utført
Still opp putene til lufting og dekk dem til	
Rengjør kjøleskap (og fryseskap) og sett døren i luftestilling (se avsnittet 9.6.3)	
Koble flatskjermen fra strømmen	
Åpne rullegardiner og avlast slik fjærene	

Tilleggstiltak ved lagring over vinteren	Utført
Sett opp avfukter (granulater)	
Lagre puter og madrasser tørt	
Tøm alle skap og oppbevaringsrom og åpne klaffer, dører og skuffer	
Rengjør boenheten grundig	
Boenheten må luftes hver tredje uke	
Ved frostfare må flatskjermen tas ut av kjøretøyet	

Gassanlegg

Generelle lagringstiltak	Utført
Steng gassflaskens hovedventil	
Lukk alle gassavstengeventiler	
Ta alltid gassflaskene ut av gasskapet, selv om de er tomme.	

Vannanlegg

Generelle lagringstiltak	Utført
▷ Vannpumpen må ikke drives uten vann!	
Tøm ferskvannsanlegget. Blås restvannet ut av vannledningene (maks. 0,5 bar)	
Rengjør ferskvannsanlegget med et egnet rengjøringsmiddel som fås hos en forhandler. For å tømme åpnes alle tappekraner og vannkraner (se avsnittet 11.8.2)	
La vannkranene stå åpne i midtstilling. La alle tappekranene stå åpne.	
Rengjør og tøm spillvannstanken (husk sonden) (se avsnittet 11.8.4), la tappekranen stå åpen	

Tilleggstiltak ved lagring over vinteren	Utført
Hvis mulig, tøm vannlåsene på vasken og utslagsvasken, for å hindre et det fryser	

Elektrisk anlegg

Det elektriske anlegget til en bobil har to separate forsyningskretser:

- Startbatteri, starter og dynamo (generator)
- Boenhets-batteri, strømsentral (EBL) og betjeningspanel

Generelle lagringstiltak	Utført
Rengjør batteripolene på startbatteriet	
Hvis nødvendig, fyll på batterivann i startbatteriet	
Utfør en fullstendig lading av startbatteriet via et eksternt ladeapparat	
Aktiver hvilemodusen til kjøretøyet (se avsnittet 11.11.4)	
Følg anvisningene om startbatteriet i bruksanvisningen til basiskjøretøyet	
Utfør en fullstendig lading av boenhets-batteriet via en kupélader (ladetid avhengig av utstyret). Lad batteriet ved temperaturer over 0 °C for at batteriet også kan ta opp kapasitet	
Ta ut sikringen fra vannpumpen på strømsentralen	
Trekk ut sikringene 31 og 32 for nød P-batteriet	
Koble boenhets-batteriet fra 12 V-spenningen. Til dette må hovedbryteren til strømsentralen skrus av	
Kontroller batteriets spenning regelmessig i perioden kjøretøyet står opplagret. Når batterispenningen synker under 12,5 V: Etterlad batteriet	

Tilleggstiltak ved lagring over vinteren	Utført
Demonter starterbatteri og boenhets-batteri og lagre det frostfritt eller koble kjøretøyet til en 230 V-forsyning. Fjern sikringene på boenhets-batteriet før demontering	

11.11.4 Aktiver hvilemodusen til kjøretøyet

▶ Komfortfunksjonene til kjøretøyet bruker strøm fra startbatteriet også når kjøretøyet står stille og strømsentralen er slått av. Etter lengre tid stillstand kan det derfor oppstå problemer med å starte.

Når kjøretøyet er i hvilemodus, blir energiforbruket redusert til en minimum. Det tar bedre vare på startbatteriet. Dette gjør at kjøretøyet også som regel kan startes igjen uten problemer etter lengre tid stillstand.

Aktivere hvilemodus:

- Avhengig av utstyret, kan du aktivere hvilemodus på MBUX-displayet eller på kombiinstrumentet via rattastene. Betjeningen er beskrevet i bruksanvisningen til basiskjøretøyet.

Avbryte hvilemodus:

- Slå på tenningen. Hvilemodus avsluttes når man aktiverer tenningen, og må aktiveres på nytt ved behov.

11.11.5 Igangsetting av kjøretøyet etter midlertidig lagring eller etter overvintring

▷ I kjøretøy med display av batterikapasitet tilbakestilles dataene når hovedbryteren på strømsentralen skrus av. Derfor må systemet kalibreres når kjøretøyet tas i drift igjen ved å utføre en full ladesyklus. I tillegg må dato og klokkeslett stilles inn på nytt.
Hvis gasstrykk-kontrollsystemet Duomatic L-Plus er montert i kjøretøyet (spesialutstyr), må Eis-Ex-funksjonen omprogrammeres igjen fra "Automatic" til "Off".

▷ Følg merknadene for omstart av vannfilteret i produsentens separate bruksanvisning.

▷ I kjøretøy med SCU (System Control Unit) starter 12 V-systemet automatisk. Manuell aktivering er ikke nødvendig.

Gjennomgå følgende sjekkliste før igangsetting:

	Ting å gjøre	Utført
Basiskjøretøy	Har kjøretøyet stått stille over lengre tid (ca. 10 måneder), må bremseanlegget kontrolleres på et autorisert verksted	
	Sjekk trykket i reservehjulet, hvis tilgjengelig	
	Kontroller trykket i dekkene	
Karosseri	Rengjør stigtrinnets dreielager	
	Kontroller at støttene fungerer	
	Kontroller at dører, vinduer og takluker fungerer	
	Kontroller at alle utelåser fungerer, som f.eks. luke til oppbevaringsrom, påfyllingsstussen og boenhetsdøren	
	Let etter spor etter dyr som har kommet seg inn	
	Fjern dekslet foran eksosavtrekket (der det finnes)	
	Fjern vinterdekslet foran kjøleskapets luftegitter (der det finnes)	
Gassanlegg	Har kjøretøyet stått stille over lengre tid (ca. 10 måneder), må gassanlegg kontrolleres på et autorisert verksted	
	Sett inn gassflasker i gasskapet, surr dem fast og koble dem til gasstrykkregulatoren	
Elektrisk anlegg	Koble til 230 V-forsyning via utvendig stikkontakt	
	Monter boenhets-batteri og startbatteri, sett inn sikringene til boenhets-batteriet og lad opp batteriene helt ▷ Etter lagring skal batteriet lades opp i minst 20 timer.	
	Koble boenhets-batteriet til 12 V-spenningen. Slå på batteri-skillebryteren på strømsentralen (se kapittel 8)	
	Sett inn sikringene 31 og 32 for nød P-batteriet i de rette kontaktene	
	Kontroller at det elektriske anlegget, f.eks. innelamper, stikkontakter og installerte elektriske apparater, fungerer	

	Ting å gjøre	Utført
Vannanlegg	Desinfisere vannledninger og vanntank	
	Kontroller at betjeningshendelen på spillvannstanken fungerer	
	Steng tappekraner og vannkraner	
	Kontroller at vannanlegget er tett	
Innebygde apparater	Kontroller funksjonen for innebygde apparater	

11.12 Parker kjøretøyet

De omfattende komfortfunksjonene til kjøretøyet resulterer i en økt hvilestrømforbruk. Dersom kjøretøyet skal parkeres over lengre tid, må derfor tiltakene som er oppført nedenfor utføres.

Mulighet 1: Koble kjøretøyet til en ekstern 230 V-forsyning.

Mulighet 2: Koble kjøretøyet fra strømmen på følgende måte:

- Slå av strømsentralen.
- Trekk ut 50 A-sikringen.
- Trekk ut 2 A-sikringen til sensorkabelen (ved siden av boenhets-batteriet).

▷ Når de ovennevnte tiltakene er tatt, vil funksjonene til Hymer Connect-systemet ikke lenger være tilgjengelige.

▷ Avhengig av kjøretøyets utstyr skal nevnte tiltak utføres etter en parkeringsperiode på kun noen få dager.

For å sette kjøretøyet i drift igjen, sett inn sikringene du har trukket ut inn i kontaktene igjen.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om inspeksjons- og vedlikeholdsarbeid på kjøretøyet.

På slutten av kapitlet finner du viktige råd om bestilling av reservedeler, og om våre handelspartnere og servicestasjoner.

12.1 Service- og distribusjonspartnere

De godkjente service- og distribusjonspartnerne er kontaktpunkt når du trenger reservedeler og/eller reparasjoner.

Adresser og telefonnummer for godkjente service- og distribusjonspartnerne finner du:

Hymer: på Internett under www.hymer.com/de/en/service/dealer-search

Mercedes: på Internett under https://www.mercedes-benz.de/vans/de/content-pool/apps/dealer-locator

- ▷ Sjekk hvilke muligheter som finnes tilgjengelig ved havari før du starter reisen.
- ▷ Vær oppmerksom på at man ikke har produsentens service- og mobilitetsgarantier tilgjengelig på alle reisemål.
- ▷ Ved reiser i land uten servicepartnere skjer reisen på eget ansvar!

12.2 Lovlige kontroller

Avhengig av nasjonal lovgivning, må følgende lovlige kontroller gjennomføres regelmessig:

- Hovedkontroll
- Avgasskontroll
- Kontroll av gassanlegget

Kontrollintervaller i henhold til nasjonale lovbestemmelser må overholdes. Kjøretøysmonterte prøveskilt angir når neste kontroll er nødvendig.

For Tyskland gjelder for eksempel følgende lovbestemmelser:

Fra 1. april 2022 bortfaller kontrollplikten for gassanlegg som del av hovedkontrollen (HK). Istedenfor må en selvstendig gasskontroll (etter DVGW-arbeidsark G 607) for campingkjøretøy (bobiler og campingvogner) gjennomføres. Gasskontrollen dokumenteres gjennom korrekt utfylt gul kontrollbok og en gyldig kontrolletikett på kjøretøyet.

Mer informasjon om gasskontroll og om hvor ofte disse må gjennomføres kan hentes på følgende webside:

- Departementet for digital- og transportinfrastruktur i Tyskland (BMDV): www.bmvi.de
- Tysk forening for gass og vann (DVGW): www.dvgw.de
- Tysk forening for flytende gass (DVFG): www.dvfg.de

Dersom det ikke er regulert ved lov hvor ofte gasskontroll må gjennomføres, anbefaler DVGW kontroll annethvert år.

Mange campingplass-drivere forlanger bevis på gyldig gasskontroll for tildeling av oppstillingsplass.

- ▷ Endringer på gassanlegget må godkjennes av en sertifisert sakkyndig for gassanlegg.
- ▷ Selv med ikke-registrerte kjøretøyer er det nødvendig med en kontroll av gassanlegget.

12.3 Inspeksjonsarbeider

I likhet med alle tekniske apparater, må kjøretøyet undersøkes med jevne mellomrom.

Fagfolk må utføre disse inspeksjonsarbeidene.

Dette arbeidet forutsetter spesielle fagkunnskaper som ikke kan beskrives innenfor rammen av denne bruksanvisningen. Denne fagkunnskapen fås hos alle servicestasjoner. Fabrikkens erfaring og regelmessige tekniske anvisninger herfra, samt innretninger og verktøy garanterer faglig korrekt inspeksjon utfra den nyeste kunnskapen.

Servicestasjonen som utfører arbeidet bekrefter arbeidet som er utført.

Inspeksjonsarbeider på chassis skal bekreftes av chassisprodusenten i kundeserviceheftet.

- ▷ Legg merke til inspeksjonene som er fastsatt av produsenten, og sørg for at de utføres i de foreskrevne intervaller. På denne måten tas kjøretøyet godt vare på.
- ▷ Bekreftelse av de utførte inspeksjonsarbeidene gjelder samtidig som bevis ved eventuelle skader og garantisaker.

12.4 Vedlikeholdsarbeid

Som ethvert annet teknisk apparat trenger kjøretøyet vedlikehold. Omfang og hyppighet retter seg etter de ulike drifts- og bruksforholdene. Vanskeligere driftsforhold krever hyppigere vedlikehold.

Vedlikehold basiskjøretøyet og innbyggingsapparatene ved intervallene som er oppgitt i de aktuelle bruksanvisningene.

12.5 Smør bakakselen

- ▷ I tillegg til forskriftene og henvisningene i bruksanvisningen til basiskjøretøyet samt vedlikeholdshåndboken, må man etter 20 000 km, minimum hver 12. måned, ettersmøre bakakslingene. For å gjøre dette, ta kontakt en autorisert forhandler/servicepartner.
- ▷ Bevis på utførelsen av arbeid.

Merknader for servicepartneren, se kapittel 17.

12.6 Bytte gassfilterets filterpute

▶ Brannfare! Ikke røyk når gassfilteret åpnes! Ikke åpne gassfilteret i nærheten av åpne flammer!
Gassfilteret må kun åpnes i trykkløs tilstand.

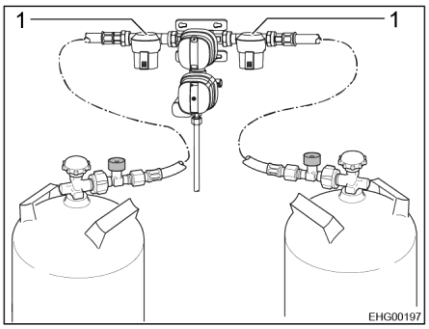

Bilde 222 Gassfilter

Filterputen må byttes ut hver gang gassflasken byttes ut. Bruk kun originale Truma-filterputer.

Byttet av filterputene til gassfilteret (Bilde 222,1) er beskrevet i bruksanvisningen til produsenten.

▷ Filterputer er tilgjengelige fra din autoriserte forhandler.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

12.7 Varmtvanns-varmeanlegg Alde

▷ Kontroller nivået på varmevæsken regelmessig på ekspansjonstanken.

▷ Under og etter de første driftstimene til varmtvanns-varmeanlegget kan væskenivået synke under minimum. I så fall må det fylles varmevæske.

▷ Etter første oppvarmingsdrift anbefaler vi at varmesystemet utluftes og glykolkonsentrasjonen kontrolleres.

▷ La den autoriserte forhandleren eller servicestasjon skifte varmevæske ca. hvert femte år, ettersom korrosjonsbeskyttelsen avtar med tiden.

▷ Varmesystemet skal kun etterfylles med en standard G13 vann-glykol-blanding (60:40). Denne blandingen gir frostbeskyttelse ned til ca. -25 °C. Følg informasjonen i bruksanvisningen fra produsenten ved etterfylling av varmtvanns-varmeanlegg som er koblet til kjølekretsløpet på kjøretøyets motor.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

12.7.1 Skifte ut varmevæske

La en autorisert forhandler skifte ut varmevæsken hvert femte år.

12.7.2 Kontroll av væskenivået

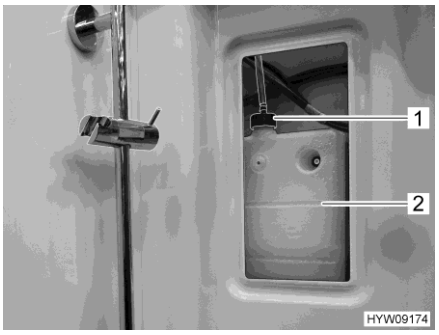

Bilde 223 Ekspansjonstank (varmtvanns-varmeanlegg)

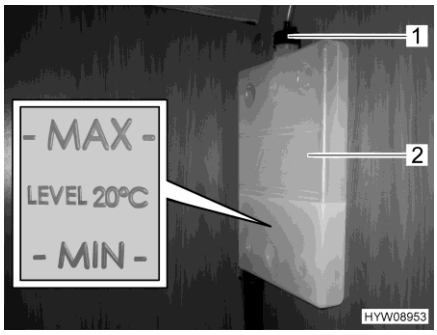

Bilde 224 Markering "MIN/MAX"

- Varmtvanns-varmeanlegget må være slått av og avkjølt.
- Ta av lokket på ekspansjonstanken (Bilde 223,2) til høyre oppe i dusjen.
- Kontroller at væsken i ekspansjonstanken (Bilde 224,2) står mellom "MIN"- og "MAX"-merkene (Bilde 224).

12.7.3 Etterfylling av varmevæske

- Still kjøretøyet vannrett. På denne måten unngår man bæredannelse.
- Varmtvanns-varmeanlegget må være slått av og avkjølt.
- Skru hhv. dra av dekselet.
- Skru opp skrudekslet (Bilde 223,1 eller Bilde 224,1) på ekspansjonstanken.
- Fjern dekslet.
- Kontroller frostvæsken med en frostvæske-spindel. Frostvæskeinnholdet må være 40 % eller tilsvare en frostbeskyttelse for -25°C.
- Etterfyll vann-frostvæske-blanding (standard G13) langsomt på ekspansjonstanken.

▷ Optimalt væskenivå er nådd når væsken i avkjølt tilstand står 1 cm over "MIN" merket i ekspansjonstanken.

12.7.4 Utlufting av varmeanlegget

Lufteventilene til varmtvanns-varmeanlegget er plassert på forskjellige steder i kjøretøyet.

For å få tilgang til lufteventilene, må det tilhørende luftegitteret over konvektoren delvis fjernes. Tilgang er delvis mulig via deksler (f.eks. i ryggputeluftingen). Lufting skal gjennomføres på alle lufteventilene.

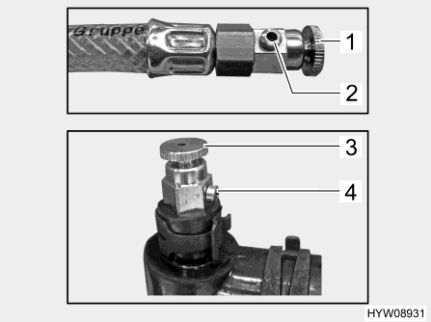

1 Lufteventil på slangeforlengelsen
2 Ventilåpning
3 Lufteventil på rørledningen
4 Ventilåpning

Bilde 225 Lufteventiler (varmtvanns-varmeanlegg)

Utlufting:

- Varmtvanns-varmeanlegget må være slått av og avkjølt.
- Åpne lufteventilen (Bilde 225,1 eller 3) og la den være åpen, til det ikke lenger kommer ut luft fra ventilåpningen (Bilde 225,2 eller 4).

▷ Alt etter monteringssted er en av de to lufteventiltypene montert.

12.8 Kokeplass/stekeovn/kjøleskap

Produsenten anbefaler at det gjennomføres en årlig inspeksjonsservice i et autorisert fagverksted, for å opprettholde en effektiv apparatytelse. Etter service- eller vedlikeholdsarbeider må apparatet kontrolleres for elektrisk sikkerhet så vel som gassikkerhet.

12.8.1 Kjøleskap

Rengjør gassbrenneren for tilsmussing ved behov, men minst en gang årlig. Ved bruk av propangass (tank eller flaske som kan etterfylles) må vedlikeholdet gjennomføres hvert halvår eller kvartalsvis.

Ta vare på bevis for gjennomførte vedlikehold på kjøleskapet.

12.9 Skifte vindusviskerblad

▷ Spylervæskebeholderen skal utelukkende fylles med rengjøringsmidlene (med/uten frostbeskyttelse) som er angitt i bruksanvisningen til produsenten til basiskjøretøyet i det foreskrevne blandingsforholdet. Ikke bruk kjølesystem-frostvæske eller andre midler. Disse midlene forringer rengjøringsvirkningen og angriper viskerbladene.

▷ Det anbefales å skifte ut begge de to vindusviskerbladene samtidig.

▷ Vindusviskerbladene skiftes som på en personbil.

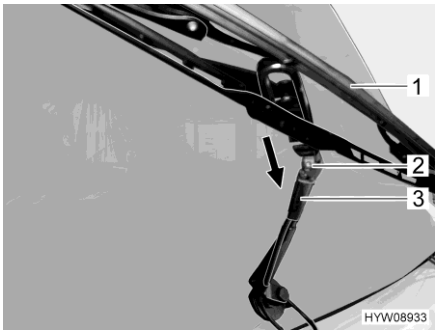

Bilde 226 Skifte vindusviskerblad

- Trekk ut tenningsnøkkelen, for å unngå utilsiktet igangsetting av vindusviskeren.
- Løft vindusviskerarmen (Bilde 226,3) fra frontruten og vipp den opp frem til anslaget.
- Skyv festeelementet av plast på vindusviskerbladet (Bilde 226,1) ut av den bøyde holderen på vindusviskerarmen (pil).

▷ Det må skyves forbi en motstand. Klem evt. festeelementet av plast litt sammen.

- Monter nytt vindusviskerblad i omvendt rekkefølge. Skyv festeelementet av plast i den bøyde holderen til vindusviskerarmen, til den går i lås.
- Rengjør vindusspylerdysene (Bilde 226,2).

12.10 Utskiftning av lyspærer, utvendig

- ▶ Xenon-lyskastere står under høyspenning. Når kontaktene på xenon-lampene blir berørt, kan det føre til alvorlige eller dødelige skader på grunn av strømstøt. Kapslingsdekslet til xenon-lyskasterne må ikke tas av.
- ▶ La et kvalifisert fagverksted skifte lampe på xenon-lyskastere. Verkstedene har nødvendig fagkunnskap og verktøy. ***HYMER GmbH & Co. KG*** anbefaler ***HYMER***-servicestasjoner.
- ▶ Lyspærer og lampeholdere kan være meget varme. La dem derfor alltid avkjøles før de byttes ut.
- ▶ Oppbevar lyspærer utilgjengelig for barn.
- ▶ Ikke bruk lyspærer som er falt ned eller som har riper i glasset. Lyspærene kan sprekke.

- ▷ Ikke ta på en ny lyspære med bare fingre. Bruk en klut når du skal sette inn en ny lyspære.
- ▷ Bruk kun lyspærer av samme type og med riktig styrke (se avsnittet 12.10.4).
- ▷ Når lysdiodene i lampene er defekte, oppsøk en autorisert forhandler eller servicestasjon.

Lyspæretyper

I kjøretøyet blir det benyttet forskjellige lyspæretyper. I det følgende er skifte av den aktuelle lyspæretypen beskrevet.

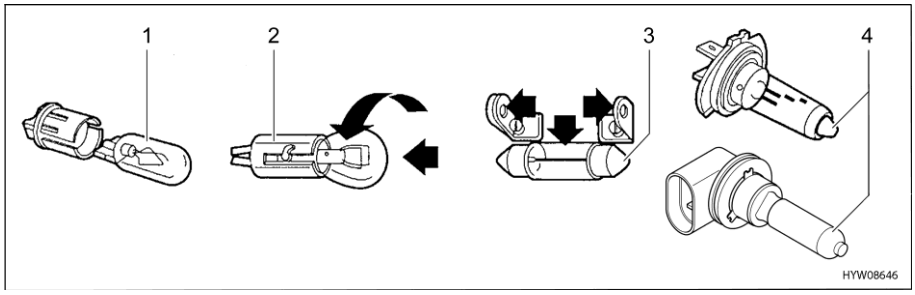

Bilde 227 Lyspæretyper

Pos. i Bilde 227	Sokkeltype/lyspæretype	Skifte
1	Pluggsokkel	For å ta ut må man trekke ut lyspæren
		For å sette inn skyves lyspæren med et lett trykk inn i sokkelen
2	Bajonettsokkel	For å ta ut trykkes lyspæren nedover, og drei mot urviseren
		For å settte inn settes lyspæren inn i sokkelen, og drei med urviseren
3	Sylindriske lyspærer	For å ta ug og for å sette inn bøyes kontaktene til lampeholderen forsiktig utover
4	Halogenpære	Løsne holdefjæren eller bajonettlåsen for å ta den ut
		Etter at den er satt inn, må holdefjæren henges inn igjen, eller halogenpæren må settes inn i bajonettlåsen

12.10.1 Belysning front

- ▷ Når tenningen er slått på, lyser dagkjørelyset.
- ▷ Når dagkjørelyset er på, lyser ikke markeringslysene på siden.
- ▷ Når nærlyset slås på, slukker dagkjørelyset.
- ▷ På innsiden av klarglass-lyskasterne kan det ved store temperaturforskjeller eller ekstreme værforhold dannes litt dugg av kondensvann. Lyskasteren er konstruert slik at denne duggen fordunster når lyskasteren slås på eller under kjøring. En negativ innvirkning på lyseffekten eller en skade på lyskasteren på grunn av kondensvann behøver man ikke å frykte.

1 Frontlys
2 Kurvelys/tåkelys

Bilde 228 Belysning front

Frontlys

Dagkjørelys og retningsvisere er integrerte i frontlyset (Bilde 228,1). Lyspærene til nærlys og fjernlys skiftes fra motorrommet.

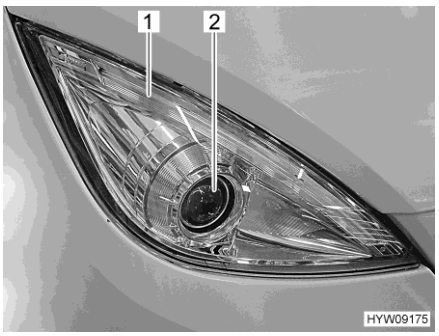

Bilde 229 Frontlys

Dagkjørelys og retningsviser

Dagkjørelys og retningsvisere er LED-lys (Bilde 229,1). Kontakt en autorisert forhandler eller servicestasjon for å skifte lysdiodene.

Nærlys/fjernlys (Bilde 229,2)

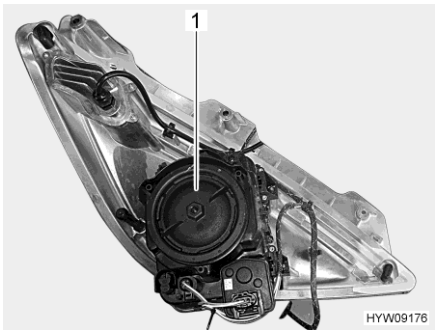

Bilde 230 Frontlys (bakside)

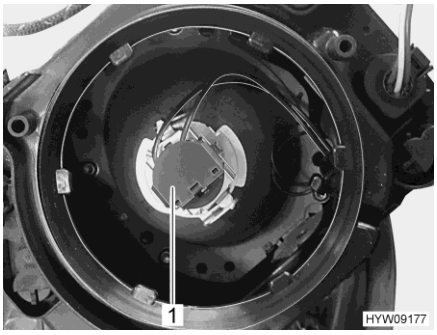

Bilde 231 Lyspære (nærlys/fjernlys)

- Slå av tenningen og belysningen.
- Åpne motorlokket (se kapittel 4).
- Drei husdekselet (Bilde 230,1) mot urviseren og ta det av.
- Drei sokkelen (Bilde 231,1) med pæren mot urviseren og ta den ut av lampehuset.
- Trekk lyspæren ut av sokkelen.
- Deretter setter du en ny lyspære (H7 - 12 V/55 W) inn i sokkelen slik at bunnen passer inn i sokkelen.
- Sett sokkelen (Bilde 231,1) med lyspæren tilbake i lampehuset og drei den med urviseren. Sokkelen klikker på plass.
- Sett på husdekselet (Bilde 230,1) igjen og drei det med urviseren for å feste det.
- Lukk motorlokket.

Kurvelys/tåkelys (Bilde 228,2)

Bilde 232 Kurvelys/tåkelys

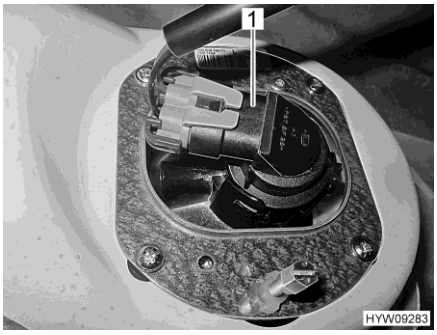

Bilde 233 Kurvelys/tåkelys (sett bakfra)

- Grip bak det kombinerte frontlyset for kurvelys/tåkelys (Bilde 232), drei sokkelen (Bilde 233,1) med lyspæren mot urviseren og ta den ut av lampehuset.
- Trekk lyspæren ut av sokkelen.
- Deretter setter du en ny lyspære (H7, 12 V/55 W) inn i sokkelen slik at bunnen passer inn i sokkelen. Ikke rør lyspæren med bare fingre.
- Sett sokkelen (Bilde 233,1) med lyspæren tilbake i lampehuset og drei den med urviseren. Sokkelen klikker på plass.

12.10.2 Belysning bak

▷ Kontakt en autorisert forhandler eller servicestasjon for å skifte lampene som er utstyrt med LED.

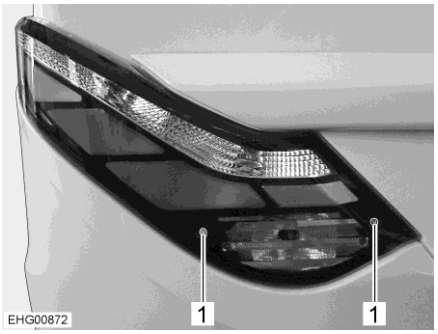

Bilde 234 Baklysenhet

- Løsne de innvendige sekskantskruene (Bilde 234,1).
- Ta av baklysenhet.

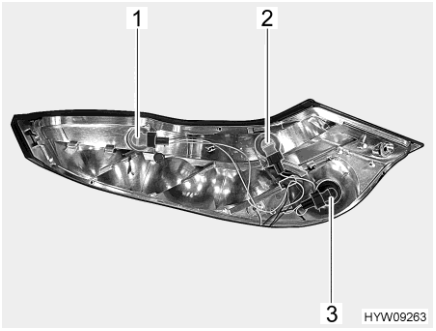

1 Retningsviser
2 Ryggelys
3 Tåkebaklys

Bilde 235 Baklysenhet (demontert)

- Drei defekt lyspære (Bilde 235) mot urviseren for å låse opp bajonettsokkelen.
- Skift den defekte lyspæren.

Nummerskiltlys Nummerskiltlyset er likt for alle modeller.

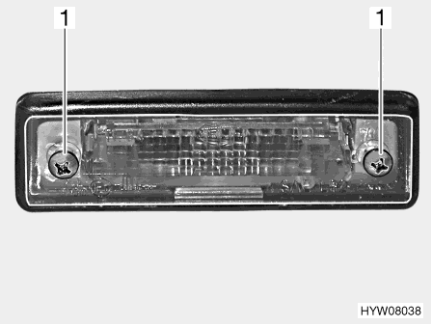

Bilde 236 Belysning bak (nummer-skiltlys)

- Løsne to husskruer (Bilde 236,1).
- Ta av huset.
- Skift den defekte lyspæren.

Tredje bremselys Bremselysene er utstyrt med lysdioder.

Kontakt en autorisert forhandler eller servicestasjon for å skifte lysdiodene.

12.10.3 Belysning side

1 Forteltlampe
2 Konturlys
3 Retningsviser
4 Markeringslys

Bilde 237 Belysning side

Konturlys

- Løft av dekslet med egnet verktøy (f.eks. skrutrekker). Sett verktøyet på innsnevringen i huset.
- Ta av huset.
- Skift lyspære.

Retningsviser

- Lampen er limt inn. Når lyspæren er defekt, henvend deg til en autorisert forhandler eller en servicestasjon.

Markeringslys

- Lampene er utstyrt med lysdioder. Kontakt en autorisert forhandler eller servicestasjon for å skifte lampene.

Forteltlampe

- Lampen er utstyrt med lysdioder. Kontakt en autorisert forhandler eller servicestasjon for å skifte lampen.

12.10.4 Lyspæretyper for utelys

Front

Posisjonsnr. i Bilde 228	Utelys	Lyspæretype
1	Nærlys/fjernlys	H7 12 V 55 W
2	Kurvelys/tåkelys	H7 12 V 55 W

Bak

Posisjonsnr. i Bilde 235	Utelys	Lyspæretype
1	Retningsviser	P 12 V 21 W
2	Ryggelys	P 12 V 21 W
3	Tåkebaklys	P 12 V 21 W
-	Bremselys	Henvend deg til en forhandler eller en servicestasjon
-	Baklys	Henvend deg til en forhandler eller en servicestasjon
-	Nummerskiltlys	Henvend deg til en forhandler eller en servicestasjon
-	Tredje bremselys	Henvend deg til en forhandler eller en servicestasjon

Side

Posisjonsnr. i Bilde 237	Utelys	Lyspæretype
1	Forteltlampe	Henvend deg til en forhandler eller en servicestasjon
2	Konturlys	C 12 V 5 W
3	Retningsviser	Henvend deg til en forhandler eller en servicestasjon
4	Markeringslys	Henvend deg til en forhandler eller en servicestasjon

12.11 Belysning i boenheten

▶ Lysdiodene i lampene må ikke erstattes med vanlige lyspærer. Brannfare pga. kraftig varmeutvikling.

I boenheten er alle lampene utstyrt med LED-teknologi.

LED-lamper er økonomiske, vedlikeholdsfrie og har en svært lang levetid. Det er vanligvis ikke nødvendig å skifte lyspære.

▷ Når lysdiodene i lampene er defekte, oppsøk en autorisert forhandler eller servicestasjon.

12.12 Luftfjæring

▷ Luftfjærings-komponentene kan ikke rengjøres med dampvasker eller høytrykkspyler. Ikke benytt organiske løsningsmidler eller slipemidler. Tillatte rengjøringsmidler er såpeløsning (lut), metanol, etanol og isopropanol.

Kontroller luftfjæringsbelgene og luftledningene regelmessig for skader og lekkasjer.

Ved lengre tids stillstand kan det forekomme at kjøretøyets nivå gradvis synker. For å unngå varige misforminger og skader på luftbelgene: Benytt støttebeina til stabilisering av kjøretøy som har støttebein, eller fyll luftbelgene med trykkluft en gang i uken.

12.13 Elektrisk ventilasjonssystem

Hvis inntaksluften kanaliseres ut gjennom et utløp i døren eller gulvet, skift aktivkullfilter en gang i året. Når luften ledes inn i atmosfæren via taket, er ventilasjonssystemet vedlikeholdsfritt.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

12.14 Reservedeler

- Enhver endring av kjøretøyets forinnstilte tilstand kan redusere kjøre- og trafikksikkerheten.
- Spesialutstyret og original-reservedelene som anbefales av ***HYMER GmbH & Co. KG*** er utviklet og godkjent spesielt for ditt kjøretøy. Den autoriserte forhandleren eller servicestasjonen fører disse produktene. Den autoriserte forhandleren eller servicestasjonen er informert om tillatte tekniske enkeltheter og utfører nødvendige arbeider faglig korrekt.
- Tilbehør og påbygde, ombygde eller innebygde deler som ikke er godkjent av ***HYMER GmbH & Co. KG*** kan forårsake skader på kjøretøyet og føre til redusert trafikksikkerhet. Selv om det foreligger en uttalelse fra sakkyndig, en generell driftstillatelse eller en typegodkjenning, kan det ikke dermed garanteres at produktet er av tilfredsstillende kvalitet.
- Vi påtar oss ikke ansvar for skader forårsaket av produkter som ikke er godkjent av ***HYMER GmbH & Co. KG***. Dette gjelder også for ulovlige endringer på kjøretøyet.

Av sikkerhetsgrunner må reservedeler for apparater tilsvare produsentens spesifikasjoner, og produsenten må ha godkjent dem som reservedeler. Reservedelene må bare monteres av produsenten selv eller på et autorisert fagverksted. Autoriserte forhandlere og servicestasjoner står til disposisjon ved bestilling av reservedeler.

Noen eksempler på viktige reservedeler:

- Sikringer
- Lyspærer
- Vannpumpe (dykkpumpe)

Ved bestilling av reservedeler må man oppgi serienummer og kjøretøysmodell til den autoriserte forhandleren eller servicestedet.

Kjøretøyet som beskrives i denne bruksanvisningen er konstruert og utrustet i samsvar med fabrikksnormene. Avhengig av bruksområde tilbys det nyttig tilleggsutstyr. Ved montering av tilleggsutstyr må det undersøkes om disse må føres inn i vognkortet. Ta hensyn til teknisk tillatt totalvekt. Autoriserte forhandlere eller servicestasjoner hjelper deg gjerne.

12.15 Typeskilt kjøretøy

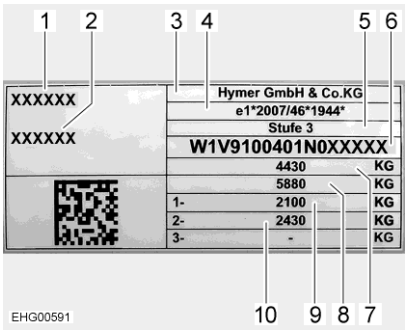

1 Kjøretøytype
2 Fortløpende serienummer
3 Produsent
4 Godkjenning for kjøretøytype
5 Påbygg
6 Chassisnummer
7 Tillatt totalvekt
8 Tillatt total tilhengerlast (ved alternativet tilhengerkobling)
9 Tillatt akseltrykk 1. aksel
10 Tillatt akseltrykk 2. aksel

Bilde 238 Typeskilt

Typeskiltet med serienummeret er festet nede på bakre høyre sidevegg.

Ikke fjern typeskiltet. Typeskiltet:

- Identifiserer kjøretøyet
- Er til hjelp ved bestilling av reservedeler
- Dokumenterer sammen med vognkortet hvem som eier bilen

▷ Oppgi alltid **serienummeret** ved spørsmål til kundeservicestasjonen.

12.16 Typeskilt Chassis

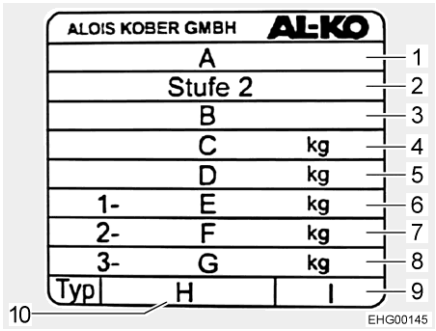

1 EG-godkjenningsnummer
2 Spesifikasjonsnivå
3 Basiskjøretøy-identifiseringsnummer (17-siffer)
4 Tillatt totalvekt for kjøretøyet
5 Tillatt vogntogvekt for kjøretøyet med tilhenger
6 Tillatt framaksel
7 Tillatt bakakseltrykk (akse 2)
8 Tillatt bakakseltrykk (akse 3)
9 Serienummer
10 Typebeskrivelse

Bilde 239 Typeskilt Chassis

Typeskiltet er festet til setekonsollen på førersetet, på siden mot førerens inngang.

Ikke fjern typeskiltet.

Hvis du har spørsmål til kundeservice, har du informasjon på typeskiltet.

12.17 Varsel- og henvisningsklistremerker

På og i kjøretøyet finnes det varsel- og henvisningsklistremerker. Varsel- og henvisningsklistremerker er der av hensyn til sikkerheten, det er ikke tillatt å fjerne dem.

▷ Reserve-klistremerker kan bestilles hos autoriserte forhandlere eller på servicestasjoner.

12.18 Reservenøkkel

Følgende informasjon er viktig ved bestilling av reservenøkler:

Låser fra:	**Nødvendig for bestilling:**	**Anskaffes hos:**	**Info telefon:**
Basiskjøretøy Mercedes-Benz	Chassisnummer	Mercedes-Benz-kontraktsverksted	–
Karosseri	Serienummer, chassisnummer, ekstranøkkel eller nøkkelnummer	Forhandler	–

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om dekkene i kjøretøyet.

På slutten av kapitlet er det en tabell hvor du finner korrekt dekktrykk for ditt kjøretøy.

13.1 Generelt

▶ Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet (se avsnittet 13.8).

- ▷ Kontroller dekktrykket når dekkene er kalde. Et for høyt dekktrykk i varme dekk må ikke reduseres.
- ▷ Det er montert slangefrie dekk på kjøretøyet. Monter aldri slanger i disse dekkene.
- ▷ Følg bruksanvisningen for basiskjøretøyet.
- ▷ Den maksimale vanndybden som et kjøretøy kan kjøre gjennom uten å bli skadet, omtales som "vadedybden". Maksimal vadedybde bestemmes av støtfangerens underkant, men er maksimalt 40 cm. Dette gjelder alle lasteforhold.
  Kjør aldri gjennom dypere vann. Vann og skitt kan skade kjøretøyet.
  Før han/hun kjører gjennom vann eller gjørme, eller kjører over forhøyede hindringer, må sjåføren sørge for at intet utstyr kan bli skadet.
  Ytterligere detaljer finner du i Mercedes-Benz bruksanvisningen.

- ▷ Avhengig av utførelse, er kjøretøyet som standard utstyrt med et dekkreparasjonssett.
- ▷ Kjør ut på siden av veibanen ved punktering. Sikre kjøretøyet med varseltrekant. Slå på varselblinkanlegget.
- ▷ Dekkene må ikke være eldre enn 6 år, fordi materialet blir slitt med tiden. Det firesifrede DOT-nummeret på siden av dekket viser produksjonsdatoen. De to første sifrene viser uken, de to siste produksjonsåret.

Eksempel: (0722) Uke 07, produksjonsår 2022

OBS:

- ■ Foreta regelmessig (hver 14. dag) kontroll av dekkene, kontroller om det er jevn mønsterslitasje, mønsterdybde og utvendige skader.
- ■ Ta hensyn til påbudt minste mønsterdybde.
- ■ Bruk alltid dekk av samme modell for hver aksel.
- ■ Vær oppmerksom på merknadene i vognkortet.
- ■ Bruk bare dekk som er tillatt for felgtypen. Tillatte felgstørrelser og dekkdimensjoner er angitt i kjøretøyets vognkort, men den autoriserte forhandleren eller servicestasjonen hjelper deg også gjerne.
- ■ Nye dekk skal kjøres inn på en ca. 100 km lang strekning i middels hastighet - først da er godt veigrep garantert.

- Kontroller regelmessig at hjulmutrene og hjulskruene er godt festet.
- Ved lagring eller ved lengre stillstand må man hindre trykk på dekk og hjullagre:
  Jekk opp kjøretøyet, slik at dekkene ikke belastes, eller beveg kjøretøyet hver 4 uke slik at stillingene til hjulene forandrer seg.

13.2 Dekkutvalg

▶ Under kjøringen kan feil dekkvalg føre til alt fra skade på dekkene til punktering.

▷ Når det monteres dekk som ikke er tillatt for kjøretøyet, kan det oppheve driftstillatelsen for kjøretøyet og dermed forsikringsbeskyttelsen. Autoriserte forhandlere eller servicestasjoner hjelper deg gjerne.

Tillatte dekkstørrelser for ditt kjøretøy står i vognkortet eller du kan få det oppgitt hos de autoriserte forhandlerne eller på servicestasjonene. Hvert dekk må passe til kjøretøyet som det skal brukes på. Dette gjelder først og fremst for utvendige mål (diameter, bredde) som angis gjennom den standardiserte størrelsesbetegnelsen. I tillegg må dekkene oppfylle kravene kjøretøyet stiller med tanke på vekt og hastighet.

Ved vekt går man ut fra teknisk tillatt totalvekt på akselen som fordeles på to dekk. Maksimal bæreevne til et dekk utvises gjennom lastindeksen (= LI, bæreevne-karakteristikk).

Et dekks tillatte maksimalhastighet (ved full bæreevne) angis ved en speed-indeks (= GSY, hastighetssymbol). Last-indeks og speed-indeks utgjør til sammen kjørespesifikasjonen til et dekk. Det er offisiell bestandel til den fullstendige, standardiserte dimensjonsbetegnelsen som står på hvert dekk. Disse angivelsene på dekket må stemme over ens med angivelsene i vognkortet.

13.3 Betegnelser på dekket

215/70 R 15C 109/107 Q (eksempel)

Betegnelse	Forklaring
215	Dekkets bredde i mm
70	Forhold høyde/bredde til dekket i prosent
R	Dekkonstruksjon (R = radial)
15	Felgdiameter i tommer
C	Commercial (Transporter)
109	Bæreevne-karakteristikk enkeltdekk
107	Bæreevne-karakteristikk tvillingdekk
Q	Hastighetssymbol (Q = 160 km/t)

13.4 Håndtering av dekkene

- Kjør på skrå over kantsteiner. Hvis ikke kan dekkene bli klemt på flanken. Hvis man kjører over kantstein i spiss vinkel, kan det skade dekkene og føre til punktering.
- Kjør sakte over høye kloakklokk. Hvis ikke kan dekkene bli klemt. Hvis man kjører over høye kloakklokk med stor fart, kan det skade dekkene og føre til punktering.
- Kontroller støtdemperne med jevne mellomrom. Hvis man kjører med dårlige støtdempere fører det til betydelig større slitasje.
- Ved ujevn mønsterslitasje kontakt kundeservice.
- Dekkene må ikke vaskes med høytrykksspyler. I løpet av få sekunder kan dekkene blir skadet, noe som kan føre til punktering.

13.5 Reservehjul

Reservehjulet er bygd inn i det bakre oppbevaringsrommet eller i den bakre lasteluken.

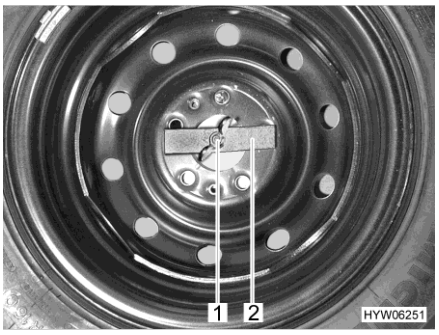

Bilde 240 Reservehjul i bakre oppbevaringsrom

Ta av reservehjulet:

- Løsne skruemutteren (Bilde 240,1) for hånd og skru den opp.
- Fjern presstykket (Bilde 240,2).
- Ta av reservehjulet.

13.6 Nødsett

▶ Legg merke til sikkerhetsanvisningene i bruksanvisningen fra produsenten.

Kjøretøyet er, avhengig av utstyr, utstyrt med nødsettet Tyrekit.

Betjeningsanvisningene er å finne i bruksanvisningen fra produsenten.

13.7 Hjulbytte

13.7.1 Generelle råd

- ▶ Kjøretøyet må stå på et jevnt, hardt og sklisikkert underlag.
- ▶ Sett bilen i første gir. Ved automatgir setter du bilen i stilling "P".
- ▶ Trekk til håndbremsen før kjøretøyet heves.
- ▶ Sikre kjøretøyet med støtteklosser på motsatt side, slik at det ikke begynner å trille.
- ▶ Kjøretøyet må ikke løftes ved hjelp av de påmonterte støttene.
- ▶ Når en tilhenger er tilkoblet: Koble fra tilhengeren før kjøretøyet løftes.
- ▶ Sett jekken på festepunktene som er beregnet til dette (se avsnittet 13.7.3).
- ▶ Jekken må aldri overbelastes. Maks. tillatt belastning er angitt på jekkens typeskilt.
- ▶ Bruk jekken kun til kortvarig løfting av kjøretøyet under dekkskiftet.
- ▶ Ikke start motoren mens kjøretøyet er hevet.
- ▶ Ingen må legge seg under kjøretøyet når det er løftet.

- ▷ Påse at gjengeboltens gjenger eller hjulskruene ikke skades under hjulbyttet.
- ▷ Hjulmutre eller hjulskruer trekkes til diagonalt.
- ▷ Ved bytte til andre felger (f.eks. alufelger eller hjul med vinterdekk) må det brukes tilhørende hjulskruer i riktig lengde og form. Sikkert feste av hjulet og funksjonen til bremseanlegget er avhengig av dette.
- ▷ Alle 4 hjulene må være av samme type og størrelse og godkjent for kjøretøyet.
- ▷ Felger og dekk som ikke er godkjent for kjøretøyet, kan føre til nedsatt trafikksikkerhet og må vurderes og skiftes av godkjent kontrollinstans.
- ▷ Hjulene må ikke skiftes kryssvis.

- ▷ Kjøretøyet skal sikres i henhold til nasjonale forskrifter, f.eks. med varseltrekant.
- ▷ Før hjulbytte må felg- og dekkdimensjonen kontrolleres, likeså dekkenes belastningsevne og hastighetindeksen på dekket. Bruk kun de felg- og dekkdimensjoner som står oppført i vognkortet.
- ▷ Håndverktøyet er tilpasset de monterte hjulmutrene eller hjulskruene. Hvis det er montert alufelger, må du alltid ha med et egnet verktøy til reservehjulet (stålfelg).
- ▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen for basiskjøretøyet.

Håndverktøyet er lagret i fotrommet i førerhuset under en gulvplate.

13.7.2 Tiltrekningsmoment

Felger	Tiltrekningsmoment
Stålfelg	250 Nm ± 20 Nm
Alufelg	190 Nm ± 20 Nm

13.7.3 Bytte hjul

- ▶ Fotplaten til jekken må stå jevnt på gulvet.
- ▶ Med reservehjulet må du kun kjøre til neste verksted.
- ▶ Kjøretøyer med tre aksler (tandemaksel bak) kan ikke heves med en vanlig jekk. Et hjulbytte må utføres ved et fagverksted.

- ▷ Bruk en vanlig jekk.
- ▷ Dersom kjøretøyet er utrustet med et reservehjul (spesialutstyr), vil en adapter for å holde jekken på bakakselen være inkludert i leveringsomfanget.
- ▷ Adapteren er ment for bruk med en vanlig jekk.
- ▷ Sørg for å få reparert hjulet som er byttet ut umiddelbart.
- ▷ Følg generelle anvisninger i dette kapitlet.

- ■ Parker kjøretøyet på et så flatt og fast underlag som mulig.
- ■ Sett bilen i første gir. Ved automatgir setter du bilen i stilling "P".
- ■ Trekk til håndbremsen.
- ■ Legg under bremseklosser eller lignende egnede gjenstander for å sikre kjøretøyet.
- ■ Løsne reservehjulet fra festeanrodningen for reservehjulet.
- ■ Hvis underlaget er mykt, må man legge et stødig underlag under jekken, f.eks. en treplate.

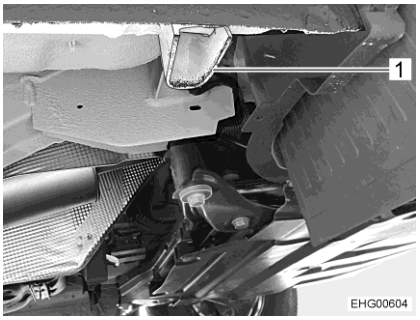

Bilde 241 Holder framaksel

- Når et hjul skal veksles på framakselen: Sett jekken på den dertil mente holderen (Bilde 241,1).

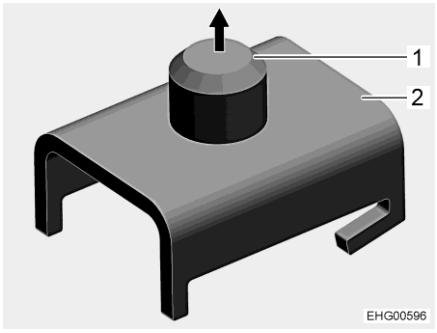

Bilde 242 Adapter for holder til bakaksel

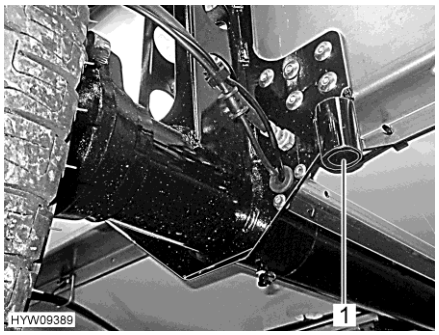

Bilde 243 Holder til bakaksel

- Når et hjul skal veksles på bakakselen: Fest adapteren (Bilde 242,2) på jekken.
- Før bolten (Bilde 242,1) inn i holderen til bakakselen (Bilde 243,1).
- Løsne hjulskruene noen omdreininger med hjulnøkkelen, men skru dem ikke ut.
- Hev kjøretøyet til hjulet er 2 til 3 cm over bakken.
- Skru ut hjulskruene og ta av hjulet.
- Sett reservehjulet på hjulnavet og rett det ut.
- Skru inn hjulskruene og trekk til i kryss.
- Jekk ned jekken og ta den bort.
- Trekk hjulskruene jevnt til med hjulnøkkel (tiltrekkingsmoment se avsnittet 13.7.2).

13.7.4 Bytte hjul med alufelger

▶ Det skal brukes ulike hjulskruer ved alufelger og stålfelger. Når det er montert alufelger, følger det med riktige hjulskruer for reservehjulet (stålfelger).

Hjulbytte med alufelger gjøres på samme måte som med stålfelger (se avsnittet 13.7.3).

13.8 Dekktrykk

- For lavt dekktrykk fører til overoppheting av dekket. Alvorlige skader på dekket kan være resultatet.
- Før start eller annenhver uke skal dekktrykket kontrolleres. Feil dekktrykk fører til forhøyet slitasje og kan føre til alt fra skade på dekkene til punktering. Sjåføren kan miste kontrollen over kjøretøyet.
- Bruk bare ventiler som er tillatt for det foreskrevne dekktrykket.
- Ved et dekktrykk over 4,5 bar anbefales bruk av en metall- eller hybrid-ventil.

▷ Kontroller dekktrykket når dekkene er kalde. Et for høyt dekktrykk i varme dekk må ikke reduseres.

Bæreevnen og dekkets holdbarhet er umiddelbart avhengig av dekktrykket. Luft er et flyktig medium som uunngåelig også siver ut av dekk.

Som tommelfingerregel kan man regne med et trykktap på 0,1 bar hver andre måned når et dekk er fylt. Kontroller dekktrykket regelmessig for å unngå dekkskader eller punktering.

▷ Dekktrykk-verdiene gjelder for lastete kjøretøy med kalde dekk.

▷ Ved varme dekk må trykket være 0,3 bar høyere enn ved kalde dekk. Kontroller trykket på nytt med kalde dekk.

▷ Dekktrykk-toleransen er +/- 0,05 bar.

▷ Informasjon om tillatt akseltrykk finner du i vognkortet hhv. på typeskiltet.

Lufttrykk framaksel

Dekkdimensjoner	Dekk-produsent	Tillatt akseltrykk	
		1850 kg	2100 kg
225/75 R16	Alle	3,5 bar	4,1 bar
235/60 R17	Alle	3,6 bar	4,2 bar

Lufttrykk bakaksel

Dekkdimensjoner	Dekk-produsent	Tillatt akseltrykk			
		1800 kg*	2100 kg	2430 kg	2500 kg
225/75 R16	Alle	4,0 bar	4,8 bar	5,5 bar	5,5 bar
235/60 R17	Alle	4,0 bar	4,8 bar	5,3 bar	-

* Ved 3-aksler (tandemaksel bak): Bakakseltrykk per bakaksel

▷ Tillatt aksellast se typeskiltet.

Avhengig av utstyret er kjøretøyet utrustet med et reservehjul. Hvis det er angitt forskjellige lufttrykkverdier for fremre og bakre aksel: Brukes den høyeste av de to verdiene for reservehjulet.

Kapitteloversikt

I dette kapitlet finner du opplysninger om mulige feil på kjøretøyet.

Feilen er listet opp med mulige årsaker og forslag til hvordan de kan utbedres.

De nevnte feilene kan utbedres på egenhånd uten store fagkunnskaper og med noen få grep. Hvis de tiltak som er angitt i denne bruksanvisningen ikke løser problemene, må et autorisert fagverksted foreta feilsøkingen og utbedringen.

14.1 Bremseanlegg

▶ Defekter ved bremseanlegget må straks repareres på autorisert fagverksted.

14.2 Luftfjæring

▶ Veil ved luftfjæringen må straks repareres på et autorisert fagverksted.

14.3 Takluke

Hvis viften ikke virker, sjekk sikringen og bytt om nødvendig. Bruk kun sikringer av samme type (glassikring 4 A/type "SLO BLO"). For informasjon om plassering og bytte av sikringen se kapittel 8.

▷ Dersom dette tiltaket ikke fører til utbedring av feilen, oppsøk kundeservice.

14.4 Elektrisk anlegg

▷ Skift alltid ut boenhets-batteriet med et batteri av samme type og kapasitet.

▷ For skifte av sikringer, se kapittel 8.

Feil	Årsak	Tiltak
Lysanlegget fungerer ikke helt som det skal	Lyspære defekt	Skift lyspære. Vær oppmerksom på angitte Volt- og Watt-verdier
	Sikring defekt	Skift sikring
Den innebelysningen fungerer ikke	Feil på lyspærer, kontakter eller kabling	Ta kontakt med kundeservice
Elektriske stigtrinn kan ikke skyves ut eller trekkes inn	Sikring på strømsentralen defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
Stigtrinnet går ikke ut eller bare delvis ut (om vinteren)	Mekanikken er frosset Beskyttelsesinnretningen (klemvern) er blitt utløst på grunn av overbelastningsstrøm	Rengjør stigtrinn, fjern is
Ingen 230 V-forsyning på tross for tilkoblet nett	Sikringsautomat 230 V har utløst	Slå 230 V-sikringsautomat på
Start- eller boenhets-batteri lades ikke ved 230 V-drift	Stor bladsikring på start- eller boenhets-batteriet defekt	Skift stor bladsikring på start- eller boenhets-batteriet
	Ingen nettspenning tilstede	Slå på sikringsautomat ene i kjøretøyet
	Strømsentralen er overopphetet	Omgivelsestemperaturen er for høy eller lufting av strømsentralen er hindret
	For mange forbrukere er på	Slå av unødvendige forbrukere
	Lademodul i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
Boenhets-batteriet lades ikke av kjøretøyet	Sikring på dynamo klemme D+ defekt	Skift sikring
	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
Kontrollampen 12 V lyser ikke	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillebryteren
	Start- eller boenhets-batteriet er ikke oppladet	Lad startbatteriet eller boenhets-batteriet
	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Bladsikring på boenhets-batteriet defekt	Skift bladsikring på boenhets-batteriet

Feil	Årsak	Tiltak
12 V-forsyning i boenheten fungerer ikke	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillebryteren
	Boenhets-batteriet er utladet	Lad boenhets-batteri
	Stor bladsikring på boenhets-batteri defekt	Skift stor bladsikring på boenhets-batteri
	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
12 V-forsyning fungerer ikke ved 230 V-drift	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillebryteren
	Sikringsautomat 230 V har utløst	Ta kontakt med kundeservice
	Lademodul i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Stor bladsikring på boenhets-batteri defekt	Skift stor bladsikring på boenhets-batteri
230 V-kontrollampen lyser ikke, selv om 230 V nettspenning er tilkoblet	Strømforsyningen er uten spenning	Kontroller ekstern nettspenning
	230 V-automatsikring er utløst før strømsentralen eller er slått av	Tilbakestill 230 V-sikringsautomat
Ingen spenning på en tilkoblet forbruker	Den selvtilbakestillende polyswitch-sikring er utløst	Kontroller kontakter og ledninger, slå av 12 V-forsyningen i ca. 2 minutter og deretter på igjen
	Selvtilbakestillende polyswitch-sikring har blitt utløst flere ganger (3 ganger), systemet har slått av den aktuelle utgangen permanent	Fjern årsaken til utløsning av polyswitch-sikringen Opphev den permanente frakoblingen (slå på 12 V-forsyning til boenhet, trykk dreieknapp og hold den inne minst 3 sekunder)
Startbatteriet blir utladet ved 12 V-drift	Skillerelé i strømsentralen defekt	Ta kontakt med kundeservice
	Batteri-skillebryteren på strømsentralen er slått av	Slå på batteri-skillebryteren
Ingen spenning fra boenhets-batteriet	Boenhets-batteriet er utladet	Lad boenhets-batteriet umiddelbart ▷ Fullstendig utlading skader batteriet. Hvis kjøretøyet ikke skal brukes på lang tid, må boenhets-batteriet lades helt opp Utlading skjer gjennom kontinuerlig innkoblet forbruker (se kapittel 8)

Feil	Årsak	Tiltak
Batterilading med av solaranlegg fungerer ikke	Feil med elektrisk tilkobling til solaranlegget	Kontroller kontakter og ledninger
	Sikring defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
	Laderegulator for solaranlegg defekt	Ta kontakt med kundeservice
Boenhets-batteriet blir overladet ("koker")	Batteri-valgbryteren er stilt inn feil	Endre innstilling for batterivalgbryteren
	Ladesensor eller relé er defekt	Dra i store bladsikringen på boenhets-batteriet, oppsøk deretter kundeservice

14.5 Vekselretter

Feil	Årsak	Tiltak
Stikkontakter uten spenning (med vekselretter som spesialutstyr)	Vekselretteren er slått av på grunn av en feil	Kontroller lysdiodene på vekselretteren
	Ledningsbeskyttelsesbryteren i den ekstra sikringsboksen er utløst	Slå på ledningsbeskyttelsesbryteren
LED "LOAD STATUS" (vekselretter) blinker hurtig rødt	For høy inngangsspenning	Ta kontakt med kundeservice
LED "LOAD STATUS" (vekselretter) blinker langsomt rødt	For lav inngangsspenning	Lad boenhets-batteri
LED "LOAD STATUS" (vekselretter) blinker periodisk rødt	Vekselretteren er for varm	Reduser belastningen og sørg for bedre ventilasjon av vekselretteren
LED "LOAD STATUS" (vekselretter) lyser permanent rødt	Kortslutning, feilkobling eller for høy belastning	Reduser belastningen, utbedre kortslutningen eller koblingsfeilen, trykk apparatsikringen inn igjen
		Ta kontakt med kundeservice

14.6 Gassanlegg

- Ved defekt på gassanlegget (gasslukt, høyt gassforbruk) er det fare for eksplosjon! Steng snarest gassflaskens hovedventil. Åpne vinduer og dører og luft godt.
- Ved feil på gassanlegget: Ikke røyk, ikke bruk åpen ild og ikke betjen noen elektriske brytere (lysbrytere osv.). Sjekk tettheten av gassførende deler og rør med lekkasjesøkingsspray. Ikke bruk åpen flamme for å sjekke.
- Feil på gassanlegget må utbedres av et autorisert fagverksted.

Feil	Årsak	Tiltak
Ingen gass	Gassflasken er tom	Bytt gassflaske
	Gassavstengeventil stengt	Åpne gassavstengeventilen
	Gassflaskens hovedventil stengt	Åpne gassflaskens hovedventil
	For lav utetemperatur (-42 °C ved propangass, 0 °C ved butangass)	Vent til utetemperaturen har steget
	Innebygget apparat defekt	Ta kontakt med kundeservice

14.7 Kokeplass

Feil	Årsak	Tiltak
Tennsikringene går ikke på (flammen brenner ikke når reguleringshåndtaket slippes løs)	For kort oppvarmingstid	Hold reguleringshåndtaket nedtrykket i ca. 15 til 20 sekunder etter tenning
	Tennsikring defekt	Ta kontakt med kundeservice
Flammen går ut når den stilles på svakt	Tennsikringsføleren står ikke riktig	Still tennsikringsføleren riktig (ikke bøy den). Følerspissen skal stikke 5 mm over brenneren. Følerhalsen skal ikke ha mer enn 3 mm avstand til brennerkransen; oppsøk eventuelt kundeservice

14.8 Varmeanlegg/varmtvannsbereder

Ved feil må du ta kontakt med nærmeste kundeservice for vedkommende fabrikat. Adresselisten er vedlagt enhetenes papirer. Kun autoriserte fagfolk må foreta reparasjoner på apparatet.

14.8.1 Varmtvannsbereder for varmeanlegg med digitalt kontrollpanel CP plus

Feil	Årsak	Tiltak
Varmeanlegget tennes ikke	Temperaturføler på betjeningsdelen eller den eksterne føleren er defekt	Trekk ut støpslet på betjeningsdelen. Varmeanlegget fungerer da uten termostat. Oppsøk kundeservice så snart som mulig
Ingen indikator på kontrollpanelet	Sikring på strømsentralen defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
	Sikringen i den elektroniske styreenheten har utløst	Ta kontakt med kundeservice
	Defekt boenhets-batteri	Lad eller bytt boenhets-batteri
Feil med feilkode vises	Se tabell "Veiledning for feilsøk"	Se tabell "Veiledning for feilsøk"
Varmtvannsberederen tømmes, sikkerhets-/avtappingsventilen har åpnet seg	Innetemperatur under 8 °C	Varm opp boenheten
Sikkerhets-/avtappingsventilen kan ikke lukkes	Temperatur på sikkerhets-/avtappingsventilen under 8 °C	Varm opp boenheten
Viftehjulet går med høy lyd eller ikke jevnt	Viftehjulet er tilsmusset	Oppsøk Truma-service

Veiledning for feilsøk

Feilkode	Årsak	Utbedring
# 17	Sommerdrift med tom vannbeholder	Slå av apparatet og la det avkjøles. Fylle varmtvannsberederen med vann
	Varmluftutganger utgang blokkert	Kontroller utgangsåpninger
	Innsuging av omluft blokkert	Fjern blokkeringen til innsuging av omluft
# 18	Gasstrykkregulator isete	Bruk regulatoroppvarming (Eis-Ex) (hvis tilgjengelig)
	For høy andel butangass i gassflasken	Bruk propangass (særlig ved temperaturer under 10 °C er butangass ikke egnet til oppvarming)
# 21	Romtemperatursensor eller kabel defekt	Ta kontakt med kundeservice
# 24	Truende underspenning For lav batterispenning < 10,4 V	Lad batteri
# 29	Kortslutning i varmeelementet for FrostControl	Trekk av pluggen til varmeelementet på den elektroniske styreenheten. Skift ut varmeelement
# 41	Elektronikk sperret	Ta kontakt med kundeservice
# 42	Sikkerhetsbryteren har utløst	(ikke brukt her)
# 43	Overspenning > 16,4 V	Kontroller batterispenning og spenningskilder (f.eks. ladeapparatet)
# 44	Underspenning For lav batterispenning < 10,0 V	Lad batteriet. Eventuelt skifte ut gammelt batteri
# 45	Ingen 230 V-forsyning	Kontroller ekstern nettspenning
	Sikringsautomat 230 V har utløst	Slå 230 V-sikringsautomat på
	Vern mot overopphetting har utløst	Tilbakestille vern mot overoppheting. La varmeanlegget avkjøles, ta av tilkoblingsdekselet og trykk tilbakestillingsknappen
#112, #202, #121, #211	Gassmangel	Åpne hovedventil og gassavstengeventil
		Kople til en full gassflaske
#122, #212	Forbrenningslufttilførsel eller avgassutgang lukket	Kontroller åpninger for smuss (snø, is, løv osv.) og eventuelt rengjør
#255	Ingen forbindelse mellom varmeanlegg og kontrollpanel	Ta kontakt med kundeservice
	Kabel defekt	Ta kontakt med kundeservice

Dersom tiltakene ikke fører til utbedring av feilen, oppsøk kundeservice.

14.8.2 Varmeanlegg/varmtvannsbereder Alde

▷ Når det oppstår en feil i systemet, vises årsaken i displayet.

Feil	Årsak	Tiltak
Varmeanlegget tennes ikke ved gassdrift	Gassmangel	Åpne hovedventil og gassavstengeventil
		Kople til en full gassflaske
Varmeanlegget tennes ikke	For lav batterispenning	Lad batteriet. Når batterispenningen stiger over 11 V, starter varmeanlegget automatisk
Varmeanlegget tenner ikke ved 230 V elektrisk drift	Ingen 230 V-forsyning	Slå 230 V-sikringsautomat på
		Kople til 230 V-forsyning
Varmeanlegget kobles ut	Overoppheting	La varmeanlegget avkjøles. For å tilbakestille visningen, avbryter man 12 V-strømforsyningen til varmeanlegget og kobler det til igjen
Varmeanlegget går, men det er ingen varme på konvektorene	Sirkulasjonspumpen fungerer ikke	Slå på romtermostat
		Ta kontakt med kundeservice
Varmeanlegget og sirkulasjonspumpen går, men det er ingen varme på konvektorene	Luft i varmelanlegget	Luft varmtvanns-varmeanlegget

14.9 Klimaanlegg

Feil	Årsak	Tiltak
Klimaanlegge kjøler ikke	Ingen 230 V-forsyning	Kople til 230 V-forsyning
	Sikring defekt	Kontroller sikring og event. bytt
	Temperatur under 16 °C	-
	Temperaturen er stilt inn feil	Still inn temperatur
	Luftfilteret er tilsmusset	Bytt luftfilter

14.10 Kjøleskap

14.10.1 Generelt

Ved feil må du ta kontakt med nærmeste kundeservice for vedkommende fabrikat. Adresselisten er vedlagt enhetenes papirer. Kun autoriserte fagfolk må foreta reparasjoner på apparatet.

▷ Ytterligere informasjon finnes i bruksanvisningen til produsenten som er vedlagt separat.

Feil	Årsak	Tiltak
Kjøleskapet er ikke kaldt nok	Ventilasjon fra aggregatet er ikke tilstrekkelig	Sjekk om luftegitteret er tildekket, fjern evt. tildekkinger
		Ta av luftegitteret og rengjør rommet bak (f.eks. for løv)
	Termostat innstilt for lavt	Still inn termostaten på en høyere verdi
	Kjøleribber kraftig belagt med is	Kontroller om kjøleskapdøren lukker riktig
	For mange varme matvarer er blitt lagt inn i løpet av kort tid	La varme matvarer avkjøles før de legges i kjøleskapet
	Apparatet har ikke vært så lenge i drift ennå	Kontroller på nytt om kjøleskapet kjøler etter ca. 4 til 5 timer
	Omgivelsestemperatur er for høy	Ta av luftegitteret fra tid til annen
	Kjøretøyet står ikke vannrett	Still kjøretøyet vannrett
Kjøleskapet kjøler ikke i gassdrift	Gassmangel	Kople til en full gassflaske
		Åpne hovedventil og gassavstengeventil
	Luft i gassledning	Slå av apparatet av og start det på nytt (gjenta prosedyren evt. 3 til 4 ganger)
Kjøleskapet kjøler ikke i 12 V-drift	Sikring defekt	Skift sikring
	Batteriet er utladet	Kontroller og lad opp batteriet
	Tenningen er slått av	Slå på tenningen
	Varmeelement defekt	Ta kontakt med kundeservice
Kjøleskapet kjøler ikke i 230 V-drift	Sikring defekt	Bytt sikring, slå på sikringen i sikringsboksen igjen
	Ingen 230 V-forsyning	Kople til 230 V-forsyning
	Varmeelement defekt	Ta kontakt med kundeservice

Feil	Årsak	Tiltak
Kjøleskapet kobler til gassdrift til tross for nettilkobling	For lav nettspenning	Kontroller nettspenningen (kjøleskapet blir ved korrekt nettspenning koblet automatisk tilbake i 230 V-drift)

14.11 Vannforsyning

Feil	Årsak	Tiltak
Lekkasjevann i kjøretøyet	Utett sted	Lokaliser det utette stedet, tilkoble vannledningene på nytt
Ikke vann	Vanntanken er tom	Fylle på drikkevann
	Tappekranen ikke stengt	Steng tappekranen
	12 V-forsyning avslått	Slå på 12 V-forsyning
	Bryter for vannpumpe slått av	Slå på vannpumpen
	Sikring for vannpumpe defekt	Skift ut sikringen på strømsentralen
	Vannpumpe defekt	Bytt vannpumpe (lassen)
	Vannledningen er knekt	Rett ut eller skift vannledningen
	Strømsentral defekt	Ta kontakt med kundeservice
Toalettet uten spylevann	Vanntanken er tom	Fylle på drikkevann
Indikator for vann og spillvann viser feil verdi	Målesonden i spillvannstanken eller vanntanken er tilsmusset	Rengjør spillvannstanken/vanntanken
	Målesonde defekt	Bytt målesonde
Ikke mulig å tømme spillvannstanken	Tappekranen tiltettet	Åpne rengjøringsdekslet på spillvannstanken og tapp av spillvannet. Spyl spillvannstanken grundig
Utløpet på engrepsblander tilstoppet	Perlator forkalket	Klips ut perlatoren, avkalkes i eddikvann (gjelder kun metallprodukter)
Vanndysene på dusjhodet tilstoppet	Vanndysene er forkalket	Avkalk dusjhodet i eddikvann eller tørk av skitt i dysene (gjelder kun metallprodukter)
Vannet renner sakte eller ikke i det hele tatt ut av dusjkaret	Kjøretøyet står ikke vannrett	Still kjøretøyet vannrett

Feil	Årsak	Tiltak
Uklart drikkevann	Tilsmusset vann påfylt	Rengjør vanntanken mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
	Avsetninger i vanntanken eller i vannanlegget	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
Endring av smak eller lukt på vannet	Tilsmusset vann påfylt	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
	Drivstoff er uforvarende fylt i vanntanken	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann. Hvis dette er resultatløst: Oppsøk fagverksted
	Mikrobiologiske avleiringer i vannanlegget	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann
Avleiringer i vanntanken og/eller i vannledende komponenter	For lang ståtid for vannet i vanntanken og i vannledende komponenter	Rengjør vannanlegget mekanisk og kjemisk, utfør deretter desinfisering og skyll med rikelige mengder drikkevann

14.12 Karosseri

Feil	Årsak	Tiltak
Hengsler på luker/dører tunge å bevege	Hengsler på luker/dører ikke/for lite smurt	Smør hengsler på luker/dører med syre- og harpiksfritt fett
Hengsler/ledd i våtrom/toalettrom tunge å bevege/knirker	Hengsler/ledd ikke/for lite smurt	Smør hengsler/ledd med løsemiddel-/syrefri olje ▷ Oljen på spraybokser inneholder ofte løsemidler
Hengsler på skap tunge å bevege/knirker	Hengsler på skap ikke/for lite smurt	Smør skaphengslene med syre- og harpiksfri syntetisk olje
Motorlokkets hevesylinder går tungt	Motorlokkets hevesylinder ikke/for lite smurt	Smør motorlokkets hevesylinder med syrefritt og harpiksfritt fett

Feil	Årsak	Tiltak
Takluke med sveiveløfting går tungt	Gjengespindel ikke smurt	Smør gjengespindel
	Gjengespindel defekt	Sett inn ny gjengespindel
Elektrisk nedfellbar seng beveger seg ikke	Sikring defekt	Skift ut sikringen
	Boenhets-batteriet er tomt, eller strømsentralen har koblet ut på grunn av for lav spenning	Lad boenhets-batteri
	Motoren er defekt	Den nedfellbare sengen kan beveges manuelt i nøddrift, og deretter kontaktes kundeservice

▷ Autoriserte forhandlere og servicestasjoner står til disposisjon ved bestilling av reservedeler.

15.1 Vekt og spesialutstyr

- Tilbehør og påbygde, ombygde eller innebygde deler som ikke er godkjent av ***HYMER GmbH & Co. KG*** kan forårsake skader på kjøretøyet og føre til redusert trafikksikkerhet. Selv om det foreligger en uttalelse fra sakkyndig, en generell driftstillatelse eller en typegodkjenning, kan det ikke dermed garanteres at produktet er av tilfredsstillende kvalitet.
- Enhver endring av kjøretøyets forinnstilte tilstand kan redusere kjøre- og trafikksikkerheten.
- Vi påtar oss ikke ansvar for skader forårsaket av produkter som ikke er godkjent av ***HYMER GmbH & Co. KG***. Dette gjelder også for ulovlige endringer på kjøretøyet.

Ulike spesialutstyr tilbys avhengig av modellserien. Du kan finne ut hvilket spesialutstyr som er tilgjengelig for kjøretøyet ditt fra den separat tilgjengelige tilbehørslisten. Du finner også informasjon om vektene til det enkelte spesialutstyret der.

16.1 Tekniske data

- ▷ Opplysningene i kjøretøyspapirene vedr. tekniske data er bindende.
- ▷ Ved montering av tilleggsutstyr eller spesialutstyr kan kjøretøyets mål og egenvekt forandres. Avvik innenfor rammen av fabrikkstoleransene (+/- 5 %) er mulig og tillatt.

16.2 Dimensjoner og tillatt antall personer

BMC	Hjulbase i cm	Lengde i cm	Bredde i cm	Høyde i cm	Tillatt antall personer Regelmessig / i tillegg
550	390	699	229	296	4 + 1
580	390	699	229	296	4
600	400	719	229	296	4 + 1
680	420	739	229	296	4 + 1
690	420	739	229	296	4 + 1

Mer informasjon om tekniske data finnes i kjøretøyspapirene eller bruksanvisning til basiskjøretøyet. De autoriserte forhandlerene og servicestasjonene gir også informasjon om nødvendig.

Smør bakakselen

- ▷ Bakakselen må fornyes av en autorisert spesialist/servicepartner.
- ▷ Smør kun når bakakslingen er avlastet.
- ▷ Bruk kun følgende smørefett for smøringen:
  Stabutherm GH 461, fra firma Klüber
  (eller et annet smørefett godkjent av chassis-produsenten)

Vektspesifikasjonene og vekttestene for bobiler er enhetlig regulert over hele EU i EUs implementeringsforordning nr. 2021/535 (til juni 2022: EUs implementeringsforordning nr. 1230/2012). De viktigste vilkårene og juridiske kravene fra denne forordningen har vi oppsummert for deg nedenfor. Våre forhandlere og HYMER-konfiguratoren på nettsiden vår gir deg ekstra hjelp til å konfigurere kjøretøyet ditt.

1. Teknisk tillatt totalvekt

   Den teknisk tillatte totalvekten (også: teknisk tillatt maksimalt lastet vekt) til kjøretøyet (f.eks. 3500 kg) er en vektspesifikasjon spesifisert av produsenten som kjøretøyet ikke må overstige. Angivelser av teknisk tillatt totalvekt for den modellen du har valgt finner du i tekniske data. Dersom kjøretøyet overstiger teknisk tillatt totalvekt i praktisk kjøredrift, er dette en administrativ overtredelse som kan straffes med bot.

2. Vekt i kjøreklar tilstand

   Enkelt sagt er vekten i kjøreklar tilstand basiskjøretøyet med standardutstyr pluss en lovbestemt fastvekt på 75 kg for føreren. Dette inkluderer i hovedsak følgende posisjoner:

   - tomvekten til kjøretøyet inkludert karosseri inkludert påfylt drivstoff med smørefett, oljer og kjølevæsker;
   - standardutstyret, dvs. alt utstyr som er inkludert som standard i den fabrikkmonterte leveransens omfang;
   - den 100 % fylte ferskvannstanken i kjøredrift (fylling i henhold til produsentens instruksjoner; 20 liter) og en 100 % fylt aluminiumsgassflaske med en vekt på 16 kg;
   - den 90 % fylte drivstofftanken samt drivstoff;
   - føreren, hvis vekt – uavhengig av faktisk vekt – er satt til en fast sats på 75 kg i henhold til EU-retten.

   Angivelser om vekt i kjøreklar tilstand finnes for hver modell i våre salgsdokumenter. Det er viktig at verdien som er oppgitt i salgsdokumentene for vekt i kjøreklar tilstand er en standardverdi fastsatt i typegodkjenningsprosessen og kontrollert av myndighetene. Det er juridisk tillatt og mulig at vekten i kjøreklar tilstand til kjøretøyet levert til deg avviker fra den nominelle verdien som er oppgitt i salgsdokumentene. Den juridisk tillatte toleransen er på ± 5 %. Dermed tar EU-lovgiveren hensyn til at det er visse variasjoner i vekten i kjøreklar tilstand på grunn av variasjoner i vekten av leverte deler samt prosess- og værrelaterte faktorer.

   Disse vektavvikene kan illustreres ved hjelp av et eksempel på beregning:

   - Vekt i kjøreklar tilstand ifølge salgsdokumentene: 2850 kg
   - Juridisk tillatt toleranse på ± 5 %: 142,50 kg
   - Juridisk tillatt vektområde i kjøreklar tilstand: 2707,50 kg til 2992,50 kg

   Det spesifikke området for tillatte vektavvik finner du for hver modell i de tekniske dataene. HYMER strekker seg langt for å redusere vektvariasjoner til et minimum ut i fra det som er produksjonsteknisk uunngåelig. Avvik i øvre og nedre ende av området er derfor svært sjeldne; De kan imidlertid ikke utelukkes helt for alle tekniske optimaliseringer. HYMER kontrollerer derfor kjøretøyets reelle vekt og overholdelse av tillatt toleranse ved å veie hvert kjøretøy på slutten av samlebåndet.

3. Vekten på passasjerene

   Vekten på passasjeren er en fast verdi på 75 kg for hvert sete som produsenten har beregnet, uavhengig av hvor mye passasjerene egentlig veier. Vekten på føreren er allerede inkludert i vekten i kjøreklar tilstand (se punkt 2 over) og blir derfor ikke inkludert på nytt. I en bobil med fire godkjente seter utgjør passasjerenes vekt 3 x 75 kg = 225 kg.

4. Spesialutstyr og faktisk vekt

   I henhold til lovdefinisjonen omfatter spesialutstyr (også: spesialutstyr eller tilleggsutstyr) alle tilleggsutstyrsdeler som ikke er inkludert i standardutstyret og som monteres på kjøretøyet på produsentens ansvar – dvs. fra fabrikk – og som kan bestilles av kunden (f.eks. markise, sykkel- eller motorsykkelstativ, satellittanlegg, solaranlegg, stekeovn, osv.). Angivelser om enkelt- eller pakkevektene til spesialutstyret som kan bestilles finner du i våre salgsdokumenter. Annet tilbehør som ettermonteres av forhandleren eller av deg personlig etter levering av kjøretøyet fra fabrikk, tilhører ikke spesialutstyret i denne betydningen.

   Vekten på kjøretøyet i kjøreklar tilstand (se punkt 2 ovenfor) og vekten til spesialutstyret som er montert på et spesifikt kjøretøy, blir samlet referert til som den faktiske vekten. Du finner den tilsvarende informasjonen for kjøretøyet etter levering under avsnitt 13.2 i samsvarssertifikatet (CoC). Vær oppmerksom på at dette også er en standardverdi. Siden vekten i kjøreklar tilstand – som et element i den faktiske vekten – har en lovlig tillatt toleranse på ± 5 % (se nr. 2), kan også den faktiske vekten avvike tilsvarende fra den angitte nominelle verdien.

5. Nyttelast og minste nyttelast

   Installasjonen av spesialutstyr er også underlagt tekniske og juridiske begrensninger: Kun så mye spesialutstyr kan bestilles og monteres på fabrikken at det fortsatt er nok frivekt til bagasje og annet tilbehør (såkalt nyttelast) uten å overskride teknisk tillatt totalvekt. Nyttelasten beregnes ved å trekke fra vekten i kjøreklar tilstand (nominell verdi i henhold til salgsdokumentene, se nr. 2 ovenfor), vekten til spesialutstyret (se nr. 4 ovenfor) og vekten til passasjerene (se nr. 3 ovenfor) fra den teknisk tillatte grensen Totalvekt (se punkt 1 ovenfor).

   EU-regelverket legger opp til en fast minste nyttelast for bobiler, som i det minste må være igjen for bagasje eller annet tilbehør som ikke er fabrikkinstallert. Denne minste nyttelasten beregnes som følger:

   Minste nyttelast i kg ≥ 10 x (n + L)

   Dermed gjelder: "n" = maksimalt antall passasjerer pluss fører og
   "L" = total lengde på kjøretøyet i meter.

   For bobil med lengde 6 m og 4 godkjente seter er minste nyttelast f.eks. 10 kg x (4 + 6) = 100 kg.

For å sikre at minste nyttelast opprettholdes, er det en maksimal kombinasjon av spesialutstyr som kan bestilles for hver kjøretøymodell. I eksemplet ovenfor med en minste nyttelast på 100 kg, kan totalvekten til spesialutstyret for et kjøretøy med fire godkjente seter og en vekt i kjøreklar tilstand på 2850 kg være f.eks. maksimalt 325 kg:

3500 kg teknisk tillatt totalvekt
- 2850 kg vekt i kjøreklar tilstand
- 3 x 75 kg vekt til passasjerer
- 100 kg minste nyttelast
= 325 kg maksimal tillatt vekt til spesialutstyret

Det er viktig å merke seg at denne beregningen er basert på standardvekten i kjøreklar tilstand som er spesifisert i typegodkjenningsprosessen, uten å ta hensyn til de tillatte vektvariasjonene i vekt i kjøreklar tilstand (se punkt 2 ovenfor). Hvis den maksimalt tillatte verdien for spesialutstyret på (i eksempelet) 325 kg er nesten eller helt oppbrukt, kan det skje at den minste nyttelasten på 100 kg matematisk sett er oppfylt basert på standardverdien av vekt i kjøreklar tilstand , men at det reelt sett ikke er noen tilsvarende nyttelastmulighet. Her er også et eksempel på beregning for et kjøretøy med fire seter hvis faktiske vekt i kjøreklar tilstand er 2 % høyere enn den nominelle verdien:

3500 kg teknisk tillatt totalvekt
- 2907 kg faktisk vekt i kjøreklar tilstand (+ 2 % sammenlignet med oppgitt verdi på 2850 kg)
- 3 x 75 kg vekt til passasjerene
- 325 kg spesialutstyr (maksimal verdi tillatt)
= 43 kg faktisk mulig nyttelast (< 100 kg minimum nyttelast)

For å unngå en slik situasjon reduserer HYMER den tillatte maksimalvekten ytterligere på alt spesialutstyr som kan bestilles for hver modell. Begrensningen på spesialutstyr er ment å sikre at minimum nyttelast, dvs. den lovbestemte frivekten for bagasje og ettermontert tilbehør også faktisk er tilgjengelig for last i kjøretøyene levert av HYMER.

Siden vekten til et spesifikt kjøretøy kun kan bestemmes når det veies ved enden av samlebåndet, kan det i svært sjeldne tilfeller, til tross for denne begrensningen av spesialutstyret, oppstå en situasjon der minste nyttelast ved enden av samlebåndet ikke er garantert. For å garantere minste nyttelast også i disse tilfellene vil HYMER før levering av kjøretøyet sjekke med deg og din forhandler om kjøretøyet for eksempel blir tyngre, antall seter redusert eller spesialutstyr fjernet.

6. Effekter av toleranser for vekten i kjøreklar tilstand på nyttelasten

   Uavhengig av minste nyttelast, bør du også merke deg at uunngåelige produksjonsrelaterte variasjoner i vekten i kjøreklar tilstand – både oppover og nedover – har en speilvendt effekt på gjenværende nyttelastmulighet: Hvis du bestiller eksempelkjøretøyet vårt (se over nr. 3.) f.eks. med spesialutstyr med totalvekt 150 kg, basert på standardverdi for vekt i kjøreklar tilstand, gir dette en beregnet nyttelast på 275 kg. På grunn av toleransene kan den reelle tilgjengelige nyttelastmuligheten avvike fra denne verdien og kan være høyere eller lavere. Hvis vekten til kjøretøyet i kjøreklar tilstand er omtrent 2 % høyere enn spesifisert i salgsdokumentene, reduseres nyttelastmuligheten fra 275 kg til 218 kg:

   3500 kg teknisk tillatt totalvekt
   - 2907 kg faktisk vekt i kjøreklar tilstand (+ 2 % sammenlignet med oppgitt verdi på 2850 kg)
   - 3 x 75 kg vekt til passasjerene
   - 150 kg spesialutstyr på det konkrete kjøretøyet
   = 218 kg faktisk mulig nyttelast

   For å være sikker på at den beregnede nyttelasten faktisk er tilgjengelig, bør du ta hensyn til mulige og tillatte toleranser for vekten i kjøreklar tilstand når du konfigurerer kjøretøyet ditt.

   Vi anbefaler også å veie den lastede bobilen på en ikke-automatisk vekt før hver reisen og, under hensyntagen til passasjerenes individuelle vekt, avgjøre om teknisk tillatt totalvekt og teknisk tillatt totalvekt på akselen overholdes.

12 V-forbruker, ettermontere ... 136
12 V-forsyning
  Feillokalisering ... 249
  Slå av ... 139
  Slå på ... 139
12 V-kontrollampe ... 139
12 V-spenning ... 125
230 V-forsyning se 230 V-tilkobling ... 148
230 V-kontrollampe ... 142
230 V-sikring ... 154
230 V-sikringsboks ... 154
230 V-spenning ... 148
230 V-tilkobling ... 148, 149
  Feillokalisering ... 248

A

Ad-Blue ... 59
Alufelger ... 244
Anhengsbord
  Forminske ... 94
  Med delbart støtteben ... 94
  Ominnredning til sengebase ... 95
  Utvide ... 94
App HYMER Connect ... 143
Armlenene, stille inn ... 50
Automatisk energivalgsystem (AES) ... 184
Automatisk luftesystem ... 14, 76

B

Bad ... 196
  Lufting ... 196
Bakakseltrykk ... 36
Baklukevarmer ... 171
Bakre kamera ... 56
Bakre lasteluke ... 32
Bakre oppbevaringsrom ... 32
Bakre seng ... 102
Barnesenger ... 100, 103
Barnesikringssystemer ... 47
Batteri se startbatteri eller boenhets-batteri ... 126
Batteri, lading med solarstrøm ... 150
Batterialarm ... 141
Batterienes kapasitet ... 124
Batteriovervåking ... 135
Batteri-skillebryter ... 135
Batterispenning, indikere ... 140
Batteri-valgbryter ... 135
Belastning ... 27
  Bakre lasteluke ... 32
  Bakre oppbevaringsrom ... 32
  Lastestativ for taklast ... 31
  Sykkelstativ ... 35
Belastning se også last ... 27
Belysing for bakre område ... 62
Belysning
  Bak ... 232
  Bakre område ... 62
  Boenhet ... 235
  Feillokalisering ... 248
  Førerhus ... 99
  Front ... 230
  Innstillingstrinn ... 100
  Lamper, rengjøre ... 208
  Lyspærer, skifte ... 229
  Lyspæretyper, utvendige ... 234
  Side ... 233
Betegnelser på dekket ... 240
Blendingsfoldegardin, førervindu ... 55
  Åpne ... 82
  Sikre ... 55
  Stenge ... 82
Blendingsfoldegardin, passasjervindu ... 55
  Åpne ... 82
  Sikre ... 55
  Stenge ... 82
Blendingsfoldegardin, rengjøre ... 208
Blendingsfoldegardin, takluke med sveiveløfting
  Åpne ... 86
  Stenge ... 86
Blendingsfoldegardin, vinduer
  Åpne ... 81
  Stenge ... 81
Blendingsfoldegardin, vippe-takluke
  Åpne ... 85
  Stenge ... 85
Blendingsgardin, rengjøre ... 208
Blendingsgardin, taklukesveiv
  Åpne ... 84
  Stenge ... 84
Blinklys, se retningsviser ... 233
Bluetooth ... 124
  Parvis tilkobling av mobilenhet (Pairing) ... 124
  Slå på/av ... 124
Boenhets-batteri ... 126
  Batterialarm ... 141
  Energistatus ... 129
  Feillokalisering ... 248, 249
  Lade ... 128

Merknader 126
Monteringssted 127
Spenning, indikering 140
Utladning 128
Boenhetsdør 71
Myggnetting 75
Boenhetsdør, innvendig
Åpne 72
Låse 72
Boenhetsdør, utvendig
Åpne 72
Låse 72
Bord 92, 93, 94
Dreie 93
Forminske 93
Forskyve 93
Utvide 93
Bord med søylebordben
Bordplate, dreie 94
Bordplate, forskyve 94
Brann
Oppførsel ved 13
Slukking 13
Brannfare, unngå 13
Brannvern 13
Bremseanlegg, feillokalisering 247
Bremser 46
Kontrollere 46, 247
Buffet, multifunksjonsratt 90
Butangass 17, 112

C

Campingflasker, bruke 18, 113

D

Dekk
Bæreevne 242
Dekktrykk 245
Dekkvalg 240
Generelle råd 239
Håndtering av dekkene 241
Merking 240
Økt slitasje 15, 41, 239, 245
Dekkskifte se hjulbytte 242
Deler se spesialutstyr 14
Dimensjoner, se tekniske data 261
Dobbeltseng 105
Dører
Boenhetsdør 71
Feillokalisering 257
Lås 72, 73
Dørlås 72, 73
Driftsmåter, kjøleskap (Thetford) 184
Driftsmåter, klimaanlegg (Truma) 173
Driftsmåter, varmlufts-varmeanlegg 163
Driftsmåter, varmtvannsbereder (Alde) 167
Driftsmåter, varmtvannsbereder (Truma) 163
Driftsmåter, varmtvanns-varmeanlegg 167
Drikkevann-påfyllingsstuss
Åpne 192
Stenge 192
Dugg se kondens 76, 77
Dusj 196

E

Ekstern gasstilkobling 114
Ekstrasete 52, 53
Elektrisk anlegg
230 V-tilkobling, feillokalisering 248
Begrepsforklaringer 123
Belysning, feillokalisering 248
Feillokalisering 247
Sikkerhetsanvisninger 18
Elektrisk justerbare ytterspeil 55
Energistatus, boenhets-batteri 129

F

Faktisk vekt 22
Feillokalisering
12 V-forsyning 249
230 V-tilkobling 248
Batteri 248
Belysning 248
Boenhets-batteri 248
Bremseanlegg 247
Elektrisk anlegg 247
Gassanlegg 251
Gasskomfyr 251
Innvendig dør 257
Karosseri 257
Kjøleskap 255
Klimaanlegg 254
Luftfjæring 247
Møbelklaffer 257
Startbatteri 248
Takluke 247
Toalett 256
Vannforsyning 256
Varmeanlegg 252
Varmlufts-varmeanlegg 252
Varmtvannsbereder 252
Vekselretter 250
Felgdimensjoner 242
Felgtype 239

Fjernkontroll, sentrallås ... 71
Fjernstyring Truma-apparater
Bluetooth ... 176
Mobilnett ... 176
Fjernsynsapparat ... 39
Flatskjerm ... 39, 96, 97
Før kjøring ... 21
Førerdør, innvendig
Åpne ... 73
Låse ... 73
Førerdør, utvendig
Åpne ... 73
Låse ... 73
Førerhusbelysning ... 99
Førersete ... 49
Armlenene, stille inn ... 50
Dreie i kjøreposisjon ... 50
Innstilles i setets lengderetning ... 50
Ryggstø, stille inn ... 50
Setehelling, stille inn ... 50
Setehøyde, stille inn ... 50
Forheng, førervindu ... 55
Forheng, frontrute ... 55
Forheng, passasjervindu ... 55
Første igangsetting ... 21
Forteltlampe ... 233
Frostfare ... 189, 193
Fullstendig utlading ... 123
Fyllenivåmåler for toalett ... 198

G

Garasjeport ... 74
Nødopplåsing ... 74
Gassanlegg
Betjening ... 117
Defekt ... 17, 111, 251
DuoControl ... 117
Feillokalisering ... 251
Gassflasker, skifte ... 117
Generelle råd ... 16
Ingen gass ... 251
Omkoblingsautomatikk ... 117
Gassavstengeventil ... 113
Symboler ... 113, 157
Gassbluss ... 180
Slå av ... 181
Slå på ... 180
Gassfilter ... 120
Skifte ... 225
Gassflasker ... 112
Sikkerhetsanvisninger ... 18, 112
Skifte ... 119, 121
Utskifting (med gasskaputtrekk) ... 115
Gassgrill ... 180, 181
Slå av ... 181
Slå på ... 181
Gasskap ... 17, 112, 116
Uttrekkbar ... 115
Gasskaputtrekk ... 115
Gasskomfyr
Feillokalisering ... 251
Rengjøre ... 209
Slå av ... 179
Slå på ... 178
Gasskomfyr se også komfyr ... 180
Gasslukt ... 17, 111, 251
Gassregulator ... 40
Gass-stekeovn ... 180
Slå av ... 182
Slå på ... 182
Gasstilkobling, ekstern ... 114
Gasstrykkregulator, skrueforbindelser ... 113
Grill ... 181
Slå av ... 181
Slå på ... 181
GRP-deler, stell ... 205
Grunnutstyr ... 23

H

Håndbremse ... 61
Dra til ... 14
Håndtering av dekkene ... 241
Henvisningsklistremerker ... 238
Hevebord ... 92
Bordhøyde, stille inn ... 92
Bordplate, forskyve ... 92
Ominnredning til sengebase ... 92
Hjelp ved uhell ... 44
Hjulbytte ... 242
Tiltrekningsmoment ... 243
Ved alufelger ... 244
Holdebrems, se håndbremse ... 61
Hovedbryter 12 V ... 139
Høyt gassforbruk ... 17, 111, 251
Høytrykksspyler, vaske med ... 203
Hvilemodus, kjøretøy, aktiver ... 219
Hvilespenning ... 123

Hvilestrøm 123
Hvilestrømforbruk 221
Hydrauliske støttebein 64
HYMER Connect-App 143

I

Igangsetting
Etter lagring over vinteren 220
Etter midlertidig lagring 220
Indikeringer
Batterispenning 140
Fyllenivå spillvannstank 141
Fyllenivå vanntank 141
Innebelysning 235
Innebelysning, feillokalisering 248
Innebygde apparater 157
Anvisninger 14
Innfellbart bord i kjøkkenbenken 95
Innvendig dør, feillokalisering 257
Innvendig stell 208
Insektnettsjalusi, rengjøre 208
Insektnettsjalusi, takluke med sveiveløfting
Åpne 86
Stenge 86
Insektnettsjalusi, vinduer
Åpne 81
Stenge 81
Insektnettsjalusi, vippe-takluke
Åpne 86
Stenge 86
Inspeksjoner 224
Inspeksjonsarbeider 224

J

Jordfeilbryter 148
Kontrollere 155

K

Kabeltrommel 149
Kamera
Bakre kamera 56
Kamera for spillvannstanken 56
Ryggekamera 56
Kjettinger 40
Kjøleskap 67, 183
Å veksle mellom energikildene 184
Dørlås 187
Driftsmåter 184
Feillokalisering 255
Luftegitter, ta av 183
Slå på 185
Vinterdeksel 183
Kjøleskapdør
Åpne 187
Blokkere i luftestilling 187
Kjøleskapets luftegitter, ta av 183
Kjørehastighet 45
Kjøretøy, vaske 204
Kjøretøylysning, se belysning 229
Kjøring 43
Klaffelås
Åpne 76
Stenge 76
Klimaanlegg (Truma) 172
Automatisk drift 173
Belysning 175
Driftsmåter 173
Fjernkontroll 173
Kjøling 174
Luftfordeling 174
Omluft 174
Slå av 173
Slå på 173
Stille drift 175
Timer 175
Varmeanlegg 174
Klimaanlegg, feillokalisering 254
Kloakktank
Tømme 198
Uttak 198
Kobling av tilhenger 16
Generelle råd 36
Sikkerhetsanvisninger 16
Kokeplass 177
Komfyr 180
Slå av 181
Slå på 180
Komfyr se gasskomfyr eller gasstekeovn 178
Kondens på akrylglass-dobbeltvinduet 77
Kondens på gulv-understellforskruinger 76
Kontrollampe, 12 V 139
Kontrollampe, 230 V-forsyning 142
Kontrollampe, toalett 197
Kontroller se sjekkliste 41
Kontroller, lovlige 223
Kontrollfrister 223
Kontrollpanel, varmlufts-varmeanlegg 159
Konturlys 233
Konvensjonell belastning 24
Kvelningsfare 14, 76

L

Lagring
- Avstengning, midlertidig (toalett) ... 200
- Generelt ... 216
- Midlertidig ... 216

Lamper ... 235
- Innstillingstrinn ... 100
- Rengjøre ... 208

Langsgående benk, ominnredning til senger ... 110

Lås
- Boenhetsdør ... 72
- Førerdør ... 73
- Utvendig luke ... 75, 76

Last ... 21
- Beregning ... 26
- Eksempel på beregning ... 23
- Sammensetning ... 23

Last se også belastning ... 21

Lastestativ for taklast ... 31

Lekkasjevann i kjøretøyet ... 256

Leselampe, slå på/av ... 99

Lettmetallfelger se alufelger ... 244

Lovlige kontroller ... 223

L-sittegruppe, ominnredning til senger ... 109

Luftdysene, stille inn ... 158

Luftfjæring ... 235
- Feillokalisering ... 247
- Heve kjøretøy ... 45
- Senk kjøretøyet ... 45

Lufting ... 76
- Bad ... 196

Lyspærer, se lyspærer ... 229

Lyspærer, skifte ... 229
- Belysning bak ... 232
- Belysning front ... 230
- Belysning side ... 233
- Boenhet ... 235
- Lyspæretyper, utvendige ... 234
- Nummerskiltlys ... 233
- Tredje bremselys ... 233
- Utelys ... 229

M

Markeringslys ... 233

Markise ... 67

Mekaniske støttebein
- Lengde, justere ... 63
- Skyve ut ... 63
- Trekke in ... 63

Miljøvernanvisninger ... 10

Møbelflater, rengjøre ... 208

Møbelklaffer, feillokalisering ... 257

Monteringssted
- Batteri-valgbryter ... 135
- Boenhets-batteri ... 127
- Litiumbatteri ... 131
- Startbatteri ... 126
- Strømsentral (EBL 30) ... 135
- Strømsentral (EBL 402) ... 137
- Truma iNet-Box ... 177

Motorlokk ... 57
- Åpne ... 57
- Stenge ... 58

Motorrom, stell ... 205

Multifunktions-Buffet ... 90

Multimedia-System ... 39

Myggnetting, rengjøre ... 208

Myggnetting, sveivetakluke
- Åpne ... 84
- Stenge ... 84

N

Nakkestøtter ... 51
- Demontering ... 51
- Justere ... 51

Nedfellbar seng
- Åpne ... 101
- Sikkerhetsnett ... 101
- Stenge ... 101
- Stige ... 101

Nedfellbar seng, elektrisk betjent ... 103
- Nøddrift ... 105
- Senke ... 104
- Sikkerhetsbelter, stramme ... 104
- Stige ... 104

Nødsett ... 241

Nøkkelsett ... 21

O

OEM-Service ... 41

Oljenivå, kontrollere ... 58

Ominnredning til senger
- Langsgående benk og enkeltsete ... 110
- L-sittegruppe og enkeltsete ... 109
- L-sittegruppe til ekstraseng ... 109

Oppbevaringsrom ... 88

Oppbevaringsrom i dobbeltgulvet ... 89

Oppkjøringsklosser ... 61

Overbelastning ... 27

Overflater i rustfritt stål, rengjøres ... 210

P

Påfyllingsstuss for drivstoff 59
Åpne 59
Stenge 59
Panel (LT 94) 139
Panel, 7 tommer 142
Panel, se også indikeringer 139
Passasjersete 49
Armlenene, stille inn 50
Dreie i kjøreposisjon 50
Innstilles i setets lengderetning 50
Ryggstø, stille inn 50
Setehelling, stille inn 50
Setehøyde, stille inn 50
Passasjervindu
Åpne 78
Stenge 78
Personlig utstyr 25
Plastdeler i toalett- og boenhet, rengjøre 208
Propangass 17, 112
Putetrekk, rengjøre 211
PVC-gulvbelegg, rengjøre 208

R

Reisebarnesenger 100, 103
Rengjøre se stell 203
Reservedeler 236
Reservehjul 241
Reservenøkkel 238
Resirkuleringsvifte 159
Retningsviser 233
Ryggekamera 56

S

Sanitæranlegg 189
Satellittanlegg 98
Med automatisk antenneposisjonering 98
SCU 143
Senger 100
Dobbeltseng, kan justeres mekanisk i høyden 105
Enkeltseng bak, liggeflate forlengelse 108
Skjerm/sengehest 106
Bakre seng 107
Sentrallås 71
Fjernkontroll 71
Låse 71
Låse opp 71
Serienummer 237
Service- og distribusjonspartnere 223
Seter, dreie 88
Setevarme 51
Sikkerhets-/avtappingsventil varmtvannsbereder 162
Monteringssted 162, 201
Sikkerhetsanvisninger 13
Brannvern 13
Elektrisk anlegg 18
Hjulbytte 242
Kobling av tilhenger 16
Kokeplass 177
Trafikksikkerhet 15
Vannanlegg 19
Sikkerhetsbeltepanel 47, 91
Montering 91
Sikkerhetsbelter 46
Rengjøre 208
Riktig festing 47
Sikkerhetsnett, nedfellbar seng 101, 104
Sikringer
230 V-sikring 148, 154
For nedfellbar seng 154
For satelittanlegget 153
For startbatteri 152
For takluken 154
For Thetford-toalett 152
For varmtvanns-varmeanleg 153
For vekselretter 153
For ventilasjonssystem 152
Monteringssteder 151
Sikringer 12 V 151
Sikringer 12 V 151
For Thetford-toalett 152
For vekselretter 153
Startbatteri 152
Ventilasjonssystem 152
Sikringsknapp, vindu med åpning utover 78
Sitteplassforordning 54
Sjekkliste
For igangsetting etter lagring 220
Før kjøring 41
Trafikksikkerhet 41
Skifte ut varmevæske 226
Skinntrekk, rengjøre 211
Skumringslys, slå på/av 100
Slepeøye, montere 60
Sleping 60
Smartbatterisystem 131
Smør bakakselen 224, 263
Solaranlegg 150
Solceller 130

Spesialutstyr 24
Beskrivelse 9
Merking 9
Sikkerhetsanvisninger 14
Vekter 259
Spillvannsmengde, indikere 141
Spillvannsslange 196
Spillvannstank 195
Betjeningshendel tappekran 195
Feillokalisering 256
Fyllenivå, indikere 141
Rengjøre 215
Stell 215
Tankalarm 142
Tappekran 195
Tømme 196
Startbatteri
Batterialarm 141
Feillokalisering 248
Lade 126
Monteringssted 126
Spenning, indikering 140
Stell 203
Blendingsfoldegardin 208
Blendingsgardin 208
GRP-deler 205
Høytrykksspyler, vaske med 203
Innvendig stell 208
Innvendige plastdeler 208
Insektnettsjalusi 208
Kjøkkeninnredning 209
Lagring 216
Lamper 208
Møbelflater 208
Motorrom 205
Myggnetting 208
Om vinteren 215
Overflater i rustfritt stål 210
Putetrekk 211
PVC-gulvbelegg 208
Sikkerhetsbelte 208
Skinntrekk 211
Spillvannstank 215
Stigtrinn 207
Teppegulv 208
Undergulv 205
Utvendig stell 203
Vannanlegg 213
Vannledninger 213
Vanntank 213
Varmtvanns-varmeanlegg 225
Vaske 204
Ved midlertidig lagring 216
Veggbelegg, innvendig 209
Vindusruter 204
Vindusspyleranlegg 206
Vindusvisker 206
Stige bak 31
Folding nedover 32
Folding oppover 32
Stige, nedfellbar seng 102
Stigtrinn 37, 61
Skyve ut 37
Stell 207
Trekke in 37
Varselsignal 37
Stigtrinn, førerdør 38
Still inn sete 49
Støttebein 63
Lengde, justere 63
Nødbetjening 66
Skyve ut 63, 65
Trekke in 63, 66
Støttekloss 61
Støttelast 36
Støtter se støttebein 63
Strømsentral (EBL 30) 134
Monteringssted 135
Oppgaver 134
Strømsentral (EBL 402) 136
Lagring 138
Monteringssted 137
Oppgaver 138
Sveivetakluke 83
Åpne 84
Blendingsgardin, åpne 84
Blendingsgardin, lukke 84
Myggnetting åpne 84
Myggnetting,stenge 84
Stenge 84
Sykkelstativ
Belastning 35
Kjøring med lastet sykkelstativ 35
Symboler
For instruksjoner 9
Gassavstengeventiler 113, 157
System Control Unit 143

T

Tåkelys 231
Taklast 31
Takluke med sveiveløfting 86
Åpne 86
Blendingsfoldegardin 86
Feillokalisering 258
Insektnettsjalusi 86
Stenge 86

Takluker 83, 87
Feillokalisering, Fantastic Vent 247
Med vifte 87
Sikring 154
Sveivetakluke 83
Takluke med sveiveløfting 86
Taklukevindu
Åpne 80
Langvarig lufting 80
Stenge 80
Takrail, belastning 31
Takreling 31
Tanken 59
Tanklokk, se påfyllingsstuss til drivstoff 59
Tappekraner, monteringssted 201
Teknisk tillatt totalvekt 22, 26
Tekniske data 261
Teppegulv, rengjøre 208
Thetford-toalett
Fyllenivåmåler 198
Skyver, åpne 198
Skyver, lukke 198
Spyle ned 198
Tilbehør, montering 14
Tilhengerkobling 36
Med avtagbar kulehals 36
Tilkoblingsledning se 230 V-tilkobling 149
Tillatt totalvekt, se teknisk tillatt totalvekt 22
Tilleggsvifte varmtvanns-varmeanlegg 169
Tiltrekkingsmoment, hjul 243
Toalett 197
Feillokalisering 256
Kontrollampe 197
Midlertidig lagring 200
Sikring 152
Spyle ned 197
Ventilasjonssystem 200
Vinterdrift 200
Tømming
Kloakk 10
Søppel 10
Spillvann 10
Trafikksikkerhet 41
Anvisninger for 15
Sjekkliste 41
TV-anlegg 96
Typeskilt 237

U

Undergulv, stell 205
USB-stikkontakter 125
Utelys 41
Feillokalisering 248
Lyspærer, skifte 229
Utvendig stell 203
Utvendige luker 75
Klaffelås 75, 76

V

Vannanlegg
Desinfisering 214
Påfylling 190
Rengjøre 213
Sikkerhetsanvisninger 19
Stell 213
Tømme 193
Vannfilter 194
Vannforsyning
Feillokalisering 256
Generelt 189
Vannledninger, rengjøre 213
Vannmengde, indikere 141
Vannpumpe 189, 190
Vanntank
Fyllenivå, indikere 141
Påfylling 192
Rengjøre 213
Tankalarm 142
Vann, fylle 192
Vann, tappe 193
Vannmengde, redusere 193
Varme i frontruten 38
Slå av 38
Slå på 38
Varme, ytterspeil 55
Varmeanlegg 157
Feillokalisering 252
Første igangsetting 158
Luftdysene, stille inn 158
Resirkuleringsvifte 159
Utlufting 227
Varmluftfordeling 158
Varmevæske, etterfylling 226
Varmluftfordeling 158
Varmlufts-varmeanlegg 159
Driftsmåter 163
Feillokalisering 252
Kontrollpanel 159
Resirkuleringsvifte 159

Varmtvannsbereder 157
Varmtvannsbereder (Alde)
Tømme 168
Vann, fylle 168
Vanntemperatur, stille inn 167
Varmtvannsbereder (Truma) 159
Driftsmåter 163
Feillokalisering 252
Sikkerhets-/avtappingsventil 162
Tømme 162
Vann, fylle 162
Varmtvannsberedning, slå av 161
Varmtvannsberedning, slå på 161
Varmtvanns-varmeanlegg
230 V-elektrisk drift, velge 167
Driftsmåter 167
Gass og 230 V elektrisk drift, velge 167
Gassdrift, velge 167
Innstillingsmeny 166
Kontrollpanel 164, 165
Startbilde 166
Stell 225
Tilleggsvifte 169
Væskenivå, kontroller 226
Varmeanlegg, slå av 167
Varmeanlegg, slå på 167
Varmevæske, etterfylling 226
Varmeveksler 170
Vedlikeholdsarbeid 225
Verktøymenyer 167
Varselmerker 238
Varselsignal, stigtrinn 37
Vaskbeskyttelse 39
Vaske med høytrykksspyler 203
Vedlikeholdsarbeid 224
Kjøleskap 227
Kokeplass 227
Luftfjæring 235
Varmtvanns-varmeanlegg 225
Veggbelegg, innvendig, stell 209
Vekselretter 131
Feillokalisering 250
Vekt i kjøreklar tilstand 22, 26
Vekt og spesialutstyr 259
Ventilasjonssystem (toalett) 200, 235
Vindu med åpning utover
Åpne 78
Blendingsfoldegardin 81
Insektnettsjalusi 81
Langvarig lufting 79
Stenge 79
Vinduer 77
Blendingsfoldegardin 81
Insektnettsjalusi 81
Vindusheis 54
Vindusruter, rengjøre 204
Vindusspyleranlegg, stell 206
Vindusspylervæske, fylle 58
Vindusvisker, stell 206
Vindusviskerblad, skifte 228
Vintervedlikehold 215
Vippe-takluke 85
Åpne 85
Blendingsfoldegardin 85
Insektnettsjalusi 86
Låse i luftestilling 85
Stenge 85

Y

Ytterspeil, eletrisk justerbare, justere 55